

Notulen -vastgesteld-

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	11 december 2023
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Plaatsvervangend voorzitter	:	dhr. B.G.P. De Wit, dhr. J.P. Hollebeek
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:

5 mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. G. Bakker (VVD), dhr. M. Becker (BBB), dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. L.C.M. Berkvens (D66), mw. I.A. Bezaan (PVV), mw. G.W. de Boer (PvdA), mw. A. den Boer (BBB), dhr. J. Boer (VVD), mw. Bouhlef-Lascaris (SP), Statenlid R.I. Bwefar (GL), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), de heer A.G. Faassen (50PLUS), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mevrouw. I.M. Haas (PvdD), mw. M.C.T. ten Ham (PvdA), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), mw. K.M.A. Jansen (D66), Statenlid E.M. Jorna (PvdD), dhr. E.B. Kanik (D66), dhr. A. Karar (PvdA), dhr. M.C.A. Klein (ChristenUnie), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Statenlid P.P. Korzelius (GL), Statenlid I. Kostić (PvdD), Statenlid P.J. Laport (GL), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), dhr. H.S. Mulder (D66), dhr. R. Nijkamp (BBB), mw. L.G.Y. Ouderkerken (VVD), mw. F. Oulad Hadj (PvdA), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. G.M. de Sain (BBB), mw. J.M. Schneemann (Volt), mw. I.D. Sijbenga (BBB), dhr. H.J.F.X.P. Stulemeijer (50PLUS), dhr. P.G. Teeuwen (BBB), dhr. K.J. Terwal (VVD), dhr. R. van Tiggelen (PVV), mw. K. Uiterwijk (JA21), dhr. V.H. Valk (BBB), dhr. G.J. Vendrig (BBB), dhr. C.H. Vonk (PvdA), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. T. Wagelaar (PvdA), Statenlid M. de Weerd (Volt), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD).

20 **Afwezig:** Statenlid W.J. Freeman (GL), Statenlid A. Gielen (GL), mw. M.C.G. Poot (VVD).

Agenda

1.	Opening en mededelingen.	Paginanummer: (3)
2.	Vastelling agenda en regeling van werkzaamheden.	(3)
2.a	Beëdiging en installatie tijdelijk Statenlid fractie 50PLUS.	(11)
2.b	Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).	(12)
3.	Lijst geheimhouding PS.	(12)
4.	Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergaderingen van 6 en 11 december 2023.	(12)
5.	Vaststelling Strategische Statenagenda.	(13)
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken.	(13)
7.	Vaststelling voortgangslijst van moties.	(13)
8.	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.	(13)
8.a	Ontslagbesluit plaatsvervangend bestuur Randstedelijke Rekenkamer (VD-74).	(13)
8.b	Opheffing geheimhouding van twee punten geheime stukkenlijst PS (VD-62).	(13)
8.c	Wijziging subsidieverordening Fractiebijdragen Noord-Holland 2015 (VD-73).	(13)
8.d	Zienswijze PS op gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies (VD-60).	(13)
8.e	Verordening grondwateronttrekkingsheffing 2024 (VD-67).	(13)
8.f	Nazorgfonds begroting en tarieventabel 2024 gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland (VD-68).	(13)
8.g	Wijziging gemeenschappelijke regelingen recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland (VD-69).	(13)

8.h	Zienswijze PS op financiële verordeningen recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland (VD-70).	(13)
8.i	Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023 (VD-72).	(13)
8.j	Kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording (VD-71).	(13)
8.k	Zienswijze PS op de wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond (ODIJ-VD-64).	(13)
9.	Programma Natuurnetwerk 2024 (VD-63).	(14)
10.	Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (VD-61).	(50)
11.	Laatste begrotingswijziging 2023 (VD-65).	(64)
12.	Legesverordening en tarieventabel 2024 (VD-66).	(82)
13.	Dit punt wordt behandeld als hamerstuk 8.k.	(88)
14.	Vragenuur.	(88)
15.	Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.	(92)
16.	Gebundelde stemming van alle motie(s), amendement(en) en voordrachten.	(94)
17.	Sluiting.	(102)

Opening om 10.06 uur.

1. Opening en mededelingen.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik open de vergadering en verzoek u om uw mobiele telefoons tijdens de vergadering op stil te zetten.

Welkom aan alle Statenleden en leden van GS hier aanwezig in de Statenzaal. Ook een hartelijk welkom aan alle belangstellenden die deze vergadering via de website volgen of hier aanwezig zijn op de publieke tribune en natuurlijk ook de pers die aanwezig is.

Dames en heren, ik was al begonnen, maar ik kan u nog steeds horen. Dus graag stilte in de zaal.

Afwezig vandaag is mevrouw Van der Helm, Statenlid Gielen, Scrum Master Freeman, Statenlid Van Wijnen – zij komt later nog –, Statenlid Jorna komt ook later en de heer Van den Berg zal ook later aanschuiven. De heer Deen.

De heer **DEEN** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Mevrouw Bezaan is onderweg.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Terwal.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, mevrouw Poot laat zich deze Statenvergadering verontschuldigen. Zij is ziek.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Anderen nog?

Dan, dames en heren, het is de laatste Statenvergadering van het jaar 2023. Een bijzonder jaar. Een jaar met twee verkiezingen, onder andere de Statenverkiezingen, maar natuurlijk ook de onlangs gehouden Tweede Kamerverkiezingen. Een jaar waar we denk ik met elkaar, ja, weer veel hebben vergaderd, veel hebben meegemaakt, mooie besluiten genomen. Dat gaan we vandaag ook nog doen. Ik heb in het Presidium aangekondigd dat ik helaas aan het einde van de vergadering vermoedelijk eerder weg zal moeten vanwege een privéomstandigheid. Maar ik wilde u in ieder geval alvast aan het begin van de vergadering – en ik weet dat ik daar een risico mee neem – bedanken voor het feit dat u zich het afgelopen jaar weer heeft ingezet namens de Staten van Noord-Holland, maar ook denk ik, en terecht de medewerkers, de griffie en alle mensen die het afgelopen jaar denk ik op een goede wijze ons hebben begeleid en ondersteund. Dus dank daarvoor. ik wens u dan ook al een heel fijne kerst toe en een fijn kerstreces. 5 februari zal de eerstvolgende Statenvergadering weer zijn. In de tussenliggende periode zullen wij ervoor gaan zorgen, samen met de griffie, dat het ook weer een fijn vergaderjaar gaat worden. Om u in ieder geval een warme kerst toe te wensen, treft u op uw bureau een duurzame sjaal aan. Dat is een product wat ook in Noord-Holland is gemaakt en tot stand is gekomen in prachtige kleuren. Als u er geen prijs op stelt, kunt u hem weer inleveren, want het is geen goedkope sjaal, maar wel een heel duurzame sjaal. Dus wij hopen en we wensen u daarmee ook een warme kerst toe en warme feestdagen. En hiermee sponsoren we ook weer een beetje lokale ondernemers, zou je kunnen zeggen, in de provincie Noord-Holland. En dat krijgt u aangeboden door Gedeputeerde Staten.

[Tafelgeroffel]

2. Vastelling agenda en regeling van werkzaamheden.

De **VOORZITTER**: Dan ben ik bij agendapunt 2 en dat is de regeling van de werkzaamheden en het vaststellen van de primus. Zoals u weet, mocht het vanavond tot een hoofdelijke stemming komen, dan is de hoofdprijs vandaag gevallen op nummer twaalf. En nummer twaalf is Statenlid Laport. Dus mocht het tot een hoofdelijke stemming- Ja, dat is mooi.

Dan gaan we naar het vaststellen van de agenda. De installatie van een duo-commissielid stond als punt 2.a op de agenda, dat is komen te vervallen. Daarvoor komen in de plaats het benoemen van een tijdelijk Statenlid die geïnstalleerd zal worden vanwege de ziekmelding van mevrouw Van der Helm van 50PLUS. Uiteraard wensen wij mevrouw Van der Helm alle beterschap toe. De agenda is hierop gewijzigd en ook bij de stukken gepubliceerd.

Vanochtend heeft het presidium besloten om agendapunt 13, dat de Zienswijze PS op de wijziging Gemeenschappelijke Regeling omgevingsdienst IJmond vandaag toe te voegen als hamerstuk en dat zal behandeld worden als hamerstuk 8.k. Ik ga ervan uit dat u hiermee kunt instemmen.

90 Er is geen actualiteit aangekondigd, wel mondelinge vragen. De mondelinge vragen aangekondigd door de BBB zijn ingetrokken en er zijn nog drie sets mondelinge vragen ingediend door: de fractie van de Partij voor de Dieren, Kwaliteit water extra onder druk door Omgevingswet; fractie 50PLUS inzake de ondertekening van de allonge 2 Bloemendalerpolder; en de fractie van de SP inzake Resort de Breeck. En die komen bij het vragenuur aan het eind van de vergadering aan de orde.

95 Er zijn wel een aantal moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend. Dat zijn er een zevental: twee door de SP en vijf door de Partij voor de Dieren. De fractie van de SP heeft aangekondigd een motie Vreemd te willen indienen met als onderwerp Recreatieve druk Natura 2000 beperken. En dan stel ik mevrouw Alberts nu in de gelegenheid om die toe te lichten. Uiteraard ook gelijk nummer twee Laat natuur in Twiske natuur zijn. Dat is de tweede motie Vreemd.

100 De stemmingen overigens over deze moties zullen plaatsvinden aan het eind van de vergadering. Gaat uw gang.

105 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. U begrijpt dat deze motie, die ingediend wordt door de SP en de Partij voor de Dieren, dat het Natura 2000-gebied ons heel erg aan het hart gaat. Daar moeten we echt ongelooflijk zuinig op zijn. Je moet dus op alle mogelijke manieren voorkomen dat je dat naar de knoppen helpt, want we stoppen er ook een hoop geld in om het in stand te houden en dan moet je het niet aan de andere kant onderuit halen. Wij hebben een heel mooi motie met heel veel overwegingen, maar ik beperk mij tot het dictum. Dat is
110 namelijk een beleidsregel te ontwikkelen waarin recreatieve mogelijkheden binnen Natura 2000-gebieden en de randzones worden vastgelegd en daarbij uit te gaan van de Wet natuurbescherming en de provinciale verantwoordelijkheid om dieren, planten en hun natuurlijke leefomgeving te beschermen. Dat is de eerste motie.

115 **Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 189-11 december 2023**
Beleidsregel recreatieve druk Natura 2000 beperken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.

Constaterende dat:

- 120
- *Natura 2000-gebieden zijn aangewezen om bepaalde dieren, planten en hun natuurlijke leefomgeving te beschermen om biodiversiteit te behouden;*
 - *Voor de Natura 2000-gebieden de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn van kracht zijn;*
 - *Beheerplannen voor Natura 2000-gebieden de verantwoordelijkheid van de provincie zijn;*
 - *De Ecologische Autoriteit in elk advies dat zij tot nu toe hebben gegeven voor Noord-*
- 125 *Holland en in het bijzonder voor het Twiske heeft aangegeven de recreatieve drukte verlagen als maatregel die zeker moet en kan genomen worden.*

Overwegende dat:

- 130
- *De natuur en de natuurlijke leefomgeving van vogels en andere diersoorten die in Natura 2000-gebieden leven zwaar onder druk staat;*
 - *Stikstofdepositie niet de enige drukfactor is en elke drukfactor, zeker die van recreatieve activiteiten, een aanslag op de toch al kwetsbare natuur is;*
 - *De Ecologische Autoriteit adviseert de recreatieve activiteit van wandelen en fietsen te beperken, laat staan de druk van festivals zal uitsluiten;*
 - *Handhaving en toezicht bij recreatieve activiteiten, in het bijzonder bij festivals of*
- 135 *vakantiehuisjes, beperkingen kent en dat een reden kan zijn om dergelijke activiteiten, waarvan een redelijk vermoeden bestaat dat deze verstorend voor de natuur zal zijn, te beperken;*
- 140
- *Provinciale Staten steeds opnieuw vragen heeft bij de mogelijkheden van recreatief gebruik in en rondom Natura-2000 gebieden zonder hier de druk op flora en fauna verder te vergroten;*
 - *Een door Provinciale Staten vastgestelde beleidsregel, bijvoorbeeld in de OVNH, een democratisch kader biedt voor Gedeputeerde Staten voor hun bevoegdheid van het goedkeuren van beheerplannen over hoe om te gaan met recreatieve activiteiten in Natura-2000 gebieden en de randzones.*

145 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*

- Een beleidsregel te ontwikkelen, waarin recreatieve mogelijkheden binnen Natura-2000 gebieden en de randzones worden vastgelegd en daarbij uit te gaan van de Wet Natuurbescherming en de provinciale verantwoordelijkheid om dieren, planten en hun natuurlijke leefomgeving te beschermen,

150 En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Remine Alberts (SP) en Ilona Haas (Partij voor de Dieren).

155 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): De tweede – u weet, ik ben heel efficiënt; dus ik doe hem er meteen achteraan – gaat over hetzelfde onderwerp. We roepen GS op in het gebiedsprogramma op basis van het advies van de Ecologische Autoriteit voor IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske recreatieve beperkingen in te voeren, waaronder sportvissen, festivals, campings en andere overnachtingsmogelijkheden vallen.

160 Mooi, hè?

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 188-11 december 2023
Laat natuur in Twiske natuur zijn

165 Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Constaterende dat:

- Natura 2000-gebieden zijn aangewezen om bepaalde dieren, planten en hun natuurlijke leefomgeving te beschermen om biodiversiteit te behouden;
- Voor de Natura 2000-gebieden de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn van kracht zijn;
- Beheerplannen voor Natura 2000-gebieden de verantwoordelijkheid van de provincie zijn;
- De Ecologische Autoriteit in elk advies dat zij tot nu toe hebben gegeven voor Noord-Holland en in het bijzonder voor het Twiske heeft aangegeven de recreatieve druk te verlagen als maatregel die zeker moet en kan genomen worden.

175 Overwegende dat:

- De natuur en de natuurlijke leefomgeving van vogels en andere diersoorten die in Natura 2000-gebieden leven zwaar onder druk staat;
- Stikstofdepositie niet de enige drukfactor is en elke drukfactor, zeker die van recreatieve activiteiten, een aanslag op de toch al kwetsbare natuur is;
- De Ecologische Autoriteit adviseert de recreatieve activiteit van wandelen en fietsen te beperken, laat staan de druk van festivals;
- Handhaving en toezicht bij recreatieve activiteiten, in het bijzonder bij festivals of vakantiehuisjes, beperkingen kent en dat een reden kan zijn om dergelijke activiteiten, waarvan een redelijk vermoeden bestaat dat deze verstorend voor de natuur zal zijn, te beperken;
- Provinciale Staten steeds opnieuw vragen heeft bij de mogelijkheden van recreatief gebruik in en rondom Natura 2000-gebieden zonder hier de druk op flora en fauna verder te vergroten;
- In de evaluatie van het Natura 2000-beheerplan IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske 2016-2022 (Sweco) verstoring door recreatie ook al noemde, o.a. over de roerdomp waar Twiske landelijk gezien een belangrijk gebied voor is "Ook een verminderde verstoring door recreatie, met name in Vogelrichtlijngebied het Twiske, zou een positieve bijdrage kunnen hebben op de aantalsontwikkeling (de andere deelgebieden zijn minder toegankelijk voor recreanten, zodat verstoring daar in mindere mate een knelpunt zal vormen)";
- Is aangetoond dat de recente recreatieve activiteiten zeer verstorend zijn geweest voor in het gebied levende beschermde diersoorten.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- In het gebiedsprogramma, op basis van het advies van de Ecologische Autoriteit, voor IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske recreatieve beperkingen in te voeren, waaronder sportvissen, festivals, campings en andere overnachtingsmogelijkheden vallen.

200 En gaan over tot de orde van de dag.

205 *Ondertekening: Remine Alberts (SP) en Ilona Haas (Partij voor de Dieren).*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Beide moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen. Zoals ik u al zei: aan het eind van de vergadering zullen we overgaan tot stemming.

210 Dan stel ik nu in de gelegenheid Statenlid Kostić om één, twee, drie, vier, vijf moties Vreemd te gaan toelichten en in te dienen tijdens deze vergadering. Gaat uw gang.

215 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel voorzitter. Ik hoop dat u mij toelaat om dit in één betoog te doen. Ik zal het zo kort mogelijk proberen te houden. Tegelijkertijd is dit mijn laatste vergadering en wil ik een aantal afscheidswaarden delen.

220 De **VOORZITTER**: Mag ik u één ding- Als u wel heel duidelijk per motie even het dictum wilt voorlezen, zodat de Staten weten- Ik neem aan dat er instemming bestaat dat we Statenlid Kostić een paar minuten geven om ook nog wat mooie dingen over u te zeggen.

225 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Zeker. Enthousiasme alom. Kijk, daar word ik blij van.

230 Ja, voorzitter, dit is mijn laatste bijdrage als Statenlid hier. Ik heb met heel veel plezier met iedereen hier samengewerkt, met heel veel inwoners in Noord-Holland en met mijn eigen team. We hebben heel veel samen doorstaan. We hebben viereneenhalf jaar geknokt voor een provincie die gezonder, socialer en diervriendelijker is. En al vroeg werd tegen mij gezegd – ik heb het vaker gezegd – Ines, je doet het goed, maar politiek is traag en je kunt toch niemand overtuigen. Voor mijn collega's en mensen thuis: laat je dat nooit wijsmaken, want anders komt er nooit verandering. Ik heb zelf ervaren dat het wel kan met onder andere 50PLUS, JA21, GroenLinks, D66 en nog vele anderen. Het kan wel, tot elkaar komen en van gedachten wisselen. En daarmee wellicht vandaag de VVD ook.

235 Ik wil vandaag afscheid nemen met vijf moties op een onderwerp dat ik belangrijk vind. Het beschermen van welzijn van mensen en het welzijn van andere dieren. Het welzijn van mensen wordt in onze provincie al decennia aangetast door de leiding van de vervuilende staalfabriek Tata Steel, de grootste vervuiler van Nederland. De overheid heeft decennialang weggekeken en deeltjes met Tata gesloten, terwijl Tata zich keer op keer niet aan afspraken hield. Hoewel er nu verbeteringen zijn, moeten we voorkomen dat we fouten uit het verleden herhalen. Daarvoor zijn er minstens drie zaken nodig.

240 1, maximale inzet op het afdwingen van naleving van voorschriften en wet- en regelgeving. We zien dat Tata al jaren regels schendt. De provincie heeft onder druk van omwonenden stappen genomen. In de laatste VTH-brief wordt gesproken over naleving bevorderen en praten met de directie. Maar bij Tata hebben we gezien dat alleen maar harde maatregelen helpen. Daarom is het belangrijk druk te blijven zetten en de OD te ondersteunen in het zoeken naar manieren om naleving door Tata sneller af te dwingen.

245 2, meer meten, continu, fijnmazig, gericht op de meest schadelijke stoffen, zodat we minder afhankelijk worden van de onbetrouwbare data van Tata. We weten al sinds de jaren zeventig dat Tata veel ziekmakende stoffen uitstoot, maar na al die jaren zijn we nog steeds voor veel informatie afhankelijk van het bedrijf zelf, waardoor Tata's claims niet onafhankelijk kunnen worden gecheckt.

250 En dan als laatste: win alsjeblieft het vertrouwen van die omwonenden terug.

255 En op die drie punten daarom dus de volgende moties. Motie 1, Kookgasfabrieken Tata Steel: naleving voorschriften afdwingen in plaats van bevorderen, samen met JA21, SP en Volt. Met het dictum: PS een overzicht te geven welke wet- en regelgeving precies afgelopen jaar is overtreden bij de kookgasfabrieken, naleving van de voorschriften van de kookgasfabrieken zoveel mogelijk af te laten dwingen in plaats van te bevorderen, hiervoor in het eerste kwartaal van volgend jaar een brief te sturen naar PS, en gaan over tot orde van de dag. De motie zegt 'zoveel mogelijk', omdat we natuurlijk wel binnen het juridisch mogelijke moeten blijven.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 190-11 december 2023

Kooksgasfabrieken Tata Steel: naleving voorschriften afdwingen i.p.v. 'bevorderen'

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.

Overwegende dat:

- *Passages uit de VTH-brief november '23 over de kooksgasfabrieken zijn:*
 - *"De recente toename in het aantal ongewone voorvallen (...);*
 - *"(...) worden er extra middelen ingezet richting het bedrijf om de naleving te bevorderen";*
 - *"(...) op management- en directieniveau gesprekken worden gevoerd over verbetermaatregelen en de uitvoering daarvan";*
 - *"de continue stofmonitoren van de kooksgasfabrieken niet valide gekalibreerd bleken te zijn";*
 - *De metingen niet correct zijn uitgevoerd, omdat een bepaalde parameter gemeten had moeten worden conform de geldende meetnorm (en niet: berekend);*
 - *Metingen aan diffuse emissies nog steeds niet gedaan;*
- *Deze overleg-aanpak bij Tata Steel al decennia gaande is, het bedrijf echter aantoonbaar blijft vertragen, procederen, onjuiste informatie aanleveren en regels overtreden;*
- *Het doel van handhaving is dat het bedrijf de regels naleeft;*
- *De uitstoot van de kooksgasfabrieken grote hoeveelheden zeer schadelijke en veelal kankerverwekkende stoffen naar de lucht betreft, met grote gezondheidsrisico's tot gevolg.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *PS een overzicht te geven welke wet- en regelgeving precies afgelopen jaren is overtreden bij de kooksgasfabrieken;*
- *Naleving van de voorschriften voor de kooksgasfabrieken zoveel mogelijk af te laten dwingen in plaats van te 'bevorderen';*
- *Hierover in het eerste kwartaal van volgend jaar een brief te sturen aan PS.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Kelly Uiterwijk (JA21), Remine Alberts (SP) en Julia Schneemann (Volt).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dan motie 2: Meer onafhankelijk meten bij Tata, samen weer met JA21, SP en Volt. Verzoeken GS om te verkennen, desnoods met het Rijk, welke mogelijkheden er zijn om extra in te zetten op onafhankelijk, continu en fijnmazig meten van gevaarlijke stoffen bij Tata Steel op en buiten het terrein, waaronder het inzetten van extra juridisch geldende meetpunten waar gekeken wordt naar de belangrijkste schadelijke stoffen zoals PAK's, NO2 en SO2, over de opties in het eerste kwartaal van 2024 te rapporteren aan PS, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 191-11 december 2023

Meer onafhankelijk meten bij Tata

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.

Overwegende dat:

- *De provincie sinds de jaren zeventig weet dat er veel schadelijke stoffen door Tata Steel worden uitgestoten;*
- *Er na decennia nog steeds geen fijnmazig en volledig meetnetwerk is opgebouwd dat zoveel mogelijk continue inzicht zou kunnen geven in de uitstoot schadelijke stoffen. Tata Steel kan onder andere hierdoor steeds beweringen doen over de reductie van uitstoot, zonder dat die onafhankelijk te controleren zijn door de provincie;*
- *De provincie op deze manier in grote mate afhankelijk blijft van de data van Tata, maar Tata Steel meermaals heeft laten zien dat ze niet blind te vertrouwen zijn;*
- *Er nu zes meetpunten van het luchtmeetnet in de IJmond staan, waarvan drie officiële juridische meetpunten zijn;*

- 320
- Voor het vertrouwen van de omwonenden en voor het goed kunnen handhaven (ook op eventuele maatafspraken) het belangrijk is te investeren in onafhankelijk, continu en fijnmazig meten;
 - Inmiddels bewezen is dat door de uitstoot van Tata mensen ziek kunnen worden.
- Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- 325
- Te verkennen (desnoods met het Rijk) welke mogelijkheden er zijn om extra in te zetten op onafhankelijk, continu en fijnmazig meten van gevaarlijke stoffen bij Tata Steel (op en buiten het terrein), waaronder het inzetten van extra (juridisch geldende) meetpunten waar gekeken wordt naar de belangrijkste schadelijke stoffen zoals PAK's, NO₂ en SO₂;
 - Over de opties in het eerste kwartaal van 2024 te rapporteren aan PS.
- 330 En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Kelly Uiterwijk (JA21), Remine Alberts (SP) en Julia Schneemann (Volt).

- 335 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Tenslotte de laatste Tata-motie. Tata's claims zijn niet onafhankelijk te verifiëren. Dat benadrukt de noodzaak van onze eerdere motie. De Reclame Code Commissie oordeelde dat Tata's claim op vijftig procent reductie van de kankerverwekkende PAK's-stoffen niet kon worden onderbouwd. Vorig jaar is nog onze motie aangenomen. Die vroeg om een onafhankelijke toetsing van die claim van Tata. Maar GS dreigt zich nu bij de uitvoering van die
- 340 motie voornamelijk te gaan baseren op de cijfers van Tata Steel zelf, namelijk het elektronisch milieujaarverslag, terwijl we dat precies niet wilden met die motie. We weten dat zulke data niet betrouwbaar en niet volledig zijn, GS zegt dan: ja, maar we hebben dan geen andere bronnen waar we het overzicht van de PAK's vandaan kunnen halen. En dan zeggen wij: liever dan geen conclusies hierover, dan conclusies gebaseerd op de data van Tata. Anders wek je weer dat
- 345 wantrouwen en dat moeten we voorkomen. Daarom de laatste Tata-motie: Zorgvuldige check op claims van Tata, met JA21, SP en Volt. Verzoeken GS geen conclusies te trekken over de reducties PAK's op basis van de elektronische milieuverslagen van Tata Steel.

350 **Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 192-11 december 2023**
Zorgvuldige check op claims van Tata

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.

Constaterende dat:

- 355
- Het RIVM dit voorjaar concludeerde dat de gemeten concentraties PAK's en metalen in de omgeving van Tata Steel 'ongewenst zijn voor de gezondheid van kinderen;
 - Er een motie bijna unaniem is aangenomen die vroeg om een onafhankelijke controle om te bepalen of Tata Steel de claim van de 50% reductie van kankerverwekkende PAK's over het hele terrein inderdaad heeft waargemaakt;
- 360
- GS zich in de uitvoering van de motie echter opnieuw voornamelijk gaat baseren op cijfers van Tata Steel zelf, te weten het elektronisch Milieujaarverslag (e-MJV), terwijl dit precies niet de bedoeling van de motie was;
 - Eerder is gebleken dat het e-MJV op zijn minst niet volledig is, er te weinig metingen zijn en diffuse emissies niet worden meegenomen;
 - Onlangs de Reclame Code Commissie oordeelde dat Tata de 50% reductie van PAK's niet kan claimen, omdat het bedrijf geen zicht heeft op de totale uitstoot van PAK's vanaf het Tata-terrein;
- 365
- Tata kan geen cijfers leveren over de PAK-uitstoot van de verouderde en lekkende kookgasfabrieken en PAK's die vrijkomen door opwaaiend stof van de kolenbergen.

Overwegende dat:

- 370
- Tata haar PAK-claim baseert op visuele inspecties op een klein deel van het terrein en op basis van een proef bij de Sinterfabriek. De OD heeft ter controle nog steeds geen aanvullende emissiemetingen hier van Tata gekregen;
 - De kookgasfabrieken volgens RIVM een grote bron zijn PAK's, maar juist de PAK-uitstoot van die fabrieken nog altijd niet goed in beeld is en ondertussen blijkt dat metingen daar
- 375
- niet correct zijn uitgevoerd en de stofmonitoren niet goed gekalibreerd;
 - Het onafhankelijk onderzoek dat de ODNZKG hier laat uitvoeren door SGS komt nog steeds niet goed van de grond;
 - Omwonenden door dit alles het vertrouwen kwijtraken;

- *Het daarom van groot belang is dat de provincie/OD heel zorgvuldig is in het verifiëren van de PAK-claim van Tata Steel en geen voorbarige uitspraken gaat doen op basis van voornamelijk de data van Tata Steel in de e-MJV's.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Geen conclusies te trekken over de reductie van PAK's op basis van voornamelijk de e-MJV's van Tata Steel.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Kelly Uiterwijk (JA21), Remine Alberts (SP) en Julia Schneemann (Volt).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, de laatste bundel moties gaat natuurlijk over het welzijn van de dieren. Er is vorig jaar een initiatiefvoorstel van de Partij voor de Dieren aangenomen om beter rekening te houden met dieren. In het coalitieakkoord wordt dierenwelzijn als een belangrijke waarde genoemd bij handelen en beleid van de provincie. Meerdere partijen hebben beloftes gedaan over dierenwelzijn. Maar wat heeft de provincie, deze partijen, tot nu toe laten zien voor de dieren? We zien alleen nog maar besluiten over het doden van tienduizenden dieren, van konijnen tot herten. En wij sponsoren evenementen, waar dierenwelzijn serieus in het gedrang is. Dat hoeven we niet te doen. Nu is het moment om te laten zien dat praatjes over dierenwelzijn geen gebakken lucht zijn. Ik was bij beide evenementen met dieren die de provincie sponsort. Ik heb het filmpje aan jullie gestuurd. Allemaal goede bedoelingen, geen twijfel over. Maar dierenwelzijn is meer dan alleen verzorging. Bij het ene evenement begon het met een paard die uit zijn mond bloedde. En anderen vertoonden stresssignalen. Bij het andere evenement was er veel lawaai met veel verschillende dieren, die elkaar niet kennen, bij elkaar. Een dikbil koe was wanhopig aan het loeien en schuimbekken. Een koe, doorgefokt op zoveel mogelijk spieren, dat de koe er zelf onder lijdt en niet meer natuurlijk kan bevallen. Niet voor niets is het fokken van deze koeien verboden in heel veel landen. Ook een duivenhouder die een eerlijk verhaal aan mij vertelde over de tentoongestelde rasduiven in tientallen kleine kooitjes. De duiven moeten echt bepaalde uiterlijke kenmerken hebben, zei hij. En als ze niet met de juiste kenmerken worden geboren, dan worden ze de nek omgedraaid. Beste collega's, dat is echt geen dierenwelzijn. Dat is hopelijk niet waar de Statenleden hier hun naam aan willen verbinden. Dierenwelzijn gaat niet om wat de mens leuk, mooi en nuttig vindt. Het gaat om de dieren. Daarom de motie Dierenwelzijn bij sponsoring serieus nemen, samen met SP. Verzoeken GS om bij beoordeling van dierenwelzijn bij evenementen zich te laten adviseren door onafhankelijke dierenwelzijnsorganisaties, niet verbonden aan de organisatie van het evenement, zoals Caring Vets, en hun oordeel te betrekken bij keuzes die worden gemaakt voor sponsoring, en gaan over tot de orde van de dag. Het is heel raar, voorzitter: we hebben de afgelopen vier jaar ook een discussie gehad over de invulling van dierenwelzijn en de provincie baseert zich steeds op het verslag van de evenementenorganisatie. Terwijl de enige logische keuze is te kijken naar dierenwelzijnsorganisaties. Die houden zich uitsluitend bezig met dierenwelzijn, geen economische plannen. Hetzelfde doen we namelijk als het gaat om mensenrechtenkwesties. Dan kijken we naar mensenrechtenorganisaties. Volgens mij zijn er heel weinig mensen hier die dan zeggen: wij negeren volledig de adviezen van mensenrechtenorganisaties als het gaat om mensenrechtenkwesties. En toch doen we dat met dierenwelzijn. Dat moet anders. Vandaar die motie.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 193-11 december 2023
Dierenwelzijn bij sponsoring serieus nemen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.

Constaterende dat:

- *Provinciale Staten via de motie dierenwelzijn hebben uitgesproken dat dierenwelzijn mee moet worden gewogen in het provinciaal beleid voor sponsoring van evenementen;*
- *De provincie op dit moment echter alleen nog uitgaat van de informatie van de gesponsorde (of te sponsoren) organisaties/evenementen;*
- *Dierenwelzijn volgens wetenschap meer is dan alleen goede verzorging, maar ook gaat over bijvoorbeeld de vrijheid om soorteigengedrag te kunnen vertonen, vrijheid van dwang en vrijheid van fysieke ingrepen die ten koste gaan van dierenwelzijn. Dit in lijn met adviezen van o.a. Caring Vets en de Raad voor Dieraangelegenheden;*

- *In het coalitieakkoord staat dat dierenwelzijn belangrijk is en dat de coalitie aandacht houdt voor Dierenwelzijn als belangrijke waarde in handelen en beleid. De provincie dit heel concreet kan laten zien bij Evenementensponsoring.*

Overwegende dat:

- *De provincie evenementen sponsorde waarbij niet alleen een zwaar bedreigd diersoort werd verkocht, maar ook het doorfokken van dieren op kenmerken die niet goed zijn voor dierenwelzijn wordt gepromoot. Dikbilkoeien, die bezwijken onder hun doorgefokte spiermassa, worden met trots getoond, terwijl in veel andere landen zoals Zwitserland dikbilkoeien verboden zijn;*
- *In de commissie in januari legde dierenarts Nicole de Schwartz van Caring Vets uitgebreid uit wat het probleem is met dierenwelzijn bij zulke evenementen*
- *Uitspraken van GS over een toets op dierenwelzijn vaag zijn en niets opleveren, aangezien de provincie ook stelde dat ze niets zelf met dierenwelzijn bij evenementen kan doen en dat dat aan de evenementenorganisatie zelf is;*
- *Het enige instrument dat de provincie wél in handen heeft, is de bevoegdheid om te besluiten om een evenement niet meer te sponsoren wegens bijvoorbeeld twijfels over dierenwelzijn. Daarbij is het dan van belang dat Gedeputeerde Staten worden geadviseerd door onafhankelijke dierenwelzijnsorganisaties, die begrijpen dat dierenwelzijn meer is dan alleen verzorging.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Bij beoordeling van dierenwelzijn bij evenementen zich te laten adviseren door onafhankelijke dierenwelzijnsorganisaties (niet verbonden aan de organisatie van het evenement) zoals Caring Vets en hun oordeel te betrekken bij keuzes die worden gemaakt voor sponsoring.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Remine Alberts (SP).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): En dan als laatste motie, en in dat kader, Geen geld meer naar Jumping Amsterdam. Dierenwelzijnsorganisaties zien dat dit soort intensieve sport met paarden op het hoogste niveau leidt tot onnodige pijn en stress, van het dwingen van paarden in onnatuurlijke houdingen tot bidden die veel druk uitoefenen op de gevoelige paardenmond. De meeste paarden hebben na een wedstrijd letsel in de mond. Dan hebben we het nog niet eens over de wereld achter de schermen. De handel waarbij veel veulens en paarden leiden aan chronische stress, gedragsproblemen en aandoeningen van de maag en gewrichten. Daarom de motie Geen sponsoring van Jumping Amsterdam. Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om Jumping Amsterdam voortaan niet meer te sponsoren, en gaan over tot de orde vandaag. En als je nu denkt 'ik heb niets met dierenwelzijn, maar ik vind het absurd dat zo'n elitair rijk event als Jumping Amsterdam gesponsord wordt met belastinggeld, er zijn genoeg mooie alternatieven', dan heb je ook groot gelijk en zou ik je willen uitnodigen om onze motie te steunen.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 194-11 december 2023

Geen sponsoring voor Jumping Amsterdam

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.

Constaterende dat:

- *In de commissie Leefomgeving d.d. 27 november '23 de concept uitgangspuntennotitie Evenementensponsoring 2024-2027 ter bespreking voorlag;*
- *Dierenwelzijn meer is dan alleen goede verzorging, maar ook gaat om over bijvoorbeeld de vrijheid om soorteigen gedrag te kunnen vertonen, vrijheid van dwang en vrijheid van fysieke of genetische ingrepen die ten koste gaan van dierenwelzijn;*
- *In het coalitieakkoord staat dat dierenwelzijn belangrijk is en dat de coalitie aandacht houdt voor dierenwelzijn als belangrijke waarde in handelen en beleid. De provincie dit heel concreet kan laten zien bij Evenementensponsoring.*

Overwegende dat:

- *Gedeputeerde Staten zeggen sponsoring te willen gebruiken als communicatiemiddel, o.a. vanuit de strategie om eigen reputatie en imago te willen verbeteren; Jumping Amsterdam komt nu mogelijk weer voor incidentele sponsoring in aanmerking.*

- *Onderzoek van Dier & Recht aantoont dat dit soort intensieve sport met paarden op het hoogste niveau leidt tot onnodig veel pijn en stress. Hierover heeft de organisatie ook eerder in de provincie ingesproken;*
- *Ook de onafhankelijke dierenartsencollectief Caring Vets eerder zowel per brief als via inspreken de provincie opriep om te stoppen met sponsoring van Jumping Amsterdam, juist omdat dierenwelzijn in het geding is;*
- *Het sponsoren van dit evenement dus niet bijdraagt aan de verbetering van de reputatie en imago van de provincie;*
- *Een meerderheid van PS de motie om dierenwelzijn mee te nemen bij de sponsoring van evenementen heeft aangenomen, maar de provincie uitgaat van verslagen van evenementen zelf in plaats van de onafhankelijke Caring Vets;*
- *Er genoeg evenementen zijn te sponsoren waar dierenwelzijn niet ter discussie staat en waar mensen uit zowel stad als platteland van kunnen genieten.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Jumping Amsterdam voortaan niet meer te sponsoren. En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren en Remine Alberts (SP)).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik rond af, voorzitter. Laten we mensen laten zien dat politiek niet traag en stug hoeft te zijn, maar dat er soms zaken zijn die de links of rechts overstijgen en we dan keuzes durven te maken. Aardig zijn kost ons allemaal niets, ook niet als het om dieren gaat. Dank u wel.

[Tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ja, er mag best even getrommeld worden, want dit was de laatste bijdrage van Statenlid Kostić. En in stijl afscheid genomen met vijf moties Vreemd. Dank u wel. Daarmee wensen wij u wel heel veel succes in de Tweede Kamer.

Wensen nog andere partijen moties Vreemd in te dienen? Zo niet, aan het eind van deze vergadering zullen we daarover gaan stemmen.

Dan vraag ik of iemand nog over de gewijzigde agenda het woord wil. Kan ik daaruit afleiden dat u kunt instemmen met deze agenda zoals die hier voorligt? Dank.

2.a Beëdiging en installatie tijdelijk Statenlid fractie 50PLUS.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we nu bij agendapunt 2.a, de beëdiging en de installatie van het tijdelijk Statenlid van de fractie van 50PLUS. Overeenkomstig ons reglement heb ik een commissie Geloofsbrieven benoemd en dat is de heer De Boer van de VVD, de voorzitter is mevrouw Den Boer van de BBB en de heer Teeuwen van de BBB. Dan geef ik het woord aan de voorzitter van de commissie, mevrouw Den Boer, om aan te geven wat het besluit is van de commissie, het advies.

Mevrouw **DEN BOER** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ter voldoening aan uw opdracht hebben wij onderzocht de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden die het benoemd verklaarde tijdelijk lid, de heer Faassen, aan uw vergadering heeft toegezonden. Dat onderzoek heeft aangetoond dat blijkens het in gevolge artikel W7 tweede lid Kieswet aan PS toegezonden afschriften van de besluiten van de voorzitter van het Centraal Stembureau voor de verkiezing van de leden van PS van Noord-Holland van 11 december 2023 tot lid van PS benoemd is verklaard de heer Faassen, fractie 50PLUS. Wij stellen u dan ook voor hem als lid van Provinciale Staten van Noord-Holland toe te laten. Het lidmaatschap vervalt automatisch bij terugkeer van het tijdelijk ontslagen Statenlid. Verder heeft de commissie kennisgenomen van de nevenfuncties van de kandidaat. De combinatie van een Statenlidmaatschap met een nevenfunctie is altijd een punt van aandacht. Het is de verantwoordelijkheid van de Statenleden zelf om de integriteit te bewaken. Dank u wel.

- 555 De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Den Boer. De commissie adviseert dus aan Provinciale Staten te besluiten de heer Faassen van 50PLUS toe te laten als tijdelijk lid van uw Staten. Verlangt iemand daarover het woord? Zo nee, dan is unaniem door u besloten de heer Faassen als tijdelijk lid van Provinciale Staten toe te laten. Dan ontbind ik de commissie van Geloofsbrieven en ik dank de leden voor hun verrichte werkzaamheden.
- 560 En dan zijn we nu toegekomen aan het beëdiging van de heer Faassen. Zoals u al weet, mevrouw Van der Helm heeft mij verzocht haar tijdelijk ontslag te verlenen conform artikel X10 tweede lid van de Kieswet. Ik heb dat ontslag inmiddels verleend. Haar lidmaatschap zal dus tijdelijk wordt opgevolgd door de heer Faassen van 50PLUS. Deze installatie is nu aan de orde. Ik wil de heer Faassen verzoeken naar voren te komen en in het midden van de zaal te gaan staan. Ik verzoek u
- 565 allen te gaan staan.
- Geachte heer Faassen, ik stel u thans in de gelegenheid om de verklaring en belofte in mijn handen af te leggen en ik verzoek u, als ik straks uw naam noem, uit te spreken de woorden 'dat verklaar en belooft ik'. Maar ik zal eerst de formule van de verklaring in de belofte voorlezen.
- 570 Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of welk voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven op beloofd. Ik verklaar en belooft dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik belooft dat ik
- 575 getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. De heer Faassen.
- De heer **FAASSEN** (50PLUS): Dat verklaar en belooft ik.
- 580 De **VOORZITTER**: Dan wens ik u alle geluk toe met uw Statenlidmaatschap. En zoals gebruikelijk vraag ik de Statenleden nog even te wachten, dan feliciteer ik u en kunnen we een fotootje maken. En natuurlijk de bekende bos bloemen erbij. Daarna schors ik de vergadering voor een paar minuten om u even te feliciteren.
- 585 *[Applaus]*
- De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering voor enkele minuten.
- Schorsing 10.30 tot 10.34 uur.*
- 590 **2.b Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).**
- De **VOORZITTER**: Mag ik de Statenleden verzoeken weer plaats te nemen in de bankjes? Dan heropen ik nu de vergadering en ben ik beland bij agendapunt 2.b, Actualiteiten onder voorbehoud van instemming uiteraard. Er zijn geen actualiteiten ingediend.
- 595 **3. Lijst geheimhouding PS.**
- De **VOORZITTER**: Agendapunt 3, Lijst geheimhouding PS. Bij de hamerstukken, punt 8.b, is een voordracht gepubliceerd voor het opheffen van geheimhouding voor twee punten van de lijst geheime stukken. Dat is vanmorgen ook in het Presidium besproken. Die komt aan de orde bij de hamerstukken 8.b. Er zijn verder geen opmerkingen over de lijst ontvangen. Verlangt iemand daar nog het woord over? Zo niet, dan stel ik voor de lijst voor kennisgeving aan te nemen.
- 600 *De Lijst geheimhouding PS is voor kennisgeving aangenomen.*
- 605 **4. Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergaderingen van 6 en 13 november 2023.**
- 610 De **VOORZITTER**: We zijn bij agendapunt 4, vaststelling notulen en besluitenlijst van de vergaderingen van 6 en 13 november. Op verzoek van de fractie van de VVD zijn er in de notulen van 6 november bij agendapunt 10 een paar wijzigingen doorgevoerd in de bijdrage van de heer

Terwal. Verder zijn door de griffie geen op- of aanmerkingen ontvangen. Verlangt iemand daar nog het woord over? Dan zijn de notulen en de besluitenlijst met deze wijzigingen vastgesteld.

De notulen en de besluitenlijst van de Statenvergaderingen van 6 en 13 november 2023 zijn vastgesteld met inachtneming van wijzigingen in de notulen van 6 november 2023 onder agendapunt 10.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 5, dat is de vaststelling van de Strategische Agenda. Zoals u weet, is die nog niet beschikbaar. Naar verwachting zal dat begin volgend jaar zijn. Tot dat moment zijn er doorkijkjes gegeven voor het komende kwartaal. Die zijn ter kennisname bij de vergaderstukken gepubliceerd. Verlangt iemand daar nog het woord over? Zo niet, dan stel ik voor deze doorkijkjes naar het komende kwartaal voor kennisgeving aan te nemen.

De Strategische Statenagenda is voor kennisgeving aangenomen.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 6, de vaststelling van de lijst van ingekomen stukken. Er zijn door de griffie geen op- of aanmerkingen vanuit uw Staten ontvangen. Verlangt iemand het woord daarover? Dan is wat dat betreft de afdoening van de brief conform het voorstel van het Presidium.

De afdoening van de brief is conform het voorstel van het Presidium.

7. Vaststelling voortgangslijst van moties.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de Voortgangslijst, agendapunt 7, van de moties. Daar zijn ook door de griffie tot op heden geen opmerkingen over de lijst moties ontvangen. Verlangt iemand het woord? Dan stel ik voor de lijst vast te stellen.

De voortgangslijst van moties is aldus vastgesteld.

8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.

8.a Ontslagbesluit plaatsvervangend bestuur Randstedelijke Rekenkamer (VD-74).

8.b Opheffing geheimhouding van twee punten geheime stukkenlijst PS (VD-62).

8.c Wijziging subsidieverordening Fractiebijdragen Noord-Holland 2015 (VD-73).

8.d Zienswijze PS op gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies (VD-60).

8.e Verordening grondwateronttrekkingsheffing 2024 (VD-67).

8.f Nazorgfonds begroting en tarieventabel 2024 gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland (VD-68).

8.g Wijziging gemeenschappelijke regelingen recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland (VD-69).

8.h Zienswijze PS op financiële verordeningen recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland (VD-70).

8.i Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023 (VD-72).

8.j Kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording (VD-71).

8.k Zienswijze PS op de wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond (ODIJ-VD-64).

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 8, de hamerstukken. Het Presidium adviseert in te stemmen met de hierna te noemen voordrachten en deze als hamerstuk te behandelen. Dat is 8.a, het ontslagbesluit plaatsvervangend bestuurd Randstedelijke Rekenkamer, voordracht 74. 8.b, de opheffing geheimhouding van twee punten van de geheime stukken lijst PS, voordracht 62. 8.c, de wijziging van de subsidieverordening fractiebijdrage Noord-Holland 2015, voordracht 73. 8.d, dat is de zienswijze PS op de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies, voordracht 60. 8.e, verordening grondwateronttrekkingsheffing 2024, voordracht 67. 8.f, dat is het Nazorgfonds van onze

begroting en tarieventabel 2024 gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland, voordracht 68. 8.g, de wijziging van de Gemeenschappelijke Regelingen recreatieschappen Alkmaarder- en
675 Uitgeestermeer, het Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland, voordracht 69. En 8.h, dat is de zienswijze PS op financiële verordening recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer, het Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske-Waterland, voordracht 70. Hebben we 8.i, dat is de Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland 2023, voordracht 72. 8.j, de kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording, voordracht 71. En in deze
680 vergadering toegevoegd 8.k, de zienswijze PS op de wijziging Gemeenschappelijke Regeling omgevingsdienst IJmond, voordracht 64. Verlangt iemand daar hoofdelijke stemming over of een stemverklaring of aantekening? Zo niet, dan zijn de besluiten behorende bij de punten 8.a tot en met 8.k aangenomen.

685 **9. Programma Natuurnetwerk 2024 (VD-63).**

De **VOORZITTER**: Dan zijn we beland bij agendapunt 9. Dat is het Programma Natuurnetwerk 2024, voordracht 63. Het Programma Natuurnetwerk, PNN ook wel afgekort, wordt met de komst van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied uitgebreid met opgaven op het gebied van water,
690 bodem en klimaat. Het programma sluit aan bij de gebiedsgerichte werkwijze die vanaf 2020 is ingezet en krijgt steeds meer vorm ook in de verschillende gebieden. Het Programma Natuurnetwerk en haar opvolger worden jaarlijks geactualiseerd en ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd.

695 De volgende sprekers hebben zich bij mij gemeld: dat is de heer Dessing van Forum voor Democratie, mevrouw Schneemann van Volt, mevrouw Bakker van de VVD, de heer Van Tiggelen van de PVV, de heer Leerink van de PvdA, mevrouw Koning van het CDA, mevrouw Alberts van de SP, de heer Klein van de ChristenUnie, mevrouw Jansen van D66, de heer Vendrig van de BBB, Statenlid Van Wijnen van GroenLinks, en de heer Mantel van JA21. Dan geef ik als eerste het
700 woord de heer Dessing van- Partij voor de Dieren, mevrouw Haas komt er nog even bij te staan. Dan geef ik als eerste het woord aan de heer Dessing van Forum voor Democratie.

Eerste termijn Provinciale Staten

705 De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, dank u wel. Er wordt nog even een motie geprint. Dus ik hoop dat die snel nog even straks deze kant op komt, maar dat zal vast goed komen. Ik zag mijn medewerker al naar de printer toelopen.

Voorzitter, het Programma Natuurnetwerk 2024 is de laatste in deze vorm en gaat straks op in het PPLG. En dat betreurt onze fractie. We hebben dit uitgebreid toegelicht tijdens de
710 behandeling in de commissie waar ik korthedshalve naar verwijs. Een slecht programma wordt namelijk een nog slechter programma. Waar in dit PNN de focus nog ligt op de afronding van NNN-gebieden en de aanpak van het zogenaamde stikstofprobleem komt er straks een koppeling met meerdere opgaven, waar nu al op wordt voorgesorteerd en die ons doet vrezen voor de inhoud van dit PPLG. Namelijk natuur en stikstof, water en bodem, klimaat en bodemdaling,
715 landbouw en recreatie.

Voorzitter, hoe halen we het toch in ons hoofd om natuur te definiëren als ‘gewenste natuur’, bedacht achter een bureau in Den Haag om een afdeling in Brussel tevreden te stellen met
720 stikstof als een totaal onnodige, zelfgekozen, beknellende factor, waarbij stikstof door de minister zonder kennis van zaken zelfs wordt bestempeld als een verstikkende teken, terwijl die tekentafelnatuur ons volgens bizarre regels en het onwerkbaar AERIUS-rekenmodel vastlegt in een Gordiaanse knoop waaruit we niet meer dreigen te ontsnappen. En dit alleen maar omdat de toenmalige minister van Landbouw in september 2003 de kritische depositiewaarde een-op-een heeft gekoppeld aan de kwetsbaarheid van een Natura 2000-gebied, waardoor één
725 konijnenkeutel per vierkante meter hierdoor een onaanvaardbare modelmatige overschrijding van de stikstofdepositie op zou leveren, waardoor tientallen boeren straks gedwongen onteigend kunnen worden. Totaal stupide beleid en een politieke blunder van jewelste, waar we nu nog de wrange vruchten van plukken.

730 En waarvoor eigenlijk? De natuur floreert. Volgens de cijfers uit de gebiedsinformatieformulieren van het ministerie zelf nota bene is de natuur voor ruim tachtig procent in goede of zelfs uitstekende staat en is stikstof een te verwaarlozen factor als oorzaak van eventuele

vermindering van de staat van de natuur. Omdat het hele stikstofbeleid is opgetuigd om de habitats in het tekentafelnatuurgebied van een Natura 2000-gebied van hun vermeende ondergang te redden, en dus te beschermen, is het van belang om de stand van de natuur in die gebieden dus goed te bekijken. Henri Prins, emeritus onderzoeker van de Universiteit van Wageningen, heeft recent de toestand van de Nederlandse habitats onderzocht. En wat blijkt? De algehele conditie van de Natura 2000-gebieden is positief. 81 procent van de typische soorten uit de habitatrichtlijn is de afgelopen twintig jaar stabiel gebleven of in populatie toegenomen. En kijkend naar de afgenomen soorten komt dit hoofdzakelijk door verdroging of ziekten en andere natuurlijke selectie. Stikstof blijkt een marginale factor bij verslechtering van de habitat. Van de 521 onderzochte soorten is dit alleen het geval bij, en ik citeer: "het doorgroeit fonteinkruid, het gewoon trapmos, de kommavolinder, de kleine heidevlinder, de tapuit en het vetblad. Dit zijn veelvoorkomende soorten elders in Europa en staan niet geboekt als zeldzame of uitstervende habitat. Uit informatie die de Nederlandse regering zelf bij de Europese commissie aanlevert, kunnen we daarnaast concluderen dat er geen enkel verband is tussen het overschrijden van de kritische depositiewaarden en de staat van de instandhouding van de habitat en daarmee de staat van de natuur." Voorzitter, hiermee is het faillissement van dit uitermate kostbare uitvoeringsprogramma Natuurnetwerk Nederland in een notendop uitgelegd en daarmee ook de noodzaak tot de uitvoering van dit programma wat ons betreft vervallen.

Eigenlijk zou ik mijn betoog hier dus kunnen stoppen, maar Forum voor Democratie wil graag komen met een oplossing en een boodschap aan Den Haag en via Den Haag ook aan Brussel via u, Gedeputeerde Staten.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, toch even, voorzitter, want u meldt niet voor het eerst dat u het idee heeft dat stikstof geen probleem is en dat de natuur in prima conditie is. Desalniettemin heeft een rechter ons natuurlijk teruggefloten en zorgt de hele stikstofproblematiek ervoor dat half die provincie op slot zit. Ook als het gaat om wonen, maar ook als gaat om de vergunningverlening voor PAS-melders, et cetera. U kunt nu zeggen 'ik geloof er allemaal niet in, het is niet mijn probleem', maar we zitten wel met de werkelijkheid dat de halve provincie op slot zit en we dus niet die belangrijke maatschappelijke zaken kunnen realiseren. Wat is uw antwoord daar dan op? Ik zou het wat vervelend vinden als we allemaal hier met lege handen blijven staan, omdat u uw eigen geloof heeft in dit geval.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, dank voor deze vraag. Dat geef mij de gelegenheid om aan te geven- Ik hoorde meerdere keren het woord 'geloof' noemen door de Partij van de Arbeid. Wat ik hier heb gezegd, is geen geloof. Wat ik hier heb aangegeven, zijn keiharde feiten. En die feiten leiden tot een hele andere conclusie dan het feit dat er een stikstofcrisis zou zijn. Maar het feit dat wij ons als Nederland hebben vastgelegd in die fuik, waardoor we in de nesten zijn geraakt, is iets wat we zelf hebben gecreëerd. Ik heb het zelf aangegeven ook in een speech. De keuze van de minister toentertijd door stikstof bepalend te laten zijn voor de habitatsoorten heeft ervoor gezorgd dat Nederland stikstof bepalend heeft gemaakt en dat daardoor op slot is gegaan. Dat hoeven we niet te doen; we kunnen daar ook weer uit. Maar omdat we het hebben gedaan, kan de rechter - waar belangengroeperingen dus uiteindelijk naar de rechter gaan - dan niet anders zeggen van, ja, dit is, Nederland, waar jullie je aan hebben gecommitteerd. Dit is wat jullie in wetgeving hebben vastgelegd. Als jullie dit hebben vastgelegd, ja, dan is dit de consequentie. Mijn pleidooi is: we hoeven ons daar niet op vast te leggen. De Stikstofwet kan worden teruggedraaid. We kunnen via Den Haag naar Brussel met een heel andere boodschap en dan kunnen we zorgen dat de staat van de natuur - daar kom ik straks in mijn betoog op terug - op een goede, veel goedkopere manier wel behouden blijft.

De heer **LEERINK** (PvdA): U bent het dus met me eens dat we in de penarie zitten en dat de boel in Noord-Holland op slot zit. En uw alternatief is: we gaan via Den Haag naar Brussel. Hoe lang denkt u dat dat gaat duren?

De heer **DESSING** (FvD): Net als ik zal de heer Leerink ongetwijfeld weten dat de molens in Den Haag zeer langzaam draaien, maar daar gaat het mij niet om. Het gaat mij erom dat we onszelf in een fuik hebben gewerkt, dat we ons in de nesten hebben gewerkt en dat we nu eindelijk eens een keer zouden moeten kijken naar: wat is nou het structurele probleem? Wat is nou de basis waarom we in deze situatie terecht zijn gekomen? En laten we nou eens één keer die discussie

voeren en ook proberen om die fout, die toen in 2003 gemaakt is, om die terug te draaien. Dat is mijn boodschap.

795 De heer **LEERINK** (PvdA): Tot slot. Ik deel uw analyse niet, maar ik concludeer wel dat ook uw oplossing er niet toe leidt dat er ook, los van het feit dat de natuur niet geholpen wordt, maar ook niet dat er een oplossing komt voor de woningbouw en voor al die andere zaken die op dit moment in het slop zitten. Uw alternatief is: we gaan via Den Haag naar Brussel. Dat gaat jaren en jaren en jaren duren. Dus dan moet u ook zo eerlijk zijn, denk ik, om dat gewoon te erkennen: 800 onze oplossing is gewoon jaren stilstand. Wij kiezen daar niet voor, u wel. Ja, dat is dan een verschil in opvatting.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, daar wil ik toch nog even op reageren, want het kan heel simpel: één briefje naar Brussel vanuit Den Haag is voldoende. We hoeven niet mee te doen. We 805 hebben ons als Nederland hieraan gecommitteerd, maar we hebben ons in die stikstoffuik, zelf in de nesten gewerkt. En ik kom straks in mijn betoog erop terug wat mijn alternatief is, wat het alternatief is van Forum voor Democratie, en hoe we op een heel simpele manier volgens de regels van de Habitatrictlijn de natuur op een goede manier in stand kunnen houden zonder afhankelijk te zijn van de stikstofklem. Dus als u het goed vindt, voorzitter, zal ik in dat kader 810 mijn betoog vervolgen.

En dan maak ik even van de gelegenheid gebruik om alvast de motie van mijn- Dank u wel. Aan te nemen, die ik straks aan u ga voorlezen.

815 Goed, ik was gebleven bij dat ik eigenlijk mijn betoog hier dus kunnen stoppen. Maar Forum voor Democratie wil graag komen met een oplossing en met een boodschap aan Den Haag. En via Den Haag ook aan Brussel via u, Gedeputeerde Staten. De kritische depositiewaarden zijn ondeugdelijk, niet wetenschappelijk onderbouwd en zijn een ongeschikte methode voor het bepalen van staat van de natuur. De KDW's moeten dus van tafel. Hiermee vervalt tevens het 820 AERIUS-model dat als ondeugdelijk rekenmodel geldt. Deze moet dus zeer zeker ook van tafel. Wat dan wel? Het natuurbeleid moet worden gebaseerd op de reële, empirische, waargenomen toestand van de natuur. We koesteren en beschermen de natuur als geheel en staren ons niet blind op één enkele soort die ons in die stikstofklem helpt. Dus de natuur als geheel. Zet in op lokale beheermaatregelen zonder focus op stikstof of op een enkele soort en herstel de natuur 825 als geheel, zoals dat volgt uit de Habitatrictlijn. Dus met focus op de twintig procent die wel aandacht behoeft. En geen tekentafelnatuur. Laat de natuur haar natuurlijke gang gaan zonder kunstmatige ingrepen, zoals het kappen van bomen voor stuifduinen. En dit natuurbeleid is prima te verdedigen, mocht de EU moeilijk gaan doen, Het is namelijk volgens hun eigen Habitatrictlijnen. En de 115 miljoen euro, die met dit PNN gemoeid gaat, kan onzes inziens veel 830 beter worden besteed in een tijd waarin de aanstaande provinciale uitgaven de komende jaren zullen groeien op met name de kerntaak mobiliteit en bereikbaarheid. Realistisch natuurbeleid zal ons daarbij veel en veel minder gaan kosten. En daarom komen wij, voorzitter, met de volgende motie. Motie Aandringen op radicale koerswijziging van landelijk stikstofbeleid. Ik zie dat er een oude versie is geprint. Dus ik moet u straks even verzoeken om straks de juiste titel te 835 noemen.

De **VOORZITTER**: U heeft nog een tweede termijn straks.

840 De heer **DESSING** (FvD): Ja, precies.

De **VOORZITTER**: Dan kunt u hem daar ook indienen.

De heer **DESSING** (FvD): Dat ik hem dan indien? Ja.

845 De **VOORZITTER**: Ja, dat kan ook.

De heer **DESSING** (FvD): Dat kan ook. Laten we dat dan even doen. Dan doen we het even ordentelijk. Dan zal ik wel even mijn betoog, los van de motie, afmaken.

850 Voorzitter, ik heb het vaker gezegd in deze Staten: laten we nu eens één keer kijken naar wat Den Haag van ons vraagt en laten we ons daarbij afvragen of wij die doele uitvoeringsinstantie willen zijn of dat wij nu in het belang van de natuur en van de landbouw in deze provincie willen opstaan en ons durven op te stellen als die gallische provincie in dit land van onrealistische dictaten. Het kan gewoon. Laten we het dan ook gewoon eindelijk eens een keer doen. Ik roep u
855 allen op om hierin mee te gaan en dan onze motie – die ik dus nog eventjes als een klifhanger zal vasthouden – voor een realistisch natuurbeleid om die te steunen. Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik het woord aan mevrouw Schneemann van Volt.

860 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank u wel, voorzitter. In tegenstelling tot mijn voorganger is Volt wel tevreden met het feit dat volgend jaar de plannen voor het PPLG en PNN gecombineerd gaan worden. Een integrale aanpak is namelijk nodig bij het verbeteren van de staat van de natuur en het aanpakken van de stikstofproblematiek. We hopen ook dat hier dan een visie op de landbouwtransitie in verwerkt gaat worden, want zonder een toekomstbestendige visie op de
865 landbouw en op andere industrie is het moeilijk om langetermijnplannen te maken voor het beheren van de natuur. Daarnaast zijn we het de ondernemers van Noord-Holland verschuldigd om duidelijkheid te geven over de toekomst, zodat ook zij rekening kunnen houden met de kaders van de toekomst. Niet vooruitschuiven, maar vooruitdenken.

870 Dan naar het PNN zelf. Het is Volt nu onduidelijk of waterbeheer wel of geen onderdeel van dit plan is. Enerzijds geeft GS aan dat water en natuur op elkaar inwerken en daarom meegenomen wordt. Anderzijds wordt er gezegd dat de Kaderrichtlijn Water geen onderdeel is van natuurbeheer. Dat is verrassend, want de kwaliteit van het water is een van de rode lijnen door het PNN. In bijna alle gebieden die worden besproken in het PNN wordt beschreven dat de
875 waterkwaliteit extra aandacht nodig heeft. Maar het is niet altijd duidelijk hoe dit aangepakt gaat worden. Daarnaast mist ook een aanpak om te voorkomen dat de waterkwaliteit verder verslechtert. Daarom vragen we aan GS in welke richting er wordt gedacht om de waterkwaliteit niet verder te laten verslechteren.

880 Dan nog voor PFAS. Tijdens de commissievergadering werd duidelijk dat GS geen mogelijkheden ziet om PFAS in het duingebied van Noord-Kennemerland op te ruimen. Toch weten we dat PFAS een heel groot probleem is. Het is voor Volt ook nog onduidelijk waar PFAS precies in de Noord-Hollandse bodem zit. Uit de antwoorden op onze schriftelijke vragen blijkt dat er in Q1 van volgend jaar een brief komt met een update over PFAS in Noord-Holland. We willen GS twee
885 vragen stellen over deze brief. Ten eerste, wordt er in deze brief aandacht besteed aan waar in Noord-Holland PFAS in de grond zit? Ten tweede, wordt er in deze brief aan oplossingsrichtingen gedacht? Afsluitend over PFAS: we willen GS graag ook complimenteren dat het in Europa pleit voor een totaalverbod op PFAS, want dat is uiteindelijk de enige manier om ervan af te komen.

890 Tot slot, we zijn blij dat er tijdens de begrotingsbespreking een motie is aangenomen voor budget voor het meerjarig natuurbeheer. Toch maakt Volt zich ook zorgen, met name omdat er geen zekerheid is over de bijdrage van het Rijk en bijvoorbeeld of het Transitiefonds gebruikt kan worden. We moeten er met elkaar alert op zijn dat de doelen voor natuur en stikstof blijven staan. Niet alleen omdat dat belangrijk is voor een gezonde provincie, maar laten we vooral niet
895 vergeten dat we ook aan Europese wet- en regelgeving moeten voldoen. We hebben ons gecommitteerd aan deze wet- en regelgeving en we kunnen daar niet zomaar van afwijken. We kunnen natuurlijk niet alleen maar profiteren van de lusten van de EU, maar we moeten ons ook aan de afspraken houden die we daarbij gemaakt hebben. Dat vragen we van andere lidstaten, maar het zou ons sieren als we dat zelf ook blijven doen. Daarbij, natuur houdt zich niet aan
900 grenzen. Dus een Europese aanpak is noodzakelijk. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan is het woord aan mevrouw Bakker van de VVD. Als ik wel geïnformeerd ben, is het uw maidenspeech. Mooi, op deze laatste PS van het jaar 2023. Het woord is aan mevrouw Bakker.

905 Mevrouw **BAKKER** (VVD): Nu ga ik natuurlijk iedereen met ‘beste’ aanspreken, net zoals in de Tweede Kamer. Nee, zonder gekheid.

Geachte aanwezigen, wat een voorrecht om als volksvertegenwoordiger jullie te mogen toespreken in de huidige tijd. Met twee oorlogen dichtbij Europa staat onze vrijheid in een ander licht. Namelijk dat wij ons bewust moeten zijn en blijven van onze rechtsstaat met onze verworvenheden. Recent hebben wij allen een bezoek aan Texel mogen brengen, een eiland waar mijn roots liggen. Ik wil jullie graag meenemen met een verhaal over een heel klein stukje familiegeschiedenis.

Texel was een eiland waar in de Tweede Wereldoorlog veel Russen zaten, Georgiërs, en die vochten aan de zijde van de geallieerden. Aan het einde van de oorlog, begin '45, werd op Texel nog zwaar gevochten, waarbij de geallieerden versterking nodig hadden. Texel was daarom het vertrekpunt voor een barre tocht aan koningin Wilhelmina in Londen met een verzoek om hulp voor de geallieerden op Texel. Hulp voor de Georgiërs dus. Mijn opa Jan Bakker was kapitein van deze missie. Hij voer samen met anderen met de reddingsboot van de Koninklijke Nederlandse Reddingmaatschappij 26 uur op zee naar de Engelse kust. Daarna reisden ze nog drie dagen over land om de situatie op Texel persoonlijk onder de aandacht in Londen te brengen bij Koningin Wilhelmina en Prinses Juliana. Prins Bernhard was op dat moment in Reims, maar hij was wel het boegbeeld voor de Engelandvaarders. Die Engelsen vertrouwden de Engelandvaarders vaak niet, want die rare snuiters met een boot, die konden ook spionnen zijn. Deze Texelaars werden daarom op hun tocht naar Londen regelmatig vastgezet en ondervraagd. Na totaal vier dagen werd Londen bereikt en wordt er door de Engelandvaarders met Koningin Wilhelmina en Prinses Juliana gesproken, na eerst een warm bad, sigaretten, koffie met cake en sandwiches. De ontvangst voor alle Engelandvaarders. De roep om hulp wordt door de koningin en prinses zeer serieus genomen en de voorbereidingen voor de versterking werden getroffen. Uiteindelijk ging deze operatie toch niet door, omdat na overleg met Prins Bernhard in Reims de afspraken over de voedseldroppings boven Nederland in gevaar gebracht zouden worden. Er is op Texel overigens een groot Georgisch kerkhof dat herinnert aan de vele verliezen in die tijd. Ik vraag mij altijd af hoe dat geweest moet zijn: 26 uur op open zee met enkel een kompas en maar één doel voor ogen. En dan ook nog vastgezet worden, omdat je ook een spion had kunnen zijn. Reden te meer om te koesteren waar we vandaag de dag zijn in onze Nederlandse rechtsstaat. Dat we in vrijheid onze keuzes mogen maken, wie wij zijn op basis van gelijkwaardigheid, wat we willen doen, hoe we ons bedrijf willen inrichten. Ik sta aan de lat om mijn verantwoordelijkheid te nemen en het maximale eruit te halen, met mijn opa in het achterhoofd. Want ook in deze Statenzaal mag ik gerust zeggen: die oversteek naar Londen heeft hij ook voor mij gemaakt.

[Tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En nu komt u aan de inhoudelijke bijdrage.

Mevrouw **BAKKER** (VVD): Zeker.

Allereerst is de VVD ook tevreden dat het NNN opgenomen zal worden in het PPLG. Voor de commissievergadering van 20 november had ik namens de VVD al vragen gesteld over de financiering door het Rijk. Die zitten bij de technische beantwoording. Zoals bekend is de geldstroom vanuit het Rijk op dit moment onzeker en in ieder geval stukken lager dan aangevraagd door Noord-Holland. De gedeputeerde heeft aangegeven op welk moment de Staten geïnformeerd worden. In ieder geval wil GS de gebiedsprocessen laten doorlopen en ook de projecten die reeds in uitvoering worden genomen. Het kenmerk van een gebiedsproces is een onzekere uitkomst. Alvorens projecten concreet in uitvoering worden genomen, wil de VVD meer grip op het risico in geval de benodigde financiering vanuit het Rijk uitblijft. Kan de gedeputeerde toezeggen dat bij de lopende gebiedsprocessen er goedkeuring gevraagd zal worden aan PS alvorens de projecten in uitvoering worden genomen?

De **VOORZITTER**: Ik dacht bijna dat u gelijk antwoord wil hebben. U keek zo naar GS. Had u dat ook? Dank. Dan ga ik naar de heer Van Tiggelen van de PVV.

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Niets is blijvend, behalve verandering. Klimaat en natuur veranderen voortdurend. Een stabiel klimaat is al 4,6 miljard jaar onmogelijk gelet op de waslijst aan invloeden die erop zijn. De natuur past zich de voortdurend aan en kan ook niet anders dan veranderen. Het huidige, tijdelijke, afnemende CO₂-tekort leidt nu eenmaal tot vergroening van onze planeet. Slecht nieuws voor de liefhebbers van stuifzand. Sorry.

- 970 Totalitaire krachten willen niet alleen de mens elke vorm van vrijheid ontnemen, maar ook de natuur. Wanneer de ongehoorzame natuur ergens bomen laat groeien waar het niet gewenst is, worden die gekapt. Dat zal ze leren. Dat daarmee nogal wat natuurleefgebied verdwijnt, dat raakt ze niet. Maar nu een van de meest bijzondere natuurgebieden van Nederland, de Noordzee, een groot industrieterrein dreigt te worden, maakt het college zich enorm druk om het realiseren van tekentafelnatuur in de provincie. Best ironisch eigenlijk ergens. Maar een glimlach kan snel van
- 975 het gezicht, want het is natuurlijk van de zotte dat hiervoor bijna tweehonderd miljoen euro wordt uitgetrokken en dat de prognose is dat voor de realisatie van het NNN een budget van meer dan 469 miljoen euro nodig is. U hoort het goed, voorzitter: bijna een half miljard euro. Voorzitter, en dat is ten dele voor een niet bestaand stikstofprobleem. Dat heb ik de gedeputeerden en collega-Statenvollederen proberen duidelijk te maken tijdens de
- 980 commissievergadering op 20 november jongstleden met een simpele berekening met de conclusie dat de totale ammoniakuitstoot van de agrarische sector in de provincie uitkomt op minder dan een gedeelte van bijna niets gedeeld door bijna honderdduizend. Dat gaat, op zijn Hollands gezegd, helemaal nergens over. En dat is alleen nog maar de getalsmatige kant van de zaak. De natuurkundige kant van de zaak, daar valt ook nog wat over te zeggen, maar dat zal ik u op dit moment besparen. Stikstofbeleid gaat zowel letterlijk als figuurlijk over bullshit. Dit irrationele beleid kost veel belastinggeld en dat terwijl er echte problemen zijn, zoals het onder druk staande onderhoud en vervanging van provinciale infrastructuur. En dan heb ik het nog niet eens over de druk die dit programma op onze waardevolle boeren legt.
- 990 Op pagina acht van het programma valt te lezen dat de cijfers over de stikstofneerslag op Natura 2000-gebieden zijn ontleend aan de AERIUS Monitor 2022 met cijfers over 2020. Zoals we vaker in dit huis hebben betoogd, markeert er het nodige aan het AERIUS-model. Modellen die werken, afgezien van fotomodellen, zijn schaars. Een zeldzaam voorbeeld is het ARIMA-model, zoals gehanteerd door professor Valentina Zharkova. Een model dat in tegenstelling met de modellen
- 995 van het IPCC wel het verleden kan verklaren en bovendien waar voorspellingen uitkomen met een nauwkeurigheid van 92 procent. In schril contrast met wat er aan scenario's uit de modellen van de IPCC komt. De techniek die men daar toepast, komt er in lekentaal op neer dat men meningen in een computer stopt en die er vervolgens ook weer uitkomen. Niets meer dan dat.
- 1000 Ik heb een interruptie.
- Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Vraagje, voordat u zich helemaal verliest in een filosofie over modellen. U begon met het feit dat de PVV het eigenlijk jammer vindt dat de Noordzee een industrieterrein wordt. Mogen wij erop rekenen dat u zich dan inzet dat de PVV landelijk voor het
- 1005 groen houden van de Noordzee gaat zijn?
- De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Ik weet niet beter of de Noordzee is niet groen. Ik woon aan de Noordzee en volgens mij is die grijs. Maar wat bedoelt u met groen?
- 1010 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Het inrichten van. U zegt: het is een prachtig natuurgebied wat dreigt ten onder te gaan aan industrialisering. Gaat u zich inzetten voor het behoud van het natuurgebied, wat de Noordzee volgens u is.
- De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Ja.
- 1015 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Wat gaat u daar dan voor doen?
- De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Ja, wat wij gaan doen. Ik weet niet of dat allemaal op de agenda staat, hoor, maar wat wilt u eigenlijk van mij?
- 1020 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Nou, die vraag vind ik op zich helder genoeg, dat u daar geen antwoord op heeft.
- De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Nou, ik kan u wel vertellen-
- 1025 De **VOORZITTER**: Graag via de voorzitter, want anders wordt het hier een gezellig onderonsje.

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Duidt u mij niet euvel.

1030 Ik kan mensen vertellen dat- Kijk, wij zijn liefhebbers van natuur en vernieling van natuur en vervuiling van het milieu, daar zijn we tegen en daar zullen we tegen blijven. Daar zullen we ons tegen blijven uitspreken. En dat zijn we ook hier nu weer aan het doen. Dus Ik hoop niet dat dat al te verrassend is.

1035 De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Ik was gebleven bij professor Valentina Zharkova, een kosmoloog annex wiskundige, die voorspellingen doet die wel uitkomen. Ja. Nauwkeurigheid van 92 procent. Die modellen, wat men daar doet bij de IPCC, in het Engels heet dat 'attribution science' en in het
1040 Nederlands heet dat 'parametisering'. Maar de uitleg in leken taal is gewoon: je stopt je mening in de computer en die komt er dan ook uit. Dus stop je onzin in de computer, verrassing, er komt ook onzin uit. Als voormalig systeemontwerper programmeur kan ik u verzekeren dat dat een juiste conclusie is.

1045 Al fietsend door het duinlandschap kwam ondergetekende iets tegen dat ik als schokkend heb ervaren: onze natuurlijke zeewering in de vorm van duinen vertoonde een gapend gat. Ik dacht eerst aan stormschade, maar wat bleek: liefhebbers van stuifzand hadden deze schade aangericht. Wat gaat de noordwesterstorm windkracht elf in combinatie met springvloed daarmee
1050 doen? Vraagje aan de gedeputeerde: is dit beleid of is erover nagedacht?

Over de op pagina drie genoemde klimaatopgaven wil ik kort toch even wat kwijt. Drie halen, twee betalen. Leuk. Eén plus één gratis. Heel mooi. Als rechtgeaarde Nederlanders krijgen we graag waar voor ons geld. Nou ja, wanneer het om enkele euro's gaat tenminste. Wanneer het gaat om vele tientallen miljarden vervalt deze wens plotseling. Het simpele feit dat enorme
1055 uitgaven aan klimaatbeleid geen waarneembare en onmeetbare invloed hebben op het vermeende probleem, namelijk het CO₂-gehalte van de atmosfeer, schijnt bijna niemand als hinderlijk te ervaren. Ik kan daar met mijn pet niet bij, voorzitter. Wanneer iemand ons dat kan uitleggen, hebben wij belangstelling. We leren er graag iets bij. Wij zijn namelijk nogal nieuwsgierig van aard.

1060 Voorzitter, de afgelopen Tweede Kamerverkiezingen lijken nu iets in gang gezet te hebben. De Bestuurlijk Adviescommissie Landelijk Gebied van het IPO heeft ons namelijk laten weten af te willen van het strikte stikstofdepositiebeleid dat de afgelopen vier jaar in Nederland is gevoerd en noemt de gehanteerde ondergrens van 0,005 mol stikstof per hectare per jaar, waar nu mee
1065 gerekend wordt, een modellenwerkelijkheid. De genoemde commissie wil zo snel mogelijk een propositie inbrengen bij de coalitieonderhandelingen en het IPO komt ook met een impactanalyse die in beeld brengt wat er gebeurt als er een hogere rekenkundig ondergrens voor stikstofdeposities komt. Zo'n hogere drempelwaarde zou een paar duizend PAS-melders in Nederland kunnen legaliseren, waardoor zij niet meer slachtoffer zijn van deze waanzin. De PVV wacht met grote interesse af.

1070 Voorzitter, ik ga afronden. Het zal u geen seconde verbazen dat onze fractie absoluut niet kan instemmen met het voorliggend voorstel. Dank u wel.

1075 De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Mantel.

De heer **MANTEL** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik zit in de commissie altijd lekker te luisteren naar de heer Van Tiggelen. En zoals al vaker met dit soort grote stukken gaat het bij de PVV vaak over klimaat en stikstof. Daar kunnen we elkaar denk ik best wel vaak vinden. Maar, voorzitter,
1080 we bespreken vandaag ook heel andere zaken in het PNN, zoals zoetwaterberging, aanpak van invasieve exoten, weidevogelbeheer. Wat wil de PVV daar dan mee? Want daar hoor ik eigenlijk nooit iets over.

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Nou, daar zouden we een hele hoop mee kunnen en een hele
1085 hoop geld kunnen besparen door te stoppen met geld uitgeven aan totale waanzin. Dan zouden we die problemen heel effectief kunnen aanpakken. Laten we eerst de waanzin eruit halen en dan

kijken waar we wel wat mee kunnen doen met de vrijgekomen middelen. Dat is eigenlijk onze lijn.

1090 De heer **MANTEL** (JA21): Dat klinkt mij als muziek in de oren. Maar dan begrijp ik dat u zo meteen ook met een aantal voorstellen komt om die, zoals u het zegt, waanzin eruit te halen en dat dan te investeren in andere zaken uit het PNN.

1095 De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Ja, voorzitter, wij zijn nogal zuinig met energie. Energie is iets waar je zuinig mee moet zijn. Je kan wel met voorstellen komen waarvan je weet dat ze het toch niet gaan halen, omdat de meerderheid in dit gezelschap nog even nog niet zo ver is. Maar te zijner tijd, wanneer wij dat als zinvol ervaren, zullen we wel degelijk met dergelijke voorstellen komen.

1100 De heer **MANTEL** (JA21): Maar, voorzitter, het is toch niet zo dat alles wat wij hier doen, zinloos is?

1105 De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Vaak wel. Ja, en dat komt doordat de bereidheid om naar elkaar te luisteren nogal beperkt is. In theorie komen we hier in vergadering bijeen, we wisselen feiten uit en kennis en zaken die we hebben opgedaan. En dan komen we tot een afgewogen besluit. Maar dat is in theorie. De praktijk is helaas vooralsnog een beetje anders. Maar ja, dan gaat het ontaarden in een functioneringsgesprek, voorzitter, en dat was niet mijn bedoeling vandaag.

1110 De **VOORZITTER**: Nee. Dat lijkt mij ook niet verstandig. Volgens mij bent u aan het eind gekomen van uw bijdrage. Dat had u in ieder geval aangekondigd.

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Ja.

1115 De **VOORZITTER**: Dus ik ga de volgende spreker aankondigen. Dat is de heer Leerink van de PvdA.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, voor je het weet zit je in een grote discussie over de zinloosheid en volheid van het bestaan. Dan kunnen we nog wel even met elkaar, denk ik.

1120 Voorzitter, wij kunnen ons vinden in het programma zoals het nu voor ons ligt en wij vinden het ook prima dat dat de volgende keer in een wat bredere context zal verschijnen; die van het PPLG. Wij vinden het bovenal goed en belangrijk dat we ook voortvarend blijven doorgaan met de afronding van het NNN. Dat is cruciaal als het gaat om het halen van onze doelen in het landelijk gebied. En dat zijn doelen op het gebied van biodiversiteit en de kwaliteit van onze natuur.

1125 Belangrijk. Heel belangrijk. Maar indirect ook belangrijk als het gaat om het van het slot halen van de vergunningverlening rond maatschappelijke opgaven als woningbouw, infrastructuur en bedrijvigheid. Kortom, er moet gewoon wat gebeuren. We maken ons zorgen als het gaat om de stilstand op dit gebied in Den Haag. We hebben niet alleen doeltreffend beleid nodig, maar links of rechtsom zal toch ook een groot deel van het geld daar vandaan moeten komen. Maar dat heeft weinig zin daarin te blijven hangen. Beter is het om te kijken wat we hier in de provincie de komende jaren wel kunnen realiseren.

1135 Omdat het om zo'n cruciaal beleidsonderdeel gaat, en omdat er bij de uitvoering van dit beleid de komende jaren weleens scherpe keuzes gemaakt zouden moeten worden, zouden wij het goed vinden als PS hier wat dichter op zit en wat beter bij zou worden meegenomen. Nu is het wel heel globaal: we hebben doelen vastgesteld en eens per jaar zien we dan in het Programma Natuurnetwerk wat er gelukt is en wat niet. Af en toe komt er ook nog eens een incident voorbij, dat haalt de commissie dan ook nog wel. Maar dat is het dan wel ongeveer. En wij zouden het goed vinden als we daar wat meer gestructureerd bij betrokken zouden worden en GS met ons deelt waar de komende jaren in welk gebied concreet op wordt ingezet, wat de vorderingen zijn, et cetera. Dat creëert een grotere betrokkenheid, maar het creëert ook de mogelijkheid om daar met elkaar wat concreter over door te spreken. Waarbij wij overigens heel goed snappen dat politiek geen wiskunde is, dat je niet vooraf exact een traject uit kunt stippelen hoe het zal verlopen. Al was het maar omdat we een deel van deze opgave ook van onderop vorm willen geven. Maar iets concreter dan het nu is, zou wat ons betreft wel kunnen en zouden wij ook

wenselijk vinden. Daarom hebben wij een motie ingediend – althans, die gaan we indienen – samen met GroenLinks, waarvan het dictum is: roept Gedeputeerde Staten op om voor ieder van de vijf gebieden uit het PPLG drie projecten te benoemen op het gebied van de verwerving en/of inrichting van natuur die in 2024 met voorrang ter hand genomen zullen worden, een overzicht van deze prioritaire projecten vóór 1 maart 2024 naar Provinciale Staten te sturen, en ieder kwartaal schriftelijk te rapporteren over de voortgang van deze vijftien projecten.

Motie 195-11 december 2023

Prioriteit geven aan drie natuurprojecten per gebied uit het PPLG ter realisatie van het Natuurnetwerk Nederland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.

Constaterende dat:

- *In het coalitieakkoord 'Verbindend vooruit!' is opgenomen dat Noord-Holland voortvarend blijft werken aan de afronding van het NNN, 'ook omdat de realisatie daarvan een cruciaal onderdeel is van het behalen van onze opgaven in het landelijk gebied'.*
- *Noord-Holland (in de startversie PPLG) het kabinet heeft gevraagd om een bijdrage van 1,2 miljard euro uit het Transitiefonds om voornoemde doelen te halen.*
- *De Eerste Kamer de behandeling van het Transitiefonds controversieel verklaard heeft na de val van het kabinet.*
- *Uit de Laatste Begrotingswijziging 2023 blijkt dat er dit jaar op de Reserve Groen (begrotingspost 5.1.1) sprake is van een onderuitputting van ruim € 22 miljoen.*

Overwegende dat:

- *De natuur nog altijd kwetsbaar is en de biodiversiteit in onze provincie afneemt (zie coalitieakkoord 'Verbindend vooruit!' pagina 16).*
- *Deze achteruitgang gekeerd moet worden, niet alleen vanwege de intrinsieke publieke waarde van natuur maar ook om te voorkomen dat de vergunningverlening in het gedrang komt rond maatschappelijke opgaven als woningbouw, infrastructuur en bedrijvigheid.*
- *De provincie verantwoordelijk is voor het realiseren van natuurdoelen.*
- *Provinciale Staten beter in staat gesteld moet worden om haar controlerende taak uit te oefenen op het natuurbeleid, waarbij veel sprake is van gebiedsprocessen en maatwerk.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Voor ieder van de vijf gebieden uit het PPLG (Wadden, Kop van Noord-Holland en West-Friesland (1), Noord-Kennemerland (2), Laag-Holland (3), Zuid-Kennemerland en Amstel-Meerlanden (4) en Gooi- en Vechtstreek (5)) drie projecten te benoemen op het gebied van verwerving en/of inrichting van natuur die in 2024 met voorrang ter hand genomen worden.*
- *Een overzicht van deze prioritaire projecten voor 1 maart 2024 naar Provinciale Staten te sturen.*
- *Ieder kwartaal schriftelijk te rapporteren over de voortgang rond deze 15 projecten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Gert-Jan Leerink (PvdA) en Ruchama Bwefar (GroenLinks).

De heer **KLEIN** (CU): Dank u wel. Ik vind het een interessante motie. Maar ik vraag me af: is dat financieel uitvoerbaar binnen de heel beperkte middelen die we op dit moment hebben? Hoe kijkt u daar tegenaan? Gaat dit niet ten koste van andere voorbereidingsprojecten?

De heer **LEERINK** (PvdA): Eigenlijk vragen we aan het college om ons mee te nemen in wat de planning is voor het komend jaar. En ik neem aan dat daar, als blijkt dat er geen drie projecten gerealiseerd kunnen worden, maar dat het er twee zijn of misschien wel vijf of zes, dat dat in die planning staat. Maar wij vinden dat juist ook een goede gelegenheid om het daar met elkaar over te hebben. Dan weten we concreet: wat gaat er nu gebeuren? En is het niet een jaar wachten en dat we na een jaar terugzien van, goh, dit is wel gelukt, dit is niet gelukt. En het betekent dat we af en toe ook nog kunnen bijsturen en wellicht kunnen zeggen, ja, u zet misschien hierop in, als het gaat om de schaarse middelen, maar het geheel overziend zouden wij best uw aandacht willen vragen hiervoor.

1205 De heer **KLEIN** (CU): En ziet u dan geen risico dat dat ten koste gaat van de voorbereiding van andere projecten, die we nu uitvoeringsgereed willen maken en zodra er geld is, we daarmee aan de slag kunnen?

1210 De heer **LEERINK** (PvdA): Nee, daar ga ik niet van uit, want ik vraag eigenlijk helemaal niet aan het college- Want ik mag aannemen dat er nu ook een planning is. Dus ik vraag eigenlijk helemaal niet dat ze iets nieuws gaan doen. Ik vraag datgene eigenlijk dat ze het met ons delen en ons stapsgewijs meenemen in dat traject, zodat wij daar met elkaar over van gedachten kunnen wisselen.

1215 En daarmee, voorzitter, ben ik denk ik ook aan het einde gekomen van mijn betoog.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Uw motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Dan geef ik het woord aan mevrouw Koning van het CDA.

1220 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Het Plan Natuur netwerk 2024 is nodig om meer inzicht te krijgen in de realisatie en het beheer van de natuur. Is dus een belangrijk beleidsvoorstel. Het CDA is daarom verbaasd dat de financiële verantwoording van het Natuur netwerk 2024 te wensen overlaat. Op pagina 55 lezen we dat het beschikbare budget tot 2029 is afgeraamd en in totaal nu 195 miljoen bedraagt. Het blijkt zo te zijn dat nu niet meer de
1225 gehele restantopgave van het NNN is opgenomen in de meerjarenraming van het PNN, omdat er dan een negatieve reserves zou ontstaan, en dat mag niet. Kortom, er is onvoldoende geld om het NNN af te ronden en te beheren. Volgens de prognose op pagina 55 is er in totaal 469 miljoen tekort om het NNN af te ronden. Toch gaat GS niet alleen door met de uitvoeringsprojecten van het NNN, maar ook met voorbereiding van alle projecten uit het
1230 natuur netwerk. Ook gaat GS door met de verwerving van gronden zonder dat daarbij een keuze wordt gemaakt welke locaties haalbaar zouden zijn gezien de financiële situatie. Het CDA vindt dit niet verstandig. Daar komt nog bij dat er ook geen geld genoeg is voor langjarig beheer van het NNN. GS maakt plannen zonder dat ze financieel geborgd zijn. Het CDA wil dat er geen NNN wordt aangelegd als er geen geld is voor beheer, voor langjarig beheer. Die twee zaken zijn echt
1235 aan elkaar gebonden. Het stug doorgaan met opkopen van gronden voor het NNN zonder voldoende budget voor inrichting en beheer is niet uit te leggen, ook niet aan de huidige eigenaren die hun gronden vaak helemaal niet kwijt willen. GS verwacht nog een financiële bijdrage vanuit PPLG. Het probleem is dat dat bedrag niet bekend is. Er is al wel aangegeven dat er niet gerekend moet worden op de benodigde 1,2 miljoen voor de PPLG-plannen. Het hangt van het nieuwe kabinet af wat er precies gaat gebeuren en of er überhaupt nog geld komt. Er is al wel
1240 duidelijk dat PPLG-gelden niet mogen worden ingezet voor opkopen en inrichting van NNN-gronden die onder het Natuurpact vallen. Dit maakt het allemaal nog veel complexer. Hoe zit dat met de verschillende deelgebieden? Op welke locaties mag PPLG-geld wel ingezet worden voor NNNN en waar niet? Wij horen graag van GS wanneer daar duidelijkheid over komt.

1245 Het CDA begrijpt niet hoe de coalitiepartijen, en dan ook met name VVD en BBB, met dit natuurplan akkoord kunnen gaan, terwijl er onvoldoende geld is voor opkoop, inrichting en beheer. Daar komt nog bij dat dit beleidsstuk ook het voorstel bevat om driehonderd hectare extra NNN in de binnenduinstrand te realiseren, terwijl dit op zeer gespannen voet staat met de
1250 bollensector in deze gebieden. Verwijzend naar afspraken over bollenconcentratiegebied is geen oplossing voor de grote zorgen. Voor die driehonderd hectare zullen er bollenkwekers moeten verdwijnen. En we zien bij de Zanderij in Castricum dat het nagenoeg onmogelijk is om hen redelijke compensatiegrond aan te bieden. Hun bedrijfsvoering doorzetten wordt voor bollenkwekers, die met NNN worden geconfronteerd, haast onmogelijk.

1255 En last, but not least, staat er diverse malen in het stuk bij de omschrijving van de verschillende projecten dat de duurzaamheid van agrarische bedrijfsvoering aandacht nodig heeft. Dit is een cryptische omschrijving om te stellen dat door beëindiging van agrarisch natuurbeheer binnen NNN de agrarische bedrijven in die gebieden geen toekomstperspectief meer hebben. Het CDA
1260 vindt dit onacceptabel. Iedereen heeft er de mond vol van dat landbouw natuurinclusief moet worden, maar op plekken waar dit nu al heel goed loopt met agrarisch natuurbeheer en waar goede resultaten gehaald worden, mag agrarisch natuurbeheer straks niet meer. Het is van groot belang dat er zo spoedig mogelijk geregeld gaat worden dat NNN-waardig agrarisch natuurbeheer binnen het nieuwe Natuur netwerk kan blijven bestaan. Uit de vele goede

- 1265 voorbeelden blijkt dat agrariërs trouwe partners zijn van de provincie en in staat blijken te zijn de gebieden goed te beheren en de doelen te behalen tegen beperkte kosten. Het is voor de agrariërs ook van belang dat dit door kan gaan in verband met de landbouwtransitie. Ook voor de provincie is het op dit moment een win-winsituatie om agrarisch natuurbeheer te behouden. Daar komt bij dat agrarisch natuurbeheer voor een groot deel betaald wordt met gelden vanuit Brussel.
- 1270 Het CDA dient daarom samen met de ChristenUnie en JA21 een motie in met als dictum: verzoeken GS een open houding aan te nemen en in het PPLG, waarin volgend jaar het Programma Natuurnetwerk wordt opgenomen, agrarisch natuurbeheer te beschouwen als een van de mogelijke oplossingen voor het onderhoud van het landschap in NNN-gebieden, ook na 2027.

1275 **Motie 196-11 december 2023**
Agrarisch natuurbeheer in NNN

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.

Constaterende dat:

- 1280
 - *Er in het programma Natuurnetwerk2024 bij veel gebieden zoals Eilandspolder, Waterland Oost, Polder Westzaan, IVOT gebieden, Wormer, Lisperveld, Kalverpolder, Zeevang en polder Mijzen, wordt aangegeven dat de duurzaamheid van agrarische bedrijfsvoering aandacht nodig heeft.*
 - *GS tijdens de commissievergadering heeft toegelicht dat hiermee verwezen wordt naar en*
- 1285 *zorg wordt uitgesproken over beëindiging van het agrarisch natuurbeheer binnen het NNN.*

Overwegende dat:

- *Beëindigen van agrarisch natuurbeheer binnen NNN de duurzaamheid van agrarische bedrijfsvoering zeer negatief beïnvloed.*
- 1290 • *De transitie die de agrarische sector ondergaat alleen vol te houden is als er ook ruimte blijft bestaan voor agrarisch natuurbeheer;*
- *Voor het bereiken van de beheerdoelen binnen NNN agrariërs trouwe partners zijn van de provincie en in staat blijken te zijn de gebieden goed te beheren tegen beperkte kosten.*
- *Agrarisch natuurbeheer een goed voorbeeld is van landelijk gebied waar natuur en*
- 1295 *landbouw hand in hand gaan.*
- *Het agrarisch natuurbeheer en het onderhouden van het landschap past bij de landbouw van de toekomst.*
- *De provincie op dit moment onvoldoende financiële middelen heeft om het NNN af te ronden en langjarig te beheren en het daarom ook verstandig is om win-win situaties*
- 1300 *zoals agrarisch natuurbeheer binnen NNN voort te zetten.*
- *Agrarisch Natuurbeheer voor een groot deel betaald wordt met gelden vanuit Brussel*
- *Het combineren van functies financieel noodzakelijk is om het NNN verder te ontwikkelen en de opgaaf in het PPLG te halen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 1305
 - *Een open houding aan te nemen en in het PPLG (waarin volgend jaar het programma Natuurnetwerk wordt opgenomen) agrarisch natuurbeheer te beschouwen als één van de mogelijke oplossingen voor het onderhoud van het landschap in NNN-gebieden, ook na 2027.*

En gaan over tot de orde van de dag.

- 1310 *Ondertekening: Willemien Koning-Hoeve (CDA), Ivo Mantel (JA21) en Michel Klein (ChristenUnie).*

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Voorzitter, verder zijn wij geen voorstander van de verbraking van Westzaan voor een bedrag van 8,6 miljoen euro.

- 1315 En wij kunnen niet instemmen met de onteigeningswerkwijze zoals die nog steeds mogelijk is. De onteigeningstitel hangt steeds boven de markt bij de aanleg van het natuurnetwerk. Dat staat ook op pagina zes. Praktisch gezien wordt de onteigening ingezet vanaf 2027, maar dat wordt nu gewoon aangekondigd. En er kan ook onteigend worden voor stikstof, want het natuurnetwerk gaat namelijk straks op in het PPLG. En de opgave CO₂-reductie, stikstofreductie, tegengaan bodemdaling, behalen en KRW-doelstellingen en afronding NNN worden allemaal in één gebiedsproces samengevoegd. Daarbij wordt onvrijwillig onteigenen dus gewoon toegestaan. Dat
- 1320

steunen wij als CDA niet. Bij de aanvang van het NNN-proces is gezegd dat het op vrijwillige basis zou worden gerealiseerd en daar houden wij als CDA aan vast.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U dient een motie in en die motie is ook onderdeel van onze beraadslagingen. Dan geef ik het woord aan mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik wil beginnen met een citaat. Misschien weet u het niet meer, maar ooit heeft Lucebert gezegd: alles van waarde is weerloos. Wij scharen de natuur daaronder. Dat betekent dus dat je alles in het werk moet stellen om die natuur te beschermen, dan wel uit te kunnen breiden. Dat is een heel interessante discussie aan het begin van dit debat.

Ik hou het toch wat overzichtelijk. Wij hebben het namelijk in de commissie gehad over het PNN in relatie tot het PPLG. Het is net al een aantal keren gezegd: ja, dat PNN gaat overvloeien in dat PPLG, maar... En dan komen we met een probleem aanzetten, want ook recreatie is ondergebracht in dit PNN. Recreatie betekent ook iets als het een effect heeft op de natuur. Wij vinden dat een zorgwekkende ontwikkeling omdat, als je recreatie niet op een goede manier definieert, je het risico loopt dat die recreatie de natuur om zeep gaat helpen. Dus, ja, dan moet je dus heel zuinig zijn op. Dus als je het onderbrengt in een groter geheel, dan loop je het risico dat je het natuurbeheer en het in stand houden van de natuur en dergelijke onderuit schoffelt. Ik zei net al: alles van waarde is weerloos.

We hebben een motie gemaakt, want wij wilden namelijk een toezegging van de gedeputeerde daarover en die kwam er helemaal niet. Dat was wat jammer. Die toezegging was dat we straks niet beperkt worden als we het PPLG bespreken, als we dan nu al dat PNN vastleggen. Leve de afkortingen trouwens. Maar die toezegging kwam niet. En om nou te voorkomen dat er iets misgaat straks met geld en recreatie hebben wij een motie, samen met de Partij voor de Dieren. En het dictum luidt: dat indien er geld vanuit het budget voor het PNN naar recreatiedoelen gaat hier schriftelijk verantwoording aan PS wordt uitgebracht waaruit blijkt dat dit recreatieve doel – nou komt die – een bevorderend effect heeft op de natuurdoelen en dat dan te onderbouwen met wetenschap; zodat we, inderdaad, alles wat van waarde is en weerloos ook nog kunnen beschermen. Dit is de motie.

Motie 197-11 december 2023
Verantwoording recreatie in het PNN

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.
Constaterende dat:

- *De focus uit het PNN ligt op realisatie NNN, natuurherstelmaatregelen en gebiedsgerichte aanpak van stikstof;*
- *Het PNN nu meer taken kent dan voor de opkomst van het PPLG;*
- *Er sprake lijkt te zijn van een deficiëntie in het budget voor de natuur;*
- *Er vele verschillende vormen en belasten zijn van recreatie in de natuur.*

Overwegende dat:

- *Dat recreatie geen kerntaak voor het PNN is;*
- *Er door de Gedeputeerde beweerd is dat geld naar recreatie de natuur kan versterken of visa versa.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Indien er geld vanuit het budget voor het PNN naar recreatiedoelen gaat, hier een schriftelijke verantwoording aan PS over uit te brengen waaruit blijkt dat dit recreatieve doel een bevorderend effect heeft op de natuurdoelen. En dit te onderbouwen met wetenschap.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Remine Alberts (SP) en Ilona Haas (Partij voor de Dieren).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En deze onderdeel uit van de beraadslagingen. Dank u wel voor uw bijdrage. Dan gaan we naar de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): Dank u wel, meneer de voorzitter. De ChristenUnie ziet veel mooie projecten in het Programma Natuurnetwerk. Omdat wij geroepen zijn om te zorgen voor de schepping, zullen we hard aan de slag moeten om de natuur in de provincie te herstellen, maar ook om te zorgen voor een toekomstbestendige landbouw waarin boeren zorgen voor voedsel en kunnen functioneren in balans met de aarde. We vinden het daarom belangrijk en verstandig om het

1385

Programma Natuurnetwerk straks breder in te bedden in het PPLG.

Maar wij maken ons wel zorgen over de financiën. We begrijpen natuurlijk dat er nog veel onduidelijk is rondom de bijdrage van het Rijk. Maar tegelijkertijd zien wij nu het risico dat wij als provincie niet van start kunnen met projecten die uitvoeringsgereed zijn. Dat baart ons zorgen. We onderschrijven de keuze van GS om in financiële ramingen prioriteit te geven aan uitvoeringsprojecten en de voorbereiding van projecten, maar daarmee zijn onze zorgen niet weggenomen. In de voordracht en ook in het PNN zelf, daar staat zowel rondom de uitvoering als de voorbereiding: we laten het zo veel mogelijk doorgaan. Ja, die woorden suggereren toch dat we niet alles kunnen doen wat we moeten doen. We zijn daarom erg benieuwd naar de plannen voor de besteding van de 35 miljoen die in het coalitieakkoord incidenteel is vrijgemaakt ten behoeve van het PPLG. Daarover hebben we twee vragen aan GS. Allereerst is: wanneer kunnen wij dat plan voor de besteding van die 35 miljoen verwachten? En de tweede vraag is: kunt u ons toelichten wat u bedoelt met 'zoveel mogelijk'? En beter nog, kunt u ons garanderen dat we door kunnen gaan met de uitvoering en de voorbereiding van de projecten waar we nu mee bezig zijn?

1390

1395

1400

Een ander aandachtspunt betreft het gebied Gooi en Vechtstreek en dan met name de natuurverbinding Naardermeer-Gooimeer. Daarover wordt geschreven dat begrenzen en functioneel inrichten nodig is voor het optimaal functioneren van deze verbingszone. En ook staat er dat de voormalige golfbaan bij Naarden een rol kan spelen in de verbinding. Dat lezen wij al een aantal jaren. En toch gebeurt er daar helemaal niets, is onze indruk. Dus we hebben daarover twee vragen aan GS. Wat is de status van de plannen voor de inrichting van dat gebied? Heeft u ook contact met de gemeente Gooise Meren die maar niet lijkt te komen tot een uitvoerbaar plan voor de toekomst van de voormalige golfbaan.

1405

1410

Tenslotte willen wij graag benadrukken dat wij vinden dat er goede plannen moeten komen voor het betrekken van boeren bij het beheren van natuur. Tot nu toe hebben wij daarvoor het agrarisch natuurbeheer, maar dat gaat stoppen in 2027. Tegelijkertijd zien wij nog geen goed alternatief, al zijn er inmiddels heel wat onderzoeken geweest en rapporten over geschreven. Dus wij vragen GS: welke rol ziet GS voor agrariërs bij natuurbeheer? En wij dienen mede de motie in van het CDA, waarin gevraagd wordt om agrarisch natuurbeheer mee te nemen als een van de mogelijke oplossingen voor het beheer in de toekomst. Dank u wel.

1415

De **VOORZITTER**: Mevrouw Jansen, D66.

1420

Mevrouw **JANSEN** (D66): Voor D66 is het uiterst belangrijk dat het natuurnetwerk gerealiseerd wordt. Een robuuste natuur is de basis voor een gezonde leefomgeving. En die natuur, die willen we bewaren voor toekomstige generaties. Ik vroeg mijn dochter van zes wat natuur voor haar betekent. Ze zei: natuur is belangrijk, want als je geen natuur hebt, kan ik niet lekker buiten spelen. Natuur ruikt lekker: het gras in de morgen. Lekker in de plassen stampen. Lekker in de modder spelen en kleine kriebelbeestjes zoeken.

1425

De verkiezingsuitslag baart D66 wel echt zorgen. Bewaren we de natuur nog wel voor de toekomstige generaties? De financiële dekking voor de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland moet komen uit het Transitiefonds. Het is onzeker of en hoeveel Noord-Holland mag verwachten. Dit maakt ons echt ongerust. Daarom de vraag aan de gedeputeerde of zij Provinciale Staten proactief en nauwgezet wil informeren over de financiële en politieke ontwikkelingen die op landelijk niveau gaande zijn aangaande het Nationaal Programma Landelijk Gebied, NPLG.

1430

1435

De D66-fractie kan wel instemmen met Programma Natuurnetwerk 2024. We zijn voor de integratie van PNN in het PPLG. Dat zal de samenhang van de deelgebieden van PPLG ten goede komen.

- 1440 Tot slot. In de gebiedsaanpak van het PNN lezen we dat in de duinen van Noord-Kennemerland veel verontreiniging van PFAS is in de grond. Ook daar maken wij ons zorgen over, over de hoeveelheid PFAS in de bodem van dit duingebied. Het opruimen van PFAS in de duingebieden is schier onmogelijk door de toevoer vanuit de zeelucht, maar we kunnen wel alles op alles zetten om te voorkomen dat er meer PFAS in de bodem neerslaat. Daarom verzoeken we het college van
1445 Gedeputeerde Staten in te zetten om zoveel mogelijk PFAS te voorkomen in de duingebieden. Graag een reactie hierop.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Vendrig van de BBB.

- 1450 De heer **VENDRIG** (BBB): Dank u, voorzitter. In de commissie is dit onderwerp uitgebreid besproken. Onze vragen zijn naar tevredenheid beantwoord. Daarom wil ik slechts kort beschouwen op voordracht 63 over het PNN. Zoals in de commissie Landelijk Gebied aangegeven, onderschrijft BBB het belang van het integreren van PNN in het PPLG. De verschillende opgaven en de daarbij behorende maatregelen zijn vaak met elkaar verweven, zodat regie vanuit één
1455 document het meest effectief kan zijn. Belangrijk hierin is dat belangen van betrokken partijen meegenomen worden.

- In de voordracht is er aandacht voor het voorziene tekort aan budget. Hiertoe is een aantal uitgangspunten opgenomen die ertoe moeten leiden dat de reserve groen niet negatief wordt.
1460 Daarnaast is onzeker of, en anders hoeveel, het Rijk wil bijdragen uit het Transitiefonds. BBB wil daarom blijven benadrukken dat het onwenselijk is projecten te starten, waarvan de financiering onzeker is. Dit geldt voor ons betreft zowel voor realisatie, als beheer en onderhoud. Je bouwt immers ook geen huis wat je niet kunt onderhouden of waarvan je de hypotheek niet meer kunt betalen. Verder hecht de BBB eraan de reserve groen niet volledig uit te putten, zodat waar nodig
1465 budget beschikbaar blijft om kwaliteit te borgen in de uitgevoerde maatregelen. We zijn benieuwd of GS deze mening met ons deelt.

- Ook is er een passage in de voordracht opgenomen over een extra bedrag van 35 miljoen wat middels het coalitieakkoord incidenteel is vrijgemaakt voor het PPLG. Er wordt hier een voorschot
1470 genomen door dit mogelijk in te zetten voor NNN-realisatie. Daarbij wordt vermeld dat voor de inzet van deze middelen een voorstel aan de Staten wordt voorgelegd. BBB ziet graag dat dit tijdig gebeurt, zodat we de juiste afweging kunnen maken over de aanwending daarvan. Kan GS dit ons toezeggen?

- 1475 Tot slot, voorzitter. Er wordt gesproken over grondverwerving in relatie tot het NNN. De BBB vindt het belangrijk dat agrarisch natuurbeheer ook in NNN als mogelijkheid wordt meegenomen in de processen. Het aankopen van grond is dan immers niet meer van toepassing. Kan GS dit bevestigen of anders hierop reflecteren?

- 1480 De heer **MANTEL** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik hoor een aantal goede dingen in het betoog van de fractie van de BBB, de heer Vendrig. Over dat geld wat we eigenlijk echt tekort gaan komen de komende paar jaren: wat is volgens de fractie van de BBB nou eigenlijk hoe dat er dan uit gaat zien? Hoe gaat de agrarische sector eruitzien als die gelden niet vrijgegeven worden?

- 1485 De heer **VENDRIG** (BBB): Ja, dat is denk ik wel de opgave die we met zijn allen hier in het PPLG moeten gaan oplossen. Ja, wij vinden het natuurlijk ook belangrijk dat de agrariërs in samenwerking met de natuur in de gebieden kunnen blijven bestaan. Daartoe moeten we gewoon kijken van, ja, wat is er mogelijk? En die opgave gaan we met zijn allen oplossen.

- 1490 De heer **MANTEL** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Ik meen, uit mijn hoofd, dat er nog zo'n 3300 hectare NNN gerealiseerd moet gaan worden. Zou het dan niet beter zijn als we daarmee een pas op de plaats maken? Zodat we eerst de NNN-gebieden die we hebben goed kunnen beheren en dat we daarna kunnen gaan kijken of we nieuwe gebieden kunnen toevoegen.

- 1495 De heer **VENDRIG** (BBB): Ja, ik vind dat nog wel voorbarig om te zeggen van, ja, dit helemaal niet meer lukken. We moeten eerst kijken of het gaat lukken. Het is sowieso nog niet bekend of en hoeveel geld er uit het Transitiefonds gaat komen. Dus ik denk, ja, laten we eerst daarop focussen. En ik denk dat we dan beter kunnen kijken van, ja, wat kunnen we dan op dat moment wel en wat kunnen we op dat moment niet. We moeten gewoon slimme keuzes maken.

1500

De heer **MANTEL** (JA21): Dank, voorzitter. Nog een vraag over de commissie. In de commissie vroeg de heer Vendrig aan gedeputeerde Kocken om een toezegging om een zin toe te voegen aan het document. Dat had dan volgens mij betrekking op onteigening. Nou heb ik flink gezocht, laat ik het netjes zeggen. Ik kon het niet vinden. Maar staat dit erin, in dat document?

1505

De heer **VENDRIG** (BBB): Ja, hij staat erin. Hij staat erin als nood onder het kader. Dat is wel toegevoegd. En ja, ik wil daar nog wel eventjes kort op reflecteren als dat mag, voorzitter. Kijk, in het coalitieakkoord staat dat er niet onteigend wordt om reden van stikstof. Nou, ervan uitgaande dat het college het coalitieakkoord volgt, gaat dat ook niet gebeuren. In alle andere gevallen wordt een uiterste inspanning gedaan om tot een oplossing te komen. Nou hebben we ook met zijn allen volgens mij concludeert dat het PPLG alleen uitgevoerd kan worden met maximale draagkracht. Als je op een gegeven moment als provincie besluit om een instrument in te zetten als onteigening in de agrarische sector, wat op zich een heel kleine wereld is, dan ga je een heel groot gedeelte van die draagkracht verliezen. Bovendien is het een tijdrovende procedure, het kost veel geld. Dus het is maar de vraag of het verstandig is om dat überhaupt te doen. Nou dicht ik het college alle verstand en wijsheid van de wereld toe. Dus ik geloof dat dat niet gebruikt gaat worden. Daarnaast is het ook nog zo dat het ook nog eens een oplossing kan zijn. Daar is ook juridisch advies over geweest. Het kan een oplossing of een laatste redmiddel zijn voor de betrokken ondernemer. Je kunt namelijk volledig schadeloos gesteld worden zonder beperking. En als laatste, voorzitter, en dan hou ik hierover op. We blokkeren zo ook niet de mogelijkheid om zelfs een eigenaar van natuurgrond, die weigert zijn natuur goed te beheren, om die te onteigenen. Dus dat is eigenlijk de reden waarom wij er zo in staan.

1510

1515

De **VOORZITTER**: Bijna een college. Volgens mij genoeg voor de heer Mantel. Mevrouw Koning.

1525

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, dank u, voorzitter. Ik wou nog even ingaan op het vorige onderwerp. U zegt eigenlijk: realisatie van NNN willen wij alleen als er ook voldoende geld is voor het onderhoud. Zei u net, maar wel in iets andere woorden, maar daar kwam het op neer. Maar dan is mijn vraag: als u instemt met dit stuk, dan voldoet u niet aan die regel, want hier staat eigenlijk, GS gaat door met alle gronden opkopen. Dus ook wanneer er nog niet duidelijk is of er voldoende geld is voor het onderhoud en beheer langjarig.

1530

De heer **VENDRIG** (BBB): Volgens mij staat het niet zo heel hard in het stuk. Dus ik ga ervan uit dat wij in het PPLG daar nog voldoende over komen te spreken en dat we dat probleem kunnen oplossen.

1535

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Maar in het stuk staat duidelijk dat er doorgedaan wordt met de voorbereiding van alle projecten. Er worden geen keuzes gemaakt. Dus er wordt niet gekeken naar: voor welke projecten hebben we nog eigenlijk wel geld en welke niet. Er wordt gewoon doorgedaan met alles.

1540

De heer **VENDRIG** (BBB): Nee, volgens mij, in de voordracht staan een aantal voorwaarden. Daar staat ook dat er wel gekeken wordt naar de haalbaarheid en welke projecten we wel of niet moeten doen. Dus er wordt wel degelijk naar gekeken.

1545

De **VOORZITTER**: Heeft u nog een aanvullende vraag?

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dan adviseer ik u om nog een keer goed te lezen, want ik heb er echt iets anders in gelezen.

1550

De **VOORZITTER**: Dat was geen vraag. De heer Mantel nog? Een interruptie? Nee. O, u staat al klaar voor uw- Maar ik weet niet of de heer Vendrig al klaar is.

1555

De heer **VENDRIG** (BBB): Ik ben klaar. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dan is het woord aan de heer Mantel van JA21.

De heer **MANTEL** (JA21): Ja, dank, voorzitter. Anders blijven we heen en weer lopen natuurlijk.

1560 Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, de fractie van JA21 heeft in de commissie al duidelijk gemaakt hoe wij tegen de PNN aankijken. Onze fractie heeft met name zorgen over de langetermijnfinanciering van het agrarisch natuurbeheer. Het is net ook al door een aantal fracties al benoemd, en daarvoor ook dank aan het CDA voor het indienen van een voorstel hierover, welke wij graag mede indienen. Het is daarom ook dat wij al vaker hebben gezegd: zorg
1565 dat je de huidige natuurgebieden goed kunt beheren, ook voor de langere termijn, voordat je nieuwe natuurgebieden gaat ontwikkelen. En wij denken dat het daarom goed zou zijn om een PAS op de plaats te maken bij de aankoop van nieuwe gronden, zeker gezien de uitslag van de afgelopen Tweede Kamerverkiezingen. En daarnaast is natuurlijk, zoals net ook besproken – dank aan de heer Vendrig voor het uitgebreide antwoord – ontgensing nog steeds een mogelijkheid.

1570 Voorzitter, er is veel geld gemoeid met de PNN, dat aankomend jaar zal worden ondergebracht in het PPLG. Dat ondersteunen wij ook. Wij denken dat het beter is om dat integraal aan te pakken. Maar zoals in de commissie besproken, weten we niet of en zo ja, hoeveel geld het Rijk beschikbaar zal stellen voor deze zaken. En ook het college antwoordde daarover dat het wat dat
1575 betreft echt onzekere tijden zijn. De fractie van JA21 is daarom van mening dat goed zou zijn om de focus te leggen op kortetermijndoelen. Voorzitter, ik noem er in ieder geval vier.

1580 Ten eerste, invasieve exoten. Tijdens ons werkbezoek aan Sandpoort, en ook daarna met het BOT-overleg bleek er welwillendheid onder de fracties om hier voortvarend mee aan de slag te gaan. Laten we dat dan ook doen. Vraag aan de gedeputeerde: kunt u toezeggen dat er voor de behandeling van het PPLG een aanvalsplan klaarligt?

1585 Ten tweede de Bossenstrategie. Onze fractie kijkt uit naar de behandeling van de Bossenstrategie. Het is voor ons wat dat betreft wel cruciaal dat er een koppeling wordt gemaakt tussen natuur en recreatie. We hopen hier in het PPLG meer van te zullen zien.

1590 Ten derde, zoetwaterberging en beheer in combinatie met agrarische ondernemers. We hebben in het stuk gelezen dat daar in Noord-Kennemerland mee aan de slag wordt gegaan. Wij zijn heel benieuwd naar de uitkomst hiervan en horen daar graag meer over van het college.

1595 En de vierde en laatste, het weidevogelbeheer. In het stuk lezen wij dat er rondom Castricum mogelijkheden zijn om weidevogelgrasland uit te breiden. Maar daarna lasen we er niet zoveel meer over. Mijn vraag is eigenlijk: om hoeveel hectare ga dit nou? En van wie is die grond nu? En hoe ziet de GS dat voor zich?

1600 Voorzitter, afrondend. En daar moet ik toch wel een beetje nageven aan de heer Van Tiggelen van de PVV. In het PNN ligt vooral heel veel focus op klimaat en stikstof, maar te weinig op kortetermijndoelen. Onze fractie is dus voornemens om het niet te steunen, maar wij kijken uit naar de behandeling van het PPLG. Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan Statenlid Van Wijnen van GroenLinks.

1605 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, een korte bijdrage van mijn kant, van de kant van GroenLinks. Natuurbehoud en natuurherstel, dat zijn natuurlijk dingen waar we echt ontzettend enthousiast van worden. Het is een kerntaak van de provincie. Ook zien we in dit PNN een kans om eindelijk een stap voorwaarts te doen eigenlijk richting de verbindingen die zo hard nodig zijn om een robuust natuurnetwerk in Noord-Holland te realiseren. En als je die verbindingen tot stand brengt, heb je ook echt een kans om dat netwerk en dat beheer robuust in te richten. En zonder die verbindingen is dat gewoon ook een beetje dweilen met de kraan open. Dus dat is hartstikke
1610 nodig. We vinden het ook eigenlijk een kans om eens voorbij te stappen, een beleid wat zegt, ja, we moeten vooral kijken naar hoe we de natuur zo maximaal kunnen belasten en voorbijstappen aan de eigenwaarde die de natuur ook heeft. Dus enthousiasme. We zien ook wel natuurlijk de risico's, de financiële risico's. Dus we zijn blij dat GS ons mee gaat nemen in hoe ze dat verder in gaan vullen. We dienen ook de motie van de PvdA mee in om daar juist het gesprek over te gaan voeren. Dat wordt dus een stukje verdere behandeling. Daar hoeft ik nu niet op in te gaan.
1615

Ik wil ook nog kort iets zeggen inderdaad over het koppelen van recreatie en het opgaan in de richting van het PPLG. Dat is een ontzettend positieve ontwikkeling. De uitdagingen in het

landelijk gebied zijn zaken die we juist in samenhang met elkaar moeten gaan bekijken. Ook met agrariërs, ook met andere organisaties die daar actief zijn. En het PPLG is daar gewoon het juiste middel voor. We zijn nog wel benieuwd of de punten op het gebied van recreatie verder kunnen komen dan het wel of niet afwegen of een recreatieproject mogelijk is, maar ook gaan over het hebben van een visie op recreatie in een gebied, zodat je juist ook kan zeggen: die projecten wel, die projecten niet, en in samenhang moet het daartoe leiden. Je ziet in sommige gebieden dat de recreatiedruk gewoon heel hoog is en dat er ook heel veel vraag is naar recreatie. Dus dan moet je daar ook wel iets mee doen. Dat betekent niet dat je alles moet toestaan, maar wel dat je juist een visie moet hebben op het geheel. Dus benieuwd of GS daar ook iets over kan zeggen. En daar wou ik het nu eigenlijk bij laten voor de eerste termijn.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan mevrouw Haas van Partij voor de Dieren.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. De PNN wordt komend jaar geïntegreerd in het PPLG. Op zich juichen we dat bij de Partij voor de Dieren zeker toe, want het draagt bij aan een juiste afweging van de natuurwaarde bij ontwikkelingen. Dit biedt ook kansen voor systeemverandering om een gezonde, groene leefomgeving als uitgangspunt voor welzijn voor alle inwoners te laten zijn. Dit biedt ook kansen bij het maken van keuzes en de inzet voor beschikbaar budget. De integratie vinden we dus goed. Maar het tempo van de afgelopen jaren ligt zo laag dat er vele kansen gemist zijn. We vinden het lastig om nu te vertrouwen in beloftes op papier. Beloftes die nog steeds niet ingaan op een toekomst voor een gezonde, natuurlijke leefomgeving. Nog drieduizend hectare te gaan, terwijl afgelopen vier jaar slechts negenhonderd hectare is verworven. De gebiedsprocessen lopen achter. De Ecologische Autoriteit kwam voor de Natura 2000-gebiedsdelen met adviezen waaruit blijkt dat er nog heel veel moet gebeuren om de kwaliteit van wat wel NNN is, op te vijzelen. En dan heb ik het nog niet over de bedreigingen van stikstof en slechte waterkwaliteit. In deze voordracht lijkt het alsof er weinig aan de hand is. Er worden heel wat projecten uitgerold, zeker. De meesten zijn nodig. Maar zijn ze wel duurzaam als we in het huidige systeem blijven zitten? En het niet maken van cruciale keuzes en dat blijven vooruitschuiven, duidt niet op urgentie of schrik om de toenemende zorgelijke berichten over de toestand van de natuur. Hebben GS wel aandacht voor de randgebieden? Hoeveel projecten richten zich eigenlijk op waterkwaliteit? Durven GS beperkingen op te leggen in de natuur? Bijvoorbeeld in recreatieve activiteiten. Vandaar ook onze moties met de SP van vandaag. Richten GS zich wel op kwaliteitsverbetering met de keuzes – bijvoorbeeld, denk aan de landbouwtransitie – die daarbij horen om de financiën op orde te krijgen en op de nodige versnelling in de gebiedsprocessen? Hoe snel worden Natura 2000-beheerplannen aangepast met de maatregelen die door de Ecologische Autoriteit zijn geadviseerd? We zien het nog niet zo terug. We vernemen graag hoe en in welke volgorde GS daadkracht willen laten zien. En we vragen ook, net als de andere fracties, meer betrokkenheid van PS. Zonder echt groen perspectief kunnen we het programma voor PNN nu niet dragen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk even naar de gedeputeerde of schorsing nodig is.

De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Ik had me niet aangemeld, maar ik wil ook nog wat zeggen.

De **VOORZITTER**: Dan moet ik eens even over mijn hart strijken. Nee, het woord is aan de heer Stulemeijer van 50PLUS.

De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter, voor uw grote hart. Een korte bijdrage van de kant van 50PLUS. Het Programma Natuurnetwerk. De focus van het PNN ligt op de afronding van het natuurnetwerk in combinatie met de gebiedsgerichte aanpak, stikstof en natuurmaatregelen die deels gefinancierd worden via het Programma Natuur. Het programma Groene Uitweg is eveneens opgenomen in het PNN. Voor de dekking van het voorziene tekort is uitgegaan van de middelen uit het Transitiefonds. Door de val van het kabinet is er onduidelijkheid over dit fonds. Hierdoor is de hoogte van het bedrag waar de provincie aanspraak op kan maken, nog niet zeker. Omdat de reserve niet negatief mag staan – het is al eerder gezegd – is er vanaf 2025 zoveel mogelijk binnen het budget van de reserve groen geraamd.

Enkele kritische opmerkingen over de verwerving van de gronden, uitvoeringsprojecten en de financiering. We vragen ons uiteindelijk af hoe 50PLUS akkoord kan gaan met de voordracht.

1680 Wil ik tot slot nog zeggen dat wij de motie van het CDA en JA21 zullen steunen. En ik wil meneer Van Tiggelen van de PVV geruststellen: ik luister altijd met zeer veel aandacht en zeer veel belangstelling naar zijn betogen. Voorzitter, ik dank u wel.

1685 De **VOORZITTER**: Dank. Ik weet dat er op dit moment, in ieder geval ook naar aanleiding van de ingediende moties en de gestelde vragen ook nog wat antwoorden bij elkaar worden geraapt. Dus we kijken nu of wellicht de eerste reactie, de eerste termijn van GS, na de lunch kunnen doen. Ik schors even voor één minuut, want het gaan eerst even kijken of de lunch klaarstaat, want dan zou ik willen afsluiten voor de lunch en dan kunnen we daarna met de eerste termijn van het college verder. Een moment. Loopt u nog niet weg, alstublieft. Ik schors even voor één minuutje.

1690 Ik heropen de vergadering. Ik schors de vergadering tot 13.00 uur en na 13.00 uur hebben we dus en geluncht en zullen we de reactie in eerste termijn van GS krijgen. Ik schors tot 13.00 uur.

Schorsing 11.53 tot 13.02 uur.

1695 De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik heropen de Statenvergadering van 11 december. Ik wil u verzoeken allen weer even centraal de aandacht erbij te hebben. Wij waren aangekomen bij agendapunt 9. Dat is het Programma Natuurnetwerk 2024, voordracht 63. Als antwoord in de eerste termijn gaan we luisteren naar gedeputeerde Kocken.

1700 *Eerste termijn Gedeputeerde Staten*

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. Ik kauw de laatste happen weg, want u heeft volgens mij geluncht. Nou, ik op zich dus ook, maar wel in een paar minuten, want we waren niet per se voorbereid op zoveel vragen. Het leek eigenlijk wel een beetje een commissievergadering. Dat mag. U mag altijd vragen stellen. Maar dan vraagt u wel allerlei dingen die dan ook nog uitgezocht moeten worden. Ik zit hier nu niet met een hele batterij ambtenaren. Dus dan moet iedereen nog opgetrommeld worden van, hoe zit het eigenlijk met dat en hoe zit het met dat? Dus dat is misschien een idee om dan nog net iets meer vragen in de commissie te doen en hier met iets minder 'o, ik wil trouwens ook nog weten hoe dat zit en hoe zit het met dat' te komen, want het maakt het proces niet makkelijker. Maar goed, then again, u mag vragen wat u wil vragen en ik ga mijn uiterste best doen om uw vragen ook te beantwoorden. Daar ga ik dan nu maar mee beginnen. Even kijken. Of misschien is het verstandig dat ik eerst even uw moties erbij pak. Er waren er volgens mij drie. Even kijken. Ja, dat zijn deze. Die liggen hier klaar. Die zal ik in ieder geval niet vergeten.

1715 U heeft een heleboel opmerkingen gemaakt. Volgens mij bent u een beetje – met mij, trouwens – wat aan het zoeken naar: wat zijn we eigenlijk aan het doen en hoe moet dit nu allemaal verder? En dan denkt de een 'het moet die kant op' en de ander 'die kant op', en hoe gaan wij nou met elkaar zorgen dat dat dan ook weer één verhaal gaat worden. Dat is best een uitdaging, want we hebben een PNN voorleggen, waarin we hebben moeten prioriteren, omdat er financieel gewoon niet voldoende ruimte is om alles te doen wat we zouden willen doen. Daar komt het eigenlijk op neer. En dat is op zich heel jammer, maar dat is wel gewoon zoals de realiteit nu is. Volgens mij moeten we met elkaar bespreken of dit PNN voor u voldoet. Niet zozeer of je überhaupt natuurbeleid zou moeten voeren of dat er- Ik hoorde iemand zeggen: stuur gewoon een brief naar Brussel. Ja, was het maar zo makkelijk, zou ik bijna zeggen. Ik denk dat we die brief niet moeten sturen, want volgens mij is het ook inherent echt verstandig dat wij goed natuurbeheer voeren. Maar dat is ook niet waar we hierover gaan. We kunnen hier niet met een brief naar Brussel oplossen dat we verder geen taak meer hebben als het gaat over de natuur. We hebben nu met elkaar de discussie over: wat wij nu voorleggen, kunt u daar nou mee uit de voeten? Is dit voldoende? Mag ik hiermee aan de slag gaan? Zijn deze kaders de kaders die u meegeeft? En niet zozeer: waar dient dit nou allemaal toe, moet je dit wel doen? Is ook een interessante discussie, maar daar kunnen we hier toch geen echte beslissing over nemen.

1735 Een aantal van u vroeg, volgens mij, in ieder geval de heer Leerink vroeg met een motie, heel duidelijk: ik wil duidelijkheid. Ik herkende dat in meerdere bijdragen. Ik wil die duidelijkheid ook graag. En tegelijkertijd kan ik die eigenlijk ook niet zo heel makkelijk geven, omdat prioriteren en doelen stellen ook echt afhankelijk is van de middelen die daarvoor beschikbaar zijn. En wij zijn als provincie toch echt afhankelijk van middelen vanuit het Rijk. En op dit moment, vroeg het

1740 CDA volgens mij: wanneer weet u nou eigenlijk of dat geld komt? Ja. Nou. Your guess is as good as mine. Ik zou het niet weten. We hebben binnenkort- Of nou, dat zeg ik, 'binnenkort', dat weet ik niet eens. We krijgen vast op enig moment een nieuwe regering die hier wellicht iets van zal vinden, die misschien wel zeggen: we maken helemaal geen NPLG. Zou kunnen. Dan ligt er een heel andere realiteit dan als er een regering komt te zitten die zegt: nou, die plannen van dat vorige kabinet, daar moet nog wat in geschoven worden, maar dat geld moet nu naar die

1745 provincies toe. Dat is echt een totaal andere realiteit. U bent daar, denk ik, net zo ongeduldig, of misschien ook wel chagrijnig over, als ik. Ik had ook liever nu gewoon geweten: waar kunnen we nou op rekenen? Net als bijvoorbeeld agrariërs, willen wij hier ook graag-

De **VOORZITTER**: Er is een interruptie.

1750 Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, ik zie het. Ik probeer mijn zin nog even af te maken.

De **VOORZITTER**: Nee, dat snap ik.

1755 Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik zie de bui alweer hangen. Maar in ieder geval, wij willen allemaal die duidelijkheid, maar u vraagt het aan mij. Ja, die kan ik u niet geven.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Koning.

1760 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Dat vroeg ik niet. Het is dus zo dat we gehoord hebben dat die gelden van het Rijk niet gebruikt mogen worden voor het NNN wat al in het Natuurpact zat, maar wel gebruikt mogen worden voor het NNN wat we daarboven als provincie willen aanleggen. En mijn vraag is dus: wanneer heeft u nou in beeld voor hoeveel hectare en voor welke gebieden dit nou precies wel gebruikt mag worden en voor welke niet? Dat

1765 was mijn vraag.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Maar ook dat blijft uiteindelijk nog wel een tijdje in het midden, omdat wij pas eerst een concept of een startversie van ons PPLG hebben ingediend. Daar is een reactie op gekomen. Nu gaan wij verder werken aan een volgend PPLG. Daarvan heeft het Rijk al de

1770 deadline een stukje vooruitgeschoven. In de tussentijd hadden we gehoopt op geld voor de koplopers. Ook dat schuift een beetje vooruit. De vraag wat we uiteindelijk krijgen, maakt ook verschil, want dat krijgen we voor sommige projecten wel en voor andere niet. We hebben nu nog niet al toegezegd gekregen dat het geld, wat wij denken dat we nodig hebben voor het extra NNN- Het boven-provinciaal noem ik het dan maar, want het is gewoon één NNN. Dus we kunnen

1775 ook niet kiezen om het niet te maken. Maar dat geld, wat we daarvoor zouden willen hebben, dat is nog niet toegezegd. Dus ik weet niet of we het krijgen. En als we het niet krijgen, hebben we nog steeds de taak om dat NNN af te maken.

1780 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel. Ja, dat snap ik. Maar ik vraag naar het aantal hectares en de gebieden. Heeft u die dan ook helemaal niet in beeld? Wat valt onder het oude Natuurpact en wat is extra? Heeft u dat ook niet in beeld?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dat is een andere vraag. Ik heb volgens mij in de commissie al tegen u heb gezegd dat ik dat zou moeten uitzoeken. Dat heb ik nu niet voor u paraat. Ik kan het nog

1785 een keertje uitvragen of we die hectaren zo verdeeld hebben. Ik weet oprecht niet of we die hebben. Uiteindelijk maakt het voor de taak die wij hebben eigenlijk niet uit, want wij hebben namelijk de afspraak gemaakt dat wij het NNN zullen gaan afmaken in 2027. Dat heeft het Rijk ons opgedragen en daar hebben we destijds ook geld voor gekregen. Vervolgens hebben wij een NNN ingetekend en dat is onze opdracht. Dus ik weet niet of ik u kan leveren wat u wil hebben,

1790 maar als wij het hebben, dan krijgt u het ook.

Oké, even zien. Verder werd er volgens mij ook nog wel door een aantal van u wat dingen gevraagd, waar een beetje het gevoel van kreeg – ik durf het bijna niet te zeggen – maar u moet er toch ook maar een beetje vertrouwen in hebben dat wij ons best aan het doen zijn, dat ik mijn best aan het doen ben. U moet mij niet vragen om hier met elk klein ding terug te komen, want dan kunnen wij helemaal niet aan het werk. Dat bedoel ik bijvoorbeeld over de vraag, die in de motie zit van de SP: als er geld aan recreatie wordt uitgegeven, dan moet dat hier terug. Ik snap

1795

de gedachte, denk ik, maar volgens mij bent u ietwat gealarmeerd, voor niks in mijn ogen, omdat er eigenlijk niks veranderd is. Het woord 'recreatie' binnen het PNN betekent niet dat we nu
 1800 eigenlijk stiekem festivals aan het organiseren zijn en dat op het natuurbudget aan het doen zijn. Dat is niet wat er aan de hand is. Wat wel gebeurt, is dat we juist om de natuur toegankelijk te maken bijvoorbeeld soms ergens een wandelpad aanleggen. Dat gebeurt wel met natuurgeld. Of we maken bijvoorbeeld van die kijkraampjes, zodat mensen de natuur kunnen beleven. Dat doen we vanuit de gedachte dat beleefbare natuur er ook voor zorgt dat mensen het nut en het fijne,
 1805 en dus ook de noodzaak, van het behouden van de natuur meer tot zich kunnen nemen. Dus het is goed voor het draagvlak voor natuurbeheer en het bevorderen van natuur. Want als niemand dat meer belangrijk vindt, dan komen we ook niet meer verder. Dus daar is dat op georiënteerd. Het kan ook bijvoorbeeld gaan over het verleggen van een fietspad of het aanleggen van een fietspad. Verleggen, juist om ervoor te zorgen dat de druk op een bepaalde plek afneemt. Dus er
 1810 zit weleens een combinatie in een plan wat je voor natuur maakt, wat ook een effect heeft op recreatie. Maar het idee dat wij echte recreatieplannen stiekem in het natuurdossier fietsen, dat is echt niet aan de orde. Sowieso doen we niets wat u niet goedkeurt in zo'n PNN. Dus u kunt ook gewoon zien wat daar gebeurt. Ik zou het er toch op willen laten dat u hier het kader geeft, waarmee ik het komende jaar dus aan de slag kan. Natuurlijk gaan wij geen dingen doen die
 1815 ongedekt zijn. Dus dat geldt ook eigenlijk in antwoord op de vraag van mevrouw Bakker.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Ja, ik vraag me dan af: hoe ver gaat u dan in die recreatieve activiteiten? Kunnen we dat ergens terugvinden? Waar ligt de grens?

1820 Gedeputeerde **KOCKEN**: Recreatie, we hebben niet een beleidsstuk over recreatie binnen NNN, maar we hebben natuurlijk wel de Visie toerisme en recreatie. Dat is ons beleidsdocument over recreatie. Waar het gaat over specifieke natuurgebieden, waarin ook gerecreëerd wordt, kijken we wel per gebied, als daar aanleiding toe is. Want aan de ene kant kun je zeggen, wat ik eigenlijk
 1825 net al zei, recreatie bevordert ook juist de ervaring van natuur en het draagvlak daarvoor. Maar je moet ook opletten dat de druk niet te hoog wordt en dat die te veel schade aanricht. Dan nemen we in bepaalde gevallen, als daar aanleiding toe is, maatregelen. Zoals bijvoorbeeld, het verleggen van een fietspad kan ervoor zorgen dat een te kwetsbaar gebied ontlast wordt. Maar ook bijvoorbeeld, wat u onlangs in het beheerplan voor Het Twiske volgens mij hebt kunnen zien, dat we de Sloterplas afsluiten in de winter, zodat de smient, die zich daar in de winter ophoudt,
 1830 ook winterrust heeft. Daar was een heel directe aanleiding om die maatregel te nemen en dan nemen we die ook. Dus we zijn zeker bereid om dat in bepaalde gevallen te doen, maar ik wil er ook echt voor pleiten dat we de natuur ook beleefbaar moeten houden. Dus we moeten altijd zoeken naar een balans wanneer het een moet prevaleren en wanneer dat toch niet meer kan, omdat het te veel druk geeft.

1835 Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel. Helder. Maar dan nog vraag ik me wel af: wanneer wordt die grens bepaald en door wie?

1840 Gedeputeerde **KOCKEN**: In algemene zin wordt die grens denk ik bijvoorbeeld bepaald door de natuurdoelanalyses. Als daarin wordt aangegeven, als daaruit blijkt dat bepaalde maatregelen noodzakelijk zijn, dan zullen we die moeten nemen. Er wordt ook bepaald in overleg met de beheerder van een terrein. Bijvoorbeeld met PWN hebben we daar uitgebreid overleg over: wat is nodig om de goede balans te vinden? Dat doen we elke keer naar bevind van zaken. Dus daar kan
 1845 een externe aanleiding voor zijn, zoals de NDA's. En dat kan ook zijn omdat het duidelijk is uit de ervaring van een beheerder dat er iets gedaan moet worden. En zo komen we steeds tot beter inzicht en maken we nieuwe maatregelen. Of soms kan een maatregel ook worden afgeschaald.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): De laatste. Hoe wordt PS daar dan bij betrokken?

1850 Gedeputeerde **KOCKEN**: Bijvoorbeeld in de beheerplannen kunt u zien welke maatregelen we nemen. Als we grote ingrepen doen, dan wordt u daar ook altijd over geïnformeerd. U krijgt volgens mij vanuit GS regelmatig updates als wij hierover beslissingen nemen. Volgens mij communiceren wij daar gewoon over. Dus daar krijgt u van ons altijd een bericht over.

1855 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat het allemaal heel ingewikkeld is om daarnaar te kijken hoe die geldstromen gaan en wat het voor effect heeft op de natuur. Dat neemt niet weg dat wij beheerorganisaties ook horen zeggen

dat ze zelf geld moeten ophalen, omdat vaak de hoeveelheid beschikbare middelen te klein is. Dat zelf geld ophalen, dat gebeurt vaak door, nou, natuur beschadigende activiteiten. En dus hebben wij in ons motie net vastgelegd dat, als er dingen gebeuren, dat wij ook zien dat het niet natuur beschadigend is, maar juist natuur bevorderend, want dat zou natuurlijk het doel moeten zijn waarnaar je streeft. Want dat staat heel duidelijk in het dictum.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Allereerst heb ik volgens mij in reactie op uw motie niet gezegd dat het allemaal ingewikkeld is om te zien waar geld vandaan komt en naartoe gaat. Dat heb ik denk ik in zijn algemeenheid ook niet gezegd. Maar waar het wat mij betreft om gaat, is dat de veronderstelling dat er natuurgeld wordt ingezet voor pure recreatiedoelen, dat dat een verkeerde veronderstelling is. Dat er soms inderdaad ook een onderdeel van een natuurplan een recreatie-effect heeft of een recreatie-element is, en dat dat volgens mij niet anders is dan het was. Ik zou dat dus ook graag gewoon op deze manier willen houden, dat u dat in het PNN terugvindt en dat u daar van tevoren van kan zeggen: dit is inderdaad een goed plan of dit is geen goed plan, en daar kunt u het komende jaar mee aan de slag.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, u begint met te zeggen dat het niet de recreatie- Wat was het nou? De natuur voor de recreatie is. Maar in onze beleving is het omgekeerd. Is het namelijk dat de recreatie bijdraagt aan- Want zo wordt het altijd gebracht: wij moeten natuurbeheer doen en het is allemaal dat soort dingen meer. En dus moeten wij recreatie gebruiken om daarmee geld op te halen. Dat kan u toch niet geheel onbekend in de oren klinken? Het meest extreme voorbeeld daarvan, dat zijn festivals, maar er zijn nog wel andere zaken die gebruikt worden om geld op te halen om aan natuurbeheer te doen. En wij vinden dat nou juist net de verkeerde route.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Maar misschien heeft u het over uw motie Vreemd, maar ik heb het over uw motie Verantwoording recreatie in het PNN. Daarin vraagt u, indien er geld vanuit het budget voor het PNN naar recreatiedoelen gaat, hier een schriftelijke verantwoording aan PS over uit te brengen waaruit blijkt dat dit recreatieve doel een bevorderend effect heeft op de natuurdoelen. Ik vertel u dat wij volgens mij niet heel veel meer doen dan we altijd al doen, namelijk eventueel ergens bijvoorbeeld een wandelpad aanleggen. Met dat wandelpad wordt in mijn ogen bijvoorbeeld bevordert dat mensen de natuur in kunnen en daarvan kunnen genieten. Daarmee kun je nog steeds zeggen: de natuur kan alleen maar echt geholpen worden als die totaal ongerept is. Dus echt het uitsluitend bevorderen van natuur, daarvan kan je je misschien afvragen of dat dan nog binnen uw definitie valt. De discussie of er een festival gehouden moet worden, dat gaat volgens mij helemaal buiten deze motie om, in mijn ogen. Maar anders moet u mij uitleggen wat hier staat.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Wat daar staat, heeft u heel goed begrepen. We hebben de moties opgeknipt, want we dachten: moeten we nou die twee moties Vreemd onderbrengen bij PNN? Nee, we doen ze apart als motie Vreemd. Maar dat er samenhang der dingen is, moet in ieder geval denk ik nu even aan u duidelijk gemaakt worden: dat er in onze optiek samenhang is. Namelijk, als je geld ophaalt via recreatie en dat inzet voor de natuur – want zo wordt het altijd gebracht – dat dan die natuur erop vooruit moet gaan en juist niet achteruit, wat helaas het geval is.

De **VOORZITTER**: Ik hoor geen vraag meer. Gaat u verder, mevrouw Kocken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik neem de samenhang der dingen van u aan. Ik denk dat die in heel veel gevallen er is en dat het goed is om ons daar rekenschap van te geven. Maar wat uw motie betreft, deze motie – de andere moties Vreemd, daar kom ik later nog even over te spreken – zou ik zeggen: ontraad ik, want volgens mij is het niet handig en niet doelmatig als ik hier nog een specifieke, aparte verantwoording over afleg.

Even kijken. Ik ga proberen om uw vragen dus door te lopen. Ik was eigenlijk volgens mij bij mevrouw Bakker. Zij zei: mag ik dan misschien hier in de staten voor krijgen wanneer het van plan naar uitvoering gaat. Eigenlijk is dat ook een beetje een vraag, volgens mij, die juist in dit PNN zit. Dit is de stand van zaken en waar we naartoe gaan. Dan kunt u ook zien waar we het geld aan gaan besteden. Dus dit is het moment waarop u volgens mij kunt zeggen: dat plan, daar hebben we toch moeite mee of daar mocht nog wat bij of daar- Dus dat is dit moment. Ik denk

dat het niet handig zou zijn als we het PNN voortaan elke maand op de agenda zetten om te kijken waar we naar verschuiven.

1920

En dan kom ik eigenlijk ook direct bij de motie van de Partij van de Arbeid. Ik denk dat ik u daar allemaal misschien wel een beetje mee bedien, en ook mezelf. We hebben in februari een technische briefing of een BOT – dat moet nog even duidelijk worden gepland – eigenlijk over het uitvoeringsprogramma, waarin al die gebiedsprocessen: waar staan we; welke prioritering moeten we daarin aanbrengen; hoe ver staan we; en waar gaan we mee voort? Ik zou u eigenlijk willen voorstellen om uw motie nog even aan te houden, want ik zie best wel wat haken en ogen aan zeggen: per gebiedsproces moeten dat drie prioriteiten zijn. Het kan heel goed zijn dat we misschien eigenlijk in één gebiedsproces wel vijf prioriteiten hebben en in een ander misschien wel niks. Langs welke latten we dat moeten prioriteren, of het er drie moeten zijn, dat zou ik los willen laten. U vraagt ook om voor 1 januari alvast met de prioritering terug te komen. Daar heeft u ‘maart’ van gemaakt; neem me niet kwalijk. Gelet op de technische briefing, waar ik het net over had, in februari, hoop ik dat ik u daar al een beetje een idee over kan geven hoe we van plan zijn om te prioriteren en aan welk tempo van voortgang u kunt denken. Als u dan deze motie nog eens beoordeeld wat er dan nog niet voldoende is naar uw smaak om er vat op te krijgen. Want ik begrijp de behoefte echt dat u hier in de zaal gewoon wil weten: maar wat doen we nou; en welke prioriteiten leggen we? Dat vind ik een heel terechte vraag. Ik kan nu eigenlijk niet meteen zeggen ‘dit gaan we doen en zo gaan we het aanpakken’, juist door de onzekerheid die er gewoon op dit moment is.

1925

1930

1935

1940

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, ik denk, ik doe het nu maar even. Dan bespaar ik misschien een tweede termijn. Ik hoor welwillendheid als het gaat om ‘hoe nemen we de Staten mee’. Prima om te wachten tot die technische briefing is geweest. Waar wij ook meer aan zaten te denken, volgens mij noemde ik dat in eerste termijn ook, is bijvoorbeeld dezelfde manier als we, als het gaat om bij de VTH, dat we iedere drie maanden een stand van zaken krijgen en daar ook over kunnen spreken in de commissie. Ik zou me kunnen voorstellen dat we dat hier ook doen, waardoor je de commissie meeneemt. Ik snap direct dat we de werkelijkheid niet aan een touwtje hebben en dat ook het college zou moeten handelen naarmate de omstandigheden zich voordoen, maar wij vinden het wel prettig om vervolgens bijvoorbeeld eens in de drie maanden te worden meegenomen en daar ook over te spreken.

1945

1950

Gedeputeerde **KOCKEN**: Meneer Leerink, ik begrijp de vraag. Ik heb aan de andere kant wel ook te maken met een ambtelijk apparaat, dat zich echt uit de naad werkt, om het maar zo te zeggen, om te zorgen dat we toch nog een heleboel op poten houden. En dan geeft elke drie maanden rapporteren gewoon toch weer heel veel administratieve lasten. Ik zou het liefst willen dat er zoveel mogelijk mensen buiten zijn en in de processen bezig zijn in plaats van daarover te rapporteren. Ik denk dat een periodieke rapportering, dat zou eigenlijk dus het PNN zijn, dat we daar misschien nog een tussentijdse update aan toe moeten voegen. Dat ben ik eigenlijk wel met u eens. Dus dat wil ik u wel toezeggen. Dus dan krijgt u eigenlijk halfjaarlijks een soort update. Maar ik wil u echt vragen: houdt u alstublieft uw motie nog even aan, hoor ons aan in februari en kijk dan waarvan u denkt: nu mis ik nog dit of nu moet er nog dat bij, en dien dan die motie alsnog in en dan kijken we dan of we het nog iets beter kunnen finetunen.

1955

1960

De heer **LEERINK** (PvdA): Ik ga erover nadenken.

1965

Gedeputeerde **KOCKEN**: Komt er misschien toch nog een tweede termijn.

Even kijken. Volgens mij vroeg meneer Van Tiggelen of er was nagedacht over het beleid. Nou, dat is wel het geval en dat ging toen volgens mij met name over de vraag over de verstuiwing in de duinen en of er zo wel over de waterveiligheid wordt nagedacht. Dat is juist precies de aanleiding om dit te doen, omdat door die verstuiwing het gebied veel sterker wordt. En dat is juist heel goed voor de mensen die achter die duinen wonen en rekenen op de bescherming van de duinen. Dus het antwoord op die vraag was: ja, daar is over nagedacht.

1970

Dan was er een vraag van Volt: is het water onderdeel van het PNN of niet? En waar vinden we het anders? In het PNN niet op zichzelf, behalve dat water natuurlijk wel inherent een onderdeel is van natuur. Dus waar dat met elkaar interfereert, zijn er ook natuurmaatregelen die op de waterkwaliteit effect hebben. Maar daarnaast hebben we een Regionaal Waterprogramma. Dat is

1975

1980 eigenlijk het document waar de echte maatregelen helemaal vanuit water gedacht, te vinden zijn. Het PNN wordt opgenomen in het PPLG. In verband met wat juridische beperkingen hebben we op dit moment nog niet de beslissing kunnen nemen om ook water helemaal in het PPLG op te gaan nemen. Dus dat blijft voorlopig nog een apart document.

1985 De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik kom even terug op het antwoord van gedeputeerde over die gaten in de duinen. Daar moest ik even op herkauwen. Maar ik moet het toch nog even helder zien te krijgen. Dus we gaan een gat maken in de noodzakelijke zeewering, waardoor we die kwetsbaar maken en dan doen we dat om het duin daarachter sterker te maken. Maar dan hebben we toch, als er een windkracht 11 Noordwesterstorm komt, een gat in de duinen waardoor het duin overloopt. Ik zie hem niet. Kunt u dat toch nog eens iets verdiepen?

1990 Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, het gat in de duinen gaat hier over het kappen van enkele bomen. Enkele best veel bomen, laat ik dat meteen zeggen, dat we daar geen misverstand- Nee, daar gaat het niet over, zie ik meneer Van Tiggelen nu schudden. Zo heb ik de vraag opgevat in ieder geval. Over dat beleid hebben we het hier ook in de commissie al een paar keer over gehad, dat dat nodig is om de ecologische waarde van de duinen te bevorderen. Dat is in ieder geval wat mijn
1995 antwoord heeft bedoeld te zeggen. Misschien komt de heer Van Tiggelen straks nog terug met een letterlijker gat en snap ik dan beter waar hij het over heeft. In dat geval zal ik daar nog op antwoorden. Maar dat is in ieder geval waar mijn antwoord over ging. Ja, nou ja, of dat bevorderend werkt: ja, ik meen van wel. Daar hebben we volgens mij ook een vrij uitgebreide ecologische onderbouwing bij gegeven. Dus ik was daarvan overtuigd en ik hoop dat dat voor u
2000 ook geldt.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dat is een ander antwoord op een heel andere vraag die ik niet zo heb opgevat. Ik wil even terug. Ik weet dat er namelijk bij bijvoorbeeld Parnassia een heel groot gat in de duinen van een aantal tientallen meters is. In de hoofdzeewering, die onze provincie moet beschermen, daar is bewust een gat gemaakt in onze duinen. En de vraag is: hoe kan zo'n gat in de duinen de veiligheid van Noord-Holland niet aantasten? Dat is denk ik de kernvraag.

2005 Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel voor het herformuleren van de vraag van, denk ik, meneer van Tiggelen. Dan zeg ik er maar bij: u moeten de vragen gewoon heel concreet maken, want dan begrijp ik ze tenminste. Daar kom ik dan graag straks bij u op terug, want ik kan u niet uit mijn hoofd daar nu een antwoord op geven.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank u wel. Nog even een vraag over het Regionaal Waterprogramma. Kunnen we die update krijgen?

2015 Gedeputeerde **KOCKEN**: Harder.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Zo? Is het nu beter? Over het Regionaal Waterprogramma, kunnen we daar een update over krijgen als we ook over het PNN worden geüpdatet? Want het hangt zo samen dat het misschien handig is om dat gelijktijdig dan te behandelen. Ik snap wel dat het juridisch misschien niet samen kan, maar misschien kunnen we wel kijken of we het zoveel mogelijk samen kunnen behandelen.

2025 Gedeputeerde **KOCKEN**: Op zich stond voor de afgelopen commissie ook de update- Sorry, zo moet ik dat niet noemen. Maar de jaarrapportage van het Regionaal Waterprogramma bij de stukken. Dat is eigenlijk ook het moment om dat erbij te betrekken. Dus u krijgt dat in dit geval helemaal, was het echt tegelijk. Meestal zit het vlak na elkaar. Ik kan niet helemaal overzien of ik nu kan toezeggen dat het altijd samen zal vallen, juist niet omdat, als we het PNN in het PPLG stoppen, dat PPLG wordt echt een heel omvangrijk document en verdient alle aandacht. Dus ik
2030 weet niet of het heel verstandig is om alle aanpalende stukken dan ook op die agenda te willen hebben. Maar ik zal ernaar kijken of dat mogelijk is.

2035 Even zien. Er werd gevraagd wat wij van plan zijn te doen met de 35 miljoen die in het coalitieakkoord voor het PPLG is opgenomen. Er werd ook gevraagd of, als dat aan NNN wordt besteed, of dat dan hier tijdig voorgelegd kan worden. Volgens mij moet u de 35 miljoen vooral zien als een soort buffer die wij hebben willen inbouwen, omdat we plannen moeten maken,

omdat wij allerlei processen al opgestart zijn en die willen we graag voortzetten en we nog niet voldoende financiële zekerheid hebben en nog niet precies de kaders weten over hoe we het geld, wat we van de Rijksoverheid verwachten, precies wel en precies niet mogen benutten. We voorzien wel dat er dingen zijn die daar misschien niet onder vallen en die we wel nodig vinden. Dat kan in menskracht zitten, maar dat kan ook inderdaad bijvoorbeeld zitten in het aankopen van misschien wel NNN, maar het kunnen ook heel andere dingen zijn. Het zouden subsidieregelingen kunnen zijn. Dat is op dit moment nog niet uitgedacht. We hebben dat geld, ik zie het echt zo, als een soort buffer ingebouwd, omdat we weten dat we de komende jaren daar gewoon heel veel werk te verrichten hebben. Maar de andere kant is wel: dat geld gaan we natuurlijk niet zomaar uitgeven. Dat komt ook hier bij u langs. Ik verwacht daar bijvoorbeeld bij de eerste begrotingswijziging wel al een beroep op te gaan doen. En als dat dan zo is, dan ligt dat gewoon voor in de commissie en dan komt dat ook langs de Staten, want u gaat uiteindelijk over de begroting. Dus dat keurt u hier dan goed. Er zal dan uiteraard ook eventuele besteding aan NNN benoemd worden. Dus volgens mij komt dat allemaal altijd uw kant nog op.

Er waren een aantal vragen over PFAS, over de brief die u tegemoetziet, of daarin staat waar PFAS te vinden is en wat we eraan gaan doen, en aan de andere kant wat GS van plan is om er überhaupt aan te doen. Een vraag van D66 volgens mij. PFAS is een heel groot probleem. PFAS is ongeveer overal om ons heen. Dat is heel zorgwekkend, dat ben ik direct met u allemaal eens. Tegelijkertijd is dit iets wat vooral vanuit Europa en het Rijk om aandacht vraagt en maatregelen vraagt. We hebben niet voor niks in Europa aangedrongen op een verbod op PFAS. Maar wij zien PFAS bijvoorbeeld in zeeschuim, we zien het in de grond, we zien het in ons drinkwater, we zien het in onze voeding. Het zit overal. Het is op dit moment voor de provincie nog niet, ja, haalbaar om dat probleem aan te pakken, juist omdat het zo groot is. In de brief die eraan komt, wordt daar wel het een en ander meer over uitgelegd, maar daar zitten nog niet de oplossingen in, omdat we die simpelweg nog niet hebben. Dus ik kan me voorstellen dat ik u daarmee misschien niet tevreden stel, ik vind dat zelf ook een verontrustend idee, maar dit is wel een onderwerp dat niet alleen bij ons, maar eigenlijk ook bij de regering of in ieder geval in de Kamer op dit moment, en in Europa, voldoende aandacht heeft, denk ik. En ik ga ervan uit dat we van daaruit maatregelen kunnen verwachten om daar echt substantiële stappen in te gaan zetten. Wat we wel doen is als er een PFAS-locatie is binnen onze provincie, waarvan we zeker weten, bijvoorbeeld bij een brandweerlocatie waar met blusschuim is gewerkt, daar weten we dat de concentraties zodanig hoog zijn dat we daar werk van moeten maken. Dan doen we dat. Maar het algehele probleem PFAS in Noord-Holland, daar hebben wij nu nog geen beleid op.

Even kijken. U vroeg om het plan voor de invasieve exoten, of dat ook in het PPLG wordt meegenomen, omdat het daar in ieder geval voor kan komen. Volgens mij had ik u in de commissie al toegezegd dat ik verwacht in Q1 met u als commissie in ieder geval te praten over een opzet voor dat plan. Dus dat zouden we dan toch, hoop ik, voordat we met een volgende versie van de PPLG komen, wel met elkaar ook een klap op- Of u dan uiteindelijk, een klap op hebben kunnen geven. Dus ja, dat komt wel voor het PPLG rond, zou ik zeggen.

Er was een vraag over het agrarisch natuurbeheer en het ANLb. Ik vind uw motie een beetje lastig, moet ik zeggen, want wat u vraagt, heeft u al een keer eerder gevraagd, volgens mij. Uw staten heeft in, als ik goed ben geïnformeerd, in 2018 besloten dat de prioriteit in de natuur bij de natuur moet liggen en dat het dus niet bij de agrarische bedrijfsvoering ligt. En dat ANLb legt juist wel de prioriteit bij de agrarische bedrijfsvoering, en dan is natuur secundair, dat dat niet langer zich verhoudt tot de natuurdoelen die wij binnen het NNN hebben. Dat is aanleiding geweest om te zeggen: dan kun je niet langer ANLb-subsidie in NNN krijgen. Daar hebben we nog een keer zes jaar aan vastgeplakt. Volgens mij ook op uw verzoek, mevrouw Koning, denk ik. U heeft daar een motie toe ingediend, omdat er wat meer tijd nodig was voor de agrariërs om zich daarop aan te passen. Ik denk op zicht, dat besluit is genomen, dat was een laatste uitstel wat mij betreft. De natuurdoelen verhouden zich uiteindelijk niet tot zuiver agrarisch belang in de meeste gevallen. Agrariërs, die willen blijven zitten binnen NNN, zullen hun manier van agrarisch beheer moeten aanpassen naar SNL. Als ze dan willen blijven, dan kunnen ze natuur beheren en er nog steeds een subsidie voor krijgen. Ze kunnen wel blijven boeren, maar dan moet dat op een natuurinclusieve manier zijn. Dat is niet voor iedereen. Daarom zijn we ook aan het kijken: kunnen we met pacht of kunnen we met grondmobilisatie zorgen voor een ander perspectief? Dat kan op een andere locatie zijn, dat kan met andere verdienmodellen zijn. Daar zijn we op zich allemaal mee bezig. Ik vertel u dit nu. Volgens mij weet u het meeste wel, maar misschien is het

goed om u allemaal daarin mee te nemen. Dus ik zou willen zeggen: laat ik daar dan een technische briefing voor aanbieden, waarin we wat we daar aan het doen zijn nog een keer met u doorlopen. Dan kunt u kijken of u vindt dat daar nog iets aan verbeterd kan worden bijvoorbeeld.
 2100 Dan weet u goed wat er gebeurt. Maar ik moet u wel zeggen: gewoon het perspectief- Want volgens mij, het staat er nu wat zacht: hou het als optie open. Maar we doen dit in blokken van zes jaar en we hebben er dus al een verlenging van zes jaar aan toegevoegd. Ik sta er eigenlijk niet voor open om daar nog een keer zes jaar aan toe te voegen, want dan halen wij onze natuurdoelen niet. En dat is wel gewoon wat we hebben afgesproken met elkaar, dat dat in het
 2105 NNN prioriteit heeft. ANLb is daarbuiten prima. Dus voor weidevogelgebied bijvoorbeeld kan ANLb blijven bestaan. Ook waar het gaat over het realiseren van bossen. Dus er zijn allerlei plekken buiten NNN waar ANLb prima werkt, maar binnen NNN gaan we over op SNL.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel. Ja, die zes jaar verlenging, die was ook om te
 2110 bekijken of we een manier zouden kunnen vinden voor agrarisch natuurbeheer dat NNN-waardig is. Die zoektocht, ja, eigenlijk willen wij als CDA dat die zoektocht gewoon wordt voortgezet, omdat wij het zo belangrijk vinden dat agrarisch natuurbeheer binnen het NNN blijft bestaan, omdat het ook een mogelijkheid is om het NNN af te ronden. En zonder agrarisch natuurbeheer zien we dat gewoon niet gebeuren. Je hebt gewoon die boeren daar nodig. Dat zeggen tbo's ook.
 2115 En als u nu een technische briefing toezegt, is dat dan met de mogelijkheid- Dat u ons alleen maar gaat uitleggen waarom het niet kan? Of wilt u dan een open houding aannemen, zodat we met elkaar kunnen kijken welke mogelijkheden er eventueel wel nog zijn?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Alleen maar een technische briefing om u uit te leggen wat er allemaal
 2120 niet kan, dat lijkt me niet zo nuttig. Dus in die zin: ja, heb ik daarin natuurlijk een open houding. Maar tegelijkertijd, wat ik net heb gezegd, meen ik wel. U heeft als Staten zelf gezegd: natuur moet de prioriteit hebben. Dat is binnen de ANLb-subsidie niet het geval. Dus daar zit gewoon iets in wat onverenigbaar is. We kunnen kijken- En dat zijn volgens mij ook aan het doen, wat ik al zei, met de Taskforce pacht en met andere middelen. Bijvoorbeeld de overgang van drijfmest
 2125 naar ruige mest. Er zijn manieren waarop het misschien wel met elkaar in overeenstemming te brengen is. Daar wordt aan gewerkt. Daar wordt naar gekeken. Bijvoorbeeld, volgens mij, is er in Friesland nog een instrument, waarbij wel langjarig beheer gecombineerd wordt met een afwaardering van gronden wat voor agrariërs toch nog interessant kan zijn. Dat soort instrumenten zijn we allemaal aan het onderzoeken. Dat zijn geen dingen die je op een
 2130 achternamiddag eventjes met elkaar af kan tikken. Maar we kunnen elkaar bijpraten. Als u goede ideeën heeft, dan staan we daar ook zeker voor open. Dus in die zin sta ik daar heel open voor. Maar tegelijkertijd houd ik toch nog vast, en dat vindt u misschien stom, maar NNN heeft prioritair een natuurdoelstelling. Daar moeten we een weg in vinden. Als het samen kan gaan, dan vind ik dat prachtig, maar dat moeten we wel met elkaar eens zijn. En als de instelling is
 2135 'eigenlijk willen we gewoon dat elke boer die dat wil, kan blijven doen wat die wil en waar die dat wil', ja dan komen we er denk ik niet uit. Maar als u er net zo open als ik in wil gaan, dan denk ik dat we een goed gesprek kunnen voeren.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, dank u wel. Maar ik spreek ook steeds over NNN-waardig
 2140 agrarisch natuurbeheer. In andere provincies zie ik dat er ook mogelijkheden toe zijn. Dus als u die open houding heeft in die technische briefing, dat we daar toch samen naar kunnen zoeken, dan vind ik dat zeer waardevol.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Daar sta ik zeker voor open. Dan vraag ik u ook nadrukkelijk, want ik
 2145 gaf u zelf het Friese voorbeeld, als u zegt 'ik weet er nog een paar', draag ze vooral aan. U hoeft niet tot februari, of weet ik veel wanneer, te wachten. Dat mag u ook gewoon, als u nu zegt 'kijk daar eens naar, kijk daar eens naar', laat u dat vooral weten en dan staan we daar zeker voor open.

2150 De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Kocken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. Even zien. Er was nog een vraag van de Partij
 2155 voor de Dieren over hoe snel worden de N2000-beheerplannen aangepast met maatregelen die door de Ecologische Autoriteit zijn geadviseerd. Nou ja, dat heb ik u volgens mij ook in de commissie al gezegd. De beheerplannen worden weliswaar voor zes jaar vastgesteld, maar dat betekent dat ze een geldingsduur hebben van zes jaar. In de loop der tijd kunnen ze, als daar

aanleiding toe is, steeds worden aangepast. Dus zodra daar een advies ligt, kunnen we dat aanpassen en doen we dat ook, als dat vanuit dat advies noodzakelijk is. En met welke snelheid dat gebeurt? Zoals dat binnen de provincie altijd gebeurt. Er wordt zorgvuldig naar gekeken, dan
2160 wordt er een plan voorgelegd. Dat wordt dan vervolgens eerst eens aan mij voorgelegd en daarna komt het in onze GS-vergadering en dan krijgt u daar een update van.

Ik denk eigenlijk dat ik er zo'n beetje wel doorheen ben. Dan wil ik u nog even de- Nee, de moties heb ik eigenlijk alle drie ook al besproken. Namelijk, agrarisch natuurbeheer in NNN, die raad ik,
2165 zoals die hier geformuleerd is, af. Maar ik hoop dat wij gewoon een goed gesprek met elkaar kunnen voeren. De verantwoording recreatie in PNN ontraad ik ook, omdat ik denk dat u in het PNN eigenlijk voldoende kunt vinden over hoe het geld besteed wordt en dat recreatie daar een klein onderdeel van is en een nuttig onderdeel. En dan vraag ik de Partij van de Arbeid en
2170 GroenLinks om de motie die zij hebben ingediend nog even aan te houden, zodat we na de technische briefing van februari kunnen kijken of het naar tevredenheid is of dat u daar nog een aanscherping in nodig heeft.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, gedeputeerde Kocken. Dan kijk ik in de zaal of er behoefte is aan een tweede termijn. Dat is geen verrassing: de heer Dessing, Forum voor Democratie.
2175

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Een punt van orde. Mogen wij heel even schorsing aanvragen?

De **VOORZITTER**: Dat mag u altijd en ik ken hem ook toe. Vijf minuten genoeg? Vijf minuten schorsing.
2180

Schorsing 13.40 tot 13.53 uur.

De **VOORZITTER**: Mag ik de Statenleden verzoeken weer te gaan zitten. En ook het CDA is terug. Ik dacht, ik geef u nog een paar extra minuten. Ik hoop dat het geholpen heeft.
2185

En dan geef ik het woord in tweede termijn aan de heer Dessing van Forum voor Democratie.

Tweede termijn Provinciale Staten

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. U heeft van mij de motie te goed. Die cliffhanger had ik u gegeven. Dus die ga ik u zo geven. Maar ik ga toch nog even kort reageren op een aantal opmerkingen van de gedeputeerde. Ja, de mooiste vond ik toch eigenlijk wel dat ik net hoorde: Ja, we doen eigenlijk wel heel veel, want we maken namelijk kijkraampjes om de natuur te beleven. Als dat niet het mooiste voorbeeld is van tekentafelnatuur, dan weet ik het ook niet meer. Maar dat terzijde. En "ja, natuurlijk kunnen we geen brief sturen", volgens de
2195 gedeputeerde, "naar Brussel, want daar kunnen we toch niets mee, want we moeten eigenlijk doen aan goed natuurbeheer". Dat is nou juist wat ik hier probeerde te betogen. Ik wil ook eventjes ingaan op wat de heer Leerink zei over zijn vraag van, "ja, maar ja, Forum voor Democratie is niet constructief en die wil alleen maar dingen die niet kunnen en die heel lang duren, want dat zit in de wet." Nou, daar heb ik toch een iets ander idee. Ik zal er in mijn motie sowieso verder op ingaan. Maar voordat ik die voorlees, wil ik u toch meegeven dat, als het gaat bijvoorbeeld om de KDW's, die een heel kritisch aspect vormen van dit hele stikstofbeleid, die zijn de wetenschappelijke basis onder de beleidsmaatregelen om te voldoen aan de Stikstofwet. Dus ze zijn geen onderdeel van de Stikstofwet. Daarmee zijn ze dus aan te passen met een
2200 Algemene Maatregel van Bestuur. Dus dat betekent niet een jarenlang wetswijzigingstraject voordat er dus een keer iets kan gebeuren. Nee, de minister kan morgen een decreet, of een AMvB in dit geval, uitvaardigen en die kan zeggen van, we gaan die stikstofcrisis oplossen, we gaan de bouw weer vlot trekken, we kunnen al die dingen doen als we alle KDW's in Nederland met een factor tien verhogen. Dan geeft dat ons de ruimte om in die tijd de wet aan te passen en te kijken wat we dan wel kunnen doen. Dat zou, mits erg natuurlijk politieke wil is, want daar
2210 gaat het om, een van de oplossingen kunnen zijn om dit probleem vlot te trekken. Dat zou dus de boodschap kunnen zijn die wij hier ook in de Staten richting Den Haag en via Den Haag aan Brussel zouden kunnen geven.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Hoor ik nu de partij Forum voor Democratie pleiten voor een Algemene Maatregel van Bestuur, die de democratie opzijzet? Hoor ik dat nu goed?
2215

De heer **DESSING** (FvD): Volgens mij zet dat de democratie absoluut niet buitenspel, want het begint met politieke wil, wat ik daarna zei. We zijn het met elkaar eens, van links tot rechts, dat er een enorme crisis is, waardoor er geen huizen gebouwd kunnen worden en dat die crisis mede wordt veroorzaakt door het zogenaamde stikstofprobleem. Ik probeer hier te betogen dat het hele stikstofprobleem totale onzin is en dat we dat uit de wereld kunnen helpen, dat we dat niet nodig hebben. We kunnen onszelf uit die klem halen. En als we dan op democratische wijze met elkaar politiek draagvlak creëren om te kijken dat we op deze manier een pragmatische oplossing kunnen vinden, dan lijkt me dat absoluut democratisch genoeg om daar met elkaar uit te kunnen komen. Dat is wat ik hier betoog.

Dus, voorzitter, ik ga u de volgende motie voorlezen. Ik hoop oprecht, ja, dat u die gewoon in overweging wil nemen, want het gaat om de fundamentele vraag die eronder ligt: waar zijn we in terecht gekomen; en wat zouden we daaraan kunnen doen? De motie Aandringen op radicale koerswijziging van landelijk stikstofbeleid. Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 11 december te Haarlem, constaterende dat het Programma Natuurnetwerk 2024, waar de inrichting van het landelijk gebied uitgaat van de doelen die landelijk gesteld zijn voor wat betreft de reductie van stikstofuitstoot in de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Het programma voor wat betreft stikstofneerslag in de Noord-Hollandse Natura 2000-gebieden uitgaat van de cijfers van AERIUS Stikstofmonitor 2022 op basis van cijfers over 2020. En op basis daarvan wordt gesteld dat in alle Natura 2000-gebieden in Noord-Holland geldt dat juist de meest stikstofgevoelige habitatype en leefgebieden overbelast zijn met stikstofneerslag. Dat op basis van dergelijke uitgangspunten, inclusief de veronderstelling dat agrariërs verantwoordelijk zijn voor het merendeel van de neerslag in deze leefgebieden, wordt ingezet op de uitkoop van agrariërs, vrijwillig dan wel gedwongen. Overwegende dat het Adviescollege Meten en Berekenen in juni 2020 constateerde dat het AERIUS-model de daadwerkelijke uitstoot lokaal niet nauwkeurig kan berekenen en dat het model daarom niet doelgeschikt is voor het beoordelen of agrariërs wel of geen rechten hebben op een vergunning voor hun bedrijfsuitvoering. Het Planbureau voor de Leefomgeving zelfs constateerde dat het AERIUS-model een onzekerheidsmarge kent van tussen de dertig en zeventig procent. Dat ook TNO in haar aanvankelijk vertrouwelijke notitie heeft aangegeven dat het door het Ministerie van LNV gehanteerde ondergrens voor Natura 2000-gebieden van 0,005 mol stikstofdioxide per halfjaar niet wetenschappelijk is onderbouwd en depositiewaarden onder de zeven mol per halfjaar in deze notitie zelfs aangemerkt worden als ruis. Voorts constaterende dat volgens onderzoek van Wageningen University – ik noemde het al in mijn betoog – de veronderstelde stikstofneerslag slechts in een zeer beperkt aantal gevallen mogelijk als bijkomend factor zou bijdragen aan het verdwijnen van enkele planten en diersoorten. Over het geheel genomen de staat van de natuur sinds 2000 sterk is verbeterd en er geen reden is om ons zorgen te maken over de kwaliteit van onze natuurlijke leefomgeving. Demissionair minister van LNV, Piet Adema, tegen die achtergrond geen andere conclusie kon trekken dan dat we te maken hebben met een doorgeslagen modelwerkelijkheid – ik zeg het niet zelf, dat zegt die minister – die geen relatie heeft met de werkelijkheid in onze leefomgeving. Van mening zijnde dat de provincie volgens artikel 124 lid 1 van de Nederlandse Grondwet een eigen bevoegdheid heeft om zich in te zetten voor de belangen van haar inwoners en zich derhalve niet hoeft te laten reduceren tot een uitvoeringsinstantie van internationaal of nationaal vastgesteld beleid. De provincie in moet zetten op een radicale verandering van het huidige beleid omtrent de inrichting van het landelijk gebied en daarbij moet inzetten op de belangen van de agrarische sector en de bestaande natuur. Daarbij afscheid genomen dient te worden van het AERIUS-model en de tot nu toe gehanteerde kritische depositiewaarden. Verzoekt Gedeputeerde Staten nu dan toch er bij de landelijke overheid aan te dringen op een radicale koerswijziging van beleid met betrekking tot het landelijke gebied. Daarbij het AERIUS-model en de tot nu toe gehanteerd kritische depositiewaarde stikstof niet langer als maatgevend te erkennen. Over te gaan op natuurbeleid dat uitgaat van maatwerkoplossingen voor empirisch vastgestelde problemen en de echte oorzaken daarvan in het landelijk gebied. Te stoppen met de uitkomst van agrariërs, niet alleen de gedwongen uitkoop, maar ook de vrijwillige, en gaat over tot de orde van de dag. Medeondertekend door Van Tiggelen van de PVV.

Motie 198-11 december 2023

Aandringen op radicale koerswijziging van landelijk stikstofbeleid

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.

Constaterende dat:

- 2280 • Het Programma Natuurnetwerk 2024 bij de inrichting van het landelijk gebied uitgaat van de doelen die landelijk gesteld zijn voor wat betreft reductie van stikstofuitstoot in de zogenaamde Natura 2000-gebieden;
- Het Programma voor wat betreft de stikstofneerslag in de Noord-Hollandse Natura 2000-gebieden uitgaat van de cijfers die gegeven zijn in de AERIUS-stikstofmonitor 2022, gebaseerd op cijfers over 2020;
- 2285 • Op basis daarvan wordt gesteld dat 'in alle Natura 2000-gebieden in Noord-Holland geldt dat juist de meest stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden overbelast zijn met stikstofneerslag;
- Op basis van dergelijke uitgangspunten, inclusief de veronderstelling dat agrariërs verantwoordelijk zijn voor het merendeel van de neerslag in deze leefgebieden, wordt ingezet op uitkoop van agrariërs, vrijwillig dan wel gedwongen.

2290

Overwegende dat:

- Het Adviescollege Meten en Berekenen (de Commissie Hordijk) in juni 2020 constateerde dat het AERIUS-model de daadwerkelijke uitstoot lokaal niet nauwkeurig kan berekenen; en dat het model daarom 'niet doelgeschikt' is voor het beoordelen of agrariërs wel of

2295

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Er bij de landelijke overheid aan te dringen op een radicale koerswijziging van beleid met betrekking tot het landelijk gebied;
- Daarbij het AERIUS-model en de tot nu toe gehanteerde kritische depositiewaarden stikstof niet langer als maatgevend te erkennen;
- 2300 • Over te gaan op natuurbeleid dat uitgaat van maatwerkoplossingen voor empirisch vastgestelde problemen en de echte oorzaken daarvan in het landelijk gebied;
- Te stoppen met de uitkoop van agrariërs, niet alleen de gedwongen uitkoop, maar ook de vrijwillige.

2305

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Johan Dessing (Forum voor Democratie) en Ronald van Tiggelen (PVV).

2310 De **VOORZITTER**: Dank u wel. En deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen. Dan ga ik kijken, mevrouw Schneemann van Volt? Nee. Mevrouw Bakker, de VVD, nog tweede termijn> Meneer Van Tiggelen?

2315 De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Voorzitter, dank u wel. Wanneer wij een vraag stellen over een gat in de duinen, dan bedoelen wij een gat in de duinen. En het blijkt niet om één gat te gaan, maar om meerdere gaten. Die zijn niet alleen in deze provincie aangelegd, maar ook in de provincie Zuid-Holland. Als je daar eventjes op googelt, op 'gat in de duinen', dan kom je er al snel achter dat zo'n ding kennelijk een 'blow-out' heet in goed Nederlands. Die zijn daar dan aangelegd met een zeker doel, en ik citeer nu even: "Nu kan het via de blow-out de achterduinen bereiken. Hierdoor kunnen de achterduinen groeien, waardoor ze weer extra bescherming bieden tegen

2320 zeespiegelstijging". Dus de mensen die zich zorgen maken om zeespiegelstijging, die maken gaten in onze natuurlijke zeewering, de duinen, de zeereep. Snapt u het nog? Wij niet. Misschien kan de gedeputeerden zich hier een beetje in verdiepen en even googelen, even kijken waar komt dat beleid vandaan? Wie heeft dat bedacht? En dat erover nagedacht is, willen we natuurlijk best wel geloven, maar of dat diep genoeg en lang genoeg is geweest, daar hebben we een beetje

2325 twijfels bij. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Leerink, PvdA.

2330 De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, voorzitter, ik zou nog even terugkomen op onze motie, waarin we eigenlijk vroegen om regulier meegenomen te worden in dat wat er gebeurt met het NNN. De gedeputeerde vraagt of we die zouden willen aanhouden. Op zich willen we dat wel, in de zin dat wij ervan uitgaan dan wat we vragen. We vroegen eigenlijk: zouden er niet iets van een driemaandelijks voortgangsrapportage kunnen komen? Als we in februari een BOT of een technische briefing hebben, et cetera, dan zien wij dat maar even als de eerste

2335 voortgangsrapportage. Maar wij verwachten dan wel dat er in die rapportage en tijdens die

bijeenkomst ook een voorstel ligt hoe PS hier verder in meegenomen wordt. Dat is wat ons betreft niet eens per jaar en ook niet eens in het halfjaar. Dus we horen dan wel even wat u daar voor voorstel voor heeft. Wij vinden het heel normaal dat PS wel op deze manier betrokken wordt. Aan de ene kant maken we ons zorgen, steeds, over de vraag dat er te weinig geld is. Aan de andere kant lopen we aan tegen het frustrerende feit dat we de afgelopen jaren steeds geld hebben overgehouden op dit terrein. Bij de komende begrotingswijziging, die we graag goedkeuren, is dat in het bedrag bijna 22 miljoen. Dus wij kunnen echt zelf op dit moment blijkbaar veel meer als het gaat om de financiën, dan we op dit moment realiseren. En ik vind het niet zo gek, dat als we dan met elkaar zo'n grote ambitie hebben en we dit met elkaar constateren, dat we dan ook als PS de vinger aan de pols willen houden. Dus wat ons betreft: goed om hem even aan te houden, omdat we in februari dan blijkbaar gaan praten over de uitvoering, maar we verwachten dan wel nadrukkelijk daarbij een voorstel hoe PS het komend jaar daarin meegenomen wordt en betrokken wordt bij de belangrijke keuzes die hierbij gemaakt worden.

De heer **MANTEL** (JA21): Dank, voorzitter. En dank aan de Partij van de Arbeid voor het aanhouden van de motie. Wij kunnen leven met de geest van de motie, omdat wij het ook belangrijk vinden om prioriteiten te stellen, juist om die processen tastbaar te maken in plaats van, ja, zeg maar even de roze wolk waar van alles onder hangt. U vraagt om prioritering van bijvoorbeeld drie prioriteiten per gebied. Ziet u die rol van prioritering weggelegd voor PS of voor GS?

De heer **LEERINK** (PvdA): Wij willen graag meegenomen worden. Dus wij gaan als PS hier niet- GS is voor de uitvoering en voor de inrichten van die gebiedsprocessen en is ervoor om met voorstellen te komen met betrekking tot die uitbreiding van dat NNN. Laten we de verhoudingen hier wel zo houden zoals ze zijn. Maar wat ik aangegeven heb, is dat wij het wat onbevredigend vinden om er dan maar één keer per jaar over van gedachten te wisselen. We stellen doelen vast en we zien een jaar later wat er wel of juist niet is gerealiseerd. Dat vinden wij te weinig, ook gezien het feit dat er de afgelopen jaren sprake was van onderuitputting. Dan denk ik, dan mogen we wel wat scherper aan de wind zeilen met elkaar.

De heer **MANTEL** (JA21): Dank, voorzitter. Ja, voor wat betreft die zes maanden update: helemaal mee eens. Dat zien wij ook graag. Nog even over die prioritering. Als wij nou in de commissie vaststellen dat er een meerderheid is-

De **VOORZITTER**: Dames en heren, wilt u wat rustiger doen in de zaal alstublieft? We kunnen u bijna letterlijk horen.

De heer **MANTEL** (JA21): Dank, voorzitter. Als wij bijvoorbeeld in een commissie of tijdens een BOT kunnen vaststellen dat er voor bepaalde gebieden veel steun is voor een prioritering, kunnen wij die dan vaststellen en dat we GS daarmee op pad sturen?

De heer **LEERINK** (PvdA): U kunt uiteindelijk altijd van alles. Maar het is niet mijn bedoeling om iedere drie maand het hele beleid opnieuw met elkaar vast te stellen, et cetera. Ik denk dat het verstandig is om meegenomen te worden en hier ook een gemeenschappelijk proces van te maken. En als er echt ergens brand is, maar dat geldt altijd voor ieder onderwerp wat er is, dan kunnen we dingen uiteindelijk groot maken. Maar ik zie het ook, nou ja, we stellen ook de Omgevingsverordening vast met elkaar en tegelijkertijd hebben we ook de afspraak met elkaar dat als er grootse en meeslepende of kleine en venijnige zaken gebeuren, dat we daarvan horen. Ik kan me daar ook iets bij voorstellen als gaat om NNN, waarbij we niet iedere keer de hele Omgevingsverordening ter discussie stellen, want die ligt er, maar dat je wel op cruciale punten betrokken wordt.

Mevrouw **JANSEN** (D66): Dank u wel. Ik kan u een heel eind volgen in uw redenering in de motie. Mijn fractie, D66, denkt ook dat rapportage absoluut noodzakelijk is. Misschien nog wel een kwartaalreportage, maar daar kunnen we nog met elkaar over van gedachten wisselen. Als u dan spreekt over dat andere onderdeel, die prioritering, ik vind die ogenschijnlijk heel erg sympathiek, maar ik vraag me wel af: wat betekent dat voor alle projecten die je dus niet prioriteert? Betekent dat dus dat je die uit wil stellen of die je niet in behandeling wil nemen? Of wat is het effect daarvan? En wat zijn daar dan de consequenties van? Wat ik me ook wel afvraag,

die prioritering, op basis waarvan? Dat zou ik dan wel heel graag allemaal heel goed met elkaar door willen spreken, voordat we zomaar dit doen. Ik vind het dus, D66 vindt de uitspraken, wat je ermee uit wil spreken, dat kan ik wel steunen, maar de invulling daarvan denk ik, ja, volgens mij moeten we die nog even door akkeren met elkaar.

2400

De heer **LEERINK** (PvdA): Dat lijkt me prima. Volgens mij krijgen we daar ook de mogelijkheid voor als we daar in februari met elkaar over komen te spreken. De achtergrond van die prioritering is wat ons betreft ook, omdat het wel eens zou kunnen zijn dat we met, laat ik maar zeggen, tegenvallende middelen toch scherpe en slimme keuzes moeten maken om zoveel mogelijk te kunnen realiseren als het gaat om doelstellingen die we willen realiseren in het landelijk gebied. Dat vraagt om slimme keuzes. En het lijkt me ook goed om die slimme keuzes hier te delen en met elkaar door te akkeren.

2405

Mevrouw **JANSEN** (D66): Ik wil daar wel echt scherp op zijn dat het echt goede, scherpe keuzes zijn voor de natuur en dat we daar heldere prioriteiten of een helder bewegingskader met elkaar op formuleren, want ik ben anders ook wel bang- Dan zie ik het alweer als een glijdende schaal van die natuur afglijden.

2410

De heer **LEERINK** (PvdA): Dat ben ik met u eens. Ik heb net, het wordt een interessant gesprek, begrepen dat we in februari daar in de commissie over komen te spreken. Dus laten we dat dan even afwachten.

2415

En dat was hem, wat mij betreft.

2420

De **VOORZITTER**: Een korte samenvatting is dan in ieder geval van uw bijdrage dat motie M195, want dat is het nummer, is aangehouden.

De heer **LEERINK** (PvdA): Dat had ik dan moeten zeggen, hè.

2425

De **VOORZITTER**: Ja, nee, maar dat wil ik zeker weten dat we dat nog concluderen. Dank u wel.

Motie 195 'Prioriteit geven aan drie natuurprojecten per gebied uit het PPLG ter realisatie van het Natuurnetwerk Nederland' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

2430

De **VOORZITTER**: Mevrouw Koning, CDA.

2435

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Even over de motie Agrarisch natuurbeheer. Het CDA vindt agrarisch natuurbeheer heel erg belangrijk. Sinds 2015 zijn we daarmee bezig om dat ook in NNN goed vorm te geven. En het wordt eigenlijk steeds belangrijker, ook in het kader van de transitie en de extensivering van de landbouw. Boeren inzetten in het NNN om doelen te behalen en het beheer goed uit te voeren, dat werkt gewoon heel goed. Dus daar moeten we niet rigoureus afscheid van nemen. Dat kan eigenlijk echt helemaal niet. Het dogma dat de boer geen rol zou hebben in het NNN moet van tafel. En als deze Staten besluiten dat NNN-waardig agrarisch natuurbeheer in het NNN behouden moet blijven, ook na 2027, dan is dat zo. Dan is dat een nieuw besluit. Maar zover zijn we op dit moment nog niet, heb ik begrepen. Gelukkig kregen we wel een toezegging van de gedeputeerde om een technische briefing te houden. We vinden dat wel een wat magere toezegging, maar gelukkig gaf de gedeputeerde ook op ons verzoek wel toe dat ze een open houding heeft en wil kijken wat er dan wel mogelijk is op het gebied van agrarisch natuurbeheer. Wij willen dan ook graag voor die technische briefing dat er ook experts worden uitgenodigd, die over het ANLb kunnen vertellen hoe dat precies in zijn werk gaat, ook binnen het NNN.

2440

2445

Mevrouw **JANSEN** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. U deed van agrarisch beheer onder NNN. Ja, ook met dat idee kan ik wel enigszins meevoelen. Ik heb ook wel aarzelingen, namelijk, ja, wat is voor u - dat was even een punt, even nadenken - precies de definitie van agrarisch beheer? Heeft u daar ook ideeën bij wat dan de minimale voorwaarden zijn? Want ook hier ben ik eigenlijk wel een beetje angstig voor een glijdende schaal, want agrarisch beheer is best wel een ruim begrip. En dan zou ik met elkaar wel heel goed willen afspreken 'wat verstaan we daaronder', voordat we zoiets als optie überhaupt in overweging nemen. Hoe kijkt u daartegenaan?

2450

2455

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Het is natuurlijk per gebied verschillend, agrarische natuurbeheer. Dus je moet per gebied kijken hoe de doelen gehaald kunnen worden. En dan worden daarbij de agrariërs ingezet om die doelen te behalen. Dus bij de vogelkerngebieden is het doel de weidevogels. Dan worden agrariërs ingezet om dat doel te halen. Dus het kan per gebied nog verschillend zijn, de doelstelling. Het gaat erom dat de agrarische sector, dat de boeren gebruikt worden om in dat gebied het beheer te doen.

2460

Mevrouw **JANSEN** (D66): Waarbij die natuurdoelen wel echt leidend zijn?

2465

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): De doelen, die voor dat NNN zijn opgesteld zijn leidend. Dat zal altijd zo blijven.

Mevrouw **JANSEN** (D66): Dus niet ondergeschikt aan het agrarisch beheer.

2470

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Wij spreken daarom over NNN-waardig agrarisch natuurbeheer. Maar het is dus wel die combinatie: die agrariër gaat daar de doelen uitvoeren en behalen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Koning.

2475

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Waar was ik gebleven? Dus wij willen graag dat voor die technische briefing dan inderdaad ook experts worden uitgenodigd die over het ANLb kunnen vertellen hoe dat precies werkt en wat daar dan de voordelen van zijn. Gezien die technische briefing zullen we de motie dan Dit punt wordt even aangehouden. We zullen dan goed volgen dat er wel voortgang zit in het dossier. Dus aanhouden tot de kaderbrief en dan zullen we kijken of die voortgang voldoende is. En natuurlijk in de hoop dat er nu wel echt beweging komt in dit dossier.

2480

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, een korte verhelderende vraag. Technische briefings worden meestal gegeven door onze eigen ambtenaren, maar volgens mij hebben we als Staten zelf de mogelijkheid om een expertmeeting te organiseren. Het lijkt nu alsof u twee dingen door elkaar wilt.

2485

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, als dat zo strikt is, dan is ons voorstel dat we die technische briefing verbreden tot een expertmeeting.

2490

De **VOORZITTER**: Als ik wel en goed heb geluisterd, dan heeft u dus motie M196 aangehouden. Klopt dat? Ja, dat is motie M196.

2495

Motie 196 'Agrarisch natuurbeheer in NNN' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts van de SP.

2500

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik wil reageren op datgene wat de gedeputeerde daarnet stelde. Namelijk dat we binnen NNN overgaan op SNL. Lang leve de afkortingen. Maar als je dan gaat kijken wat de kerntaken van de provincie zijn, namelijk ruimte, economie en natuur, dat daar de volgende taken onder vallen. Dan komen we, SNL, Subsidie Natuur en landschap: de inrichting van het landelijk gebied, het regionale beleid voor natuur en landschap, de bereikbaarheid van de regio en het regionaal economisch beleid. Maar het interessante is dat daar recreatie niet bij staat. Nou is het zo dat in het verleden, en het nabije verleden ook nog, de nadruk op economisch beleid lag en dat recreatie werd gezien als economisch beleid; en werd een effect op de natuur weggewoven. "Mwah, dat is niet zo erg: die vogels gaan wel ergens anders naartoe vliegen", heb ik wel eens gehoord. Maar hoe ziet nou de gedeputeerde het risico dat dit gewoon blijft voortbestaan? Namelijk economie voor natuur. En ziet zij dan dat dit van een totaal andere orde is dan daarnet in de beantwoording, namelijk het aanleggen van een wandelpad zodat mensen de natuur kunnen beleven. Ik wil namelijk voorkomen, en ik heb daarnet D66 ook horen noemen 'de glijdende schaal van het effect op de

2505

2510

natuur', namelijk verslechtering, dat we dat allemaal willen voorkomen. En ik hoor graag nog een reactie van de gedeputeerde daarop.

2515

De **VOORZITTER**: De heer Klein, ChristenUnie.

2520

De heer **KLEIN** (CU): Dank u wel, meneer de voorzitter. Ik heb goed geluisterd naar de gedeputeerde. Wat ik mis, behalve het antwoord ook ongeveer alle vragen die ik heb gesteld, is een visie van de gedeputeerde op de rol van agrariërs in natuurbeheer. Het is niet zo dat PS heeft besloten dat er geen rol is voor agrariërs bij natuurbeheer. Wel hebben wij gezegd dat de NNN in NNN-gebieden, dat daar de natuurdoelen prioriteit moeten hebben. Maar wat ons betreft kunnen agrariërs daar een rol in spelen. Sterker nog, wij denken dat de rol van agrariërs daar essentieel is. Wij verwachten dan van de technische briefing dat we precies in kaart gaan brengen: waar loopt het nou vast? Op welke manier kunnen boeren aan natuurbeheer doen? En waarom zou dat voor de provincie dan wel of niet voldoende zijn? We hebben daar eerder dat verkenningsjaar voor gehad. Dat heeft volgens mij nog niet afdoende inzichten opgeleverd. Het doel was om het in het PPLG verder uit te werken. Daar staan we dan nu. Dus laten we dat maar gaan doen dan in die technische briefing. En dan kunnen we bij de kaderbrief daar verder over spreken.

2530

2535

Dan had ik nog een aantal vragen gesteld. Dat gaat ook over de financiën allereerst. Wanneer krijgen wij inzicht in de besteding van de 35 miljoen? En wat bedoelt u met "we gaan zoveel mogelijk door met het voorbereiden en uitvoeren van de projecten die we op dit moment hebben binnen het budget wat we hebben"? En het tweede setje vragen ging over de status van de plannen voor de inrichting van de natuurverbinding Naardermeer-Gooimeer. Misschien denkt u daarvan: had u dat maar in de commissie gesteld. Die vraag hebben wij in de commissie ook gesteld, alleen is die, waarschijnlijk doordat we de commissievergadering in tweeën hebben geknipt, tussen wal en schip gekomen. En wij vragen ook: heeft u contact met de gemeente Gooise Meren die maar niet lijkt te komen met een uitvoerbaar plan voor de toekomst van de voormalige golfbaan?

2540

De **VOORZITTER**: Mevrouw Jansen. Dat was even schrikken, hè? Ja. Gelukkig blijft de voorzitter wakker.

2545

2550

Mevrouw **JANSEN** (D66): Sorry. Dank voor de beantwoording aan de gedeputeerde. De fracties in de Provinciale Staten hebben erg uiteenlopende opvattingen, merk ik. En een echt antwoord van de gedeputeerde vind ik eigenlijk moeilijk te ontwaren. Ik merk dat onze zorgen over de toekomst van de staat van de natuur daarom ook niet weggenomen zijn. Er is geen financiering voor de plannen en dat maakt het beleid wankel. Ik begrijp wel dat Gedeputeerde Staten geen koffiedik kunnen kijken en geen uitspraken kunnen doen over de nieuwe regering, maar ik vraag me wel af: heeft de gedeputeerde nagedacht over de verschillende scenario's? Zo verrassend was de uitkomst van de landelijke verkiezingen nu ook weer niet. Dus ik zou graag een reactie hierop willen.

2555

En wat betreft de rapportage, heb ik zonet ook al even genoemd bij de inbreng van mijn collega van de PvdA, vindt D66 het ook belangrijk om nauwgezet meegenomen te worden in de ontwikkeling van NNN. Juist vanwege deze financiële onzekerheid, en dus de onzekerheid op de realisatie van het NNN, worden we liever net iets vaker geïnformeerd dan minder vaak. Daarom vraagt onze fractie om een kwartaalrapportage in te voeren. Dank u wel.

2560

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Vendrig.

2565

2570

De heer **VENDRIG** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Allereerst, gedeputeerde bedankt voor de beantwoording van de vragen. Ik wil toch nog even terugkomen op het beheer waar het over gaat. In de commissie is natuurlijk al de zorg uitgesproken over de financiering ervan. De oorzaken zijn bekend. Dus daar hoeft ik het verder niet over te hebben. Maar door het beheer met agrarisch en natuur te combineren, is dit een uitgelezen kans om de doelen te halen. Wat ons betreft is dit een win-win-winsituatie en het zou zo jammer zijn als we deze kans niet pakken. En waarom zeg ik 'win-win-win'? Omdat het voordeel kan opleveren voor de natuurdoelen. Ten tweede kan het voordeel opleveren voor de agrariërs. Het biedt perspectief voor de boeren en dat staat namelijk ook in het coalitieakkoord dat we de agrariërs perspectief gaan bieden. Het

bevordert de draagkracht. En ten derde, het heeft ook een financieel voordeel, omdat de ervaring leert dat de agrariërs toch het beheer iets effectiever kunnen uitvoeren dan de tbo's.

- 2575 We zijn natuurlijk blij met de toezegging over de technische briefing. Maar, ja, ik zou er toch voor willen pleiten, net als het CDA, om er een BOT of een expertmeeting van te maken, waarbij we dus werkelijk ook inderdaad experts en ervaringsdeskundigen kunnen uitnodigen. Die kunnen dus ook vertellen, die kunnen het verschil aangeven tussen ANLb en SNL. Ik weet uit ervaring dat, als je kijkt naar ANLb, hoe dat werkt, daar worden vooraf afspraken gemaakt, er wordt
- 2580 gecontroleerd voor, tijdens en na de afspraak. Bij SNL wordt een afspraak gemaakt en er wordt subsidie uitgekeerd en er wordt verder helemaal niet meer gekeken of de doelen wel behaald zijn, hoe het allemaal werkt. Dus ik zou echt de Staten willen- Dit zou ik niet willen onthouden door die uitleg eens te laten geven door een ervaringsdeskundige. Want, ja, dit is toch best wel een sayant verschil. Ja, ik ben het daar ook niet zo erg eens met stelling dat ANLb niets doet voor
- 2585 de natuur. Ik denk juist dat het heel goed werkt voor de natuur. Desnoods moeten we eens kijken van, ja, wat is er in het ANLb zelf mogelijk? Misschien moeten we dat dan eens aanpassen. Maar dan kan het wellicht ook nog blijven bestaan. Dus dat is misschien ook iets wat we in het BOT of in de expertmeetings zouden kunnen bespreken. Dus, ja, kort gaand wil ik vragen: is de gedeputeerde bekend met het verschil tussen ANLb en SNL? En, ja, kunnen we die toezegging
- 2590 voor een expertmeeting of een BOT-gesprek – benen op tafel – krijgen? Dus nogmaals, een win-win situatie, die wil ik de Staten echt niet onthouden. Tot zover.

De **VOORZITTER**: De heer Mantel.

- 2595 De heer **MANTEL** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Dank ook aan de gedeputeerde voor de beantwoording. Voorzitter, wij vonden ook de houding van het college ten opzichte van het voorstel wat star. Ik merk dat er nu wel wat ruimte zit in een voorstel dat er gaat komen. Wij denken dat het juiste voorstel is om een expertmeeting te gaan houden, waarbij we voorbeelden uit de praktijk aanhalen en waarbij we mensen uit de praktijk ook het verschil tussen al die verschillende subsidies en beheren laten uitleggen. Dan denk ik dat het goed is als we er daarna een BOT aan koppelen, zodat we daar met de commissieleden nog eens over kunnen spreken met elkaar.

- 2605 Verder kan ik me eigenlijk ook wel aansluiten bij wat fractie van D66 zei, en dat heb ik in mijn eerste betoog ook al gezegd. Deze plannen vallen en staan met financiële dekking. Die is er nu niet. We weten niet hoe het gaat lopen. We hebben geen glazen bol. Maar zoveel plannen maken zonder duidelijke financiële dekking, dat is echt een behoorlijk risico. En dan kun je hem omdraaien: dat risico geldt dus wel ook voor de natuur. Daarom zullen wij niet instemmen met dit voorstel, maar kijken we vooral uit naar de integrale behandeling volgend jaar in het PPLG,
- 2610 waarbij we hopelijk wat meer duidelijkheid hebben over de financiële dekking. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Statenlid Van Wijnen.

- 2615 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, deze (katheder) is ook gewoon nog natuurlijk gewoon in gebruik, dacht ik ineens. Anders voelt hij zich misschien verwaarloosd.

- Ja, kort. Op zich waren we heel tevreden met de beantwoording van gedeputeerde in de eerste termijn. We zien wel dat we als Staten verder betrokken moeten zijn, maar ik denk ook wel dat die toezegging er nu ligt. We gaan graag in februari het gesprek aan om daar verder vorm aan te geven. Ik wil ook nog wel even kort reageren op de discussie die hier dan nu ineens ontstaat over agrarisch natuurbeheer en de rol daarvan in NNN. Ik wil er even op reageren, omdat er naar mijn mening toch ook wat dingen gezegd worden waarvan ik denk: hoort die discussie hier wel thuis? Ik hoor het CDA zeggen dat er een dogma ligt op agrarische natuurbeheer in NNN, terwijl ik eigenlijk de gedeputeerde in de eerste termijn wel degelijk heb horen zeggen dat ze daar met
- 2620 een open houding naar kijkt en dat er ook mogelijkheden zijn via een SNL. Dus ik vind de term toch eigenlijk best een beetje misplaatst. Ik hoor ook zeggen dat agrarisch natuurbeheerders het actiever doen of landbouwakgrariërs die agrarisch natuurbeheer doen, dat effectiever doen dan tbo's. Nogal een boude stelling. Dus ik ben eigenlijk ook wel een beetje- Ja, dan zouden we eigenlijk de tbo's af moeten schaffen. Zet die discussie dan door. Is dat wat we willen? Ik ben heel nieuwsgierig.
- 2630

Ik kan me goed vinden in een expertmeeting of een BOT. Ik denk wel dat we die twee echt uit elkaar moeten halen. Maar goed, het is altijd goed om vanuit een geïnformeerde basis jezelf aan de besluitvorming te zetten, zeg maar. Tegelijkertijd denk ik dat de discussie rondom agrariërs nu vooral gaat over het verdienmodel wat agrariërs verliezen, of dreigen te verliezen of risico's op zien, en niet zozeer over natuurbeheer. Ik wil die twee eigenlijk ook wel een beetje uit elkaar halen. Als we het gaan hebben over natuurbeheer en we willen kijken 'wie doet dat en wie doet dat efficiënt', dan zouden we voor een BOT zowel agrariërs uit moeten nodigen als tbo's, als ook vertegenwoordigers van de honderden vrijwilligers die onder de Noord-Hollanders zich daarmee bezighouden. En dan moeten we het eigenlijk vanuit dat hele brede perspectief bekijken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Haas, Partij voor de Dieren.

2645 Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Bedankt, gedeputeerde, voor de beantwoording. Toegankelijk maken van natuur, voor draagvlak voor natuur en een gezonde leefomgeving is natuurlijk prima. Sympathiek. Maar de visie, waarnaar verwezen werd door GS, is gericht op het mogelijk maken van recreatie. Niet op natuurbescherming bij recreatieve activiteiten. GS vraagt om kaders, maar dat kader kennen we in de Wet natuurbescherming. We zouden dus graag een
2650 beleidskader opzetten: wat dat betekent voor het recreatieve aanbod en de beperkingen daarbij in de natuur, in onze provincie. De BOT-sessie eerder dit jaar heeft geen vervolg gekregen. De kaders zijn niet bepaald, maar ook heeft GS een visie, en niet door de huidige Staten, noch vanuit de gedachte dat we middenin een natuurgrijs zitten. Dat geldt ook voor het betrekken van PS bij natuurdoelanalyses en natuurbeheerplannen. Want informeren is echt iets anders dan debatteren.
2655 Kwartaalrapportages ter bespreking in de commissie zijn een oplossing om onze rol van natuurbescherming te kunnen spelen. Ik ben blij dat we een expertmeeting lijken te krijgen over agrarisch natuurbeheer. Laten we dan zeker binnen het geschetste kader van de natuurgrijs en al die andere problemen en onzekerheden met elkaar en experts maar eens bespreken wat er nodig is om de natuur op één te zetten binnen de PNN en de andere gebiedsprocessen.
2660 Natuurinclusief boeren bijvoorbeeld. En wat is dat dan? Want de motie leek aanvankelijk meer te gaan over de financiering van bedrijfsvoering dan op natuurbeheer. Al met al moeten we op zoek naar een nieuw systeem waar natuur in balans is met onze menselijke leefomgeving. Natuurbeheer moet dan in elke vorm de natuur vooropzetten. Het PNN doet een poging, maar wat ons betreft wel in de volgende versnelling, zeker als integratie in het PPLG zorgt voor verdere
2665 vertragingen, zoals het er nu naar uitziet. Ook wij zijn benieuwd naar de prioriteit van GS voor de natuur. Die hebben we niet concreet gehoord of gelezen in het PNN.

De **VOORZITTER**: De heer Stulemeijer nog? Tweede termijn. Nee. Dan kijk ik naar gedeputeerde Kocken als reactie op de inbreng in tweede termijn vanuit PS. En dan komt de reactie vanuit GS.

2670 De motie van Forum voor Democratie is nog even hangende. Ik kijk ook even naar de bodes of die al verspreid is. Eén motie. De laatst ingediende door Forum voor Democratie.

2675 De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter. Een puntje van orde. Ik weet niet of de gedeputeerde de motie überhaupt al heeft kunnen lezen. Maar misschien om even te overwegen dat we even schorsen? Is dat handig voor een goede beantwoording of duiding van mijn motie.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

2680 Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik heb wel een beantwoording, maar ik wilde eigenlijk gewoon graag het papieren stuk hebben. Dat heb ik niet. Dus ik hoopte eigenlijk, als ik dat zou zeggen, dat dat dan tot mij zou komen, maar dat lijkt niet het geval. Maar ik kan hem wel beantwoorden. Dus we hoeven in die zin niet te schorsen, tenzij er andere redenen voor zijn. Zal ik dan beginnen, voorzitter? Dank u wel.

2685 Dan begin ik meteen ook maar bij u, meneer Dessing, want u deed een beetje, vond ik, flauw over mijn kijkraampjes. Dat kan ik toch niet helemaal laten passeren. Volgens mij haalt u dan precies uit verband wat ik heb proberen uit te leggen. Namelijk, wij nemen in ons programma Natuur natuurmaatregelen en een enkele keer zit daar iets bij wat ook nog recreatie te noemen is, en dit is daar zo'n voorbeeld van. Dus ik heb natuurlijk niet uitgelegd: nou, wij zijn heel goed
2690 bezig met natuurbeleid, want wij maken kijkraampjes. Ik heb uitgelegd, vooral aan de SP – dank u wel, hij (de papieren versie van de motie) is er toch nog – dat wij wel eens dingen doen in het

kader van natuur, die ook een recreatiedoel hebben. Nou goed, ik sta er misschien wel te lang bij stil, maar in ieder geval, ik denk dat u het eigenlijk al lang begreep, maar zo kan het in ieder geval niet meer een misverstand zijn.

2695

U heeft een motie ingediend. Daar kom ik zo direct op terug.

2700

De PVV had nog een nadere opmerking gemaakt, dat ik het inderdaad niet goed begrepen had. Dat klopt. Daarom ga ik u nu uitleggen hoe dat zit. U doet net alsof er niet over nagedacht is, net als over het kappen. Maar ook in dit geval is er toch echt over nagedacht, en volgens mij ook best wel uitgebreid. De motivering die daarbij hoort is de volgende. Het lijkt misschien tegenstrijdig, maar onze kustbarrière wordt inderdaad onderbroken en er wordt een gat in de duinen gemaakt om juist zo ons te beschermen tegen de zee. Dat is een efficiënte manier om tegen de stijging van de zeespiegel te beschermen, want door dat gat te maken, kunnen de duinen in het achterland weer aangroeien. Onder natuurlijke omstandigheden wordt het zand vanaf het strand de duinen in getransporteerd en in de duinen wordt het door de vegetatie ingevangen. Dat zorgt ervoor dat de duinen mee kunnen groeien met de zeespiegel. Bovendien heeft het een positief effect op de biodiversiteit. Het zand begraaft regelmatig vegetatie en dat is van belang om de typische pioniersvegetatie in de duinen in stand te houden. Het probleem van gesloten duin is, dat door de grootschalige aanplant van vegetatie in de voorduinen het zandtransport naar de achterduinen tot stilstand is gekomen. En al dat zand dat dus aan de kust kwam, werd door de vegetatie in de voorduinen tegengehouden. In de achterduinen ontstaat daardoor een zandtekort. En dat kunnen we met dit gat weer op gang brengen. Op de lange termijn heeft dat dus een positief effect op de kustbescherming. Daar is het antwoord dan alsnog op uw meteen gestelde vraag.

2705

2710

2715

Meneer Leerink heeft aangegeven dat hij dan wel een voorstel verwacht hoe ik u mee ga nemen en dat dat niet twee keer per jaar moet zijn. Ik knoop dat in mijn oren. Wij komen in februari hierover verder te spreken.

2720

Mevrouw Koning-Hoeve zegt inderdaad het dogma van de boer niet in het NNN. Volgens mij heb ik op geen enkel moment gezegd: alle boeren moeten het NNN uit. Boeren zijn zeker nodig voor natuurbeheer en daar zijn ook vormen voor en daar zijn we ook mee aan de slag. Dat heb ik volgens mij ook allemaal aan u voorgehouden. Vanuit het apparaat kan ik u – en dat heb ik ook gedaan – een technische briefing toezeggen. Als u een expertmeeting wilt, dan gaat u daar zelf over. Dus dan kunt u met elkaar besluiten dat u dat wilt doen en dan kunt u met elkaar ook bediscussiëren wie u dan als expert daarover zou willen horen. Ik zou u daarbij dan, als u het mij toch vraagt of als u het mij niet vraagt ook, adviseren om dan niet alleen te kijken naar ‘wat zijn goede verdienmodellen om het agrarisch haalbaar te houden’, maar aangezien we dit nu in ieder geval bespreken in het kader van NNN, dat u dan ook kijkt naar ‘wat heeft de natuur nodig en wat zijn dan de voordelen en de nadelen van het systeem wat we nu hebben en voor mogelijke dingen die wij in de toekomst daaraan kunnen gaan doen’. Dus ik zou u dan adviseren om dat ook een natuurdiscussie te laten zijn en niet slechts een agrarische discussie, want als u het in het NNN wilt laten plaatsvinden, dan hoort natuur wel de prioriteit te hebben. Daarin is wat mij betreft zeker plaats voor agrariërs, om alle onduidelijkheid daarover nog maar eventjes de kop in te drukken.

2725

2730

2735

2740

2745

2750

Mevrouw Alberts, ik moet eerlijk zeggen, ik kon het niet helemaal volgen, want u zei ‘het gaat hier over SNL. Dat is Subsidie Natuur en Landschap, maar recreatie is economisch beleid en economie gaat dan toch voor natuur. Volgens mij gaat de economie in sommige gevallen voor natuur en in andere gevallen niet. In NNN in ieder geval niet. Waar het gaat over dat recreatie nodig is om- Ik denk, recreatiegebieden bedoelt u, want u heeft het over tbo's. Tbo's doen volgens mij, als ze al iets aan recreatie doen, doorgaans dingen als wandelingen. De tbo organiseert volgens mij vrijwel nooit een festival. Dus ik begrijp niet helemaal wat u mij vraagt. Maar volgens mij gaat het erover dat natuur primair een natuurdoel heeft en dat daarin, waar het de provincie aangaat, zo min mogelijk een ander belang zou moeten prevaleren. En de afweging die soms gemaakt wordt, bijvoorbeeld in het recreatieschap om bepaalde recreatie toe te staan, dat heeft inderdaad ook een financiële component. Dat is uiteindelijk een keuze van ons allemaal, want als wij vinden dat recreatieschappen zichzelf moeten kunnen bedruipen, dan moeten ze ook ergens geld vandaan halen. Daar zijn verschillende manieren voor. En sommige

recreatieschappen kiezen dan daarvoor. Maar dat is eigenlijk niet eens mijn portefeuille. Dus ik weet niet helemaal wat u met uw vraag van mij wil horen.

2755 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Nou kom ik uit het onderwijs en daar was het mij gewoon om iets gewoon nog een keer uit te leggen. Dus dat wil ik ook nu best wel doen.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Doet u maar dan.

2760 De **VOORZITTER**: Misschien kunt u het wel beperken tot zoveel mogelijk uw vraag.

2765 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, nou, kijk, er zijn gebieden, die noemen wij recreatiegebieden. Die bevatten NNN. En toch staan wij toe dat er in die gebieden recreatie plaatsvindt die schade aanbrengt aan NNN, omdat er geld mee wordt opgehaald. Wij vinden het goed- Wij, de SP niet, maar hier de provincie in meerderheid nog steeds wel, en ik hoorde dat ook een beetje in uw redenering nu. Ja, er moet geld worden opgehaald. Ja. Maar dat gaat ook ten koste van het NNN en daar heeft u opdracht voor. En dan zegt u: door die deur open te zetten- Want dat is economie. Dan zet je er een recreatiepark in of weet ik veel wat dan ook. En dan gebruik je die natuur daarvoor, dat NNN-gebied. Dat moet u eigenlijk niet doen.

2770 Gedeputeerde **KOCKEN**: Volgens mij zeg ik niet: ja, er moet geld worden verdiend. Ik heb aan u aangegeven dat het inderdaad zo is dat bijvoorbeeld het recreatieschap soms activiteiten toestaat, omdat zij ook hun begroting rond moeten krijgen. Dat is in politieke zin gewoon een keuze die wij hier maken. Als u zegt van 'het is zo belangrijk, je moet dat helemaal afsluiten',
2775 dan zullen we daar meer geld voor vrij moeten maken. Dus dat is daarop geantwoord. Maar waar het gaat over het beleid wat we daarvoor hebben, kijk, uiteindelijk is er binnen de natuur – en dat is ook alvast, volgens mij, een antwoord op de vraag van mevrouw Haas – de Wet natuurbescherming geeft de kaders aan wat er wel en niet toelaatbaar is. En als je iets doet wat de natuur mogelijk schade toebrengt, dan heb je daar een vergunning voor nodig of een
2780 ontheffing. En dan wordt daar door de OD naar gekeken. Dat is zoals ons hele systeem werkt. We kunnen ervoor kiezen om meer te doen dan de Wet natuurbescherming. Dan zouden we een provinciale verordening natuurbescherming of een beleidsstuk daarover moeten maken, waarin je bijvoorbeeld zegt: in natuur mogen mensen niet meer X, Y en Ze, of überhaupt niet meer komen. Dat is een keuze. Die hebben we volgens mij hier niet zo gemaakt. Wij hebben hier natuurbeleid,
2785 wat we in het PNN hebben vastgelegd of wat we elk jaar met u doornemen hoe wij de natuur bevorderen. En verder hebben we ons te houden aan, uiteraard, de kaders van de Wet natuurbescherming. Ik denk dat dat een functionerend systeem is. Maar als u dat anders wilt, dan is dat op zich aan u, maar dan moet u eigenlijk niet bij mij zijn, want die keuze maakt u; en die heeft u tot op heden niet anders gemaakt dan zoals we het nu doen.

2790 Er is nog een paar keer iets gezegd over SNLb en ANLb en of ik weet dat daar verschillen tussen zijn. Zeker. Nou, en de Subsidie Natuur en Landschap heeft een andere focus dan de subsidie ANLb, agrarisch natuurbeheer. En juist daarom – dat heb ik net ook proberen uit te leggen – ligt de prioriteit binnen het NNN, niet op agrarisch, maar op natuur. Dat is waarom u gekomen bent tot de conclusie dat er binnen NNN eigenlijk geen ruimte meer is voor ANLb. Volgens mij heb ik
2795 net ook gezegd: we kunnen die discussie met elkaar voeren. Volgens mij moet dat niet gaan over of het ANLb moet heten of het nog SNL mag zijn. Volgens mij moeten we met elkaar kijken naar hoe het haalbaar wordt voor die agrariërs, die als natuurbeheerder binnen het NNN willen functioneren. Daar is ook gewoon ruimte voor. We kunnen zeker kijken welke ruimte we daarvoor
2800 kunnen maken. Dat doen we naar alle voorbeelden die iedereen aanhaalt. U levert de experts. Ik doe u in de technische briefing wat wij tot nu toe allemaal hebben onderzocht, wat wel kan, wat niet kan. Ook waar de beperkingen zijn, want die zijn er ook. En dan kunnen we daarna met elkaar daarover verder praten, volgens mij.

2805 Er was nog daarna een vraag over van meneer Klein. Dat ik al zijn vragen niet had beantwoord. Excuses daarvoor. Niet helemaal waar, want die 35 miljoen had ik volgens mij wel al aangekondigd, dat we die op dit moment nog niet verdeeld hebben, maar dat ik bij de eerste begrotingswijziging verwacht dat daar wel al een deel aan iets toegekend zal worden.

2810 Wat de golfbaan betreft, ja, dat is op zich een langlopende zaak. Daar heeft u gelijk in. De exploitant van de golfbaan is failliet gegaan, maar er is, voordat dat gebeurd was, wel al een faunapassage gemaakt, net als in de BOBM-polder iets zuidelijk. Daar is ook een faunapassage gemaakt. Dus in principe, zoals het gebied er nu uit ziet, is alles verbonden. Er is nu een nieuwe exploitant van de golfbaan. In principe wordt dat dus waarschijnlijk weer als golfbaan
2815 geëxploiteerd. Dat hoeft helemaal niet die passage in de weg te staan, tenzij er bijvoorbeeld hekken omheen komen. Dan wordt het weer een beetje anders. Maar dat is eigenlijk de stand van zaken op dit moment.

En u wilde weten wat betekent dat 'voor zover mogelijk'. Ja, dat betekent gewoon wat het
2820 betekent. Het spijt me. We hebben op dit moment onder flinke tijdsdruk een herprioritering moeten maken. Daarom heb ik het PNN ook een maand moeten uitstellen. Normaal krijgt u het bij de begroting. Dat was nu niet haalbaar. Het is op dit moment nog niet te zeggen: hier stoppen we mee, daar gaan we mee door. Dat ligt namelijk aan allerlei factoren. Dus dat ligt eraan hoe de energie in al die gebieden is, welke kansen zich voordoen. Dat vraagt ook wat flexibiliteit. Dus ik
2825 kan u op dit moment alleen maar zeggen dat er met veel ambitie wordt gewerkt binnen de mogelijkheid die we hebben, en dat is wat er is weergegeven met 'zo goed mogelijk'. En ik snap dat dat wat vaag is, maar op dit moment hoop ik toch dat u daar genoeg mee wilt nemen.

Dan nog als laatste volgens mij de motie te beantwoorden. De motie van meneer Dessing. Ik ga u
2830 voorlezen wat daarop mijn antwoord is. Een koerswijziging kan alleen als dat wettelijk gefundeerd is en geschikt is bevonden door een rechterlijke toets. Dat is expert judgement of empirisch werken nog niet. Dat heeft de minister als eigenaar of opdrachtgever van AERIUS ook zo aangegeven. Op zich is het heel goed om AERIUS te finetunen waar dat kan, bijvoorbeeld met de rekenkundige ondergrens, om te kijken of je daar anders mee om kunt gaan en wat het effect
2835 daarvan dan zal zijn. Maar we zullen er rekening mee moeten houden dat dat wel een rechterlijke toets kan doorstaan. En op dit moment is er geen sprake van gedwongen uitkoop en het stoppen met de vrijwillige uitkoop zou echt onwenselijk zijn, want er zijn ook mensen die graag uitgekocht willen worden. Die processen lopen. Sommige mensen willen stoppen met hun onderneming. En ik zou u echt willen afraden om hier categorisch te zeggen dat wij dat helemaal
2840 niet meer moeten doen, omdat er daarmee een heleboel vertrouwen ook beschaamd wordt van mensen die nu in de veronderstelling zijn dat ze binnenkort op een mooie manier hun werkzame leven kunnen afronden. Dus ik ontraad uw motie.

De **VOORZITTER**: Dank. Dan zijn we nu aan het eind gekomen van de beraadslaging over dit
2845 agendapunt. Ik kijk nog even rond of er- Er zijn twee moties ingetrokken. Volgens mij, de motie van Forum voor Democratie staat nog. Heeft er nog iemand behoefte om daar iets aan te veranderen? Want als ik dit punt afsluit, dan kan dat niet meer en komen ze vanavond in stemming. Ik zie daar geen behoefte aan. Dan sluit ik nu dit agendapunt. De stemming zal straks plaatsvinden aan het eind van de agenda.

2850 *De discussie wordt gesloten.*

10. Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (VD-61).

2855 De **VOORZITTER**: Dan gaan wij nu verder met agendapunt 10. Dat is de Tweede herziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022. Bij ons is dat voordracht 61. Die heeft betrekking op onderwerpen zoals verblijfsrecreatie in het natuurnetwerk, datacenters, energie-infrastructuur. Die hebben ook voorgelegd ter inzage en worden nu aan Provinciale Staten ter vaststelling aangeboden.

2860 De volgende sprekers hebben zich bij mij aangemeld. Dat is mevrouw De Boer van de PvdA, mevrouw Koning van het CDA, Statenlid De Weerdt van Volt, Statenlid Van de Waart van GroenLinks, de heer Valk van de BBB, de heer Klein van de ChristenUnie – waarschijnlijk in tweede termijn – mevrouw Berkvens van D66, de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren en de heer
2865 Van Gilse van de VVD. En dan gaan we beginnen met mevrouw De Boer van de PvdA. Dat is uw maidenspeech, mevrouw De Boer. Succes.

Eerste termijn Provinciale Staten

2870 Mevrouw **DE BOER** (PvdA): Dank u, voorzitter. Mevrouw Bakker begon met iets over haar grootvader te vertellen. Dat wou ik eigenlijk ook doen om te zeggen hoe hij mij geïnspireerd heeft om politiek actief te gaan worden.

2875 Ik kom uit een heel calvinistische familie uit noordoost Groningen. Als oudste kleinkind had ik een heel goede band met mijn grootvader van vaderszijde. Hij was een van tien kinderen. Zijn vader was dagloner. Dus het was geen vetpot daar, vooral doordat mijn overgrootvader ook nog de neiging had om een deel van zijn salaris eerst in de kroeg te besteden. Dus als mensen wat over hadden aan geld of kleding, dan zeiden ze: nou, breng dat maar naar de familie De Boer, want die hebben geen cent om aan hun kont te krabben Zoals het vaak ging in die tijd, had mijn grootvader alleen maar een lagere schoolopleiding. Ik denk dat hij beter kon lezen dan menig
2880 puber van vijftien tegenwoordig, maar hij had alleen maar basisonderwijs en ging daarna werken in de Eemshaven in Delfzijl. Hij had een beetje mazzel, want hij trouwde wat boven zijn stand met een dochter van een transportondernemer, zodat hij een eigen huisje kon kopen. Hij vertelde me later dat dat huisje vierduizend gulden kostte. Ondanks dat was het allemaal geen vetpot en heeft hij heel hard gewerkt om het gezin draaiende te houden. En hoewel hij stevig verankerd
2885 was in de protestantse zuil, was mijn grootvader wel politiek bewust. Hij zag hoe arbeiders vaak slecht werden bejegend en heel hard, fysiek zwaar werk moesten doen, zeker in de haven waar hij werkte. En de hogere heren hadden dat wat beter voor elkaar. Er waren van die verjaardagspartijtjes waar je als kind dan achter de stoel meeluisterde en dat ging dan vaak fel tekeer. De ooms allemaal aan die kant en de tantes aan die kant met een citroenjenevertje, geloof ik. En dan werd er politiek flink gediscussieerd. Hoewel ik denk dat de meesten van de broers van hem keurig in de zuil stemde, ARP of misschien wel SGP, was mijn opa altijd vol of een bewondering over Den Uyl. Want hij zei: die man, daar hebben we wat aan. Wij, arbeiders, moeten bij hem zijn om te zorgen dat we ons een beetje verheffen en hij zegt in ieder geval dat wij inkomen, kennis en macht eerlijk moeten delen. Dus ik denk dat ik daar maar op stem. En hij
2895 heeft dat inderdaad gedaan. In 1973 kwam het kabinet Den Uyl en hij was trots dat hij op de Partij van de Arbeid had gestemd. Mijn oma was daar zeer ontstemd over overigens. In datzelfde kabinet is de discussie geweest over de afschaffing van de automatische prijscompensatie en dat heeft geleid tot grote stakingen in 1977, omdat de werkgevers dat wilden afschaffen. Mijn grootvader heeft niet meegestemd, maar had wel veel begrip voor die stakingen en de vakbonden
2900 die het belang van werknemers vertegenwoordigden, want dat deden werkgevers immers ook heel succesvol. Ook daarover werd menig debat in huize De Boer gevoerd. Mijn grootvader is mede dankzij de verzorgingsstaat van een dubbeltje een kwartje kunnen worden. Maar er zijn heel veel mensen die dat niet kunnen. En dat is waarom ik mij ook politiek wil inzetten. Mijn grootvader was er trots op dat ik lid werd van de Partij van de Arbeid, dat ik daar actief in werd.
2905 Hij heeft nooit geweten dat ik daarna ook bij de FNV ben gaan werken. En ik ben ervan overtuigd dat mijn grootvader aan de wieg stond van mijn politiek bewustzijn en engagement. En hij zou er trots op zijn als hij mij hier zou zien staan als Staten, hoewel hij natuurlijk liever had dat dat in Groningen was gebeurd. Maar goed, ik wil dus ook zorgen in de politiek dat mensen van een dubbeltje een kwartje kunnen worden. Maar misschien nog meer om te voorkomen dat mensen van een kwartje een dubbeltje worden, want dat zien we ook tegenwoordig heel veel. Daar kunnen we iets aan doen door betaalbare woningen te bouwen.

2915 Dan ga ik nu over naar het heel prozaïsche onderwerp Omgevingsverordening. Wij gaan een amendement, want naar aanleiding van de inspraak in de commissie van, volgens mij, de wethouder van Broek in Waterland, hebben wij nog eens gekeken naar de grens van de werkingsgebieden. Die komen niet voortdurend overeen met de natuurlijke en logische grens van dat gebied. Dat betreft de J. van Disweg in Broek in Waterland. De huidige begrenzing op deze locatie is beperkt, terwijl aan de overkant van de Van Disweg hebben we een gebied wat valt onder de functie die het nu heeft. Maar het deel waar wij de grens willen verleggen, betreft een
2920 stukje land wat weliswaar een agrarische bestemming heeft, maar in feite al jaren een grasveldje is wat aan drie kanten omsloten is door woningen en andere stedelijke functies. Daarom denken wij dat dit een uniek geval is om toch af te wijken van de grens en te zorgen dat wij kunnen voldoen aan wat wij graag willen als provincie, namelijk te zorgen dat er ook hier woningen worden gebouwd. Het betreft betaalbare woningen. Dus wat ons betreft gaan we eenmalig de
2925 grens verleggen. Daarvoor hebben we een amendement in te dienen, samen met GroenLinks, VVD, BBB en CDA. En als ik het dictum alleen op mag lezen? Besluit toe te voegen aan het besluit op nummer 61-2023, 6, onderdeel 6b van zienswijze ZW0005 te honoreren, waarmee de grens van de werkingsgebieden MRA Landelijk Gebied en Bijzonder Provinciaal Landschap bij de locatie

2930 langs doctorandus J. Van Disweg in Broek in Waterland de dokter Janus J. Van Disweg in Broek in Waterland wordt verlegd naar de noordzijde van de Van Disweg, waardoor deze weer overeenkomt met de natuurlijke en logische grens van het landelijke gebied, en gaat over tot de orde van de dag. Eenmaal ondertekend en eenmaal niet ondertekend.

2935 **Amendement 35-11 december 2023**
Broek in Waterland van Disweg

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.

Gezien dat:

- 2940 • *De voordracht van Gedeputeerde Staten van 31 oktober 2023 met kenmerk 2037587/21L6995;*
- *De Nota van Beantwoording Tweede Herziening Omgevingsverordening Noord-Holland (bijlage 9);*
- *En de Zienswijze 2W0005 onderdeel 6(b) en de beantwoording daarvan (p. 79 van de Nota van Beantwoording).*

2945 *Overwegende dat:*

- *De aanvraag voor wijziging van de werkingsgebieden die door de indiener van zienswijze 2W0005, tevens inspreker op 20 november 2023, n.a.v. het debat in de commissie Ruimte van Provinciale Staten d.d. 20 november 2023 is ingediend (ingekomen stuk 2023-11, nr. 13, Brief Gemeente en Bijlagen aanvraag);*
- 2950 • *Dat t.a.v. de locatie geen sprake is van natuurwaarden of kernkwaliteiten met betrekking tot het (open) landschap, het Bijzonder Provinciaal Landschap;*
- *Een wijziging van de grens van de werkingsgebieden ter hoogte van de specifieke locatie aan de Drs. J. van Disweg de kernkwaliteiten van het werkingsgebied Bijzonder Provinciaal Landschap niet aantast (bijlage 7 van de huidige OVN2022).*

2955 *Constaterende dat:*

- *De genoemde locatie in Broek in Waterland:*
 - *Binnen de bebouwde kom ligt, buiten het door het Rijks beschermde gezicht, aan drie zijde omsloten wordt door woningen en andere stedelijke functies wat maakt dat de locatie integraal deel uitmaakt van de bebouwde (stedelijke) omgeving;*
 - 2960 ○ *Ter plaatse geen sprake is van (door)zicht op de kerk of het dorp, zoals ten onrechte wordt gesteld in de beantwoording;*
 - *Niet onlosmakelijk is verbonden met het open landschap, omdat het open landschap duidelijk gelegen is aan de overzijde, de noordzijde, van de Drs. J. van Disweg;*
- 2965 • *De zienswijze van de gemeente Waterland betrekking heeft op een specifieke locatie in Broek in Waterland, een grasveld langs de Drs. J. van Disweg, waar de huidige grens van de werkingsgebieden niet overeenkomt met de natuurlijke en logische grenzen van het gebied.*
- 2970 • *De huidige begrenzing de ontwikkeling van woningbouw op deze locatie beperkt, wat in strijd is met de doelstellingen van het provinciale coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit', met name de ambitie om woningbouwinitiatieven aan de randen van dorpen en kernen te stimuleren.*

Besluit:

Toe te voegen aan het besluit op Nr. 61-2023

- 2975 • *6 Onderdeel 6b van zienswijze ZW0005 te honoreren; waarmee de grens van de werkingsgebieden MRA Landelijk Gebied en Bijzonder Provinciaal Landschap bij de locatie langs de Drs. J. van Disweg in Broek in Waterland wordt verlegd naar de noordzijde van de Van Disweg, waardoor deze weer overeenkomt met de natuurlijke en logische grens van het landelijke gebied.*

2980 *En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Gery de Boer (PvdA), Joost van Gilse (VVD), Rob Nijkamp (BBB), Nicole van der Waart (GroenLinks) en Dennis Heijnen (CDA).

2985 *[Tafelgeroffel]*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dit amendement maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen. Daarmee heeft u uw maidenspeech gehad vandaag, hier, op 11 december. Mevrouw Koning van het CDA.

2990

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Voorzitter, de Omgevingsverordening is een van de belangrijkste documenten voor de indeling van onze schaarse ruimte in Noord-Holland. De meeste wijzigingen in deze herziening zijn verbeteringen en daar kunnen wij dan ook mee instemmen. Maar er zijn ook nog een aantal knelpunten waar wij graag aanpassing willen zien.

2995

Het CDA heeft er moeite mee dat agrarische bedrijven die stoppen en gelegen zijn nabij het NNN niet meer ruimte krijgen om recreatieve voorzieningen te starten. Boeren worden vaak geadviseerd om nevenactiviteiten op te starten en vervolgens mag dat niet van de Omgevingsverordening. Zolang de recreatieve voorziening op en rond het agrarische bouwvlak gesitueerd zijn, zullen flora en fauna daar nauwelijks last van ondervinden. Waarom wordt dan deze keus gemaakt? En is GS het met ons eens dat ze zich hiermee in de eigen vingers snijdt, omdat boeren alternatief voor als ze zouden stoppen, wordt ontnomen.

3000

3005

Het CDA vindt het verder belangrijk dat de soepeler wordt omgegaan met het BPL, vooral op plaatsen waar bijzondere landschapswaarden niet aanwezig zijn. In het wijzigingsbesluit op pagina dertien wordt toegelicht dat gemeenten de ruimte krijgen om zelf een afweging te maken hoe zij binnen de RES-zoekgebieden windturbines en zonnepanelen kunnen plaatsen op basis van het lokale draagvlak. In het document wordt duidelijk gesteld dat binnen NNN en BPL de meerwaardebepaling nu de saldobenadering vervangt als het gaat om realisatie van windmolens en zonnepanelen. In de commissie gaf de gedeputeerde aan dat dit gaat berusten op maatwerk en dat er geen andere heldere regels voor komen. Er wordt verder gesteld dat het aanleggen van windmolens en zonneweiden van groot openbaar belang kunnen zijn. Voorzitter, hier wordt een groot openbaar belang vergeten, namelijk de enorm hoge woningbouwopgave. Deze is bij iedereen bekend en behoeft daarom geen uitleg. De nood is hoog. Daarom zou dit maatwerk juist ook moeten gelden voor de realisatie van woningbouw. Daarom dienen wij een motie in met als dictum om naast maatwerk bij het toestaan van windmolens en zonnepanelen in BPL ook de maatwerkgedachte toe te passen als woningbouwlocaties en BPL elkaar overlappen en daarbij de grote woningbouwopgave in ogenschouw te nemen. Dit verder uit te werken en op te nemen in de derde herziening Noord-Holland 2022.

3010

3015

3020

Motie 199-11 december 2023
Maatwerk ook laten gelden voor woningbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.

Constaterende dat:

3025

- *In het wijzigingsbesluit op de pagina !2 en L3 toegelicht wordt dat gemeenten de ruimte krijgen om zelf de afweging te maken waar en hoe zij binnen de RES-zoekgebieden 'wind' en 'wind+zon' windturbines en zonnepanelen willen plaatsen op basis van het lokale draagvlak.*
- *Binnen NNN en BPL de meerwaardebepaling de saldobenadering vervangt als het gaat om realisatie van windmolens en zonnepanelen.*
- *GS in de commissievergadering van 17 november heeft toegelicht dat sprake zal zijn van maatwerk als de RES en BPL elkaar overlappen.*

3030

Overwegende dat:

3035

- *Er wordt gesteld dat indien er in de provincie geen reële andere mogelijkheden voor duurzame energieopwekking zijn (die niet leiden tot een aantasting van het NNN) en de bovenregionale opgave niet haalbaar is zonder de betreffende ontwikkeling, de aanleg van een zonneveld of de bouw van een windturbine van groot openbaar belang zou kunnen zijn, en deze dan daarom toch in BPL zou mogen plaatsvinden.*
- *Naast behoefte aan windmolens en zonnepanelen er in onze provincie ook grote behoefte bestaat aan extra woningen.*
- *Er in de redenering wanneer windturbines en zonnevelden wel toegestaan kunnen worden in BPL, een vergelijking is te trekken met woningbouw. Ook daar heeft de provincie een enorme opgave en is er een groot openbaar belang om genoeg woningen voor iedereen te hebben, aangezien een dak boven je hoofd een basisbehoefte is.*

3040

3045

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om naast maatwerk bij het toestaan van windmolens en zonnepanelen in BPL ook de maatwerkgedachte toe te passen als woningbouwlocaties en BPL elkaar overlappen en daarbij de grote woningbouwopgave in ogenschouw te nemen.*
- *Dit verder uit te werken en op te nemen in de Derde herziening omgevingsverordening Noord-Holland 2022.*

3050

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Willemien Koning-Hoeve (CDA)

3055

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Een ondertekende motie, maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen. U bent ook gelijk klaar. Dan ga ik het woord geven aan Statenlid De Weerd van Volt.

3060

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel voor het woord, voorzitter. Allereerst is Volt blij dat we elk jaar de Omgevingsverordening tegen het licht houden, omdat we te kampen hebben met natuurproblemen, we nieuwe energieplannen hebben en er niet genoeg huizen zijn, kan een besluit van vorig jaar dit jaar alweer achterhaald zijn. We zijn het met de coalitie eens om huizen aan de randen van dorpen en kernen te bouwen. Onze fractie heeft wel absolute voorkeur om binnenstedelijk te bouwen, maar in steden bouwen mag geen belemmering zijn dat er helemaal geen huizen worden gebouwd. Daarom staan we ook positief tegenover het amendement over de Van Disweg van de Partij van de Arbeid en de rest van de coalitie.

3065

3070

Wat betreft intensieve veehouderij, het is duidelijk dat intensieve veehouderij schade toebrengt aan milieu en een gezonde leefomgeving. In tegenstelling tot sommige partijen in dit huis vertrouwen wij wel op de wetenschappelijke consensus hierover. Volt streeft naar circulaire, natuurinclusieve en duurzame landbouw. En we vinden ook dat elk juridisch instrument daarvoor in stelling moet worden gebracht. En daarom dienen wij de motie Extensiveren van intensieve veehouderij van Partij voor de Dieren mede in. Dank je wel.

3075

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar de heer Valk van de BBB.

3080

De heer **VALK** (BBB): Dank u, voorzitter. Er wordt ons gevraagd om de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 tweede herziening goed te keuren. BBB begrijpt dat deze tweede zienswijze al in mei 2022 is vastgesteld. In de voordrachtbrief wordt het voornemen uitgesproken om in de volgende herziening van de Omgevingsverordening zoveel mogelijk nieuw beleid mee te nemen. En in de Nota van Beantwoording lezen we in de inleiding dat de provincie Noord-Holland van plan is om de Omgevingsverordening elk jaar indien nodig aan te passen. Die nieuwe Omgevingsverordening moet dan in werking treden op 1 januari van het daaropvolgende jaar. Dit wordt dus een cyclus, een herkenbaar en voorspelbaar proces. Omdat de nieuwe Omgevingswet per 1 januari 2024 in werking treedt, moet deze Omgevingsverordening geaccepteerd worden. Er moeten immers bevoegdheden aan GS worden overgedragen en die moeten dan weer aansluiten op de nieuwe Omgevingswet. Betrouwbaar bestuur is hierbij een belangrijk argument. Wel verwacht BBB van GS op korte termijn, het liefst in het eerste kwartaal 2024, een nieuwe derde Omgevingsverordening. Kan de gedeputeerde dit toezeggen? Dank u wel.

3090

De **VOORZITTER**: Statenlid Van der Waart van GroenLinks.

3095

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Dank u wel. In de commissie sprak mijn collega fractiegenoot Statenlid Freeman over de tweede herziening op de Omgevingsverordening Noord-Holland. Hij ging namens onze fractie in op het wijzigingsvoorstel en sprak hier positief over, waarbij ik nu in het bijzonder één punt herhaal. Dat is de steun, die hij ook noemde, voor de aanpassing in de verordening voor duurzame energie en energieinfrastructuur, om zo de kaders te bieden om de energie in ons Noord-Hollandse landschap op een goede manier voort te kunnen zetten. Verder wil ik ook nog wel even benoemen, wat mevrouw De Boer van de PvdA ook al noemde: het amendement dat zij indiende willen wij steunen, omdat we natuurlijk zien dat een omgevingsverordening eigenlijk heel veel omvattend is. Daar blijven toch soms nog wat logische of onduidelijke puntjes in zitten. En we zien dat GS en het ambtelijk apparaat daar heel veel werk in verzet. Daar wil ik ze ook mee complimenteren. In dit geval zien we dat er een versnelling

3100

3105 mogelijk is om dat ene onlogische puntje eruit te halen. Dat is de reden dat wij ook mede dit amendement indienen. Tot zover.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan ga ik naar mevrouw Berkvens van D66.

3110 Mevrouw **BERKVEN** (D66): Dank u wel, voorzitter. De D66-fractie kan zich ook goed vinden in een aantal van de wijzigingen in de Omgevingsverordening. We vinden dat er vaak een goede balans is gevonden tussen verschillende doelstellingen, zoals de eenmalige uitbreiding van stedelijke functies in landelijk gebied zolang het geen onevenredige aantasting geeft. Dat zorgt voor net wat meer mogelijkheden voor scholen en musea om uit te breiden, maar wel met bescherming van de omgeving. En ook de regeling dat overnachtingshoreca, zoals
3115 bungalowparken en hotels niet zijn toegestaan in NNN-gebied, maar dat er wel ruimte blijft voor nevenactiviteiten als kleinschalige campings bij boeren. Dat geeft rust voor verstoringsgevoelige dieren, maar biedt ook ruimte aan boeren om hun businesscase rond te kunnen maken.

3120 Voorzitter, in de Omgevingsverordening komt ook de ruimtelijke inpassing van datacenters in Noord-Holland. Datacenters zijn grote water- en energievoerslinders in vaak lelijke blokkendozen. Maar we hebben ze ook nodig in onze digitaliserende maatschappij. Noord-Holland heeft de ambitie de meest duurzame, innovatieve datacenterhub van Europa te worden. Hiervoor worden eisen gesteld in hergebruik van energie en water en inpassing in de omgeving. Ook wordt er clustering toegepast door alleen datacenters toe te staan in drie gemeenten. Die
3125 gemeentegrenzen kunnen echter in de weg zitten. Een datacenter dat restwarmte levert, kan een groot gedeelte van zijn energievraag weer hergebruiken. Dat kan bijvoorbeeld door restwarmte te leveren aan glastuinbouw. Die zitten te springen onder andere vormen van warmte, aangezien gas steeds duurder wordt. Maar het transport van restwarmte kan niet over lange afstanden. En als die kassen net over de gemeentegrenzen zijn, dan gaat zo'n duurzame optie helaas niet met
3130 de huidige regels. Daarom de vraag aan GS of bij de herziening van de Datacenterstrategie gekeken kan worden of de gemeentegrenzen inderdaad knellen voor de ontwikkeling van de meest duurzame datacenters.

3135 Ik zag ook het amendement over de Van Disweg. Mijn fractie vindt het op zich een heel sympathiek amendement en we zijn er inhoudelijk positief over. Maar we vragen ons wel af of dit nu de juiste route is voor dit soort wijzigingsvoorstellen in plaats van dat de aanvraag een verzoek tot ontgrenzing indient. Daarom graag een reactie van GS of dit geen precedentwerking veroorzaakt. Dank u wel.

3140 De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Hollebeek, Partij voor de Dieren.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik wil iedereen eigenlijk even een jaartje mee terug in de tijd nemen. Toen stonden we hier ook. Velen van jullie waren er toen nog niet, maar een flink aantal ook wel. Toen hadden we het ook over de Omgevingverordening. Toen
3145 kwamen wij – u kent ons – met een flinke berg moties. De conclusie was eigenlijk van, ja, maar dat zijn allemaal dingen die je gedurende het jaar allemaal kan inbrengen en dan zorgen wij wel dat het afgetikt wordt in die Omgevingswoning. Dus don't bother, het komt allemaal weer langs. We hebben het afgelopen jaar even goed gekeken, en soms was dat het geval, maar ook vaak niet. Dus ik zou nu met een hele stapel nieuwe moties weer kunnen komen en ze allemaal weer
3150 tevoorschijn halen. Dat ga ik niet doen. Ik stel u hierbij gerust. Ook mede omdat we hier met een nieuwe Staten zitten. De heer Valk zei het al terecht: dit wordt een zichzelf repeterende exercitie. Dus wie weet wat u volgend jaar te wachten staat; alvast een winstwaarschuwing.

3155 Maar ik heb toch wel één motie meegenomen die ik toch – en dat is ook mede gezien de discussies van het afgelopen jaar en het jaar daarvoor – wel relevant vind. Dat vinden wij. In onze Omgevingsverordening staat 'nieuwe vestiging van intensieve veehouderij staan wij niet toe'. We hebben meerdere keren geprobeerd om uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij ook een halt toe te roepen. Iedere keer ging de discussie eigenlijk over hetzelfde, zowel met mevrouw Zaal in het verleden. Daarom ben ik ook blij dat D66 mede- We hebben het al eens
3160 voortschrijdend inzicht genoemd. Dus ik zal er niet te vaak op terugkomen, meneer Kanik. En ook Volt wil ons daarin steunen. De discussie ging er namelijk meestal om, dat het, zowel volgens mevrouw Zaal als gedeputeerde Beemsterboer, soms voor extensivering van bedrijfsvoering nodig is dat er een uitbreiding in areaal plaats kan vinden. Ik ben zo ruiterlijk om

3165 dan te kijken van, kunnen wij dan tot elkaar komen. Dus ik heb een motie meegenomen. Dan ga ik eventjes de bril opzetten, omdat ik een dictum even voor moet lezen en niet een volledige bijdrage heb uitgeschreven. Verzoeken GS om zo snel als juridisch mogelijk met een voorstel te komen voor aanpassing van artikel 6.34 Omgevingsverordening om de uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij niet meer toe te staan als dat inhoudt dat er meer dieren bij komen.

3170 **Motie 200-11 december 2023**
Intensieve veehouderij extensiveren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.

Constaterende dat:

- 3175 • *Wetenschappelijk consensus bestaat over de schade die intensieve veehouderij toebrengt aan o.a. het milieu, gezondheid, natuur, dierenwelzijn en water;*
- *De Omgevingsverordening Noord-Holland nieuwvestiging van intensieve veehouderij niet langer toestaat;*
- 3180 • *De toelichting van de provincie bij dat betreffende artikel luidt: "de intensieve veehouderij kan een grote impact hebben op de leefomgeving, door bijvoorbeeld geurhinder, uitstoot van fijnstof, ammoniak, zoönosen en endotoxinen. Ook is dierenwelzijn een onderwerp dat tot maatschappelijke discussies leidt. Om die redenen is een vergroting van het aandeel intensieve veehouderij niet gewenst.";*
- 3185 • *De Omgevingsverordening Noord-Holland uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij nog steeds toestaat.*

Overwegende dat:

- *De Omgevingsvisie een weg inslaat naar natuurinclusieve, meer op regionale kringlopen gerichte landbouw;*
- 3190 • *De Voedselvisie een transitie van het voedselsysteem voorstaat naar meer plantaardige eiwitconsumptie, wat goed moet zijn voor bodem, water, biodiversiteit, klimaat en dierenwelzijn;*
- *Een meerderheid van Nederlanders af wil van de intensieve veehouderij2 3 en al in 2020 meerdere Politieke Jongeren Organisaties Noord-Holland per brief hebben opgeroepen om de intensieve veehouderij af te bouwen;*
- 3195 • *Toename van het aantal dieren dat wordt gehouden in bestaande intensieve veehouderijen niet past in tijden van klimaat-, natuur- en stikstofcrises.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om zo snel als (juridisch) mogelijk met een voorstel te komen voor de aanpassing van art. 6.34 Omgevingsverordening, om de uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij niet meer toe te staan als dat inhoudt dat er meer dieren bij komen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren, Maik de Weerdt (Volt) en Laurien Berkvens (D66).

3205 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Deze motie maak onderdeel uit van de beraadslagingen.

3210 De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): En dan is het ook altijd fijn als je een beetje achteraan bent, als je nog even kunt reageren op de amendementen en moties van degenen die al voor zijn gegaan. Dat scheelt wellicht een tweede termijn. Over de Partij van de Arbeid, het amendement over de Van Disweg, staan wij in principe ook positief tegenover. Wel ook met de aantekening van mevrouw Berkvens dat we ook wel een beetje vrezen dat we elke keer via deze manier kleine wijzigingen mogelijk maken en een ontgrenzing is dan wel een beter instrument. Toch vinden wij deze locatie – en dat hebben we ook eigenlijk in de commissie al laten blijken – wel een logische.

3215 We willen vervolgens wel dan zeggen dat, als we dit soort dingen toestaan, we eigenlijk vinden dat wij als PS wel wat meer eisen mogen vragen. Dus we steunen deze motie. We hebben bewust de handtekening niet gezet, omdat we eigenlijk vinden dat we bij dit soort situaties dingen als klimaatneutraal en natuurinclusief toch wel wat pregnanter mogen benoemen.

3220 Dan over het CDA. Ja, dat vond ik wel een heel lastige, want u heeft het over het BPL. Ik ben in het verleden al best wel kritisch over het BPL geweest, omdat het – ik zeg het maar eerlijk – wat ons betreft een vergaarbak van sommige heel waardevolle, maar soms ook, nou ja, minder

3225 waardevolle – laat ik me netjes uitdrukken – gebieden is. Toch zijn we niet heel erg enthousiast over deze manier, want volgens mij is het middel van ontgrenzing goed genoeg. Ik denk dat als wij gaan toestaan dat we binnen het regime BPL ook nog meer dingen mogelijk gaan maken, dat we dan net een brug te ver zijn. Ik snap ook wel dat de grenzen opgezocht worden, maar dit gaat ons net een stapje te ver. Dus volgens mij moeten we het veel meer zoeken in- En er is ook een brief gekomen van wethouders deze zomer om te kijken van: waar zou je nou zo'n BPL nog eens kunnen ontgrenzen? Ik denk dat die stap op dit moment voor ons ver genoeg is. Dus de motie van het CDA zullen wij niet steunen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Van Gilse van de VVD.

3235 De heer **VAN GILSE** (VVD): Ja, voorzitter, dank u wel. Wij hebben nog een tweetal punten op de tweede herziening van de Omgevingsverordening. De VVD vindt recreatiemogelijkheden belangrijk. De gedeputeerde heeft ons in de commissie Ruimte enigszins gerustgesteld betreffende het uitsluiten van verblijfsrecreatie NNN voor de meerwaardebepaling. De VVD had hierover zorgen. Het uitsluiten is door GS voorgesteld om misbruik te voorkomen, maar de VVD vindt dat goede initiatieven, waar de bepaling oorspronkelijk wel voor bedoeld was, wel op een of

3240 andere manier doorgang moeten kunnen vinden. Kleinschalige recreatie zal volgens GS als ondergeschikte functie per geval bekeken worden op basis van ruimtelijke effecten. En ook zal met de recreatieschappen gesproken worden over mogelijke zonering. De VVD is hier blij mee en zal de vinger om de pols houden om te kijken of dit voldoende soldaat zou bieden.

3245 Voorzitter, een ander punt is het verzoek van de gemeente Waterland om een perceel aan de Van Disweg in Broek in Waterland te ontgrenzen. Mevrouw De Boer van de Partij van de Arbeid heeft hier mede namens de VVD een amendement voor ingediend. Dit is wat ons betreft een overduidelijk voorbeeld waar aangrenzende en bestaande bebouwing ruimtelijk verantwoord nieuwe woningen kunnen komen. Dit doen we nu incidenteel naar aanleiding van een zienswijze met een amendement, maar de VVD is benieuwd hoe dit beleid nu verder snel structureel vorm kan gaan krijgen. Komen hiervoor over een jaar aanvullende bepalingen in de

3250 Omgevingsverordening aan het eind van volgend jaar? Dat zou betekenen: anderhalf jaar nadat we in het coalitieakkoord hier afspraken over hebben gemaakt. Of gaat de gedeputeerde Wonen al eerder aan de gang met voorstellen voor concrete locaties? En hoe komen die dan tot stand?

3255 Wij kunnen ook andere voorbeelden nog bedenken. Moeten we er zelf mee komen? Oostzaan is langsgekomen als locatie voor spoedzoekers. Dit is toen niet doorgegaan. Maar ook zo'n locatie aan drie kanten omsloten door woningbouw. En zo zijn er nog veel meer. Voorzitter, gaat de gedeputeerde in gesprek met iedere ontwikkelaar die zich meldt of gaat hij de gemeenten vragen om een ruimtelijke analyse te maken, en ook met de criteria aan die wij belangrijk vinden? En dat ze dan komen met voorstellen? En kunnen gemeenten, die dat zelf niet kunnen organiseren, daarbij dan capaciteit en hulp van de provincie krijgen? Of gaat de provincie zelf proactief inventariseren? Wij zijn heel benieuwd en we horen het graag. Hetzelfde geldt voor de lintbebouwing. Gaan we wachten op de aangekondigde aanpassing van de

3260 Omgevingsverordening eind volgend jaar? Of gaan we al met concrete voorstellen aan de gang voor een verantwoorde verdichting van de linten? Voorzitter, die woningbouwopgave is met 184.000 woningen voor 2030 verdubbeld, maar als we in de pers lezen dat het afgelopen jaar de woningbouw niet is toegenomen, maar is afgenomen, betekent dat in feite dat voor de komende jaren die opgave nog groter wordt dan die verdubbeling die we al hebben. Dus dat betekent dat haast geboden is. Dank u wel.

3270 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk naar de kant van het college. U bent er klaar voor? Gedeputeerde Rommel zal reageren, de eerste termijn namens het college van Gedeputeerde Staten.

3275 *Eerste termijn Gedeputeerde Staten*

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik was zo aan het luisteren. Ik denk: er komt nog meer. Ja, de meeste zijn allemaal voor mij.

3280 Laat ik even vooropstellen, het amendement Van Disweg, daar hebben een aantal partijen al over gesproken. Die is ingediend. Dit is een amendement wat ziet op de inspreker die hier bij de commissievergadering was. En ik heb toen ook opgeroepen om een wijzigingsbesluit in te dienen. Dat heeft de gemeente Waterland ook gedaan. Dat hebben we in november ontvangen.

3285 Dat is nu ook in behandeling. En als GS dit in behandeling neemt, dan zal dat in de eerste ronde van 2024 behandeld worden. Dat betekent dat het in juni 2024 vastgelegd kan worden en in juli in werking kan treden. U heeft nu zelf een amendement ingediend. Ja, u had het gedelegeerd aan GS. Ik wil daar toch wel bij zeggen- Want de vraag werd ook gesteld van- Nee, in eerste instantie zegt u van, nou, het is overduidelijk dat hier geen sprake is van BPL. Ik wil u toch meegeven dat wij afwegingen maken en dat het voor ons soms niet duidelijk kan zijn, of eigenlijk heel duidelijk dat het niet zo is, waar eigenlijk anders over gedacht wordt. Dat wil ik toch meegeven. Want de
3290 vraag werd ook gesteld: kan dit ook dan een precedentwerking hebben? Ja, op zich kan het een precedentwerking geven. Bij een wijzigingsvoorstel die wij doen, gaan we heel zorgvuldig te werk en kijken we goed gemotiveerd van of iets wel of niet kan. En ja, of dat hier zo zal zijn, is best wel moeilijk te overzien, want niet ieder gebied is altijd maar vergelijkbaar en we weten ook niet hoeveel van dit soort locaties er nog zijn. Dus ik wil daar toch meegeven, wij als GS vinden dit
3295 toch wel wat ongemakkelijk om het op deze manier iets te gaan wijzigen. Dan kom ik ook maar gelijk bij de VVD. U zegt ook: hoe gaat u hier dan nu mee om? Ik kom straks trouwens met het advies over de amendementen en de moties. Nu wordt ambtelijk uitgezocht, want ik wil eerst even graag naar u toe komen met het stroomdiagram van, hoe gaan wij nu eigenlijk te werk als je een plan hebt, als een gemeente een idee heeft welke stappen ga je dan nemen en wat moet de
3300 gemeente dan aanleveren voor dat gesprek? U zei ook van, ja, gaat u dat gesprek nu ook al aan of blijft u gewoon stilzitten de hele periode totdat het 1 januari is en er wat moet gebeuren? Nee, wij blijven niet stilzitten. We zijn altijd met gemeenten in gesprek. Daar kijken we ook heel goed mee en zeggen we ook wat er nodig is. Of als het echt niet kan, dat het gewoon echt niet kan. De heer Beemsterboer zal er misschien ook nog iets over zeggen, maar er zijn ook plannen. Wij
3305 hebben bij u ook al- De Lange Weer hebben we bijvoorbeeld behandeld. Wij denken daar echt wel in mee. Maar we willen graag een stroomdiagram hebben, zodat de gemeenten en iedereen weet, en u ook: waar zijn we aan toe? Dan hebben we met het college het overleg van: waar gaan we dan nog meer naar kijken wat wij graag willen, voordat je in dat buitengebied komt? Nou ja, de heer Hollebeek gaf het ook al aan. Ja, je mag ook eisen stellen dan aan zo'n gebied. Dat staat ook
3310 in ons coalitieakkoord. Wij willen ook graag wel daar meegeven wat wij daar dan willen realiseren, of dat water is, klimaat, whatever. Daar willen gewoon zorgvuldig naar kijken. Dus dat is de manier en daar kom ik vrij snel bij u op terug. Of er dan beleid moet komen of er iets aangepast moet worden in de Omgevingsverordening, ja, daar kom ik dan ook bij u op terug, want misschien kan het ook wel sneller. Dat als het al past binnen de Omgevingsverordening hoeven
3315 we er ook niks aan te wijzigen. U heeft het ook over de lintbebouwing, ook dat zullen we dan meenemen. Het is alleen wel zo dat wij nu niet al verdichting van de linten toestaan. Daar zult u ook binnenkort wel weer wat van zien, want we kijken nog steeds wel naar wat daar mogelijk is.

3320 Dan ga ik even terug naar de andere vragen. Het CDA, u zegt: vindt u niet dat het beperkingen bieden voor stoppende bedrijven, stoppende agrarische bedrijven. Ja, wij willen gewoon in die natuurgebieden geen hoofdfunctie verblijfrecreatie of verblijf. Dat vinden we gewoon niet wenselijk in de natuur. Wat we wel zeggen, dat staat er wel heel duidelijk in, is voor de bedrijven, dat als nevenactiviteit, dat mag wel. Maar bijvoorbeeld grote hotels of iets dergelijks, dat willen we gewoon niet in dat gebied. Vandaar dat we dat op deze manier gedaan hebben.

3325 Dan zegt BBB, u verwacht zo spoedig mogelijk nieuwe wijzigingen, bij voorkeur in het eerste kwartaal, helft 2024. De voorbereiding voor de derde herziening is al begonnen en de planning is om in juni volgend jaar dus dan een ontwerp ter inzage te leggen, zodat het op 1 januari 2025 in werking van treden.

3330 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, sorry dat iets laat was, maar ik heb toch nog een vraag. U zegt: als nevenactiviteit mag het wel. En dan is het een nevenactiviteit van een agrarisch bedrijf. Maar als dat agrarische bedrijf moet stoppen en de recreatieve functie blijft behouden, dan moet dat toch wel de hoofdactiviteit worden? Want dan is het niet meer een nevenactiviteit van een
3335 agrarisch bedrijf. Dus daar zit ook een beetje de worsteling. Natuurlijk wordt het dan geen hotel, maar het kan wel zo zijn dat het de hoofdactiviteit wordt van dat bedrijf, omdat er geen agrarisch bedrijf meer is. Hoe ziet u dat dan?

3340 Gedeputeerde **ROMMEL**: Die heb ik nog niet zo, moet ik eerlijk zeggen, meegenomen. Daar kom ik dan later nog op terug, want ik dacht echt dat u bedoelde van, nou ja, dat van de boerderij zelf, een heel nieuwe hoofd- Dat die omgezet zou worden in verblijfsrecreatie of iets dergelijks.

Ik moet daar even naar kijken. Maar op zich is het inderdaad dat dan je nevenactiviteit weg is. Dus ik weet niet of we daar- Ik ga daar even naar kijken. Daar kom ik bij u op terug.

3345 Dan de begrenzing van D66 van mogelijkheden voor de datacenters, of dat lastig kan worden. Ja, bij de herziening van de Datacenterstrategie kunnen we dat meenemen als dat ook knelt en moeten we daar ook voorbeelden van hebben. Op dit moment zie ik voornamelijk nog dat de kassen de warmte niet afnemen. Maar dat kunnen bij de Datacenterstrategie meenemen.

3350 Die heb ik allemaal al beantwoord. Ik denk dat ik ze zo allemaal heb. Dan kan ik even naar de moties. De Van Disweg. Met wat ik gezegd heb, wil ik dat graag aan de Staten overlaten.

3355 Dan het CDA over motie Maatwerk, ook voor woningbouw. Woningbouw is een groot maatschappelijk belang, maar niet een groot openbaar belang. Als je dat dus wel als openbaar belang zou zien, dan zou dat grote consequenties ook hebben voor de bescherming van het NNN. De windmolens en zonnepanelen, dat zijn, ja, ook zaken van tijdelijke aard in het BPL, maar woningen zijn vaak van permanente aard en die tasten dus daarmee ook het BPL blijvend aan. Dus wat dat aangaat, zou ik deze dan afraden.

3360 Dan de motie Intensieve veehouderij extensiveren, dat is dan aan de heer Beemsterboer. Dank u wel.

3365 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Tweede termijn. Mevrouw De Boer, PvdA. Sorry, de heer Beemsterboer heeft nog een paar vragen. Ja.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, dank u wel. Even kort in aanvulling. Collega Rommel was al op de motie van het CDA ingegaan over woningbouw. De motie van Partij voor de Dieren onder andere over intensieve veehouderij voor bestaande bedrijven. We hebben er de vorige keer natuurlijk ook een uitgebreide discussie over gehad en heb ik hem ook ontraden.
3370 Toen heb ik ook aangegeven: zelfs nu die motie gewijzigd was, wat die toen ook was, het gaat natuurlijk ook om innoverende, bestaande ondernemers die soms veel diervriendelijker zullen gaan ondernemen en dat soms ook zullen moeten financieren door juist wel in dieraantallen wat uit te breiden, misschien ook wat ten opzichte van andere bedrijven. Dat zou je dan beperken. Daar zouden wij niet voor zijn. En we hebben ook veel te kort kans gehad nu om te kijken naar
3375 schadeplicht of het juridisch gebruik van het RO-instrument voor dieraantallen, wat toch eigenlijk een rijkstaak is.

3380 De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik wil nog even inbrengen dat er niet staat dat het nu met slag of stoot moet gebeuren. Er wordt gezegd: kijk of je hem bij de volgende keer mee kunt nemen. Desnoods kan ik in overleg gaan over het aantal dieren per vierkante meter of zo. Maar als we elke keer een stapje proberen te maken om tot elkaar te komen en de deur wordt elke keer dicht gedaan, dan is het misschien verstandiger dat GS zegt: we willen dit gewoon helemaal niet.

3385 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Volgens mij is het woord 'ontraden' eigenlijk wel een juiste samenvatting daarvan. Ja.

3390 De heer **MÜLDER** (D66): Dan wilde ik graag ook nog eventjes toch hierop inhaken, want u zegt dus eigenlijk-

De **VOORZITTER**: Als fractievoorzitter - ik leg het nog even uit. U weet, normaal gesproken is de woordvoerder aan het woord en u grijpt nu in als fractievoorzitter.

3395 De heer **MÜLDER** (D66): Ja, sinds u mij dat heeft verteld dat het mocht, ziet u mij opeens onmiddellijk hier aan de microfoon staan. Nee, terug naar een serieus onderwerp. U zegt net: goh, hij is nog steeds niet voldoende voor mij om hem positief te adviseren, omdat er nog steeds mogelijkheden zouden moeten blijven om misschien wel meer dieren te hebben, maar dan om het aantal vierkante meters die u krijgt te vergroten?

3400 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, eigenlijk heb ik dat vorige keer natuurlijk ook aangegeven. Toen heeft u staande de vergadering samen de motie aangepast. Toen was de eerste motie 'ze mogen helemaal niks meer'. Toen kwam het scenario naar voren: als ze dan iets uitbreiden en de dieren krijgen iets meer ruimte is dat dan niet beter? U zei: nou, dan passen we hem aan. Ze mogen wel iets uitbreiden, maar dan niet het aantal dieren. Toen heb ik gezegd: dan
3405 kun je waarschijnlijk wel iets uitbreiden, maar dan kom je met dezelfde dieraantallen waarschijnlijk niet uit. Dus dan heb je wel een bestaande ondernemer die nu in de provincie Noord-Holland zit die diervriendelijker wil gaan ondernemen en die belemmer je dan om dat te gaan doen, omdat je zegt: ik wil toch sturen op die aantallen. Dat is de argumentatie die we vorige keer samen met elkaar gevoerd hebben. Nu dient u dezelfde motie nog een keer in en
3410 eigenlijk blijft het advies dus 'ontraden'.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel, meneer de voorzitter. Dus als we zouden opschrijven 'we staan alleen uitbreiding toe als het daadwerkelijk diervriendelijker wordt', dus als de dieren meer vierkante meters krijgen, dan zou u wel-

3415 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dan vraag ik me af, voorzitter, of dit instrument daar niet veel te zwaar voor is. Maar als u zegt 'we staan alleen uitbreiding toe als het diervriendelijker wordt', dan, ja, ik denk dat je er bijna van uit kan gaan dat uitbreiding diervriendelijkheid ten goede komt.

3420 De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: We gaan gewoon weer verder. Het blijft een zoektocht, deze motie, want er komt straks volgens mij de zesentwintigste verandering van de motie dan naar
3425 voren.

De VVD had ook nog een aantal vragen, waar mijn collega Rommel natuurlijk ook al op ingegaan was. Toch even wat aanvullingen. Naast die duidelijke kaders of dat stroomdiagram waar collega Rommel het over had, die dan snel moet komen, riepen de Staten natuurlijk vorige keer ook al op
3430 om vooruitlopend daarop met pilots en dat soort dingen aan de slag gaan. Dat hebben we gehoord en dat zullen we ook zeker doen als daar kans voor is.

En over die lintbebouwing wil ik even aanvullen dat met name voor Zaanstreek-Waterland daar in de vorige collegeperiode natuurlijk nogal wat over te doen geweest. Mijn voorganger heeft toen
3435 ook een inventarisatie gedaan van een aantal- Dat werd toen probleemlocaties genoemd. Ik heb recent uit de regio begrepen dat ze het liever kanslocaties noemen. Maar goed, om die locaties gaat het dus. Daar is een inschrijving voor open gezet. Daarvan waren er acht van de inschrijvers al direct mogelijk, met vijf van de inschrijvers gaan we in gesprek om ze te ontheffen en bij vijf van de inschrijvers hebben we aangegeven dat het niet mogelijk is om te ontheffen. We komen
3440 later met meer informatie. Dit heb ik nu ook alleen nog maar mondeling vernomen, dus dat kon ik nog even aanvullen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan kom ik nu wel bij mevrouw De Boer van de PvdA in tweede termijn.

3445 *Tweede termijn Provinciale Staten*

Mevrouw **DE BOER** (PvdA): Dank u, voorzitter. Heel kort. Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat ze dit amendement een beetje ongemakkelijk vindt en dat ze bang is voor precedentwerkingen. Dat laatste begrijp ik. We houden wel vast aan het amendement, omdat dit zo'n evident geval is van
3450 de grens een beetje verschuiven dat er woningbouw kan plaatsvinden. Ik heb ook de toezegging gekregen van de wethouder aldaar dat het betaalbare woningen zullen zijn. Dus vandaar dat we eraan vasthouden.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Koning van het CDA.

3455 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor haar bereidheid om nog even te kijken naar die nevenactiviteiten die dan geen hoofdactiviteiten

zouden worden. Maar nog wel even de vraag: wanneer komt u daar dan op terug? O, dat komt zo meteen nog.

3460

Dan over de woningbouw, of die ook als maatwerk opgenomen kan worden. U zegt: woningbouw is geen groot openbaar belang. Maar zijn windmolens en zonnepanelen dan wel groot openbaar belang? Waar zit dan precies het verschil? Wij zijn van mening dat windmolens toch eigenlijk ook wel lang zullen blijven staan. Of denkt u dat we over twintig jaar voldoende kernenergie hebben dat die windmolens dan allemaal neergehaald worden?

3465

De **VOORZITTER**: Statenlid De Weerdt van Volt? Nee. Staten Van der Waart van GroenLinks nog? De heer Klein van de ChristenUnie.

3470

De heer **KLEIN** (CU): Dank u wel. In het bijzonder de reactie op de motie. Wij zaten ook een beetje in onze maag met de motie rondom de woningbouw, omdat we eigenlijk vinden dat dit via het ambtelijke en dan het bestuurlijke proces moet gebeuren. De reactie van GS sterkt ons daar wel in. Wij vinden het niet handig om nu als Staten individuele gebiedjes in Noord-Holland aan te gaan wijzen als wel of niet PBL. Dus wij volgen het GS-advies en zullen niet voor de motie stemmen. Dank u.

3475

De **VOORZITTER**: Het is een amendement. De heer Valk? Nee. Mevrouw Berkvens van D66? De heer Hollebeek? Die is er niet. Daar komt hij aangerend. Het gaat allemaal van uw spreektijd af, deze sprint.

3480

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Zou ik heel even mogen schorsen om eventueel de motie nog aan te passen?

3485

De **VOORZITTER**: We schorsen voor vijf minuutjes. Ik maak er tien minuten van, want ik begrijp dat u hier en daar wat rumoerig begint te worden. Dus wellicht dat u nog even iets anders wilt doen. Dus tien minuten schorsing.

Schorsing 15.29 tot 15.44 uur.

3490

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering en ik geef het woord aan gedeputeerde mevrouw Rommel. [...] Ik ben in de war gebracht door die motie. Ik was bij mevrouw De Boer van de PvdA, haar hadden we net gehad. Dan gaan we naar mevrouw Koning van het CDA. Is ook al geweest. Ik was gebleven bij de heer Hollebeek. Het woord is aan de heer Hollebeek van Partij voor de Dieren in eerste termijn.

3495

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik dank u voor het woord, voorzitter. Ik dank ook gedeputeerde voor de tweede termijn inderdaad, voor zijn antwoord en dat hij toch wat ruimte gelaten heeft om toch iets meer tot elkaar te komen. Ik dank ook de mede-indieners, D66 en Volt, dat ze ook de flexibiliteit hebben gehad om het mij mogelijk te maken om nog meer nader tot elkaar te komen. Ik wil gewoon laten blijken, het gaat ons er niet om, om mensen in de weg te zitten of dingen onmogelijk te maken. We proberen juist vanuit de kant dat wij dingen willen verbeteren, gaan wij dit soort discussies, mag ik wel zeggen, dit soort trajecten, met elkaar aan. Dierenwelzijn is voor ons belangrijk. We weten ook dat de wereld wat dat betreft morgen niet honderd procent beter zal zijn. We willen wel proberen aan ieder klein stukje dat we daaraan kunnen bijdragen ons daarvoor in te zetten. Zelf ben ik ook een ondernemer. Het is niet om ondernemers in de weg te zitten. En ik weet ook, en ik heb ook met mevrouw De Sain even erover gesproken – dank daarvoor overigens ook – dat de meeste ondernemers echt niet de weg van en uitbreiding en intensivering voorstaan. Het gaat ons er wel om dat we deze praktijk graag ook bestendigt zien in onze regelgeving, omdat je altijd een situatie gaat tegenkomen, ooit een keertje, waarin de dingen wel anders gaan dan tot nu toe, en dan dat je gehoopt en wellicht verwacht had. De vorige motie wil ik graag intrekken. Niet aanhouden, maar intrekken. Ik heb een vrijwel identieke motie, maar dan wel met een dictum wat beantwoord aan de mogelijkheid die gedeputeerde Beemsterboer ons heeft geboden om tot elkaar te komen. Het nieuwe dictum luidt, en die ga ik nu voorlezen: verzoeken GS om zo snel als juridisch mogelijk met een voorstel te komen voor de aanpassing van artikel 6.34 Omgevingsverordening om de uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij alleen maar toe te staan als de dieren meer ruimte krijgen. Daarbij wil ik dus nog wel even opmerken dat, mocht je inderdaad als ondernemer jouw kaasmakerij of jouw schuur voor

3515

verkoopdoeleinden willen uitbreiden, dat onder deze mogelijkheden gewoon mogelijk blijft. Dank u wel.

Motie 201-11 december 2023
Intensieve veehouderij extensiveren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.

Constateerend dat:

- *Wetenschappelijk consensus bestaat over de schade die intensieve veehouderij toebrengt aan o.a. het milieu, gezondheid, natuur, dierenwelzijn en water;*
- *De Omgevingsverordening Noord-Holland nieuwvestiging van intensieve veehouderij niet langer toestaat;*
- *De toelichting van de provincie bij dat betreffende artikel luidt: "de intensieve veehouderij kan een grote impact hebben op de leefomgeving, door bijvoorbeeld geurhinder, uitstoot van fijnstof, ammoniak, zoönosen en endotoxinen. Ook is dierenwelzijn een onderwerp dat tot maatschappelijke discussies leidt. Om die redenen is een vergroting van het aandeel intensieve veehouderij niet gewenst.";*
- *De Omgevingsverordening Noord-Holland uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij nog steeds toestaat.*

Overwegende dat:

- *De Omgevingsvisie een weg inslaat naar natuurinclusieve, meer op regionale kringlopen gerichte landbouw;*
- *De Voedselvisie een transitie van het voedselsysteem voorstaat naar meer plantaardige eiwitconsumptie, wat goed moet zijn voor bodem, water, biodiversiteit, klimaat en dierenwelzijn;*
- *Een meerderheid van Nederlanders af wil van de intensieve veehouderij² 3en al in 2020 meerdere Politieke Jongeren Organisaties Noord-Holland per brief hebben opgeroepen om de intensieve veehouderij af te bouwen;*
- *Toename van het aantal dieren dat wordt gehouden in bestaande intensieve veehouderijen niet past in tijden van klimaat-, natuur- en stikstofcrises.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om zo snel als (juridisch) mogelijk met een voorstel te komen voor de aanpassing van art. 6.34 Omgevingsverordening, om de uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij alleen maar toe te staan als de dieren meer ruimte krijgen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren), Maik de Weerdt (VVD) en Laurien Berkvens (D66).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Daarmee is motie M200 ingetrokken en is er een nieuwe motie ingediend. Die maakt nu onderdeel uit van de beraadslagingen.

Motie 200 'intensieve veehouderij extensiveren' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dan kom ik bij de heer Van Gilse van de VVD.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Voorzitter, dank u wel. Veel dank aan de gedeputeerden voor de beantwoording. Gedeputeerde Rommel zegt een stroomschema toe om aan te geven hoe wij naar de toekomst toe omgaan met dit soort locaties. Dat lijkt ons heel goed. We zijn natuurlijk benieuwd wanneer we dat stroomschema tegemoet kunnen zien.

Over de lintbebouwing zei zij nog dat verdichting niet mogelijk is, maar dat we wel gaan kijken wat mogelijk is. Dat riep wat vraagtekens op, maar daarna werd mij duidelijk dat dat te maken heeft met de pilots waar op dit moment heel goed mee omgegaan wordt. Dus daar zijn wij blij mee.

Dan wil ik graag nog aanvullen dat we ook blij zijn met de opmerking die van D66 kwam over de Datacenterstrategie. Het is goed om daar weer naar te kijken. Wij zien dat de regels, die we met

zijn allen hebben samengesteld, tot gevolg kunnen hebben juist de dingen die we willen bereiken in de weg zitten. Dus het is goed om daar bij een herziening goed naar te kijken. Dank u wel.

3580 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Nu kijk ik wel naar gedeputeerde Rommel voor een reactie in tweede termijn.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

3585 Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. De heer Beemster boer zal na mij ook nog even aan het woord te komen. 1, stroomdiagram. Dat ligt al een tijdje onder construction, om het zo maar te noemen. Dus ik verwacht wel dat die in januari kan laten zien. Dat gaat over een stroomdiagram, dat we dan ook het gesprek aan kunnen gaan voor wat er verder allemaal nog moet gebeuren. Dat mag ook niet meer te lang op zich laten wachten.

3590 Over de lintbouwing. Ja, ik ben een beetje verkouden, maar misschien kwam ik wat verkeerd over. Het is niet zo dat ik zei dat verdichting niet mogelijk is, maar dat we wel al bij verzoeken die er komen, dat we die nu al beoordelen en dat we natuurlijk nog gaan kijken, gelijk met de verdere uitwerking van dat deel in ons coalitieakkoord naar de rest van het jaar toe.

3595 Dan bij het CDA over de nevenactiviteiten. Wij zijn het nog niet tegengekomen in de gebiedsprocessen. Vandaar dat niet helder op die manier voor ogen stond dat dat een uitdaging zou kunnen zijn. Dat is iets wat je in de gebiedsprocessen zou moeten meenemen. Maar laat ik u dan meegeven dat wij daar nu gaan kijken, en ook juridisch gaan bekijken, wat daar mogelijk is. Dan kom ik daar in ieder geval in Q1, maar zo snel mogelijk, het liefst aan het begin van het jaar
3600 natuurlijk al, bij u terug in de commissie hierover.

De **VOORZITTER**: De heer Beemsterboer.

3605 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dank u wel, voorzitter. Ik zou u willen vragen of ik de definitieve ingediende motie over de veehouderij nog heel even zou mogen zien.

De **VOORZITTER**: Als dat de laatste motie is die u neerlegt, mag u hem- Even aan de bode: als dat de laatste motie is-

3610 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ik heb hem al.

De **VOORZITTER**: Oké. Hij is al rondgedeeld.

3615 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Als ik heel eerlijk ben, voorzitter, vind ik dit soort processen wel mooi, omdat je uiteindelijk met elkaar zoekt waar de ruimte wel zit. Uiteindelijk gaat het nu dus om- Kijk, laat ik beginnen te zeggen: alle boeren die ik ken, houden van hun dieren. En als zij investeren in hun bedrijf op wat voor manier dan ook zullen ze dat altijd met oog voor hun dieren doen. Dus eigenlijk zou ik haast zeggen: hij is overbodig. Maar aan de andere kant denk ik ook: ja, als je met elkaar deze zoektocht op wilt vanuit juist die waardering voor al die
3620 ondernemers die zo van hun dieren houden, dan kan ik dat goed begrijpen. Dan vraag me af of het instrument van de Omgevingsvergunning daarvoor nodig is. Maar omdat het wat meer een algemene oproep is om met een voorstel te komen, interpreteer ik het ook even als zodanig en gaat het dus echt om die uitbreiding: als er sprake is van uitbreiding moet die diervriendelijker worden. Die lijn kan ik redelijk goed voorstellen. Ik denk dat het mogelijk is om daarvoor met een
3625 voorstel te komen. Of dat voorstel uiteindelijk leidt tot een aanpassing van het ruimtelijke beleid moeten we dan nog weer zien. Dus wat mij betreft is hij dan aan het oordeel van de Staten.

3630 Dan nog even over de motie Maatwerk voor woningbouw van het CDA. Daar was collega Rommel net al even op ingegaan. U vroeg natuurlijk ook eventjes hoe dat nou zit met die windmolens. Die worden over het algemeen natuurlijk wel permanent bestemd, maar staan er niet zo lang als de gemiddelde woning in Nederland. Dus daar zit wel enig verschil in. Maar de oproep is eigenlijk, collega Rommel zei het ook al: we zijn bezig met het stroomdiagram, ook omdat bouwen aan de randen, waar ook voor een deel BPL in kan vallen, in kaart te brengen met elkaar. Ik heb in de commissievergadering, volgens mij ook eerder in de Staten, al aangegeven dat we daarmee bezig
3635 zijn, ook om die woningbouw op dit soort locaties juist mogelijk te maken. Nu koppelen we het

met de motie, die op een vrij laat moment komt, aan het beleid dat er dan is voor windmolens en zonnepanelen, wat ook natuurlijk allerlei juridische vragen oproept. Dus ik zou zeggen: wacht dit nou eventjes af totdat we dat stroomschema straks hebben voor die interpretatie van die regels uit het coalitieakkoord. Dan heb ik echt de verwachting dat we daar gewoon een goede discussie met elkaar over kunnen voeren en dat er best een grote kans is dat we met elkaar dezelfde kant op willen, want iedereen in deze Staten is zich ervan bewust dat er grote woningnood is en dat er oplossingen voor gevonden moeten worden, zelfs aan de randen van kernen.

Dat was het, volgens mij. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we ook nu aan het eind gekomen van de beraadslagingen over dit agendapunt. Ik kijk nog even rond of er behoefte is om nog gewijzigde moties of amendementen aan te passen. Ik zie dat dat niet het geval is. Dan sluit ik de beraadslagingen over agendapunt 10. Die zijn dus nu afgerond. Ook de stemming zal straks plaatsvinden aan het eind van de agenda.

De discussie wordt gesloten.

11. Laatste begrotingswijziging 2023 (VD-65).

De **VOORZITTER**: En aangezien wij net een wat langere pauze hebben gehad, kunnen wij nu doorgaan met agendapunt 11, denk ik. De laatste begrotingswijziging 2023. Daar kan ik u op voorhand bij melden dat er is toegevoegd een brief van GS, omdat er een aantal schrijffouten waren geconstateerd. Die is toegevoegd aan de beraadslagingen van vandaag. Zoals u weet, onze begroting, daar wijst u aan voor welke doelen wij als provincie onze beschikbare middelen in kunnen zetten. En deze laatste begrotingswijziging omvat een bijstelling van de verwachte inkomsten en de uitgaven in 2023 op basis van de huidige verwachtingen.

Als sprekers hebben zich aangemeld: de heer Heijnen van het CDA, Statenlid De Weerd van Volt, de heer Roosendaal van de VVD, mevrouw Alberts van de SP, de heer Mulder van D66 en mevrouw Uiterwijk van JA21. Klopt dat? En de heer Stulemeijer van 50PLUS. U mag u best aanmelden, hoor, de volgende keer. Dat vinden ze helemaal niet erg bij de griffie. Maar dan ga ik als eerste nu het woord geven aan de heer Heijnen van het CDA.

Eerste termijn Provinciale Staten

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, wij danken GS voor deze laatste begrotingswijziging. Zoals het er nu naar uit ziet, steven wij af op een groot voordelig resultaat van ruim dertig miljoen. In de commissie vroegen wij al naar het risico op onderbesteding. Tegelijkertijd is het resultaat voorlopig. Het zal namelijk niet voor het eerst zijn dat er ook in de laatste maanden nog grote tegenvallers aan komen. Verschillende Statenleden gaven in de commissie al suggesties om het voorlopig voordelig resultaat uit te geven. En ook binnen het CDA hebben we daar wel ideeën over. En toch past het om te wachten tot het definitieve resultaat. Wel een vraag aan GS: hoe betreft u de Staten dan bij de bestemming van dit overschot?

Voorzitter, dan iets heel anders, want de begroting gaat over alles. Ik wil daarom aandacht vragen voor ons Noord-Hollands volkslied. Ik loop nu ruim negen jaar rond in de provincie en er wordt al ruim negen jaar in de wandelgangen gesproken over dat lied. We hebben een volkslied met an sich een goede tekst, maar het lied heeft één groot probleem: niemand kent het. En dat terwijl we willen werken aan zichtbaarheid van de provinciale bestuurslaag, we cultuur een warm hard toedragen en we in Noord-Holland barsten van het bekend en onbekend muziektalent. En velen van ons willen daarom toe naar een nieuw Noord-Hollands volkslied. En daartoe neem ik nu het initiatief. Een volkslied wat de gehele diversiteit van de provincie beschrijft. Daarbij denk ik aan diversiteit in gebieden, zoals onze mooie steden, platteland, Texel. En de diversiteit in mensen. Kortom, een lied dat ook echt iedereen in de provincie aanspreekt. In de voorbereiding op de motie heb ik met veel fracties contact gehad. Ik kreeg heel veel suggesties mee. Wie moet het maken? Ik heb goede smaken en ook heel slechte smaken gehoord. Wat mag het kosten? Wat betekent diversiteit? Of, kan die oude tekst niet gewoon hergebruikt worden en opnieuw op muziek gezet worden? Voorzitter, laat ik dit wel zeggen: het is helemaal niet de intentie dat dit geld gaat kosten of veel geld gaat kosten, want het componeren van een nieuw volkslied moet

vooral ook een soort prestigetraject zijn. Maar alle andere vragen horen wat mij betreft thuis in een werkgroep. En daar vraagt deze motie dan ook om. Ik dien samen met GroenLinks, 50PLUS en de ChristenUnie de motie in met het volgende dictum: roepen Provinciale Staten op een werkgroep in te stellen die een opdracht formuleert waarmee Noord-Hollandse muzikanten worden uitgenodigd om te komen met een eigentijds en aansprekend volkslied, waarin de grote diversiteit van de provincie Noord-Holland en haar inwoners aan bod komen. Om het nieuwe provinciale volkslied bredere bekendheid te geven en het volkslied vaker te gebruiken bij provinciale gelegenheden, bijvoorbeeld bij de Willem Arondéuslezing of het provincieconcert, en gaan over tot orde van de dag.

Motie 202-11 december 2023
Nieuw Noord-Hollands volkslied

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.

Constaterende dat:

- Noord-Holland sinds 22 februari 2000 zijn eigen volkslied heeft;
- Het lied is gebaseerd op een tekst uit 1950 van P.J. Ferdinand;
- Het Noord-Hollandse volkslied weinig bekendheid geniet, zowel bij inwoners als bij Noord-Hollandse bestuurders en volksvertegenwoordigers;
- Het Noord-Hollandse volkslied nauwelijks wordt gezongen of gespeeld bij provinciale gelegenheden.

Overwegende dat:

- Een bekend en aansprekend Noord-Hollands volkslied kan bijdragen aan de zichtbaarheid van de provinciale bestuurslaag;
- Noord-Hollandse bestuurders en volksvertegenwoordigers bij gelegenheden het Noord-Hollands volkslied met trots willen uiten;
- Er in Noord-Holland veel bekend en onbekend muzikaal talent is, die kunnen bijdragen aan een bekend en aansprekend volkslied;
- De ontwikkeling van een nieuw Noord-Hollands volkslied een impuls geeft aan de muzikale cultuur in de provincie.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Een werkgroep in te stellen die een opdracht formuleert waarmee Noord-Hollandse muzikanten worden uitgenodigd om te komen met een eigentijds en aansprekend volkslied waarin de grote diversiteit van de provincie Noord-Holland en haar inwoners aan bod komen;
- Om het nieuwe provinciale volkslied bredere bekendheid te geven het volkslied vaker te gebruiken bij provinciale gelegenheden, bijvoorbeeld bij de Willem Arondéuslezing of het provincieconcert.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA), Anouk Gielen (GroenLinks), Hein Stulemeijer (50PLUS) en Michel Klein (ChristenUnie).

De **VOORZITTER**: Ik had deze al zingend in ontvangst willen nemen, maar dat bespaar ik u vandaag. Hij is ondertekend en maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. En ik zie uit naar de beoordeling van GS, dan wel de commissaris. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Statenlid De Weerdt van Volt. De heer Roosendaal van de VVD.

De heer **ROOSENDAAAL** (VVD): Dank u wel, meneer de voorzitter. We kunnen instemmen met de voordracht. Dan is dat maar uit de lucht.

Een ander punt dat ik wel graag naar voren wil brengen, is dat we bij deze laatste begrotingswijziging worden geconfronteerd met, als je de programma's één tot met zeven neemt, bijna honderd miljoen aan meevallers. Dat klinkt heel mooi, dat zouden we moeten toejuichen, ware het niet dat dat ook duidt op het feit dat er minder wordt gerealiseerd dan we zouden willen realiseren, om allerlei redenen en dat het vooral heel laat in het proces bekend

3755 wordt. Dus het zegt iets over het planningsoptimisme dat we in deze provincie hebben. En dit is een patroon dat we niet alleen dit jaar zien, maar dat heb ik in eerdere jaren ook meegemaakt. Als je voor het volgende jaar goed wil begroten, is het belangrijk dat je tijdig weet waar dit jaar gaat eindigen. Als je er dan zestien procent naast zit half december, dan is dat best veel. Dus onze oproep aan GS is om te kijken hoe we de betrouwbaarheid van de prognoses omhoog
3760 kunnen krijgen, zodat we ook tijdig, op het moment dat we de begroting van het jaar daarop moeten vaststellen, met elkaar weten waar we aan toe zijn en waar we ons geld aan willen besteden of waar we ons geld niet aan willen besteden. Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Alberts, SP.

3765 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Het is al een paar keer voorbijgekomen, maar het is de SP ook opgevallen dat er altijd, of in ieder geval heel erg vaak, geld overblijft. Onderbesteding, zogezegd. Wat nou frustreert, als de SP ergens om geld vraagt, hoe klein het bedrag ook is, dan krijgen we te horen dat er geen geld is. Heel bijzonder. Maar
3770 goed. Ja, dat vinden wij steevast teleurstellend, maar het is natuurlijk ook gek. Nu hebben wij een idee, daar hebben we geen motie voor, maar ik wil het wel alvast aan de hand doen. Ik stel voor dat onze gedeputeerde Openbaar Vervoer nu de oren gaat spitsen, want wij vinden het een fantastisch idee. Het betreft namelijk buurtbus 412. Ik ga u niet overhoren, ik zeg al meteen: hij rijdt in en om Enkhuizen. Nu is er – nu even het weer serieus – in Hoogkarspel aan beide zijden
3775 van de Streekweg in westelijke richting een behoorlijke uitbreiding met twee woonwijken gekomen. Daar is geen ov. En dan zouden wij het helemaal niet zo gek vinden als die buurtbus daar een lus gaat maken. Het schijnt zeven minuten te kosten. Maar goed, dat wordt toch niet in dienstregelingsuren uitgerekend, want de chauffeur is een vrijwilliger. Het liefst hebben wij dan een echte bus, maar als het een buurtbus moet zijn: we zouden het heel mooi vinden als de
3780 mensen daar ook van openbaar vervoer kunnen genieten. Buurtbus 412, Enkhuizen-Hoogkarspel. Dat zijn de trefwoorden.

Maar dan nog een ander dingetje. Vandaag werd PS getraakteerd op een cadeau. De commissaris wist bij zijn aankondiging van het cadeau te vertellen dat het daarmee ook een support voor een
3785 lokale ondernemer was. Nou wil de SP helemaal niet ondankbaar overkomen, maar we hadden toch wel wat vragen hierbij. Om te beginnen, geschenken boven de vijftig euro moeten geregistreerd worden. Ik neem aan dat dat nu ook het geval is. Ik denk dat ik dat aan de commissaris moet vragen. En dan hoor ik ook graag: hoe dan? En of inderdaad ook dit cadeau hieronder valt, want we weten niet wat het prijskaartje is. En dan, wie heeft nou dat cadeau
3790 betaald? Was dat uit het eigen budget van GS? Zijn jullie met de pet rondgegaan? Of hoe dan? Of komt het uit de algemene begroting, want dat zou heel raar zijn, want dan moeten wij er zelf nog over stemmen. En tot slot- Ja, ik neem het niet zomaar voor, zoals ze dat in Engeland zeggen, for granted aan, om het maar zo te zeggen. Dus het is niet vanzelfsprekend. Tot slot, is het dan ook wel gewenst dat een lokale ondernemer op deze manier ondersteund wordt, want uiteindelijk, de
3795 schijn van belangenverstrengeling moet te allen tijde vermeden worden. Ik hoop graag dat u daar een antwoord op weet. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Mulder van D66.

3800 De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dank u wel. Ook D66 wil vandaag graag stilstaan bij de onderbestedingen die in deze begrotingswijziging duidelijk naar voren zijn gekomen. Vele partijen hebben in de commissie al hun zorgen geuit over de onderbesteding. Maar waarom is dit nou problematisch? Wij keuren een begroting goed waarin GS en PS prioriteiten geven aan beleidsdoelen. Bij de onderbesteding kunnen die prioriteiten vervagen en beleidsdoelen uit zicht
3805 raken. Kortom, we denken richting te kiezen, maar uiteindelijk komt daar soms helemaal niks van terecht. Maar een tweede probleem is dat alle uitgestelde investeringen doorgaans duurder worden. Als wij degelijk willen omgaan met gemeenschapsgeld moeten wij onderuitputting ten alle tijden tegengaan. In de commissievergadering antwoordde de gedeputeerde dat dit vervelend is, maar dat dit vooral kwam door bijvoorbeeld personeelstekorten. Hier wil D66 toch niet
3810 helemaal in meegaan. Ja, er is krapte op de arbeidsmarkt, maar dat is niet onmogelijk. En bovendien was bij het vaststellen van de begroting de arbeidskrapte hoger dan dat hij nu is. Dus dat zou geen argument moeten zijn. We willen vragen om extra aandacht voor dit onderwerp. Want mede omdat het een aantal jaren best wel goed is gegaan – volgens mij waren er eerst 91

procent, 92 procent bestedingen – maar dan gaan we nu weer onder die negentig procent. Maar
3815 hopen we toch dat dit een soort van aandacht blijft houden.

Inhoudelijke punten voor deze begrotingswijzigingen. In het bijzonder wil ik hier benoemen dat
D66 zich grote zorgen maakt over recreatie in onze provincie en geluiden die wij horen over
3820 verscaling, terwijl de Staten in de voorgaande jaren juist nog tot de conclusie kwamen dat we
recreatiegebieden en de recreatiemogelijkheden juist zouden gaan versterken.

Daarnaast willen wij nog aandacht vragen voor een andere zaak. Gemeenten hebben het moeilijk
op dit moment om het rond te krijgen op financieel niveau, maar toch staan wij samen voor een
aantal grote transities en uitdagingen. Als provincie zie ik een mooie rol om te kijken waar we
3825 gemeenten kunnen ondersteunen om bijvoorbeeld fondsen op te halen voor de energietransitie
of de landbouwtransitie. Uit een laatste rapport over EU-subsidie bleek vooral dat nog niet altijd
de gemeenten de weg weten te vinden naar EU-subsidies. Daarom grijp ik deze
begrotingswijziging aan om de volgende motie nog in te dienen, waarvan het dictum luidt:
3830 dragen het college op een kennismakelaar EU-fondsen te benoemen die gemeenten helpt met het
in kaart brengen van de mogelijkheden met name op het gebied van landbouwtransitie,
klimaatverandering en energietransitie. De kennismakelaar zowel proactief als reactief in te
zetten om aanvragen ook echt gehonoreerd te krijgen, en gaan over tot de orde van de dag. Die
heb ik ook meegenomen zowaar vandaag.

3835 **Motie 203-11 december 2023**
EU-fondsen bereikbaar maken voor Noord-Hollandse gemeenten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.

Constaterende dat:

- 3840 • *Er een groot bedrag is doorgeschoven naar 2024 en niet besteed is aan cofinanciering van EU-projecten;*
- *Er minder geld onttrokken wordt aan de reserve cofinanciering EU (pagina 9);*
- *Het kenniscentrum Europa decentraal (KED) met hun fondsenwijzer heel veel informatie over beschikbare fondsen deelt;*
- 3845 • *Ook de provincie Noord-Holland een hele serie subsidieregelingen op de website heeft staan;*
- *De VNG stelt dat de Europese Unie regelmatig kansen biedt voor (mede)financiering van projecten, maar "het blijkt in de praktijk lastig om de juiste EU-subsidie te vinden". Het is een complex en lang proces.*

3850 *Overwegende dat:*

- *De Algemene Rekenkamer gesteld heeft dat doelmatigheid van subsidies van de Europese Unie beter zichtbaar gemaakt en meer gestuurd zou kunnen worden door de overheden;*
- *Gemeenten, waterschappen en maatschappelijke organisaties met fondsen van de Europese Unie hun doelen eerder kunnen realiseren.*

- 3855 • *Als subsidieregelingen niet geheel besteed worden, worden doelen van overheden niet bereikt.*

Zijn van mening dat:

- *Het meer inzetten van EU-subsidies voor de provinciale doelen wenselijk is;*
- *Alle kansen voor EU-subsidies optimaal benut moeten (kunnen) worden door alle samenwerkingspartners om provinciale doelen te bereiken.*

3860 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*

- *Een kennismakelaar EU-fondsen te benoemen die gemeenten helpt met het in kaart brengen van de mogelijkheden met name op het gebied van landbouwtransitie, klimaatverandering en energietransitie;*
- 3865 • *De kennismakelaar zowel proactief als reactief in te zetten om aanvragen ook gehonoreerd te krijgen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Sijmen Mulder (D66).

3870 De **VOORZITTER**: Dank u wel, en het maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel. Ik moest u even tijd geven om dat ook te zeggen. En tot zover was dit mijn bedrage in eerste termijn.

3875

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar mevrouw Uiterwijk van JA21.

3880

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik wil allereerst de gedeputeerde bedanken voor de schriftelijke beantwoording op de vraag die ik stelde over de algemene reserve. Het is namelijk heel knap dat die vraag beantwoord is, want ik heb consequent naar de verkeerde kolom gekeken in de tabel, waardoor ik het totaal had aangezien voor de laatste begrotingswijziging, waardoor die vraag eigenlijk helemaal nergens op sloeg. Dus dat u daar toch een antwoord op heeft weten te fabriceren, dat vind ik mooi. Dus dank daarvoor.

3885

Dan, voorzitter, over de begroting. We hebben het net al gehad over de onderbesteding. Dat is inderdaad ook iets wat JA21 zorgen baart. Dat heeft twee redenen. Het eerste is natuurlijk de technische component. Op het moment dat je een begroting vaststelt, dat je ook wil dat de jaarrekening enigszins lijkt op de begroting. Op dit moment wijkt die natuurlijk wel fors af. Aan de andere kant zien we ook dat we nog altijd veel meer geld onttrekken uit onze reserves dan dat we daaraan toevoegen. Dus wat ons betreft mag het allemaal wel een beetje minder.

3890

3895

En dan de inhoudelijke kant daarvan is het wel dat wij het jammer vinden dat wij juist die onderbesteding zien op zaken als woningbouw, als mobiliteit en als netcongestie. En dat zijn juist onderwerpen die wij wel belangrijk vinden. Dus, ja, kijk, als die onderbesteding nou op de eiwittransitie had gezeten, dan had u ons inhoudelijk natuurlijk niet gehoord. Maar het is wel juist dat op de punten waar JA21 denkt: daar moeten gewoon die doelen wel behaald worden. Dat baart ons enigszins zorgen.

3900

Dan tot slot de brief die vandaag kwam over de doublures in de begrotingswijziging. Het scheelt maar zes miljoen. Dus dat valt op zich mee. Nee, zoiets kan natuurlijk altijd gebeuren. Het is nu gelukkig op een post gebeurt waar het budgetneutraal is. We zijn ook blij dat de doorlichting nu komt om te kijken of dit soort fouten vaker voorkomen. Een fout kan altijd gemaakt worden. Ik heb wekenlang naar de verkeerde kolommen lopen kijken in de tabel. Dus ik kan me er alles bij voorstellen. Maar het lijkt me wel goed als we nu even alles doorlichten om te kijken of dit misschien nog vaker voorkomt. Ik ben wat dat betreft blij met de adequate aanpak van de gedeputeerde en de brief die we vandaag ontvangen hebben. We zullen instemmen met deze laatste begrotingswijziging.

3905

3910

Het Noord-Hollands volkslied, daar moeten we ons nog even over buigen, want met name de term 'diversiteit' doet ons toch altijd bang vermoeden dat er allerlei zaken in komen waar wij het nou niet zo heel erg op hebben. Dus dat zullen we nog even gaan beraden in onze fractie. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

3915

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Stulemeijer van 50PLUS.

3920

3925

3930

De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Dank u, voorzitter. Voorzitter, deze begrotingswijziging is de laatste bijstelling over 2023. Het document van 44 pagina's groot en goed inzichtelijk gemaakt per programmaonderdeel. Alleen moet natuurlijk deze laatste wijziging geanalyseerd worden in het licht van de Noord-Hollandse planning en controlcyclus, die eerst bestond uit de kaderbrief, daarna de begroting en voorgaande begrotingswijzigingen. Met de jaarstukken over 2023 zal duidelijk worden wat er in het spel van de beheersing van financiën, namelijk zo goed mogelijk begroten en werkelijke realisatie van de doelen, daadwerkelijke en niet voorziene zaken ten grondslag liggen aan het verschil tussen deze twee momenten. Laat me het u verder duiden. Duidelijk is dat door onttrekkingen uit de reserves het begrotingsresultaat een positief saldo zal geven voor het jaar 2023. Het is het verhaal over de niet-budgettaire wijzigingen waarbij het begrotingsresultaat met 16,3 miljoen voordelig wordt bijgesteld. Het verschil van tien miljoen uitgaven naar dertig miljoen in de begroting is erg groot. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten bij de bijstellingen op de begroting wat nauwkeuriger een en ander af te stemmen, waardoor er niet een gecreëerde voordelige afwijking op de begroting van 2023 ontstaat. We hadden dit in de commissievergadering geduid als het broek-en-vestzak-verhaal. Als we kijken naar het programmaonderdeel 1 Ruimte en Water zien we dat een aantal projecten, die in 2023 zouden starten en/of worden afgerond, zijn doorgeschoven naar 2024. Dit proces komt vaker voor: dat

niet altijd alles volgens planning gerealiseerd kan worden. Het bijkomend voordeel, is ook opgeschreven, dat het vaak om projecten gaat met meerdere partners, waarbij in sommige gevallen meer tijd nodig was voor gezamenlijke opdrachten of de uitvoering van het project.

2, programmaonderdeel Landelijk Gebied. Bij het borgen van de energie-infrastructuur, bladzijde 11, agendapunt 2.1.3, staat dat het budget, dat opgenomen was voor de Uvr Netcongestie SON met 410.000 euro is verlaagd, omdat er minder aanvragen zijn binnengekomen dan verwacht. Dit zijn de punten, waar bij de fractie van 50PLUS de vraag rijst of er genoeg is gedaan om deze regeling onder de aandacht van onze inwoners en bedrijven te brengen. Zo ja, als er al van alles aan gedaan is, wat zou volgens de gedeputeerde de reden kunnen zijn dat er minder aanvragen zijn binnengekomen? Zo kunnen we van de verschillende punten de hoe- en waarom-vragen stellen, maar gaan uit van de maximale inspanningen van het college, die pas halverwege dit jaar aan de slag is gegaan. Ondanks de uitgestelde intenties van deze begroting naar 2024 kunnen we als 50PLUS niet anders dan ook akkoord gaan met deze begrotingswijziging. Wij danken u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk even of ik alle bijdragen uit de Staten heb gehad in de eerste termijn. Dan wil ik nu het voorzitterschap even overdragen aan de tweede vicevoorzitter, de heer De Wit, omdat er zowel een motie over het volkslied als een vraag over de sjaals is gesteld, en die zal ik straks zelf beantwoorden.

Voorzitter: de heer De Wit

De **VOORZITTER**: Goed, we gaan door naar de beantwoording door het college. Ik begin bij gedeputeerde Rommel, heb ik begrepen.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Ja, er is veel gezegd over de onderbesteding. Ik heb daar in de commissie ook al wel op aangegeven waar dat dit keer in zat. Sommige zaken liggen niet eens binnen wat wij zelf doen. We krijgen gewoon extra middelen, doordat de grondaankopen veel beter verkocht zijn. Ja, dat blijf je gewoon houden in de begroting. Ik denk dat het wel goed is om- Ja, u vraagt ook: kijk er eens serieus naar. Maar je blijft dit gewoon houden, die verschillen. Maar ik denk dat wel goed is om bij de jaarrekening straks mee te nemen: waar bestaat het dan uit? Want ik heb het dan wel mondeling meegegeven, maar ik denk dat het goed is om dat ook even voor u op te schrijven.

Dan, ja, de vraag van het CDA is van, met die onderbesteding, hoe worden de Staten hierbij betrokken. Dat werd net ook al wel gezegd: dat doen we in de P&C-cyclus en dat doen we ook bij de resultatenbestemming bij de behandeling van de jaarstukken en de besluitvorming van de kaderbrief.

O ja. Nou ja, dat ga ik u nog toesturen.

Ja, nogmaals, dat heb ik ook in de commissievergadering gezegd, ik deel ook zeker de zorg over de onderbesteding en dat nemen we ook heel serieus. Ik moet wel even aangeven, D66, personeelsschaarste heb ik genoemd als één van de oorzaken, maar er zijn er nog meer. Daar zal ik bij de jaarstukken ook bij u op terugkomen.

En dan ben ik klaar, heb ik zal de vragen beantwoord. De motie, daar moet ik nog even op terugkomen, want daar heb ik nog geen advies over gehad. Dank u.

De **VOORZITTER**: Dan horen wij dat uiteraard graag in de tweede termijn terug en geef ik het woord aan de commissaris, denk ik, vanuit het college op het restant van de vragen.

COMMISSARIS VAN DE KONING: Dank u wel, meneer de voorzitter. Laat ik beginnen met de motie over het volkslied. Heel bijzonder. Dat laat ik natuurlijk aan de Staten. Maar ik snap wel de gedachte daarachter, omdat ook ik in de afgelopen jaren heb meegemaakt hoe lastig het is om het überhaupt te zingen, laat staan de tekst uit het hoofd te leren. Ik heb het zo gezien dat er eerst een werkgroep komt om daar vanuit de Staten over na te denken en met elkaar te kijken of we de krachten, die er aanwezig zijn in Noord-Holland, te bundelen om tot een dergelijk lied te

komen. Dus ik laat deze graag aan de Staten, maar ik sta er zeer sympathiek tegenover. Dat kan ik u zeggen.

3995

Dan de sjaals. Het is niet zo dat wij specifiek één ondernemer hebben willen bevoordelen, maar deze sjaals zijn al enige tijd geleden aangeschaft in het kader van circulair bij een ondernemer in Noord-Holland. En dat was heel goed, want als we ook kijken naar relatiegeschenken die wij weggeven, dan is het goed om te kijken of we die dan ook vooral binnen de eigen provinciegrenzen kunnen aanschaffen. Dit is al enige tijd geleden gebeurd. U vroeg over de registratie. In uw eigen gedragscode staat dat het gemeld moet worden bij de griffier. Dat heb ik van tevoren gedaan, dat GS voornemens was om deze bij u op tafel neer te leggen. En het feit dat het in het openbaar gebeurt, betekent dat ik u niet vraag iets te doen of iets te laten, waardoor u er later spijt van zou kunnen krijgen. Maar goed dat u daar nog even naar gevraagd heeft. Het is dus niet zo dat GS haar eigen portemonnee heeft getrokken, maar dit is iets wat in het verleden al- Dus het drukt ook niet op de begroting van dit jaar, want het is al in het verleden aangeschaft. Maar wij vonden wel als GS dat u recht had op een verwarmertje na de koude periode. Overigens, vandaag is de temperatuur hier veel beter. Dat zal u ongetwijfeld gemerkt hebben. Maar het is goed dat u dat nog even heeft gevraagd, zodat iedereen in Noord-Holland transparant kan zien dat we u verder hier niet hebben willen bevoordelen met deze sjaal. Dank u wel.

4000

4005

4010

De **VOORZITTER**: Waarvan akte. En dan kijk ik u ook even aan, commissaris, of wij weer van plek gaan wisselen of dat we het even zo laten. Dit was een subtiel advies.

4015

Goed. Dan gaan we door met de tweede termijn van de Staten. En dan ga ik eerst even een rondje doen langs de sprekers die we eerst ook hebben gehad. Dan begin ik bij de heer Heijnen, of hij behoefte heeft. Niet. Statenlid De Weerd? Niet. Roosendaal. Ja, komt u maar.

Tweede termijn Provinciale Staten

4020

De heer **ROSENDAAL** (VVD): Dank u wel, meneer de voorzitter. Je geeft hem een vinger en hij pakt een hand, maar zo zijn die VVD'ers.

4025

Een prachtig voorstel trouwens van het CDA ook. Daar staan we sympathiek tegenover als het gaat om het volkslied. We hebben even zitten praten en ik kreeg een suggestie van mijn fractievoorzitter: het zou fijn zijn als het iemand was die zowel in het noordelijk deel van de provincie als in het zuidelijk deel van de provincie heeft gewoond, weet te verbinden, toch ook divers is, maar op een manier die JA21 aanstaat. Dus wij dachten persoonlijk aan Gerard Joling als suggestie.

4030

Goed. De tweede ronde. Waarom ik hier sta, is omdat we, met ondersteuning van GroenLinks, BBB en 50Plus, nog een motie willen indienen. Die heeft betrekking op het feit dat volgend jaar Amsterdam zeventienhonderdvijftig jaar bestaat en dan SAIL weer wordt uitgevoerd en de provincie daar altijd een belangrijke bijdrage aan geleverd heeft. En dat ik ook in een vorige commissievergadering heb gezegd dat het belangrijk is, als je voorstellen doet, dat je ook in ieder geval de suggestie geeft dat het geld niet uit de lucht komt vallen, want ik moet nadenken waar het vandaan moet komen. In dit geval zal Gedeputeerde Staten worden opgeroepen om hier een potje voor te vinden, wat we ook meteen willen verbinden aan het feit dat er ook nog een onderbesteding is als het gaat over de bestrijding van waterplanten. Dat is voor Statenlid Bwefar heel erg belangrijk, want die surft graag. Als je dan op het Markermeer wilt surfen bijvoorbeeld – dat doet ze volgens mij niet heel vaak, maar dat komt misschien wel door dat fonteinkruid – het zou fijn zijn als dat eens wat vaker wordt gemaaid. Dus voor deze twee doelen willen wij in ieder geval aandacht hebben. Dan zal ik mij beperken tot het dictum. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten bij de eerste begrotingswijziging 2024, of zo veel eerder als mogelijk, met een uitgewerkt voorstel te komen om zo een financiële bijdrage mogelijk te maken aan SAIL Amsterdam 2025.

4035

4040

4045

4050

Tevens een adequaat bedrag te reserveren voor de bestrijding van te grote concentratie waterplanten en daarbij de onderbesteding van 2,2 miljoen van de reserve waterrecreatie te betrekken. We laten het aan Gedeputeerde Staten om daar een verdere invulling aan te geven. Waarom we niet willen wachten tot mei, is omdat er ook duidelijkheid moet komen voor SAIL. Dat was namelijk wat vorige keer het CDA bracht: waarom moeten we het nu al weten? Nou, dit is de reden waarom wij het nu alvast duidelijk willen hebben, dat erover nagedacht kan worden en dat SAIL ook weet dat ze door kunnen gaan met de voorbereidingen. Want ook de potten van Amsterdam zijn een keertje op.

Motie 204-11 december 2023

4055 Uitgewerkt voorstel SAIL Amsterdam 2025 en bestrijding te grote concentraties Waterplanten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.

Constateernde dat:

- 4060 • *In het coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit!' wordt benadrukt dat de provincie een bijdrage blijft leveren aan evenementen die ondersteunend zijn aan de identiteit en diversiteit van Noord-Holland;*
- *Tevens in het akkoord wordt aangegeven dat de provincie te grote concentraties van waterplanten die voor problemen zorgen voor de waterrecreatie wil aanpakken,*
- 4065 *bijvoorbeeld door gericht te laten maaien en onderzoek te laten doen naar innovatieve maaisystemen;*
- *Er in de laatste begrotingswijziging 2023 bij de reserve waterrecreatie een onderbesteding is van 2,2 miljoen euro;*
- *Voor de aanpak van waterplanten op dit moment slechts 50.000 euro in de begroting is opgenomen.*

4070

Overwegende dat:

- *SAIL Amsterdam2025 meer dan 2 miljoen bezoekers trekt en daarmee een positief economisch effect heeft op de provincie en bovendien past bij het beeld van Noord-Holland als waterrijke provincie waar het als waterrecreant goed vertoeven is;*
- 4075 • *SAIL Amsterdam 2025 jong en oud uit allerlei culturen en met verschillende wereldbeelden verbindt, waardoor het bijdraagt aan de eerdergenoemde identiteit en diversiteit van Noord-Holland;*
- *SAIL Amsterdam 2025 genoemd wordt in het sponsorbeleid van de provincie, maar dat er op dit moment geen geld gereserveerd is en een financiële bijdrage al in 2024 gedaan moet worden;*
- 4080 • *In sommige watergebieden in Noord-Holland grote concentraties van waterplanten een aanzienlijk probleem vormen en bijdragen aan gevaarlijke situaties voor waterrecreanten en een groter bedrag dan 50.000 euro nodig is voor een adequate aanpak hiervan;*
- *Het waterplantenmaaisel nuttig kan worden gebruikt volgens Rijkswaterstaat, aangezien het kan worden verwerkt tot veevoer, biogas en de productie van voorwerpen.*

4085

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Bij de eerste begrotingswijziging 2024, of zoveel eerder als mogelijk, met een uitgewerkt voorstel te komen om zo een financiële bijdrage mogelijk te maken aan SAIL Amsterdam 2025;*
- 4090 • *Tevens een adequaat bedrag te reserveren voor de bestrijding van te grote concentraties waterplanten;*
- *Daarbij de onderbesteding van 2,2 miljoen euro van de reserve waterrecreatie te betrekken.*

4095

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Nick Roosendaal (VVD), Peter Korzelijs (GroenLinks), Michel Becker (BBB) en Hein Stulemeijer (50PLUS).

4100 De **VOORZITTER**: Ja, dan voel ik inderdaad een punt aankomen en dan gaan we eerst naar de vraag van de heer Heijnen, voordat we de motie onderdeel laten zijn van de beraadslagingen.

4105 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Ik sta toch een beetje met mijn oren te klappen en dat gaat niet eens om dat u Gerard Joling zo leuk vindt. Maar wel over wat de VVD nu doet. Ik ken de VVD als een partij die prudent beleid heel erg hoog heeft staan. Er zijn VVD'ers, gedeputeerden, die zowat ontploften op het moment dat voorlopige onderbestedingen al werden uitgegeven. Wat u hier doet bij de waterplanten. Kijk, bij SAIL snap ik dat: die hebben snel geld. Dat had ook een losse motie kunnen zijn. Maar hoe kijkt u er nou tegenaan dat u voorlopige onderbestedingen, wellicht komen er nog allerlei uitgaven en dergelijke, al toch gaat uitgeven?

4110 De heer **ROOSEDAAL** (VVD): Nou, volgens mij is het intussen half december. Ik verwacht niet dat er heel spannende dingen gaan gebeuren op de waterrecreatie nu. Dus het zou van slechte

administratieve vastlegging getuigen als er nu nog enorme gaten naar boven zouden komen. Ik denk dat we dan echt uit ons vel gaan springen, maar dat is een kleine waarschuwing vooraf richting de gedeputeerde Financiën. Maar ik ben ervan overtuigd dat het niet gaat gebeuren. Het is ook niet zo dat we het nu gaan uitgeven. We vragen Gedeputeerde Staten om na te denken, en dit is een suggestie die we doen. Maar belangrijk is vooral dat we aangeven met deze motie, met deze partijen, dat wij dit twee heel belangrijke onderwerpen vinden. Ik gaf in mijn vorige bijdrage al aan dat het natuurlijk eigenlijk jammer is dat we de actuele stand van zaken voor financiën niet beter inzichtelijk hebben op het moment dat we de begroting behandelen. Maar dit is waar we nu staan en dit signaal willen wij nu afgeven.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Is de heer Roosendaal het dan met mij eens dat nu eigenlijk het hek van de dam is, omdat wij bij iedere begrotingswijziging waar onderbestedingen in zitten met tal van moties kunnen komen, waarvan wij denken waar dat geld aan uitgegeven zou kunnen worden?

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Nou ja, we heten niet de Partij voor de Dieren. Dus het aantal moties zal wel meevallen. Maar in ieder geval geven we er ook nog een financiële onderbouwing bij. Dat moet u toch prettig vinden.

De **VOORZITTER**: Ik denk dat dit het was op dit punt. De heer Heijnen heeft nog een andere vraag?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Nog een laatste, voorzitter. Die financiële onderbouwing geeft u eigenlijk niet. U zegt: er is op waterrecreatie een onderbesteding. Maar we kennen een begroting op het geheel. Er kunnen ook tegenvallers zijn voor grondwaarderingen en dan wordt ook gewoon dat geld uitgegeven op een heel ander punt. Dat is in het verleden ook gebeurd. Maar volgens mij-

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Maar volgens mij vraagt u-

De **VOORZITTER**: Meneer Roosendaal mag de heer Heijnen laten uitspreken.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Dank, voorzitter. Dus ik vraag u nogmaals: welke financiële onderbouwing geeft u nu eigenlijk als u kijkt naar een voorlopige onderbesteding?

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Dank u wel, meneer de voorzitter. Wat er duidelijk staat, wij vragen Gedeputeerde Staten om bij de eerste begrotingswijziging van 2024, of zoveel eerder als mogelijk, met een uitgewerkt voorstel te komen om zo hun financiële bijdrage mogelijk te maken aan SAIL Amsterdam 2025. Dat is dan toch duidelijk? Er is bij gezet: daarbij kun je die onderbesteding van waterrecreatie betrekken, maar alle andere posten ook. En als het geld er niet is, dan gaat het niet door.

De **VOORZITTER**: Dat is denk ik duidelijk. En voor de heer Heijnen ook, denk ik, voor nu. Dan gaan we door naar Statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Dank aan de VVD dat ze elke keer ons werk zo erkennen en zien. Een vraag. Ik vind het een mooie deal eigenlijk. SAIL, daar zijn wij ook helemaal voor. Maar dan zou ik zeggen tegen de VVD, en ziet de VVD dat ook zo, dat we dan sponsoring voor bijvoorbeeld Jumping Amsterdam loslaten? Dan komt het er weer geld vrij voor zo'n mooier event als SAIL. Ziet u daar mogelijkheden voor?

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik had eigenlijk verwacht dat u ging beginnen over de zoetwatermosselen die verstoord zouden worden door de schepen. Dus deze zag ik niet aankomen. Maar dit is de suggestie die wij doen, en ik heb uw suggestie ook gehoord. Daar zullen we zo meteen van laten blijken hoe we gaan stemmen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we door naar de heer Mulder.

4170 De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dank u wel. Nog een ander punt. SAIL, wederom een groot fan. Dus ik ben heel blij dat u zegt: goh, we schuiven het iets naar voren, want het zou inderdaad in mei komen, volgens mij. Maar dan eventjes het andere gedeelte van de motie. U vraagt om de waterplanten nogmaals een keer te snoeien, dat te doen met het geld wat voor waterrecreatie is. Allereerst, volgens mij, klopt het dat het geld wat bij de post waterrecreatie is, dat dat veel meer
4175 is dan alleen het maaien van waterplanten? En daarbij wou ik nog iets vragen. Waar de gedeputeerde Kocken in de commissie Landelijk Gebied regelmatig spreekt over 'we doen er echt alles aan om die KRW-doelen te halen', heeft u ook nagedacht wat het effect is om nog een keer gewoon bijvoorbeeld waterplanten te gaan snoeien op de waterkwaliteit?

4180 De heer **ROOSEDAAL** (VVD): Dat kun je ook gewoon terugvinden als je googelt. Waterplanten zijn heel goed voor de waterkwaliteit. Er wordt nu al gemaaid op de hoofdvaarroutes. Het gaat hier om mogelijk te maken ook dat dat fonteinkruid, dat oorspronkelijk daar helemaal niet voor hoort komen, te temperen in zijn groei, maar het groeit heel snel weer aan ook. Vandaar dat het nodig is om het af toe te maaien, net zoals het gras. En volgens mij gaat er helemaal niets kapot.
4185 Je maait het. Je maakt het niet met wortel en al kapot.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dus dan kan ik er dus vanuit gaan dat als ik voor het snoeien van die waterplanten stem, dat dan niet de waterkwaliteit in het geding komt?

4190 De heer **ROOSEDAAL** (VVD): Dat is onze aanname, maar ik ben geen wetenschapper. Maar de stukken die ik erover gelezen heb, geven in ieder geval geen indicatie met de reden die ik net aangaf. Je snoeit het niet – dat doe je met rozen overigens – maar je maait het en dan groeit het weer aan.

4195 De **VOORZITTER**: En dan hebben we nog de motie van de heer Roosendaal, die hij nu gaat indienen. In tweevoud, zie ik hier, waarvan één ondertekend. En daarmee onderdeel van de beraadslagingen. En dan gaan wij door naar het rijtje met sprekers. Dan kijk ik naar mevrouw Alberts voor een tweede termijn, al dan niet. Jawel.

4200 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Toen ik daarnet mijn idee over buurtbus 412 opperde, zag ik de heer Olthof meteen zijn telefoon pakken. Dus ik dacht: die gaat het meteen regelen. Maar niet dus. Sterker nog, mijn suggestie werd niet eens van een antwoord voorzien. Dat vind ik heel teleurstellend. En komt dat nou, omdat ik hiervoor geen motie heb ingediend? Want dat zou wel heel teleurstellend zijn als dat het geval is. Dus ik hoop dat u
4205 misschien toch nog de kans ziet om, al was het maar om te zeggen 'goh, wat een goed idee, ik ga het uitzoeken', zo'n antwoord zou kunnen geven. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: En dan kijk ik of de heer Mulder een tweede termijn heeft. Ja.

4210 De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel voor het woord, meneer de nieuwe, soort van voorzitter. Een leuk bekend gezicht, maar dan nu hier.

Ja, ik wou graag de vraag die ik eigenlijk net aan de VVD stelde over wat dan het effect is van het maaien van die waterplanten op de waterkwaliteit. Er werd hier gezegd: ja, volgens ons is dat
4215 helemaal geen extra effect op de waterkwaliteit. Ik zou dat graag ook nog willen horen van GS wat zij daarvan denken. Dus dat heb ik nodig om wel of niet voor de motie te stemmen. Maar ik vind een heel sympathieke motie. Ik vind eigenlijk best wel een heel leuk idee waar u mee begon van, goh, u ziet ruimte. O.

4220 De **VOORZITTER**: U stopt al. Dan krijgt de heer Roosendaal vrij baan.

De heer **ROOSEDAAL** (VVD): Dank u wel, meneer de voorzitter. Als u toch bezig bent, misschien kunt u ook reflecteren op de positieve effecten die het heeft op de recreatie. Want in de vorige
4225 bijdrage van D66 benadrukte uw partij heel erg hoe belangrijk recreatie is, en dat ondersteun ik volledig. Dit gaat over waterrecreatie.

De heer **MÜLDER** (D66): U wordt op uw wenken bediend. Nee, ik denk dat wij elkaar zeker kunnen vinden op het gebied van recreatie, zowel op water als op land. Ik moet zeggen, bij het

4230 maaïen is het dus een beetje de afweging van, goh, wat doet het dat met de waterkwaliteit? Wat is het daadwerkelijke effect voor de waterrecreatie? Er zijn natuurlijk ook meerdere dingen die bijdragen aan waterrecreatie. Ik moet zeggen dat ik er best sympathiek tegenover sta. Maar als u mij toelaat, dan ga ik even verder om te vertellen wat mijn ideeën over recreatie allemaal nog meer heeft opgebracht.

4235 Want ik ben geïnspireerd, geïnspireerd door de VVD. En dat vinden ze vast leuk om te horen. Inderdaad, die onderbestedingen, dat biedt een kans. En die grijp ik ook graag met beide handen aan, want waar de waterrecreatie- [muziek speelt af] Dat is heel leuke muziek. Hij begint zich meteen te misdragen als hij even achterin mag zitten. Nu kunt u vragen of u de telefoon wil inleveren, toch? Of niet?

4240 Nee, even de waterrecreatie die zo belangrijk is voor de VVD, die zien wij. Voor ons is de landrecreatie net zo belangrijk. Dat heb ik daarnet ook nog benadrukt. Daarom wil ik een volgende motie indienen, en dat doe ik samen met de SP. Alsjeblieft. Dag, dames. Verzoeken het college bij de eerste begrotingswijziging 2024, of zoveel eerder als mogelijk, met een uitgewerkt voorstel te komen om de recreatieschappen financieel te versterken. Tevens een adequaat bedrag te reserveren voor de boerenlandpaden. Daarbij de onderbesteding van 1,2 miljoen van de reserve recreatie te betrekken, en gaan over tot de orde van de dag.

4250 **Motie 205-11 december 2023**
Meer recreatie is beter!

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.

Constaterende dat:

- 4255 • *In de laatste begrotingswijziging wordt voorgesteld niet uitgegeven geld voor de participantenbijdrage voor de recreatieschappen terug te laten vloeien naar de algemene reserve;*
- *Dit ook geldt voor geld wat gereserveerd voor de indexering van de kosten van de recreatieschappen.*

Overwegende dat:

- 4260 • *Door de transitie van het beleid rond boerenlandpaden er minder geld nodig lijkt te zijn volgens de provincie; de transitie echter nog niet heeft geleid tot een nieuwe regeling voor boerenlandpaden;*
- *Hierdoor contracten met boeren niet verlengd kunnen worden zonder grote financiële risico's voor de recreatieschappen;*
- 4265 • *Het financieel niet bepaald goed gaat met de recreatieschappen in Noord-Holland, maar er onverminderd groei van recreatiemogelijkheden nodig is.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Bij de eerste begrotingswijziging 2024, of zoveel eerder als mogelijk, met een uitgewerkt voorstel om de recreatieschappen financieel te versterken;*
 - 4270 • *Tevens een adequaat bedrag te reserveren voor boerenlandpaden;*
 - *Daarbij de onderbesteding van 1,2 miljoen euro van de reserve recreatie te betrekken.*
- En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Sijmen Mulder (D66).

4275 De **VOORZITTER**: Ja, en deze motie is in tweevoud aangeleverd, waarvan nog ondertekend ook, een versie. Dan kom ik straks op de vraag, maar hij is in ieder geval onderdeel van de beraadslagingen bij deze. En dan gaan we nu door de vraag van heer Roosendaal.

4280 De heer **ROOSEDAAL** (VVD): Ik probeer het een beetje duidelijker te krijgen tussen uw bijdrage en die van de SP. Dus als er geld naar recreatieschappen moet gaan, heeft het dan als bedoeling om de recreatie beter te spreiden en te stimuleren, zodat mensen uit de stad- Zeker na COVID vonden we het allemaal heel belangrijk dat mensen meer gingen recreëren. Maar als ik de SP-bijdragen normaal gesproken hoor, gaat het vooral over de natuur versterken van de recreatiegebieden. Waar staat u voor? En waar staat de SP voor?

4285

De heer **MÜLDER** (D66): Ik hoor geluiden over verschraling van de recreatieschappen, zoals zij nu bezig zijn. Dat investeringen die zij moeten doen nu worden geschrapt of worden uitgesteld. Ik zou graag willen zien dat we daar iets aan konden doen. Daar is gewoon staand beleid voor. Daar kunnen we hier met zijn allen inderdaad over gaan vergaderen, maar volgens mij staan die recreatiestappen enigszins op afstand en daar wordt over besloten. Dus daar is al een beleid. Dus daar ga ik niet een soort van nu nog iets aan hangen van goh, ik wil dan wel dat er precies dit of precies dat in zit. Nee, ik wil gewoon dat we ze financieel versterken.

De heer **ROOSEDAAL** (VVD): Voor de VVD is het heel belangrijk dat, als je geld gaat geven, dat je ook duidelijk moet weten wat je terug wilt hebben. Het ondersteunen van de recreatieschappen moet toch als doel hebben dan dat je of de natuur verder wilt versterken in de recreatieschappen of dat je meer ruimte wilt geven aan recreanten, waar die steeds vaak onder druk komen te staan door beperkingen in het Amsterdamse bos en door beperkingen in recreatiegebieden. Je zou ook kunnen zeggen: we gaan het geld besteden om de recreatie-arealen uit te breiden. Dan ik dan ben je bezig om de recreanten vooruit te helpen. Maar u geeft niet aan wat u ermee wilt bereiken, en dat lijkt me toch wel het doel van de politiek dat je probeert aan te geven dat je de groeiende bevolking de gelegenheid wilt geven om te ontspannen in een natuurlijke omgeving of dat je vooral de natuurgebieden verder wilt versterken.

De heer **MÜLDER** (D66): Dan ga ik zeggen dat ik mij in het laatste punt van u het meest kan vinden. Dus dat ik zeg: goh, meer mogelijkheden tot recreatie. Proberen juist te spreiden. Maar het leuke is, de motie zegt dat GS daar met een voorstel voor mag komen. Dus die mag het bepalen. En dan gaan we allemaal blij zijn.

De **VOORZITTER**: U kunt uw bijdrage vervolgen.

De heer **MÜLDER** (D66): Dat was hem.

De **VOORZITTER**: Dan kijken wij verder op ons lijstje, naar mevrouw Uiterwijk.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, ik verbaas me toch een beetje over een aantal van de partijen in deze Staten vandaag. We hebben net een forse verhoging van de opcenten gehad, omdat de begroting dichtgetimmerd moet worden over de komende jaren. We zien dat we structureel meer onttrekken uit onze reserves dan dat we daaraan toevoegen. Dan hebben we een keer een meevaller door onderbesteding van dertig miljoen en vervolgens rent iedereen met zijn spaarpot naar de speelgoedwinkel en gaat allerlei leuke initiatieven bedenken die dan voor hun fractie belangrijk is om dat geld zo snel mogelijk weer uit te gaan geven. Wij begrijpen daar eigenlijk helemaal niks van. Wij zijn een beetje voor prudent financieel beleid. Dus je hebt een keer een meevaller en die zet je dan misschien gewoon netjes in die spaarpot, die je eigenlijk elk jaar aan het leegtrekken bent, waardoor je in de toekomst weer een tegenvaller kan opvangen of waardoor je misschien een iets minder groot gat in je reserve slaat volgend jaar als je weer meer gaat onttrekken dan dat je eraan toevoegt. Wij willen toch wel even benadrukken dat het wat ons betreft niet de bedoeling is dat, als we een keer een meevaller lijken te hebben, dat we dan vervolgens gelijk allemaal denken van, een motie hier, een motie daar, laten we dat daaraan gaan besteden, want dat vinden we allemaal zo leuk. Dus JA21 begrijpt misschien best wel wat voorstellen die hier gedaan worden. Misschien voelen we daar ook nog wel sympathie voor. Maar wij vinden het gewoon niet verantwoord om op een begroting, waar tekorten in zitten de komende jaren, de eerste de beste meevaller aan leuke dingen uit te gaan geven, want 'we hebben eigenlijk een keertje geld over'. Dus dat wilden we toch even meegeven aan deze Staten. En we hopen dat u dat ook ter harte neemt, want ik denk dat dat goed is voor de provincie en voor onze inwoners als wij de komende jaren een financieel sluitende begroting kunnen aanbieden zonder nog verdere verhoging van de opcenten en het verder leegtrekken van onze reserves. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: En dan kom ik bij mijn laatste rondblik bij de heer Stulemeijer, of hij nog behoefte heeft. Dat heeft hij niet. Dan denk ik dat wij gelijk doorkunnen met de tweede termijn van het college. Laat ik dan beginnen met- Dat gaan we niet doen, want er wordt nog gewacht op moties. Dus dan stel ik voor dat we kort schorsen om de motie te delen en het college in de gelegenheid te stellen daar iets van te vinden.

En dan kijk ik even achter in de zaal of de motie daar beschikbaar is. Ik zie wat papiergerommel. Dan komt de motie eraan en dan stel ik voor dat we vijf minuten schorsen? Bij deze.

4350 *Schorsing 16.39 tot 16.46 uur.*

Voorzitter: de commissaris van de Koning, de heer Van Dijk.

4355 De **VOORZITTER**: Onder dankzegging aan de heer De Wit, die als tweede vicevoorzitter mij vlekkeloos heeft vervangen en dat straks nog even zal doen, heropen ik de vergadering. Als u allen wilt gaan luisteren, dan is het woord nu aan gedeputeerde Rommel om te reageren in de tweede termijn.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

4360 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dank u, voorzitter. Zoals u ook allemaal wel aangeeft, ja, die onderbesteding, dat is echt wel iets dat niet gelijk betekent dat we dat geld over hebben. We hebben zelf ook taakstellingen, die we nog waar moeten maken, van veertig miljoen, want ook wij herkennen het ravijnjaar. We hebben ook nog drie-en-een-half miljoen waar iedere portefeuillehouder ook naar moet kijken om dat te gaan bezuinigen. Dus het is niet zo dat we al
4365 het geld hebben, zoals de Statenleden ook al aangaven. We moeten echt wel goed naar onze centjes kijken.

Ik ga nu even op de moties dan in. Met betrekking tot die van D66, dat is motie M203. U heeft daar niet een specifieke dekking voor aangegeven. Het is misschien wel goed om mee te geven
4370 dat bij de fondsen waar de provincie deels de regie op heeft, zoals Kansen voor West, de JTF IJmond en het Nationaal Strategisch Plan, bij het EU-landbouwbeleid wordt onder andere door de provincie hier al wel in voorzien. Daar hebben we ook middelen voor. Er is een steunpunt voor Kansen voor West-subsidies, voor JTF zijn we heel erg mee druk mee in de weer en voor Interreg kunnen ondernemers ook bij de provincie terecht. Dus daar wordt hier wel in voorzien. Daarmee
4375 zou ik zeggen dat hij overbodig is en daarmee zou ik hem aanraden.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel. Dit is inderdaad interessant, want dit was inderdaad het antwoord wat ik ook heb gekregen bij de ambtelijke toets, behalve dan dat daar stond: hij is deels overbodig, want we doen ook al best wel wat, maar nog niet wat u vraagt. Kunt u daarop
4380 reflecteren?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Wat ik zeg, is dat wij gewoon, voor zover wij als provincie betrokken zijn, dat we daar al heel veel meehelpen. En dan vind ik dus dat dat we dat dus al doen. We gaan niet extra dingen doen voor alles, want dat maakt het ook wel moeilijk, omdat echt zoveel
4385 kansen, dat kost zo gigantisch veel inzet, capaciteit. Dat is gewoon niet te doen. We doen het zelf niet eens voor de provincie, moet ik eerlijk zeggen. Maar wel waar we bij betrokken zijn. Daar lossen we het, dus bij de gemeenten waar we wel bij betrokken zijn, op die manier op.

De heer **MÜLDER** (D66): U zegt: ja, dat doen we niet. Dat klopt. Daarom dus de vraag: dan kan het dus ook niet overbodig zijn, want mijn vraag is om het wel te gaan doen, en wel op de drie door mij genoemde beleidsterreinen. Dus u kunt wel zeggen: dat doen we niet eens. Ja, dat klopt. Maar als ik zeg "laten we het wel gaan doen", moet u niet daarna zeggen: nee, het is overbodig.

4390 Gedeputeerde **ROMMEL**: Wat ik u zeg, is: waar wij betrokken zijn met Europese subsidies, bij gemeenten, daar helpen we de gemeenten. Dat kost heel veel capaciteit tijd en inzet. Wij doen dat dus bij de projecten waar we al bij betrokken zijn. Maar je kan niet overal met alles meehelpen, want daar hebben we gewoon de capaciteit niet voor en dat kost ongelooflijk veel geld en daar heeft u ook geen dekking voor.

4400 Voorzitter, dan ga ik naar de motie van de van VVD, M203. Ja, in die zin zie ik dit als zijnde waterrecreatie, waar de reserve al voorziet in de waterplanten. Dus ik lees dit voorstel niet als een besteding van middelen al, maar zoals ik het lees, is dat het een motie is die mij helpt om tot een voorstel te komen en dit mee te nemen in de overwegingen. En ook wat in het coalitieprogramma staat, om dat zoveel mogelijk naar voren te gaan halen. En zoals die waterplanten, die daar stevig
4405 in staan, om dat zo mee te nemen. En niet als zijnde van het opmaken van een onderbesteding,

maar puur van nou, we hebben gesignaleerd dat er dit jaar nog niet zo heel veel op deze gebieden gebeurd is, dus kunt u daar dan naar kijken en dan bij ons terugkomen met een voorstel of u dat wel zou doen of niet gaat doen. We moeten natuurlijk ook kijken of het geld er is en dat we dat op die manier meenemen. Dus dan zou ik deze aan de Staten laten.

4410

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, ik kom daar toch wel op terug. Maar ik vind het eigenlijk bizar. U bent gedeputeerde Financiën. Er staat hier een motie die zegt: daarbij de onderbesteding van die reserve te betrekken. a, er is nog helemaal geen onderbesteding. Er is een voorlopige slash verwachte onderbesteding. En b, u zegt: ik lees dan iets anders. Maar als u nou naar die tekst kijkt van die motie, vanuit uw rol als gedeputeerde Financiën, vindt u het dan wijs om – nou, een onderbesteding van 2,2 miljoen, dat bestaat niet – voorlopige onderbestedingen al te gaan uitgeven?

4415

Gedeputeerde **ROMMEL**: Misschien heb ik het niet helder genoeg gezegd. Maar wat ik zei, is, dat ik het lees als een voorstel om hier dit mee te nemen en zo snel mogelijk met een plan te komen, maar daar wel in mee te nemen dat het niet zo is dat ik dit geld ga uitgeven. Dus dat ik gewoon weloverwogen, dat ik deze overwegingen meeneem in een verder voorstel waar ik dan bij de eerste begrotingswijziging mee zou kunnen komen. Als het geld er niet is, kan ik het niet uitgeven ook.

4420

4425

De heer **HEIJNEN** (CDA): Maar dan leest de gedeputeerde toch iets anders dan wat er feitelijk op papier staat?

4430

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik lees het, zoals ik zeg. Dus ik zie niet waar ik het dan anders lees. Dus ja, als het geld er niet is, dan kan ik het er ook niet bij betrekken. Dus dat ik lees dat niet anders.

4435

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, we zien het net gebeuren met andere moties natuurlijk ook. Dan gaan we moties indienen op voorlopig te verwachten onderbestedingen die binnenkomen. Ja, ik snap niet dat u als gedeputeerde van financiën, die een prudent beleid voorstaat, want dat kennen we van haar en van deze provincie, dat we dit goed gaan vinden, want dan is het hek van de dam, zou ik zeggen. Ik heb eigenlijk geen vraag, maar wel grote verbazing. Dank u wel.

4440

Gedeputeerde **ROMMEL**: U had geen vraag, maar even ter verduidelijking. Ik zie dit echt niet als een voorstel om tot besteding van deze middelen te komen. Ik zie dit, omdat we ook in het coalitieakkoord hebben opgenomen dat dat we echt aan de gang moeten met die waterplanten. Ik zie dat meer als het naar voren te halen van het beleid, omdat we dit jaar dus op waterrecreatie nog niet zoveel gedaan hebben, maar dat het niet is dat dit het nou ook daadwerkelijk zal worden.

4445

De heer **KLEIN** (CU): Dank u wel. Ik verbaas me toch een beetje dat nu een motie nodig is om dit verder uit te werken, terwijl we ook een coalitieakkoord hebben waarin staat dat er stevig ingezet wordt op waterplanten. Hoe kan dat?

4450

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik ben niet de schrijver van de motie. Dat had u dan moeten vragen bij uw collega. Er wordt dus nu gevraagd, zo zie ik dat, om snel met plannen hiervoor te komen. Nou, dat kan ik me voorstellen.

4455

De heer **KLEIN** (CU): Ja, exact dezelfde vraag hebben wij in het voorjaar gesteld. Toen zei u: wacht maar af, er is een coalitieakkoord. Er staat: er wordt stevig ingezet op waterplanten. En nu lijkt u toch te suggereren dat hier dus de extra motie voor nodig is om hier daadwerkelijk mee aan de slag te gaan. Ik denk van nou, wat is er nou nodig om aan de slag te gaan? Is het coalitieakkoord voldoende of moeten we voortaan voor iedere zin in het coalitieakkoord die wij belangrijk vinden een motie indienen met verzoeken om er nog extra mee aan de slag te gaan?

4460

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik ben wel iemand die extra aan de slag wil gaan, maar ik ben ook wel iemand die naar uw moties kijkt. Als ze zo'n motie voorligt, dan lees ik dat als zijnde dat er gevraagd wordt om daar nog even wat sneller aan de slag te gaan. Nou ja, dat kan ik overnemen in de zin van dat ik het meeneem als overwegingen bij het maken van beleid of bij het maken van voorstellen. Maar niet zo van dat ik dit al uit kan geven.

4465

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, als dit inderdaad een ambities is die uit het coalitieakkoord vandaan komt, dan zit dit toch gewoon al in de reguliere begroting voor 2024?

4470

Gedeputeerde **ROMMEL**: Het zit in de reserve. Alleen, dat moet dus nog- Zoals we het nu hebben, de reserve, dit jaar hebben we dat niet besteed. Ik heb daar geen waterrecreatieplannen op gehad. Dus het zit nog in de reserve, het blijft ook in de reserve. En het zou dus kunnen dat je dit volgend jaar daaraan uitgeeft.

4475

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, een onderbesteding is dat je iets begroot om uit de reserve te halen en dat vervolgens niet doet. Dus ik neem toch aan dat voor 2024 dan toch gewoon begroot is om dit uit de reserve te halen?

4480

Gedeputeerde **ROMMEL**: Maar dat betekent dus dat dit wel in de reserve staat. Dus het is niet in 2023 uitgegeven. Dus het is niet uit de reserve gehaald. Dus het moet nu terug weer- Zit het in de reserve.

4485

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, laatste vraag. Kijk, je stelt een budget vast voor 2024. Daarmee denk je dat je dat hele jaar, dat je dit op orde kan brengen. Vervolgens zegt u eigenlijk: ja, we hebben in 2023 een onderbesteding en moeten we dat geld daar misschien aan toe gaan voegen. Maar dan stelt u toch eigenlijk voor om meer te gaan doen aan die waterplanten dan u begroot heeft in 2024? Zijn dan de begrootte werkzaamheden voor 2024 onvoldoende?

4490

Gedeputeerde **ROMMEL**: Er zijn dus nu de zaken niet uitgevoerd. Er is in totaal vier keer 2,2 miljoen voor de waterrecreatiereserve. In dit jaar hebben we dat niet uitgegeven. Dus het zou kunnen zijn- En nogmaals, ik zeg, ik neem dat mee als zijnde in de overwegingen. Ik weet het echt nog niet. Ik ga er gewoon naar kijken. Niet dat ik het al besteed. Maar het zou zo kunnen zijn dat je zegt van nou, in 2024 haal ik dan dus wat geld van die vier keer 2,2 miljoen naar voren.

4495

Dan was ik bij de laatste motie van D66. Motie M205 is dat. Ja, u zegt: bij de eerste begrotingswijziging of eerder te komen met een uitgewerkt voorstel om de recreatieschappen financieel te versterken en ook geld te reserveren voor de boerenlandpaden. De boerenlandpaden, daar zijn we al mee in overleg van, hoe gaan we dit regelen? En met betrekking tot de recreatieschappen financieel te versterken: er is geen reserve recreatieschappen of recreatie. De recreatieschappen worden structureel gefinancierd. U heeft zelf als Staten mij aangegeven of GS aangegeven dat u geen extra middelen wilt besteden, anders dan wat we nu besteden en de projecten die we doen.

4500

4505

De heer **MÜLDER** (D66): Oké. Dank u wel voor het woord. Misschien zijn er dan wel geen reserves die voor recreatie zijn bedoeld, maar volgens mij hebben we nog wel steeds- Is er bijvoorbeeld een bedrag uitgekeerd aan de recreatieschappen om bijvoorbeeld prijsstijgingen op te kunnen vangen. Daarvan bleek een bedrag, dat we daarvoor hadden gereserveerd - dus een reservering - een stuk hoger te zijn dan dat we daadwerkelijk nodig hadden. Dat gaat toch gewoon om geld wat er is, wat we gewoon toch op een manier kunnen laten terugvloeien naar de recreatieschappen?

4510

4515

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat is de indexatie waar u het over heeft, waar we een inschatting op hebben gemaakt. Maar u heeft zelf aan mij aangegeven, aan GS, dat u niet van plan bent om extra geld uit te geven aan de recreatieschappen. De recreatieschappen, dat is een structureel bedrag en dat kunt u dus niet incidenteel daarmee maken.

De heer **MÜLDER** (D66): Wel, want ik heb daar net een motie over ingediend.

4520

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nee, want u zegt "om dat uit de reserve recreatie te halen", maar er is geen reserve recreatie.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik wil het uit de onderbestedingen halen die we op het punt recreatie niet hebben gehad. Dus uit de onderuitputting halen.

4525 De **VOORZITTER**: Dat laatste verstond ik niet helemaal.

De heer **MÜLDER** (D66): Sorry. Het gaat om dat het uit het bedrag moet komen, hetzelfde bedrag als wat de motie van de VVD in dit geval was: uit de onderbesteding die we hebben gehaald op recreatie.

4530

Gedeputeerde **ROMMEL**: Maar zoals ik u net al zei over de motie van de VVD, dat ik niet ga zeggen dat ik gelden haal uit de onderbesteding, maar dat ik zal kijken of ik met de reserve waterrecreatie, met dit in overwegingen nemend, een voorstel zou kunnen doen.

4535 De heer **MÜLDER** (D66): Dat is precies hetzelfde als wat ik heb gevraagd: een soort van, ik wil dat u kijkt naar of er geld vrij is te maken voor deze twee onderwerpen, de boerenlandpaden en de recreatie. Ik snap niet waarom deze dan opeens anders wordt beoordeeld. Nog beter, hij staat ook in uw coalitieakkoord, pagina 21. Waarom dit dan anders wordt beoordeeld dan die van de VVD? Kunt u mij dat uitleggen?

4540

Gedeputeerde **ROMMEL**: Omdat er geen reserve recreatie is. En de boerenlandpaden, dat doe ik al. Daar ben ik al in overleg om dat te regelen. En omdat de financiële dekking van de recreatieschappen, dat gaat via een verdeelsleutel, ook met de gemeenten wordt dat geregeld. En dat is structureel. Dat is niet dat de provincie ineens geld geeft. Dat doen we wel voor bepaalde projecten, maar dat doen we niet in de financiële bijdragen, want dat is met een gemeenschappelijke regeling geregeld.

4545

De **VOORZITTER**: Gaat u verder. Dan gaan we naar gedeputeerde- Ah, de heer Heijnen heeft een ordevoorstel?

4550

De heer **HEIJNEN** (CDA): Er is even behoefte aan een korte schorsing.

De **VOORZITTER**: Vijf minuutjes. Maar is het misschien handig om even gedeputeerde Olthof eerst nog even aan het woord te laten?

4555

De heer **HEIJNEN** (CDA): Dat is altijd een goed idee.

De **VOORZITTER**: Want dan is ook mevrouw Alberts tevreden.

4560 De heer **HEIJNEN** (CDA): Maar dan wel voordat u de tweede termijn van GS sluit. Dat was het idee.

De **VOORZITTER**: Een beetje vertrouwen in uw voorzitter.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Volledig.

4565

De **VOORZITTER**: Dan geef ik nu het woord aan gedeputeerde Olthof om te reageren op de buurtbus 412.

4570 Gedeputeerde **OLTHOF**: Want wie zou niet op de buurtbus willen reageren? Een beetje een luchtig onderwerp. Dat kan best wel. Misschien is het wel leuk om even te melden dat, afgelopen donderdag hadden wij inderdaad de dag van de vrijwilliger. Daar bent u natuurlijk allemaal actief in geweest. En hadden wij de buurtbus allemaal uitgenodigd in Egmond en Zee, want de buurtbus in Noord-Holland-Noord kreeg allemaal een nieuwe buurtbus. Dus wat dat betreft was dat een ontzettend leuke en zeer gewaardeerde middag en avond die daar georganiseerd is voor die
4575 vrijwilligers. Uw voorstel over deze buurtbus wil ik met alle liefde meenemen. Ik hoop dat u begrijpt dat ik niet weet of dat kan of dat dat niet kan, maar ik ga het graag met de buurtbusvereniging bespreken. Laten we afspreken dat u deze vraag nog een keer stelt als wij het concept voor de publieke mobiliteit bespreken. Die komt binnenkort naar u toe. Dan zal ik zorgen dat ik een antwoord op uw vraag heb, of dat wel of niet mogelijk is. Want dan heb ik het
4580 besproken met de buurtbusvereniging. Dus geen motie nodig. Gewoon een toezegging.

De **VOORZITTER**: Dan schors ik nu de vergadering tot 17.10 uur. Sorry, ja, het is ongelooflijk, maar alle gedeputeerden willen toch nog deze laatste PS gebruiken om een bijdrage te leveren. Gedeputeerde Kocken.

4585

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, dank u wel, voorzitter. Het leek me wel netjes om de vragen maar te beantwoorden. Dat waren er volgens mij twee. 50PLUS vroeg denk ik eigenlijk hetzelfde als wat D66 eerder vroeg, namelijk nog even toe te lichten waarom die netcongestie-subsidieregeling niet is uitgeput en is afgeschaald. Dat gaat voornamelijk over het aanleggen van zonnepanelen.

4590

Dat heb ik in de commissie volgens mij ook gezegd. In 2022 was die in een dag of acht overtekend. Toen is hetzelfde bedrag voor het jaar daarna weer beschikbaar gesteld. Toen hebben we daarbij een aantal beperkingen opgelegd, juist om ervoor te zorgen dat er meer partijen de gelegenheid zouden krijgen om een aanvraag te doen. Maar in de loop van dat jaar waren er allerlei ontwikkelingen. Er is een Europese regeling geweest, die een halfjaar heeft opengestaan, de rente ging aanzienlijk omhoog. En dat heeft waarschijnlijk allemaal invloed gehad op waarom er minder aanvragen zijn geweest. Dus dat is de reden waarom we, tegen de verwachtingen in, dat budget niet hebben kunnen uitzetten. U vroeg volgens mij heel specifiek: hebben we dan wel genoeg gedaan om het onder de aandacht te brengen? In principe doen we met al onze subsidieregelingen ongeveer hetzelfde. We maken ze bekend en we verspreiden ze onder onze partners. Als wij specifieke doelgroepen op het oog hebben, zorgen we dat we dat daar ook nog uitzetten. Dus dat is ook met deze regeling gebeurd. En dan moeten we gewoon vaststellen dat de ene regeling tegen verwachting soms binnen een week al volgelopen is en een volgende dan opeens veel langer tijd nodig heeft en helemaal niet meer vol komt. Dat is toch een beetje zoals dat werkt. Dus dat nog even naar u.

4595

4600

4605

En dan was er een vraag van meneer Mülder, denk ik tenminste, dat u mij al wilde herinneren aan de waterplanten. Daarvoor is het antwoord dat – het is een beetje lastig om in zijn algemeenheid iets te zeggen – waterplanten in principe goed voor de waterkwaliteit zijn, maar als het helemaal dicht gegroeid is, kan dat soms weer anders zijn. Dan kan het andere planten bijvoorbeeld verdringen. Het kan ook voor een zuurstoftekort zorgen als het helemaal afdekt. Dus het heeft soms voordelen, soms nadelen. Dus is zijn algemeenheid kan ik niet zeggen dat waterplanten alleen maar goed of alleen maar slecht zijn. Als er wordt overwogen om ergens te maaien, dan moet daar een vergunning voor worden aangevraagd en dan wordt beoordeeld op basis van de aanvraag – dus waar er gemaaid moet worden – of dat in het kader van de natuurbescherming ook toelaatbaar is. Daarmee wordt dus veiliggesteld dat in ieder geval de natuurdoelen, en daar vat ik dan ook de waterkwaliteit min of meer onder, maar die wordt niet specifiek vanuit alleen maar waterkwaliteit beoordeeld, of een waterplant gemaaid mag worden of niet. Dus in algemeenheid, als u voor deze motie stemt, dan stemt u niet tegen goede waterkwaliteit. Er wordt beoordeeld per aanvraag of er een ontheffing of een vergunning kan worden verleend.

4610

4615

4620

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel. Interessant. Dit verhaal van de waterplanten wist ik. Ik wil vooral vragen- Mij is ter ore gekomen dat daadwerkelijk het maaien zelf, dus de handeling maaien, heel slecht kan zijn voor je waterkwaliteit.

4625

Gedeputeerde **KOCKEN**: De handeling maaien. Oké. Dan moet ik u vragen: mag ik daar later nog even op terugkomen? Ik weet niet precies- Dan moet u mij, ik weet niet of dat hier en plein public moet, maar dat de handeling maaien wel- Gaat dat dan om het materieel dat er gebruikt wordt? Gaat het om de beweging die het- Dit roept bij mij alleen maar vragen op. Ik kan u hier nu niet meteen een antwoord op geven. Ik heb u het algemene antwoord gegeven, dat het maaien van waterplanten niet per se niet goed is voor de waterkwaliteit, het kan die ook bevorderen. Dat was het antwoord dat ik tot nu toe heb. Maar als u zegt 'het moet toch nog wat gedetailleerder, want het gaat over iets anders', dan is het misschien handig als we dat later nog doen. Ik kan u in ieder geval nu geen antwoord geven.

4630

4635

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel. Als dat nog kan voor de stemming: heel graag.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik zal mijn best doen.

4640

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, misschien een vervolgvraag naar aanleiding van de vraag van D66. Kijkt de provincie dan ook naar een soort ecologisch werkprotocol? Want inderdaad, je kan op

een heel slechte manier daar gaan maaïen, wat de ecologie daar schaadt. Dus kan GS – ik begrijp dat u dat misschien niet ter plekke kan bedenken – daar misschien nog even naar kijken op welke wijze daar rekening mee wordt gehouden en welk protocol daar wordt gebruikt?

4645 Gedeputeerde **KOCKEN**: Dan stel ik voor dat ik ook daar nog even op terugkom, omdat ik ook dat niet nu terstond kan beantwoorden.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan overweeg ik nu om te schorsen, tenzij er nog iemand opstaat die nog wat wil zeggen. Ah, Statenlid Kostić. Nee, dat was een flauwe grap. Tot 17.15 uur.

4650

Schorsing 17.08 tot 17.16 uur.

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Wij zaten nog in de afronding van de tweede termijn. Ik geef het woord aan gedeputeerde Rommel.

4655

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dank u, voorzitter. Ik moet zeggen, toch wel fijn, deze beraadslaging. Het ging allemaal wel een beetje chaotisch. De pauze heeft me even wat aan het denken gezet. Soms is dat ook wel eens prettig. Moet ik misschien zelf ook wel eens vragen om even wat te schorsen. Maar de bijdrage die u heeft geleverd, heeft me wel aan het denken gezet, dat het wel een terecht punt is, ook wat meerdere Statenleden hebben gezegd, maar bovenal de heer Heijnen, dat je dat op deze manier eigenlijk niet zou moeten willen om op deze manier overwegingen mee te nemen. Daarom ga ik mijn advies wijzigen. Ik verzoek om de moties M205 en M205 in te trekken. En als u niet bereid bent om die in te trekken, dan zal ik ze ontraden.

4660

4665 De **VOORZITTER**: Dat was het einde van- O, gedeputeerde Kocken wil ook nog het woord. Dat mag natuurlijk.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, dank u wel, voorzitter. Het leek me het meest praktisch, want ik heb toch nog een antwoord op het maaïen en is het maaïen zelf nou wel goed en is er een ecologisch protocol? het antwoord is dat, als er gemaaid moet worden – dat zei ik net al – er dus een vergunningaanvraag moet zijn. De OD beoordeelt die en die beoordeelt dan ook de wijze van maaïen. Die wordt getoetst aan de Handreiking waterplanten maaibeheer van Rijkswaterstaat. Zo doen wij dat. Dank u wel.

4670

4675 De **VOORZITTER**: Dat was nog ter afronding voor de schorsing, maar er is een schorsing aangevraagd door de heer Heijnen van het CDA. Ik weet niet of u daar nog-

De heer **HEIJNEN** (CDA): Volgens mij heeft de gedeputeerde die gebruikt en ik wou ook danken voor haar aanvulling daarop.

4680

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mij is ter ore gekomen dat een aantal van u nog behoefte zouden hebben aan een derde termijn. Klopt dat? Is die er nog? Niet. Dan ga ik u vragen, voordat ik deze beraadslagingen afrondt, of er nog behoefte is aan het indienen van een gewijzigde motie of amendement of intrekking of iets dergelijks. De heer Terwal, VVD.

4685

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, dank u wel. De heer Roosendaal is even aanwezig. Dus vandaar dat ik het als fractievoorzitter heel kort even overneem. Gehoord de beantwoording van de gedeputeerde zijn we blij dat er nu inderdaad zicht is op een bijdrage vanuit de provincie voor SAIL Amsterdam 2025. En dat ook het maaïen van waterplanten, wat belangrijk is, ook goed op de kaart staat. De suggestie die we hebben gedaan om daar in ieder geval mogelijk de onderbesteding van die 2,2 miljoen, die in de reserve recreatie zit, te gebruiken, dat werd hier in deze zaal toch te veel gezien als: gij zult dat geld uitgeven. Daar is dan een misverstand over. Om dat misverstand uit de wereld te helpen, zijn wij als VVD-fractie en de andere ondertekenaars blij met de toezeggingen en zullen wij de motie intrekken.

4690

4695

De **VOORZITTER**: Dat betreft motie M204.

Motie 204 'Uitgewerkt voorstel SAIL Amsterdam 2025 en bestrijding te grote concentraties Waterplanten' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

4700

De **VOORZITTER**: De heer Mülder van D66.

4705

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dank u wel voor het woord. Ik ben erg blij dat ik straks ook mag zeggen dat ik mijn motie ga intrekken. Het was een leuk stukje spiegelschaak, maar blij dat we het af hebben kunnen ronden met een remise. Ik blijf toch nog steeds van mening dat recreatie een zeer belangrijk punt is. Ik ben ook blij om te horen dat er op de boerenlandbladen progressie wordt geboekt. Maar wij willen ook onze motie intrekken.

4710

De **VOORZITTER**: Dat betreft motie M205.

Motie 205 'Meer recreatie is beter!' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

4715

De **VOORZITTER**: Ik kijk nog heel even rond. Als dat het was, zijn hiermee de beraadslagingen over agendapunt 11 afgerond. De stemming zal plaatsvinden aan het eind van de vergadering.

De discussie wordt gesloten.

4720

De **VOORZITTER**: Het volgende hebben we nu afgesproken: de heer De Wit zal als tweede vicevoorzitter het nu overnemen van mij voor agendapunt 12. Om 18.00 uur- We hebben om 18.15 uur opdracht gegeven aan de keuken om het eten klaar te zetten om 18.00 uur, want ze hebben drie kwartier nodig. Dus daar zijn ze nu volop mee bezig. De heer De Wit zal om 18.00 uur schorsen. Afhankelijk van hoe ver u dan bent bij agendapunt 12, om vervolgens daarna, na het diner of 12 af te ronden en eventueel natuurlijk door te gaan. Er zijn drie mondelinge vragen gesteld en de stemmingen moeten nog plaatsvinden. Dat betekent dat u het vandaag gaat halen. Ik ga nu de vergadering overdragen aan heer De Wit. En ik wens u allen, voor zover ik u niet meer mag zien, maar wellicht zien we elkaar nog volgende week of op een ander moment, maar heel fijne feestdagen en dank. De heer De Wit: the floor is yours.

4730

Voorzitter: de heer De Wit.

12. Legesverordening en tarieventabel 2024 (VD-66).

4735

De **VOORZITTER**: Ja, dan vervolgen wij de vergadering, met aan de orde voordracht 66 inzake de Legesverordening en de tarieventabel 2024. De Omgevingswet wordt per 1 januari 2024 ingevoerd. Het is zaak de legesverordening en de tarieventabel hierop aan te passen, anders vervalt de mogelijkheid om belastingen te innen voor een groot aantal provinciale diensten. Met de vaststelling beschikt de provincie over een geactualiseerde aan de Omgevingswet aangepaste verordening en tarieventabel 2024.

4740

De volgende sprekers hebben zich aangemeld voor dit punt. Dat zijn de heer Valk van de BBB, Statenlid De Weerdt van Volt, de heer Roosendaal van de VVD, de heer Heijnen van het CDA, de heer Klein in tweede termijn van de ChristenUnie, begrijp ik hier, de heer Mülder van D66, de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren en mevrouw Uiterwijk van JA21. En dan begin ik met de heer Valk van de BBB.

4745

Eerste termijn Provinciale Staten

4750

De heer **VALK** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Op hoofdstuk 9, Natura 2000 flora- en fauna-activiteiten vinden we bij punt 9.2.b het legaliseren van PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning dat 1600 euro zou moeten kosten. Dat voelt voor de BBB onrechtvaardig. PAS-melders zijn buiten hun schuld om in deze situatie terecht gekomen. Er zijn tussen de 166 en 280 PAS-melders in Noord-Holland. Dat betekent dat, als al deze PAS-melders gelegaliseerd zouden worden, dat er dan tussen de 265.000 en de 448.000 euro aan legeskosten gedekt dient te worden. Juist omdat de PAS-melders buiten hun schuld om in deze situatie terecht zijn gekomen, zou het de overheid, in dit geval de provincie Noord-Holland, sieren om de PAS-melders tegemoet te komen voor dit bedrag en dus de legeskosten naar nul te brengen. BBB wil dan ook een amendement indienen, en onze dank gaat uit naar de mede-indieners CDA, 50PLUS, PVV, Forum voor Democratie, VVD en JA21. Het dictum: Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 11 december 2023 te Haarlem, beraadslagend over de Legesverordening

4755

- 4760 en tarieventabel 2024. Hoofdstuk 9, Natura 2000 flora- en fauna-activiteit 9.2.b, het legaliseren van PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning, kosten 1600 euro. De indiener stelt voor het voorliggende besluit als volgt te wijzigen. Hoofdstuk 9, Natura 2000 flora- en fauna-activiteit punt 9.2.b, het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning, kosten nul euro. De dekking: de gederfde legeskosten kunnen gedekt worden uit de post Landbouwbeleid, en gaan over tot de orde van de dag. En voorzitter, ik heb hier voor u de getekende en niet-getekende versie.
- 4765

Amendement 36-11 december 2023
Legesverordening en tarieventabel 2024

4770

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.

Besluit:

Hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora- en fauna-activiteit, punt 9.2.b het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning. Kosten € 1.600,00.

4775

De indiener stelt voor het voorliggende besluit als volgt te wijzigen:

Hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora- en fauna-activiteit, punt 9.2.b het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning. Kosten € 0,00.

4780

Dekking:

De gederfde leges kunnen gedekt worden uit de post Landbouwbeleid.

4785

Bij hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora en fauna activiteit vinden we bij punt 9.2.b het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning wat 1.600,-- moet kosten. Dit voelt voor BBB onrechtvaardig. PAS-melders zijn buiten hun schuld om in deze situatie gekomen. Er zijn tussen de 166 en 280 PAS-melders in Noord-Holland. Indien alle PAS-melders gelegaliseerd zouden worden, dan zou dat tussen de € 265.000 en € 448.000 aan leges koste gedekt wordt. Juist omdat de PAS-melders buiten hun schuld om in deze situatie terecht zijn gekomen, zou het de overheid, in dit geval de Provincie Noord-Holland, sieren om de PAS-melders te gemoed te komen door het bedrag aan legeskosten naar € 0,00 te brengen. En gaan over tot de orde van de dag.

4790

Ondertekening: Vincent Valk (BBB), Dennis Heijnen (CDA), Hein Stulemeijer (50PLUS), Johan Delsing (Forum voor Democratie), Ivo Mantel (JA21), Nick Roosendaal (VVD) en Marco Deen (PVV).

4795

De **VOORZITTER**: Kijk eens aan, twee versies van het amendement, welke nu onderdeel uitmaakt van de beraadslagingen. En dat was ook het einde van uw inbreng. Dan gaan wij door naar Statenlid De Weerdt van Volt.

4800

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Mijn fractie kreeg toch eerst een gevoel van onrechtvaardigheid toen we de motie van BBB langs zagen komen. We weten met zijn allen dat de PAS-melders gedupeerd zijn geraakt door – nou ja, ik durf het misschien nu wel zo te zeggen – bijna wanbeleid van de Rijksoverheid en zou het niet meer dan logisch zijn dat ze daarvoor gecompenseerd worden. Uw motie vraagt nu om vanuit de provinciale begroting daarmee rekening te houden. Maar ik vraag me toch af – ik ben even gaan googelen – dat al eerder in 2021 door minister Schouten van LNV al een compensatie van 1600 euro is uitgereikt aan PAS-melders. Dus mijn vraag is – en dan richt ik me toch eventjes tot Gedeputeerde Staten – is het nou zo dat met dit amendement een extra tegemoetkoming wordt gezocht of niet?

4805

4810

De **VOORZITTER**: En dat was uw bijdrage denk ik. Er is verder geen interruptie. Dus we gaan door naar de heer Heijnen van het CDA. Hij ziet af van zijn inbreng. Dan ga ik naar de heer Mulder van D66. Ook niet. De heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren.

4815

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Deze keer wel van papier, in tegenstelling tot mijn vorige bijdrage. Het is een iets technisch stuk. We hebben in de commissie al aandacht gevestigd op de leges voor milieubelastende activiteiten die bedrijfstakken overstijgen; afdeling 3.2 Besluit activiteiten leefomgeving. En het trapsgewijs lager worden van de leges bij meerdere milieubelastende activiteiten. Omdat het hier een nieuwe categorie betreft, zullen we vandaag

een motie daaromtrent op zak houden weer. Nou, fijn toch? We zijn wel benieuwd naar hoe dit het komende jaar uit zal gaan pakken. Als we hier volgend jaar weer staan, zullen we dus wellicht op deze drempel omhoog terugkomen.

Maar vandaag wil ik wel met een motie komen – die moet ik zo nog even pakken, ben ik vergeten – voor iets anders. Dan ga ik nu een stukje citeren. Er staat bij de tarieventabel en Legesverordening: geen leges zijn verschuldigd voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit die wordt ingediend a, op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor de flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid onder g van de Omgevingswet ten behoeve van schadebestrijding, overlastbestrijding en populatiebeheer. Waarom, vraag ik mij dan af, zijn er bijvoorbeeld geen leges verschuldigd voor afschotvergunningen? Uitgangspunt bij leges is immers dat ze kostendekkend moeten zijn. Hoewel ik daar zelf soms bedenkingen bij mag hebben, kan ik me voorstellen dat bijvoorbeeld verkeersveiligheid en populatiebeheer voor natuurdoelen als provinciale taken worden gezien. Maar schadebestrijding op een vakantiepark of sportveld, we hebben recentelijk voorbeelden gezien van het doden van konijnen – waar het nou niet echt geweldig mee gaat nu, om het eufemistisch uit te drukken – bij golfbanen en bungalowparken. Moeten we daar dan geen onderscheid in maken, is mijn vraag. En daarom – ik moet hem nog even pakken zo, dat ga ik doen – kom ik met een motie, waarvan het dictum luidt: verzoeken het college van Gedeputeerde Staten te onderzoeken of een categorie aanvragen om een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteit die wordt ingediend a, op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g van de Omgevingswet ten behoeve van schadebestrijding, overlastbestrijding en populatiebeheer is, die niet noodzakelijkerwijs als uitvoering of uitvloeisel van provinciaal beleid kan worden gezien, kan worden onderscheiden. En voor vaststelling van de Legesverordening 2025 met een voorstel te komen om over die categorie leges te heffen, en gaan over tot de orde van de dag. U begrijpt waarom ik het deze keer wel van papier heb gedaan. Uit ambtelijke toetsing blijkt dat deze motie uitvoerbaar is en dat de mogelijkheid om te onderzoeken kan worden neergelegd bij de OD Noord-Holland-Noord. En aan de hand van de in 2024 nog in te dienen aanvragen kan dan worden gezien of dit onderscheid daadwerkelijk te maken is. Als dit onderscheid wenselijk, mogelijk, is, dan kan dat dus bij de Legesverordening 2025.

Motie 206-11 december 2023

Leges voor aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora-fauna-activiteit

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.

Constaterende dat:

- *Geen leges zijn verschuldigd voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora-fauna-activiteit die wordt ingediend: a. op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet ten behoeve van schadebestrijding, overlastbestrijding en populatiebeheer.*

Overwegende dat:

- *Niet alle aanvragen voor een omgevingsvergunning voor een flora-fauna-activiteit die wordt ingediend: a. op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet ten behoeve van schadebestrijding, overlastbestrijding en populatiebeheer, noodzakelijkerwijs een uitvloeisel zijn van provinciaal beleid.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Te onderzoeken of een categorie aanvragen om een omgevingsvergunning voor een flora-fauna-activiteit die wordt ingediend: a. op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet ten behoeve van schadebestrijding, overlastbestrijding en populatiebeheer is die niet noodzakelijkerwijs als uitvoering of uitvloeisel van provinciaal beleid kan worden gezien, kan worden onderscheiden;*
- *Voor vaststelling van de Legesverordening 2025 met een voorstel te komen om over die categorie leges te heffen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren).

4880 De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dat gezegd hebbende, wil ik nog even reageren op het amendement van de BBB. We vinden het eigenlijk jammer dat PAS-melders hier niet als een eensluidende categorie wordt opgevoerd. Daar hebben we het in het verleden al eerder over gehad. Wat ons betreft zijn bedrijven die netjes eerst een PAS-melding hebben ingediend en op basis daarvan zijn uitgebreid na inwerkingtreding van de PAS op 1 juli 2025 inderdaad buiten eigen schuld – om de
4885 woorden van de heer Valk ook inderdaad aan te halen – in deze situatie terechtgekomen. Maar bij de PAS-melders die voor 1 juli 2015- Ik zei net ‘2025’ volgens mij. 2015. Excuses. -Illegaal zijn uitgebreid en later via een PAS-melding legalisatie proberen te bewerkstelligen, is het wat ons betreft wel een ander verhaal. En daarom zullen we, ondanks onze sympathie voor een oplossing voor de eerste categorie, toch tegen dit amendement stemmen. Dank u wel.

4890 De **VOORZITTER**: En dan zijn wij nog in afwachting van een ondertekende motie. Gaat u die nu direct halen? Als ik hem niet heb, bestaat hij niet. [...] Kijk eens. Hartelijk dank. In tweevoud en ondertekend, en daarmee maakt de motie onderdeel uit van de beraadslagingen. En gaan wij door met de behandeling van het onderwerp, naar mevrouw Uiterwijk van JA21. Zij ziet af van
4895 haar inbreng. De heer Stulemeijer van 50PLUS.

De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Dank, voorzitter. Ook maar even ouderwets van papier, en heel kort. De tarieven en leges, daar heeft mevrouw Poot van de VVD in de commissie op gewezen, zouden behandeld moeten worden voor de begroting, omdat meneer Valk ook meteen bewezen
4900 heeft met zijn amendement dat hij ogenblikkelijk een gat in de begroting dreigt te schieten. Dat neemt niet weg dat de PAS-melders buiten hun schuld dreigen opgezadeld te worden met een fikse regeling. Wij vinden dat oneerlijk. Wij zijn dus van mening dat de heer Valk een zeer terecht amendement heeft ingediend, dat wij volledig steunen. Dank u wel.

4905 De **VOORZITTER**: En dan heb ik op mijn lijstje nog staan de heer Roosendaal van de VVD, maar die is niet aanwezig, zie ik. En dat komt wellicht later. Dan gaan wij nu door, en ik denk dat het zonder schorsing kan, kijk ik voorzichtig naar rechts, met de beantwoording in eerste termijn door het college. Gedeputeerde Beemsterboer.

4910 *Eerste termijn Gedeputeerde Staten*

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. In eerste instantie met betrekking tot het amendement voor de Legesverordening, om die bij PAS-melders naar nul te brengen. Volt gaf het ook al even aan: het voelt inderdaad eerlijk. Deze bedrijven hebben buiten hun schuld al bijna vijf
4915 jaar eigenlijk gewoon geen rechtszekerheid. Dat zijn we aan het herstellen. Voor dat herstel worden ook ambtelijke uren ingezet en daar staan over het algemeen leges tegenover. Eerder is er inderdaad aangegeven, zoals ook Volt even aanhaalde, dat van de 4800 euro die aan ambtelijke uren in Nederland gemiddeld daarvoor gemaakt worden, 1600 euro betaald wordt door het ministerie van de LNV, 1600 euro betaald wordt door de provincie – dat hebben wij al ingeboekt – en er nog 1600 euro in rekening gebracht wordt bij de PAS-melders. Zoals ik het
4920 amendement versta, is het meer een principiële standpunt dat hier geen leges tegenover zouden horen te staan voor de aanvragers. En dat principiële standpunt kan ik best volgen. Dus die laten we ook aan de Staten. Overigens kan uit de post landbouw- Stel nou dat we alle PAS-melders op 1 januari al gaan legaliseren, is de post landbouw daar niet geheel toereikend voor. Daar ga ik dan een oplossing voor vinden en heel misschien bij u terecht komen. Maar zoals het er nu naar
4925 uitziet, is het uit die post goed te dekken als dat over de komende jaren gespreid wordt.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Misschien niet zozeer een opmerking, maar meer een vraag ter verduidelijking. Stel nou, het amendement wordt aangenomen en je bent een PAS-melder en je vraagt dan de vergunning aan, dan wordt de PAS-melder dus vrijgesteld van de kosten die
4930 daarmee gemoeid gaan. Zo begrijp ik het goed? Betekent het nou ook dat de PAS-melder dan naar LNV kan gaan en vraagt van: joh, krijgen wij dan 1600 euro? Dat is mij niet helemaal duidelijk.

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Uw verhelderende vraag helpt mij ook, voorzitter. Wij maken
4935 4800 euro aan kosten gemiddeld in Nederland. Het is een keer berekend en afspraken over gemaakt. Die brengen wij voor 1600 euro in rekening bij LNV, voor 1600 euro in rekening bij de aanvragende agrariër zelf, die gelegaliseerd wordt, en voor 1600 euro nemen wij de kosten op

ons. En wij zeggen: nee, wij gaan nu die 3200 euro kosten voor onze rekening nemen en die 1600 euro vragen wij nog steeds bij LNV. Dat is de puzzel. Ja. Dank.

4940

Dan nog met betrekking tot leges heffen voor faunabeheer. Nou kunnen er inderdaad gevallen zijn dat faunabeheer niet als allerbelangrijkste doel de directe populatiebeheerdoelen van de provincie heeft, maar in bijna alle gevallen is dat natuurlijk wel zo. Bijna altijd gaat het om beheer van ganzen. Dan wordt het wel een enorme administratieve slag om daar leges voor te gaan boeken en vervolgens waarschijnlijk ook in de meeste vallen weer vergoedingen tegenover te zetten, omdat die agrariërs of jagers daar in de knoop mee komen, omdat dan gewoon de kosten veel hoger gaan worden. Dus wij stellen voor om die hele administratieve slag niet op te zetten en ontraden deze motie dan ook.

4945

4950

De **VOORZITTER**: Dank voor de beantwoording door het college. Ik kijk de zaal rond of er behoefte is aan een tweede termijn. Ik zie in ieder geval de heer Hollebeek. Ik ga even het lijstje af. De heer Valk van de BBB voor tweede termijn? Niet aan de orde. Statenlid De Weerd van Volt. Niet aan de orde. De heer Roosendaal van de VVD is nog steeds niet aanwezig. Dus ook niet aan de orde. De heer Heijnen van het CDA. De heer Klein van de ChristenUnie. Ook niet. De heer Mülder van D66. En dan toch de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren.

4955

Tweede termijn Provinciale Staten

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Ja, daar ben ik toch nog even. Even zitten te broeden over het onderscheid tussen, misschien is de terminologie wat verwarrend, maar wat in de volksmond de echte PAS-melders en de valse PAS-melders wordt genoemd. Daarom wil ik toch ook eventjes zelf met een amendement komen. En die titel ik, en ik zal hem meteen tekenen voor u, Geen leges voor echte PAS-melders. Ik zal het voorlezen. Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 11 december 2023 te Haarlem, beraadslagend over de Legesverordening en tarieventabel 2024. Hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora- en fauna-activiteit, punt 9.2.b, het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning, kosten € 1.600,00. De indiener stelt voor het voorliggende besluit als volgt te wijzigen: Hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora- en fauna-activiteit, punt 9.2.b het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning, kosten nul, met uitzondering van de 'valse PAS-melders'. Dekking: de gederfde leges kunnen gedekt worden uit de post landbouwbeleid. De toelichting is dat de echte PAS-melders bedrijven zijn die netjes eerst een PAS-melding hebben ingediend en op basis daarvan zijn uitgebreid. Dan gaat het om bedrijfsuitbreiding van na de invoering van de PAS op één juli 2015 – ik zal het deze keer goed zeggen. En uitbreidingen van voor die datum vallen dan onder de categorie – ik heb het zelf niet bedacht – valse PAS-melders. Maar ik zie de heer Valk.

4960

4965

4970

4975

Amendement 000-11 december 2023 Geen leges voor echte PAS-melders

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 11 december 2023.

4980

Besluit:

Hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora en fauna activiteit, punt 9.2.b het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning. Kosten € 1.600,00.

De indiener stelt voor het voorliggende besluit als volgt te wijzigen:

4985

Hoofdstuk 9 Natura 2000 Flora en fauna activiteit, punt 9.2.b het legaliseren van een PAS-melding door omzetting naar een omgevingsvergunning. Kosten € 0,00, met uitzondering van de 'valse PAS-melders'.

Dekking:

4990

De gederfde leges kunnen gedekt worden uit de post Landbouwbeleid.

Toelichting

Echte PAS-melders zijn de bedrijven die netjes eerst een PAS-melding hebben ingediend en op basis daarvan zijn uitgebreid. Dat gaat om de bedrijfsuitbreiding van na de invoering van het PAS, 1 juli 2015. Uitbreidingen van voor die datum zijn de valse PAS-melders.

4995

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren).

5000 De **VOORZITTER**: Dan gaan we eerst dit amendement even bekijken en de krabbel waarnemen, waardoor het amendement onderdeel is van de beraadslagingen. En dan gaan we nu door naar de heer Valk die een vraag aan u heeft.

5005 De heer **VALK** (BBB): Ik hoor dat u zegt over valse PAS-melders. Maar het ligt wel in de wet vast, in de definities, wanneer iemand een PAS-melder is. Dat kun je op de website van BJ12 lezen. Het heeft ook te maken met waar het bedrijf lag, waar die op uitstoot en wat de referentiedatum van dat natuurgebied was. Dus het is te makkelijk om te zeggen: er zijn twee soorten, valse en niet valse; of echte en niet echte. Dus ik vind dat wel een heel lastige om dan hier te bepalen wat dan vals en niet vals is, terwijl het dus in de wet vastligt.

5010 De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Het onderscheid wat hierin is gemaakt, is inderdaad degenen die voor 2015 hebben ingediend en daarna uitgebreid hebben, en niet die voor 2015 illegaal dan uitgebreid zouden hebben en daarna via een PAS-melding zouden hebben geprobeerd te legaliseren. Ja? Dank u wel.

5015 De **VOORZITTER**: Dat was het. Waarvoor dank. En dan ga ik mijn lijstje vervolgen.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Een punt van orde graag.

5020 De **VOORZITTER**: Ik kijk. Een oplettende luisteraar.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Ik wil toch gebruikmaken van mijn tweede termijn.

5025 De **VOORZITTER**: U wilt alsnog een tweede termijn. Ik ga u de gelegenheid niet nu geven. Ik ga het lijstje even af. Dan komt u aan het einde van het lijstje aan de beurt. Het woord is aan mevrouw Uiterwijk, als zij dat wenst. Dat wenst zij niet. De heer Stulemeijer. Ook niet. Dan kom ik toch bij u uit. Statenlid De Weerdts van Volt.

5030 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel voor het woord. Voorzitter, vooropgesteld, wij zijn absoluut voorstander van dat PAS-melders niet nog een keer moeten betalen voor wat er in het verleden met hen is gebeurd. Maar ik wil toch wel eventjes een laatste paar woorden wijden over het nou precies zit. Ik ben in ieder geval dankbaar dat de gedeputeerde heeft kunnen uitleggen hoe het nou zit. Maar ik lees ook op de website van de aanpak stikstof dat over de kosten van de vergunningverlening nog afspraken gemaakt moeten worden. Dus ik wil er wel graag voor waken
5035 dat, op het moment dat wij dit amendement aannemen en het moment dat LNV dan toch afspraken met ons maakt over de kosten voor een vergunningverlening, dat we uiteindelijk in de situatie belanden dat de PAS-melders geld op hun bankrekening gestort krijgen en een vergunning hebben. Dat lijkt me dan weer de andere kant van de weegschaal in de eerlijkheid en oneerlijkheid. Tot zover.

5040 De **VOORZITTER**: En dat was dan de tweede- Ik denk dat er nog een interruptie aan komt. Dat gaan we even vragen. Ja, Statenlid De Weerdts is terug en de heer Valk krijgt het woord.

5045 De heer **VALK** (BBB): Die eerste 1600 euro van mevrouw Schouten, dat was voor het advies die de PAS-melders gemaakt hebben voor het verkrijgen van de vergunningen. Dus dat heeft niks met de vergunningen zelf te maken, maar met het advies dat ze daarvoor nodig hadden. Toevallig zijn die bedragen gelijk, maar het een heeft niks met het ander te maken. De een is legeskosten en de ander is een tegemoetkoming in de gemaakte kosten. Dus legeskosten. Dus je krijgt geen geld omdat ze een vergunning aanvragen.

5050 De **VOORZITTER**: Dat is een opmerking van de heer Valk en daar kunt u nog op reageren, Statenlid De Weerdts.

5055 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Ik kijk hierbij ook- Nogmaals, ik zit dus klaarblijkelijk niet heel erg goed in het dossier of niet zo goed als mijn collega's van de BBB. Kan ik hieruit opmaken dat

hetgeen wat op de website staat, dat er nog afspraken moeten worden gemaakt over de leges voor de vergunningverlening, dat het nu niet meer aan de orde is? Dat zijn in ieder geval de laatste woorden die ik hierover wil zeggen.

5060 De **VOORZITTER**: Dat klinkt als een mooi onderwerp van gesprek onderling voor tijdens het eten. Dan ga ik kijken naar het college voor een tweede termijn. De heer Beemsterboer.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

5065 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, er staan dan eigenlijk nog twee dingen open. Die kosten inderdaad, als het gaat om de leges – we hebben het over de Legesverordening – dan gaan de leges alleen over de kosten die wij ambtelijk maken en die vergoed worden door een aanvrager. In dit geval kiezen we er dan dus voor om die leges, waar wij voor een derde deel een vergoeding van het Rijk krijgen, om die andere twee derde voor onze eigen rekening te nemen. Nog even los van allerlei andere landelijke regelingen, want rondom PAS is natuurlijk de
5070 afgelopen negen jaar zo ontzettend veel gebeurd dat ik ook niet durf te zeggen dat er nooit niemand geld heeft gekregen daarvoor, maar in elk geval niet voor het aanvragen van die legalisatie. De onze kosten die daartegenover staan, dat heb ik net uitgelegd, dat is een derde, een derde, een derde. We kiezen er nu voor om niet meer een derde bij de aanvrager te leggen. Althans, dat is waar de motie toe oproept en die wij omarmen.

5075 En dan nog de Partij voor de Dieren. Ja, die zegt hij eigenlijk: er is ook een categorie valse PAS-melders. Ik heb wat moeite met het woord, merk ik. Ik denk dat er voldoende duidelijk is gemaakt door de indiener van het andere amendement, door meneer Valk, dat er een duidelijke definitie is van PAS-melders. Je hebt ook interimers en vrijgestelden. Het gaat nu echt specifiek
5080 om de leges voor PAS-melders. Het staat ook zo in de Legesverordening. Dus laten we dat duidelijk houden. Daarom zou ik deze ontraden, omdat het hier echt wel ingewikkeld van wordt. Dank u wel.

5085 De **VOORZITTER**: Dan komen wij tot een afronding van de beraadslagingen over dit agendapunt. Dat betekent dat er geen moties of amendementen meer ingediend of gewijzigd kunnen worden. En dan denk ik ook dat daar verder ook geen behoefte aan is om nog op andere al eerder ingediende moties of amendementen terug te komen. Dat betekent dat we de beraadslagingen afronden en dat we aan het eind van de vergadering stemmen over de moties, amendementen en het voorstel.

5090 *De discussie wordt gesloten.*

13. Dit punt wordt behandeld als hamerstuk 8.k.

5095 **14. Vragenuur.**

De **VOORZITTER**: Dan kijk ik op de klok en is het 17.45 uur. Dus dan stel ik voor dat wij gewoon een aanvang gaan maken met het volgende agendapunt, zijnde de mondelinge vragen vanuit de Staten. Daar hebben we een prachtig lijstje voor. Ja, dat is hier. Het vragenuur is aan de orde.
5100 Voor alle duidelijkheid wil ik erop wijzen dat conform het gestelde artikel 46 van het Reglement van Orde tijdens het vragenuur geen interrupties zijn toegestaan en geen moties kunnen worden ingediend. De spreektijd bij het vragenuur is voor de eerste termijn van PS drie minuten en dat geldt ook voor het college. In de tweede termijn heeft PS één minuut en ook het college heeft één minuut. En eventueel aanvullende vraagstellers kunnen in tweede termijn ook één minuut
5105 spreektijd krijgen.

Er zijn naar mijn weten drie sets mondelinge vragen ingediend en wel door de fractie Partij voor de Dieren inzake Kwaliteit water extra onder druk door Omgevingswet, door de fractie 50PLUS inzake Ondertekening allonge 2 Bloemendalerpolder door provincie Noord-Holland en door de
5110 fractie SP inzake Resort De Breeck.

Mondelinge vragen ingediend door Partij voor de Dieren inzake Kwaliteit water extra onder druk door Omgevingswet.

5115 De **VOORZITTER**: En dan gaan wij starten met eerstgenoemde en ik geef het woord aan mevrouw Haas voor het stellen van haar vragen.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Ik hou het kort. De inleiding is uitgebreid, kunt u lezen. In de Omgevingswet krijgen provincies en ook gemeenten onder de Omgevingswet meer
5120 vrijheid bij het opleggen van regels voor lozingen op het riool door bedrijven, indirecte lozingen. We maken ons ernstige zorgen over de kwaliteit van onze leefomgeving. We hopen dat GS ons kan geruststellen met de antwoorden op de volgende vragen. 1, hoever is onze organisatie in het vermijden van de risico's voor indirecte lozingen door bedrijven bij het inwerking treden van de Omgevingswet over ongeveer drie weken? Op welke wijze houdt de Omgevingsverordening 2022
5125 rekening met de gesignaleerde risico's? Kan GS beargumenteren waarom zij denken dat dat voldoende is? 3, wat is het beleid van de provincie in deze? Onder andere, hoe gaat zij het aantal vervuilende lozingen doen afnemen in plaats van toenemen? Omgang met zorgplicht en handhaving capaciteit, et cetera. En 4, heeft dit onderwerp extra aandacht gekregen van de provincie richting de omgevingsdiensten? Dank u wel.

5130 De **VOORZITTER**: En dan kijk ik naar een gedeputeerde Kocken voor het beantwoorden van deze vragen.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. En dank u wel aan de Partij voor de Dieren, mevrouw Haas, voor het stellen van deze vragen. We zijn al een paar keer eerder volgens mij een
5135 beetje op dit spoor geraakt. Ik denk dat de zorgen die u uit, en die niet alleen bij u liggen, maar ook bij de Unie van Waterschappen en andere lokale overheden, wel terecht zijn. Die voelen wij hier ook. Dat is eigenlijk ook waarom we in 2020 een samenwerkingsovereenkomst hebben gesloten met de waterketenpartners van het Noorderkwartier. Dat zijn de gemeenten, het
5140 Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en met PWN. Daarin hebben we afspraken gemaakt om meer grip te krijgen op die indirecte lozingen. Om invulling te geven aan het begrip 'grip krijgen op die lozingen' hebben we vervolgens een projectteam opgestart. Dat bestond uit een afvaardiging van al die overheden en overigens ook van de OD's en Rijkswaterstaat. In dat samenwerkingsverband werken wij aan een pilot indirecte lozingen. Het programma is dit jaar
5145 gestart. Het is de bedoeling dat die pilot de komende drie jaar een vervolg gaat krijgen. De opstartfase van dit jaar heeft wel inzicht gegeven in de benodigde structurele personele inzet voor het duurzaam uitvoeren van de VTH-taken van de omgevingsdiensten voor de provincies en de gemeenten. Tegelijkertijd moet ik zeggen dat er niet een heel direct verband is aangetoond tussen de indirecte lozingen en de waterkwaliteit en dat het daarmee ook wel ingewikkeld is om-
5150 Want dat is denk ik waar u naar op weg bent: verbiedt het allemaal. Dat kan nou ook weer niet zo makkelijk, omdat we bijvoorbeeld, als we kijken naar de drinkwatervoorzieningen, waarvoor wij voor een groot gedeelte afhankelijk van het IJsselmeer, de kwaliteit van het water van het IJsselmeer dan weer voor een aanzienlijk deel wordt gevormd door het water wat daar vanuit de rivieren binnenstroomt. Dus bijvoorbeeld het IJsselwater heeft waarschijnlijk een veel groter
5155 effect. Als de kwaliteit van het IJsselwater niet op peil is, dan is de vraag: in hoeverre de indirecte lozingen, welk aandeel die hebben in de waterkwaliteit. Dus dat is nog wel iets waar we op dit moment nog onvoldoende voor weten om ook te kunnen legitimeren welke maatregelen je daarop moet nemen. En we hopen dat wij door de pilot meer zicht krijgen op welke maatregelen, welke effecten zullen hebben en dus ook welke je in groter verband zou willen uitzetten. Dat is
5160 eigenlijk het algemene antwoord wat we hebben. Juist omdat we nu nog middenin die pilot zitten, kunnen we nu nog geen verdere generieke maatregelen nemen. Dat neemt niet weg dat ik de zorgen die u heeft, zeker herken. We hebben ook kennisgenomen van de artikelen waar u naar verwijst en we zien wat er op ons afkomt. Maar dat betekent op dit moment nog niet dat wij als provincie beleid kunnen maken of maatregelen kunnen nemen om dat allemaal over drie weken
5165 stop te zetten. Want dat is volgens mij waar u een soort deadline in ziet van, dan is de Omgevingswet er: wat gaat de provincie dan doen? Althans, zo had ik dat een beetje opgevat. Op dit moment zitten we dus middenin het proces om in te schalen en te beoordelen welke maatregelen de provincie daarover zou moeten nemen in samenwerking met die waterpartners. Het zijn namelijk niet alleen maatregelen die wij vanuit de provincie kunnen nemen. Eigenlijk
5170 liggen de meeste maatregelen die genomen moeten worden ofwel bij gemeenten of bij de waterschappen en hebben wij daar maar een heel beperkte taak in. Maar in die samenwerking nemen wij in ieder geval onze verantwoordelijkheid.

5175 De **VOORZITTER**: En daar was de punt. Dan vraag ik de vragensteller of zij nog behoefte heeft aan aanvullende vragen. Daar wordt even overleg over gevoerd. Ik vermoed dat u dat heeft. Dan kunt u nu gebruik maken van één minuut tijd om nog aanvullend enkele vragen te stellen.

5180 Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Allereerst, ik heb geen intentie om iets te verbieden. We zijn heel erg benieuwd hoe we ermee om moeten gaan. Waar wij ons vooral zorgen om maken, is de omkering die nu in de wet gaat komen. Dus het zorgpunt: naar minder vergunningplicht eigenlijk. Dat gaat wel in januari al in, volgens mij. Tenzij er een overgangsrecht is. Maar hoe gaan we daar dus eigenlijk per 1 januari al mee om? En uiteraard, de pilot is een heel goed punt. We zijn ook wel benieuwd hoe dat verder gaat. Maar vooral die omkering.

5185 De **VOORZITTER**: Dank voor uw vraag. Ik kijk nog even de zaal rond of er nog andere vragen vanuit Provinciale Staten zijn. Ik zie weinig beweging. Dus is het aan gedeputeerde Kocken om de andere vragen nog te beantwoorden.

5190 Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, eigenlijk, zoals ik u net al zei: wij delen die zorg. Ik zie ook dat die omkering eraan komt. En de vraag, want we gaan inderdaad van 'lozen is verboden, tenzij u een vergunning heeft' naar 'lozen mag, mits dat zich binnen bepaalde voorwaarden voordoet'. Op dit moment hebben wij voor het inwerking treden van de Omgevingswet nog geen oplossingen daarvoor. Dat is ook wel gewoon zoals de wet zich aanpast, zullen we moeten kijken welke instrumenten wij nog hebben. En ik hoop dus ook dat we daar in de pilot gaan leren welke instrumenten we daar überhaupt voor kunnen inzetten. Dus ik kom er graag bij u op terug, want het is niet een onderwerp wat we voor het eerst volgens mij bij de hand hebben en ook zeker niet voor het laatst. Maar er is nu nog, in de fase waar we nu in zitten, nog geen antwoord te geven over hoe we dit veronderstelde risico kunnen ondervangen.

5200 De **VOORZITTER**: Dank voor de beantwoording door gedeputeerde Kocken.

Mondelingen vragen ingediend door 50PLUS inzake Ondertekening Allonge 2 Bloemendalerpolder door PNH.

5205 De **VOORZITTER**: Dan gaan wij door naar de volgende set aan mondelinge vragen. Daarom wil ik vragen aan de heer Stulemeijer van 50PLUS om zijn vragen te stellen.

5210 De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Dank, voorzitter. Voorzitter, het betreft de ingekomen stukken van november '23. Ja, die bij november geagendeerd waren, nummer dertig. Ondertekening van allonge 2 Bloemendalerpolder door de provincie Noord-Holland. Voor wie het niet weet, de Bloemendalerpolder ligt tussen Weesp, Muiden en Diemen. Vragen aan het college. Na circa twintig jaar onderhandelen hebben partijen in 2012 een overeenkomst bereikt. Het bouwplan, op grond waarvan de huidige bewoners hun woningen hebben gekocht voor bedragen vanaf 650.000 euro, werd voorgeschoteld als wonen in het groen in een tuindorppachtige omgeving.

5215 Door de wijziging van de SUOK met een allonge, nu ter tekening, worden aan de bestaande wijk zeshonderd woningen toegevoegd. Is het college van mening dat overeenkomsten partijen verplichten tot nakoming? De tweede vraag: is het college van mening dat de laatste jaren het vertrouwen van de burger in de betrouwbare overheid steeds verder is gedaald en dat wij allen de opdracht hebben het vertrouwen in de overheid ten minste te doen groeien? Is het college van mening dat de wijziging van de bij koop en levering afgesproken voorwaarden het vertrouwen in een betrouwbare overheid zelfs schaden? Is het college van mening dat, indien de buurman in het water springt, het college ook in het water moet springen? Met andere woorden, als partijen als het Rijk, de gemeente Amsterdam, de GEM en de private partijen een onfatsoenlijke overeenkomstwijziging tekenen, de provincie dat ook moet doen? De gemeente Amsterdam heeft zich verplicht om de rechten en plichten van haar fusiepartner te respecteren. De fusiepartner is Weesp. Is het college van mening dat wijziging van de SUOK hiermee overeenstemt? Tot slot, vraagt het college de allonge bij de SUOK niet te ondertekenen. Ik dank u wel.

5225

5230 De **VOORZITTER**: Dank voor de vragen. Ik kijk naar gedeputeerde Beemsterboer voor de beantwoording daarvan.

5235 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. In antwoord op de eerste vraag, of die overeenkomsten verplichten tot nakomen: jazeker. Het college van GS is goed voor zijn handtekening. Maar als alle partijen in zo'n overeenkomst uiteindelijk met wederzijds goedvinden en na verloop van tijd een wijziging voorstellen waar wij ons ook in kunnen vinden, dan kan zo'n overeenkomst ook gewijzigd worden. Dat noemen we een allonge. Althans, dat middel gebruiken we meestal om dat soort wijzigingen door te voeren. En dan zegt u iets over de betrouwbaarheid van de overheid. Die opdracht hebben we natuurlijk zeker, als antwoord op uw tweede vraag. Die betrouwbaarheid zou bijvoorbeeld toe kunnen nemen door het oplossen van de woningnood. In 5240 dit geval lossen we natuurlijk voor zeshonderd extra woningen de woningnood een deeltje op. Dan de derde vraag gaat over afspraken rond koop en levering. Daar is de provincie geen partij in, is ons antwoord. Vierde vraag, betitelt u de afspraken tussen de GEM en onder andere de gemeente Amsterdam en het Rijk als onfatsoenlijk? We nemen afstand van die duiding. Op de 5245 vijfde vraag kan ik antwoorden dat het college geen partij is in de afspraken die de gemeente Amsterdam gemaakt heeft met de voormalige gemeente Weesp en/of de bestuurscommissie van Weesp. En de laatste vraag is eigenlijk een oproep om de SUOK niet te tekenen, maar we hebben juist geïnformeerd op dat wij dat wel willen doen. Dank u wel.

5250 De **VOORZITTER**: Dank voor uw beantwoording. Dan kijk ik de vragensteller aan of hij nog aanvullende vragen wil stellen en dat is het geval. Dan mag u naar voren komen en dan heeft u daar maximaal één minuut de tijd voor.

5255 De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Dank, voorzitter. Ik denk dat ik die één minuut niet nodig heb. Als alle partijen, zegt de gedeputeerde, dan tekenen wij ook. Dat was het voorbeeld van het in het water springen. Maar alle partijen, helaas, hij vergeet de belangrijkste partijen. Dat zijn zo'n kleine drieduizend mensen die een woning gekocht hebben op grond van wat hen is voorgeschoteld. En dat wordt dus gewoon niet nagekomen. Vandaar ook de kwalificatie 'onfatsoenlijke tekeningen', of hoe heb ik het precies gezegd. Ik vind het onfatsoenlijk wat hier 5260 gebeurt. Ik vind ook dat, als ik in deze Staten mag verkeren, ik daar de nadruk op moet leggen dat het onfatsoenlijk is, want ik wens niet aangesproken te worden later met: ja, maar jullie hebben dat ook allemaal goed gevonden. Nee, we hebben dat niet goed gevonden. Althans, ik heb het niet goed gevonden. 50PLUS heeft het niet goed gevonden. Ik zou de gedeputeerde willen vragen daar eens over na te denken. Of het college. Dank u wel.

5265 De **VOORZITTER**: Dan kijk ik de Staten rond of er nog andere behoeften bestaan om vragen te stellen. Dat is niet het geval. Dan kijk ik de gedeputeerde aan met de vraag of hij wil reageren op deze bespiegeling, waar ik niet echt een concrete vraag in heb kunnen ontwaren. Als dat niet het geval is, gaan wij door naar de volgende set aan mondelinge vragen.

5270 *Mondelinge vragen ingediend door SP inzake Resort de Breeck.*

De **VOORZITTER**: Dat betreft de vragen van de fractie van de SP over Resort de Breeck. Daarvoor is het woord aan mevrouw Bouhlef.

5275 Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dank u wel, voorzitter. Het college van Landsmeer wil zich inzetten voor het realiseren van een vakantieresort, Resort de Breeck aan de Scheepsbouwersweg te Landsmeer op een plek waar nu nog volkstuinen zijn. Dit terwijl er een wachtlijst is van bijna 23 jaar voor een sociale 5280 huurwoning. Een recent onderzoek heeft uitgewezen dat woningbouw, ondanks de snelweg A10 en de elektriciteitsmast, wel degelijk woningbouw mogelijk is. Dit in tegenstelling tot wat de gemeente Landsmeer altijd beweerd heeft. Nu heeft de wethouder aan een van de raadsleden laten weten dat bouwen geen optie is, want de provincie houdt dit tegen. Het bekende zinnetje. Wij hebben daar wat vragen bij. Wat is de stand van zaken omtrent Resort de Breeck en het 5285 bouwen van woningen op deze locatie vanuit de provincie? Klopt het dat de gedeputeerde aan de wethouder heeft laten weten het bouwen van woningen niet te willen in dit gebied of tegen te houden in dit gebied? Klopt het dat de bestemmingswijziging via de provincie gaat in verband met het aangrenzende BPL en het ietsje verderop liggende Natura 2000-gebied? 4, bij het bouwen van woningen dient de geluidswal aangepast te worden. Klopt het dat de kosten alleen gedragen dienen te worden door de gemeente Landsmeer? Of kunnen ze elders ook nog steun krijgen, 5290 omdat het een A-weg betreft? En wanneer zou dit voorstel Resort de Breeck aan de Staten voorgelegd worden? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan kijk ik naar het college. Wederom de heer Beemsterhoeve voor de beantwoording.

5295

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. In antwoord op de eerste vraag, de ontwikkeling van Resort de Breeck is een gemeentelijke aangelegenheid. De laatste stand van zaken dateert van een paar weken geleden en is dat de gemeente kijkt met de ontwikkelaar naar de mogelijkheden om in het ontwikkelgebied naast verblijfsrecreatie ook reguliere woningbouw te kunnen realiseren. Althans, voor zover wij weten. De tweede vraag, klopt het dat gedeputeerde aan wethouder Bonenkamp heeft laten weten tegen het bouwen van de woningen te zijn in dit gebied? Nee, is het antwoord. Maar Landsmeer heeft wel de vrijheid om ons beleid te interpreteren en dat heeft zij ook gedaan. Overigens hebben wij goed overleg met zowel deze wethouder van Wonen, als recent ook nog in een overleg met alle woonwethouders in de regio. Dan de vraag of het klopt of de bestemmingswijziging via de provincie gaat. Elke bestemmingswijziging die een provinciaal belang raakt, waaronder natuur, vraagt vooroverleg met de provincie. De gemeente coördineert het proces rond de bestemmingswijziging en de afstemming met de provincie. De vierde vraag bij het bouwen van woningen over die geluidswal. Dat is op dit moment niet aan de orde. Zodra de gemeente woningbouw zou willen realiseren in het gebied, dan wordt verkend welke maatregelen daarvoor nodig zijn. Een geluidswal kan daar onderdeel van uitmaken en de financieringsmogelijkheden daarvan. Dat is op dit moment niet in beeld, in elk geval niet bij ons. De vijfde vraag, wanneer dit onderwerp aan de Staten wordt voorgelegd. De gemeente legt een ontwerpbestemmingsplan voor aan Gedeputeerde Staten. Die beoordeeld of er voldoende rekening is gehouden met de instructieregels die Provinciale Staten heeft opgenomen in de Omgevingsverordening. Een bestemmingsplan wordt niet aan Provinciale Staten voorgelegd. Dat zou ik u ook niet aan willen doen trouwens. Dank u wel.

5300

5305

5310

5315

Maar misschien is het wel goed om nog even toe te voegen dat, voor de regels rondom BPL gelden natuurlijk zowel aan de recreatiekant als aan de woonkant regels. Dank u wel.

5320

De **VOORZITTER**: Dank voor die beantwoording. Ik kijk naar de vraagsteller en zij wil nog gebruik maken van haar mogelijkheid om nog in maximaal één minuut aanvullende vragen te stellen. Bij deze.

5325

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik heb één korte vraag. U schetst inderdaad het idee dat ze een combi zouden willen. Dat is overigens niet de gehele raad, maar twee partijen. Die combinatie willen ze dus- Het resort willen ze dus op de plek waar het nu over gaat en dan de woningbouw realiseren in BPL. Hoe denkt u daar dan over?

5330

De **VOORZITTER**: Voordat de vraag beantwoord kan worden, kijk ik nog even in de rondte, maar er is geen aanleiding om het opstaan te onderbreken. Dus de beantwoording door de heer Beemsterboer.

5335

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Voorzitter, dank u wel. Ik heb natuurlijk niet het geluk dat ik wethouder ben van Landsmeer. Ik zou u als Provinciale Staten ook adviseren om het democratisch proces gewoon in de gemeente Landsmeer te laten plaatsvinden. Als dat uiteindelijk leidt tot een verzoek van de gemeente Landsmeer aan de provincie, vanwege provinciaal beleid bijvoorbeeld, zien we dat vanzelf en kunnen we ons oordeel daarover vormen. Dank u wel.

5340

De **VOORZITTER**: Dank ook voor die nadere beantwoording. Dan ronden wij het vragenuur bij deze af.

15. Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

5345

De **VOORZITTER**: Dan wil ik voorstellen, voordat we gaan eten, dat we nog even gaan luisteren naar de advisering van het college op de moties Vreemd aan de Orde van de Dag, zodat u de uitkomst daarvan kunt betrekken tijdens al dan niet overleg rondom het diner, zodat we na het diner direct kunnen overgaan tot de stemmingen. De vraag hoe laat dat is, hangt natuurlijk af van de duur van de beantwoording van het college, maar ik stel voor dat we hierin gaan partneren en

5350

dat we die zo beknopt mogelijk houden, zodat we zo snel mogelijk naar het diner kunnen gaan. En dan kom ik bij u terug hoe laat we weer na het diner verder gaan.

5355 Maar eerst kijk ik naar het college voor de beantwoording, of een reactie, moet ik zeggen, op de moties Vreemd aan de Orde van de Dag, zoals die eerder vandaag zijn ingediend. En is het woord aan Gedeputeerde Kocken.

5360 Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. Er zijn twee moties waar ik een pre-advies op geef. Dat is M188 en M189, allebei van de SP en de Partij voor de Dieren.

5360 Als u het goed vindt, wil ik eigenlijk beginnen met M189. Dus dat is Beleidsregel recreatieve druk Natura 2000 beperken. Ik zou die motie willen ontraden. Dat is eigenlijk omdat er op dit moment voldoende instrumentarium is om de negatieve effecten van recreatie op Natura 2000-doelstellingen te voorkomen. We hebben de Wet natuurbescherming en daarin is een vergunningplicht opgenomen. Als men iets wil ondernemen waarvan een effect op de natuur niet is uit te sluiten, geldt een vergunningplicht. En om een vergunning te bekomen, is dan een onderzoek nodig naar de effecten die de gevraagde activiteit heeft. Als blijkt dat die effecten niet significant zijn of dat dat kan worden uitgesloten, kan er dan pas vergund worden. En een extra beleidsregel om in zijn geheel allerlei recreatieve activiteiten uit te sluiten, is niet wenselijk. Is een verzwaring die ook niet op alle punten of in elk gebied integraal nodig is om het beoogde natuurdoel te bevorderen. Dus dat betekent dat als er, zoals dat bijvoorbeeld onlangs gebeurd is en waar ik ook in het kader van het PNN al aan refereerde, wordt geadviseerd om bijvoorbeeld voor de smienten op de Stoterplas een maatregel te nemen, dan doen we dat. Dan doen we dat in het natuurbeheerplan. Dan sluiten we voor een aantal maanden de plas af om ze winterrust te geven. Dat is heel specifiek geadviseerd en dat nemen we op. Er ligt op dit moment niet een algemeen advies van de Ecologische Autoriteit om, zoals u opsomt, vissen en festivals en allerlei dingen categoriaal uit te sluiten. Wij zien daar dan ook geen noodzaak toe. Er zijn situaties waarin binnen natuurgebieden, met alle voorzorgsmaatregelen die daar dan door een organisatie voor worden genomen, op een verantwoorde manier gerecreëerd kan worden. Wij laten dat graag in stand. De belangen moeten zowel van de natuur als van recreatie steeds goed worden afgewogen en niet categoriaal het een na het ander achter worden gesteld. Dus ik ontraad die motie.

5385 Dat geldt ook voor motie M188, waarin u zegt: laat de natuur in Twiske natuur zijn. U zegt dat daarvoor in een gebiedsprogramma beperkingen moeten worden opgelegd. Eigenlijk heb ik u dat net al een beetje aangegeven. Overigens bedoelt u denk ik – maar ik weet niet zeker of u dat bedoelt – maar zou ik zeggen: wil je zulke beperkingen opnemen in het Natuurbeheerplan en niet zozeer in het gebiedsprogramma. Dat is daar gewoon niet helemaal de goede figuur voor. Maar ook hier geldt dat ik er niet voor zou zijn om categoriaal allerlei activiteiten uit te sluiten. Dat is te generiek, terwijl we heel specifiek moeten kijken naar wat er op bepaalde plekken wel en niet kan. Dus ook die motie ontraad ik.

5390 De **VOORZITTER**: Dan dank ik de gedeputeerde voor haar beantwoording. En gaan wij naar gedeputeerde Olthof voor zijn reactie op moties M190, M191 en M192.

5395 Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Voordat ik aan de beantwoording van de motie toekom, is dit voor mij ook een mooi moment om in ieder geval wat te zeggen tegen Statenlid Kostić. We hebben vier jaar lang met elkaar de degens gekruist. U heeft in ieder geval op uw wijze, non-verbaal als verbaal, altijd heel duidelijk uw mening geventileerd. Maar ik wil u in ieder geval bedanken voor de stevige debatten die we altijd hebben gehad en zeker ook uw bijdrage als het gaat over het Tata-dossier, om het op te agenda te krijgen en het ook zeker op de agenda te houden. We zijn het niet altijd met elkaar eens geweest, maar ik waardeer absoluut de scherpte van het debat wat we de afgelopen jaren hebben kunnen voeren. Ik wil u ook heel veel succes wensen in de Tweede Kamer. En ik wil in ieder geval mijn collega-bestuurders in de Tweede Kamer heel veel sterkte wensen. Ja. En ik ga met heel veel plezier kijken naar de debatten in de Tweede Kamer.

Maar goed. We zijn er nog. Er liggen nog vijf moties. Motie M190, voorzitter. We zullen ook wat dat betreft dit in stijl gaan afronden. Onnavolgbaar, maar ik zal vooral op de non-verbale

5410 communicatie van het Statenlid letten. Want motie M190, voorzitter, die raden wij af. Die raad ik
af. Het verzoek voor het overzicht. We hebben met elkaar afgesproken om regelmatig met een
VTH-brief te komen. Daar kunt u al die ontwikkelingen volgen. Om daar nog eens een keer apart
5415 met een overzicht te komen, ja, dan is het een samenbundeling van de VTH-brieven. Dat lijkt me
niet nodig. En als het gaat over die naleving van die voorschriften, ik denk dat we de afgelopen
jaren met elkaar echt een enorme omslag hebben gemaakt als het gaat over de naleving van die
regels en met name ook de rol die de omgevingsdienst daarin heeft gevoeld, en hoe wij
uiteindelijk ook met elkaar zijn omgegaan. Dat neemt niet weg dat we uiteindelijk in de
bestuursrechtelijke kant, die wij doen, uiteindelijk ook de landelijke handhavingsstrategie volgen.
5420 Daar staat in dat we in ieder geval moeten zorgen dat een overtreding zo snel mogelijk teniet
wordt gedaan en dat we dat vooraf het liefste doen in overleg. Dat neemt niet weg, en dat staat
ook in die VTH-brief en volgens mij staat er inmiddels een aardige lijst, dat daar, waar dat niet
voldoende is, we ook zeker niet zullen schromen om daar ook te handhaven via een last onder
dwangsom of via aangifte bij Justitie. Dus volgens mij voeren we dat volledig uit en ook binnen
de mogelijkheden die we hebben. Dus we gaan er zeker ook mee door, maar deze motie zou ik
5425 willen ontraden.

Motie M191, die wil ik ook ontraden. We zijn al druk bezig met de evaluatie van het
luchtmeetnet. Dat doen we ook in overleg met een klankbordgroep. We starten met een pilot als
het gaat over de grondstofmonitoring. In 2024 komt er nog keer een aanvullend
5430 depositieonderzoek waar we mee doorgaan. De omgevingsdienst doet al eigen metingen. We
hebben een tweede camera opgehangen. Dus volgens mij gebeurt er ontzettend veel. We moeten
niet vergeten dat we nog steeds met een stelsel te maken hebben waar Tata Steel, bedrijven in
het algemeen, verantwoordelijk zijn voor uiteindelijk het aanleveren van die gegevens. En ik heb
hem al eerder gezegd: als wij op deze manier de intensiteit hier en de intensiviteit zouden gaan
5435 opvoeren, dan zullen we dat ook bij heel veel andere bedrijven moeten gaan doen waar dat gaat
spelen. Die discussie wordt nog gevoerd. Maar ik stel op dit moment niet voor om deze motie
M191 verder uit te voeren.

Voorzitter, dan motie M192 en die wil ik aan de Staten te laten. Wij hebben namelijk al eerder
aangeven dat wij uiteindelijk de uitspraak van Tata Steel, dat ze vijftig procent van de PAK's-
5440 reductie hebben gehaald, niet kunnen bevestigen. Daar hebben we niet voldoende informatie
voor. Dat dat uiteindelijk met metingen van de omgevingsdienst wel te toetsen is, is
verschrikkelijk moeilijk. Het gaat namelijk over puntbronnen en het gaat ook over diffuse
bronnen. Met name die diffuse bronnen kunnen overal vandaan komen. We hebben wel gezegd,
5445 als we iets willen hebben, zullen we meerjarig naar het elektronisch milieujaarverslag moeten
kijken. We kunnen er een hele discussie over hebben met elkaar, maar dat zou dan een indicatie
kunnen geven op wat daar gebeurt. Maar wat u nu vraagt om daar dan nog geen conclusies aan
te verbinden dat daarmee die vijftig procent is gehaald, nou, dat laat ik graag van de Staten, want
ik denk dat het ook ontzettend moeilijk is om op basis van alleen het elektronisch
5450 milieujaarverslag die conclusie wel te trekken. Dus dat laat ik aan de Staten.

Voorzitter, dan motie M193. Dat gaat over ons evenementenbeleid. Ik pak hem er heel even bij,
om daar geen misverstanden over te hebben. Dat is de motie Dierenwelzijn bij sponsoring
serieus te nemen. Ik begrijp wat u zegt. En eigenlijk zegt u: u stelt eigenlijk het hele
5455 dierenwelzijn, waar we mee te maken hebben, aan de orde. En volgens mij hebben we ook met
regelgeving, landelijke regelgeving, te maken. Wij zullen ook bij die evenementen aanvullend,
ook naar aanleiding van de commissie die we hebben gehad, extra eisen stellen aan
dierenwelzijn. Maar wel op basis van de wet- en regelgeving, zoals we die in Nederland hebben.
Als u bovenwettelijk eisen gaat stellen, met name ook hoe dieren gewoon buiten het evenement
5460 om behandeld worden, dan is dit niet het instrument om dat hier in te zetten. Dus deze motie wil
ik ontraden.

Dat geldt ook- Ik zei toch dat we in stijl zouden afronden, wat dat betreft. Als het gaat over de
laatste motie, M194, ook in stijl: ga ik ook ontraden. Kijk, in het Sponsoring- en
5465 evenementenbeleid sluiten we evenementen met dieren niet uit. Daar kunnen we allemaal wat van
vinden, maar dat is in ieder geval wat er in het huidige beleid staat. Als u nu zegt 'één evenement
uitsluiten', Jumping, daarmee laat u wel de deur open overigens om andere
paardensportevenementen wel te gaan sponsoren, want u sluit dat niet uit. En wij hebben op dit
moment met elkaar de meerjarenovereenkomst met Jumping stopgezet. Het is ook helemaal niet

5470 op dit moment dat wij het wel gaan doen. Dat heb ik ook gezegd: dat gaan we ook niet doen. Maar ik sluit ook niet uit dat we wel met Jumping in gesprek zijn en dat we eenmalig nog wat gaan sponsoren. Maar nogmaals, dat is in ieder geval de ruimte en die ligt ook gewoon vast binnen de regeling die we met elkaar hebben. En het is heel gek dat u zegt van nou, Jumping
5475 doen we niet, maar elk ander paardensportevenement of ander dierenevenementen gaan we wel doen. Ik weet het niet, misschien met zeehonden, met SAIL, maar volgens mij zijn dat geen paardensportevenementen. Daarom vind ik het niet fair om via de motie één evenement uit te sluiten, terwijl u andere dierenevenementen wel blijikbaar toestaat.

5480 Voorzitter, ik ben volgens mij helder geweest in de reactie op de moties. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Het was volstrekt helder. Waarvan dank aan het college voor de beantwoording. Ik zie wat hongerige gezichten. Die wil ik niet langer van het diner af houden. Maar voor degene die wil weten hoe laat die moet terugkomen: om 19.15 uur gaan wij verder met de stemmingen van deze vergadering. En tot dat moment schors ik de vergadering.

5485 *Schorsing 18.17 tot 19.19 uur.*

16. Gebundelde stemming van alle motie(s), amendement(en) en voordrachten.

5490 De **VOORZITTER**: Zo, welkom terug allemaal van ons feestelijke diner. Dan brengt dat ons bij, ik mag toch wel zeggen, een van de meest feestelijke momenten in de democratie, namelijk de stemmingen. Niet onbelangrijk uiteraard. Maar voordat we daaraantoe komen, gaan we eerst even kijken met hoeveel mensen we in deze zaal zijn en dan mag u met mij meekijken of het goed gaat. We hebben namelijk bericht van verhindering van Statenlid Gielen, Statenlid Freeman,
5495 de heer Deen, de heer Van den Berg en mevrouw Poot. En dat betekent dat de rest van de Statenleden aanwezig zou moeten zijn. En als u een buurman of buurvrouw mist, dan is dit het moment om even te reclameren.

5500 Nou, dat klopt allemaal. We missen geen burens, mannen of vrouwen. Dat betekent dat wij met vijftig Statenleden aan deze stemmingen gaan beginnen. En dat doen wij allereerst bij motie nummer M144. Dat is de motie van de voorgaande PS-vergadering. Motie Doden van dieren geen voorwaarde stellen voor schadevergoeding. Dan ga ik vragen wie er bij deze stemming
5505 hoofdelijke stemming verlangt, dan wel een stemverklaring wil afleggen, dan wel aantekening verlangt. En als dat niet het geval is, dan open ik nu stemming nummer één – mag ik dat noemen, denk ik – voor motie M144.

Wij wachten nog op twee binnenkomende stemmen. Eentje is hier. Die is van mij. Dus dat gaat goed. We zitten nu op vijftig. Ja, dan zijn we er. Dan is de- We gaan even pauzeren.

5510 Het woord is aan Statenlid Van der Waart van GroenLinks.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Ja, dank u wel. Helaas zijn we vandaag maar met vijf en we hebben zes stemmen uitgebracht volgens het systeem. Dat klopt niet. En ik kan u ook wel vertellen welke er niet hoort te staan.

5515 De **VOORZITTER**: Ja, dan zullen we even moeten inventariseren of er op een knopje is gedrukt van iemand die er niet is. Ik heb hier gestemd. Dan kijk ik even naar de techniek.

5520 Ik heb een heuglijke mededeling voor u: we gaan de vergadering heel kort schorsen om dit euvel op te lossen, maar we zijn nabij een oplossing.

Schorsing van 19.24 tot 19.26 uur.

5525 De **VOORZITTER**: Zo, dames en heren, daar zijn we weer. Dat feest van die democratie duurt in ieder geval voor mij vanaf deze plek niet zo lang, want de oplossing voor dit euvel is dat ik naast mijn collega's weer ga zitten en dat de heer Hollebeek mijn taak gaat overnemen. Dat zal hij doen vanaf de stemming voor motie M144, die we net ook gedaan hebben, want die gaan we dus opnieuw doen en dan met een uitslag waar we hopelijk ook wat mee kunnen.

5530 *Voorzitter: de heer Hollebeek.*

De **VOORZITTER**: Ik geef de heer De Wit even de gelegenheid om in alle commotie zijn plek te vinden. We gaan kijken of het werkt. Ja, waarschijnlijk stond de heer de Wit genoteerd abusievelijk als lid van de GroenLinks-fractie. Nu is het spannend, misschien gaat het bij mij nu
5535 ook gebeuren. Vast niet.

Nee, we gaan hervatten met de stemming opnieuw. We waren bij motie M144 en die gaan we nogmaals in stemming brengen. En ik heb meegekregen dat nog niet iedereen precies de goede knopjes heeft gevonden. Het plusje is het knopje waar de twee bij staat en daar staat rechts een
5540 minnetje voor. Dat is het verwarrende. Maar dat is dus de vóór-knop. En het knopje naast de drie, met het rondje ernaast, dat is de min. Dus twee is plus en drie is een min.

Ja? Dan gaan we nu nog een keer stemmen voor motie M144. Ik ga niet de hele riedel doen, want die heeft collega De Wit net, prima gedaan. Dus ik verzoek u allen nu te stemmen voor motie
5545 M144. En volgens mij hoorde ik dat er vijftig moesten zijn, en dan zijn we er nu.

Motie 144 'Doden van dieren geen voorwaarde stellen voor schadevergoeding', ingediend door Partij voor de Dieren, Volt, D66 en GroenLinks.
Motie 144 is met 29 stemmen voor en 21 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd:
5550 BBB, VVD, PVV, CDA en Forum voor Democratie.

Moties Vreemd aan de Orde van de Dag

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar het agendapunt- De moties Vreemd. Precies. Daar beginnen we altijd mee. Dan beginnen we met motie M188. Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Wil
5555 iemand een stemverklaring afleggen? Ja, ik zie daar de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Wij ondersteunen de oproep om op basis van het advies van de Ecologische Autoriteit recreatief beperkingen in te voeren. Wij denken echter niet dat dit per se voor
5560 sportvissen noodzakelijk is. Dus we steunen de motie met de kanttekening dat het voor ons niet geldt voor sportvissen.

De **VOORZITTER**: Verlangt iemand uittekening. Geen andere stemverklaring? Dan kunnen we nu stemmen voor motie M188. Ja, we zijn er.
5565

Motie 188 'Laat natuur in Twiske natuur zijn', ingediend door SP en Partij voor de Dieren. Motie 188 is met 7 stemmen voor en 43 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Dan is nu aan de orde de stemming over motie Vreemd nummer M189, ook van de SP. Verlangt iemand daarover hoofdelijke stemming? Wil iemand stemverklaring afleggen of verlangt iemand aantekening? Zo nee, dan breng ik motie M189 nu in stemming.
5570

Motie 189 'Beleidsregel recreatieve druk Natura 2000 beperken', ingediend door SP en Partij voor de Dieren.
5575 Motie 189 is met 6 stemmen voor en 44 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren en SP.

De **VOORZITTER**: Dan is nu aan de orde de stemming over motie Vreemd nummer M190 van de Partij voor de Dieren. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring, neem ik aan? Of hoofdelijke stemming? Want meneer Laport is inderdaad nu wel de primus.
5580

Statenlid **LAPORT** (GL): Dank u, voorzitter. Ja, dat zou wel leuk zijn, een hoofdelijke stemming met zo'n primus. Maar nee, het om een stemverklaring. Natuurlijk gaan wij als GroenLinks
5585 Statenlid Kostić ook erg missen. Wij zouden haar graag een cadeautje meegeven met een paar moties die ze mee naar huis- Maar ja, dan moet je wel heel goede moties indienen. We lezen in de moties helaas, ja, erg veel kritiek op de omgevingsdienst, waarvan wij denken van, ja, dan zou je eigenlijk moties moeten indienen om de omgevingsdienst juist te ondersteunen. We hebben

- 5590 goed nieuws, want we hebben wel één cadeautje: we steunen motie M192, omdat we de gedeputeerde ook gehoord hebben dat hij dat ziet als ondersteuning van zijn beleid. We gaan ervan uit dat de claims op Tata Steel nu ook al kritisch worden gecheckt, maar het kan geen kwaad om dat belang nog eens extra te benadrukken. Dus dat is ons afscheidscadeautje aan Statenlid Kostić.
- 5595 De **VOORZITTER**: Dan beschouw ik deze als stemverklaring voor alle moties Vreemd die vanaf nu volgen.
- Statenlid **LAPORT** (GL): Ja, dat klopt.
- 5600 De **VOORZITTER**: Dan heeft u de tijd daar ruimschoots voor genomen. Dank u wel. Iemand anders? De heer Klein, ChristenUnie.
- 5605 De heer **KLEIN** (CU): Ja, een stemverklaring voor motie M190 en M191. Wij denken dat deze moties op zich niet heel veel toevoegen ten opzichte van eerdere moties ingediend, waaronder ook bijvoorbeeld de motie-Grinwis in de Tweede Kamer om werk te maken van onafhankelijke metingen. Tegelijkertijd, met het dictum zijn we het niet oneens. Dus wij zullen vóór deze twee moties stemmen.
- 5610 De **VOORZITTER**: Iemand anders nog? De heer Kanik, D66.
- De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ik wil me onthouden bij de moties M190, M191 en M192.
- 5615 De **VOORZITTER**: Dan hebben wij bij de moties M190, M191 en M192 49 stemmen. Dan is nu aan de orde de stemming over motie Vreemd M190. De stemming open ik hierbij.
- Motie 190 'Kookgasfabrieken Tata Steel: naleving voorschriften afdwingen i.p.v. 'bevorderen'', ingediend door Partij voor de Dieren, JA21, SP en Volt.
- Motie 190 is met 16 stemmen voor, 33 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, SP, 50PLUS, CU en JA21.
- 5620 De **VOORZITTER**: Dan is nu aan de orde de stemming voor motie Vreemd nummer M191. Die kan ik meteen doen, want ik heb al gevraagd om de rest van de riedel. Dus ik breng deze meteen in stemming.
- 5625 Motie 191 'Meer onafhankelijk meten bij Tata', ingediend door Partij voor de Dieren, JA21, SP en Volt.
- Motie 191 is met 13 stemmen voor, 36 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, JA21, Volt, SP, 50PLUS en ChristenUnie.
- 5630 De **VOORZITTER**: Dan de laatste van de Tata-moties. Dat is nummer M192. Die breng ik nu in stemming. Ja, daar is hij.
- Motie 192 'Zorgvuldige check op claims van Tata', ingediend door Partij voor de Dieren, JA21, SP en Volt.
- 5635 Motie 192 is met 43 stemmen voor, 6 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV, CDA en Forum voor Democratie.
- 5640 De **VOORZITTER**: Dan komen we bij de moties over de evenementensponsoring, het evenementenbeleid. Allereerst motie M193. Toch even vragen of hier iemand wellicht is die hoofdelijke stemming verlangt of een stemverklaring af wil leggen of anders aantekening verlangt. Zo nee, dan breng ik motie M193 nu in stemming. Het is weer met vijftig inderdaad. Weer even anders rekenen. Klopt.
- 5645 Motie 193 'Dierenwelzijn bij sponsoring serieus nemen', ingediend door Partij voor de Dieren en SP.
- Motie 193 is met 8 stemmen voor en 42 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, Volt en SP.

5650 De **VOORZITTER**: Dan is nu aan de orde bestemming over de laatste motie Vreemd aan de Orde van de Dag, nummer M194. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Ja, ik zie inderdaad mevrouw Schneemann van Volt.

5655 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Hoewel we het op zich eens zijn met het dictum vinden we dat dit breder aangepakt moet worden en dat we niet voor elk evenement een uitzondering gaan maken per motie. Dus daarom zijn we tegen.

De **VOORZITTER**: Meneer Klein, ChristenUnie.

5660 De heer **KLEIN** (CU): Wij zijn niet per se overtuigd dat het dierenwelzijn bij Jumping Amsterdam onder de maat is. Dat is wat ons betreft ook niet de reden dat we de sponsoring moeten stoppen, maar we zeggen al tijden, al acht jaar lang, volgens mij, dat het goed zou zijn om de sponsoring van Jumping Amsterdam te stoppen, omdat het een elitair evenement is wat ook best zonder onze sponsoring kan. En ook dat de sponsoring door de provincie Noord-Holland volgens ons sowieso een nutteloos instrument is. Daarom zullen wij dus voor deze motie stemmen.

5665 De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Klein. Dan breng ik nu motie nummer M194 in stemming.

Motie 194 'Geen sponsoring voor Jumping Amsterdam', ingediend door Partij voor de Dieren en SP.
5670 Motie 194 is met 7 stemmen voor en 43 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP en ChristenUnie.

Programma Natuurnetwerk 2024 (VD-63).

5675 De **VOORZITTER**: Dan Programma Natuurwerk 2024. Dan kijk ik ook eventjes op mijn scherm. Motie M195 is aangehouden. Motie M196 is ook aangehouden. Dan zijn we bij de stemming over motie M197. Die is ingediend door – ik heb ze hier niet voor me leggen – door de SP? M197 door de SP. Inderdaad, ik had het toch goed. [...] Nou ja, dat wil ik zeggen, mevrouw Bouhlel. Verlangt er iemand hoofdelijke stemming over deze motie? Stemverklaring? Van iemand aantekening? Zo nee, dan breng ik motie M197 in stemming. Ja, daar is 'ie.

5685 Motie 197 'Verantwoording recreatie in het PNN', ingediend door SP en Partij voor de Dieren. Motie 197 is met 6 stemmen voor en 44 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren en SP.

De **VOORZITTER**: Dan motie nummer M198. Die is ingediend door Forum voor Democratie. Verlangt iemand daarover hoofdelijke stemming? Stemverklaring? De heer Mantel, JA21.

5690 De heer **MANTEL** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Wij ondersteunen de motie. We zullen ook voorstemmen, behoudens het onderdeel vrijwillige uitkoop, want wij zijn voor vrijwilligheid.

De **VOORZITTER**: Mevrouw De Sain, BBB.

5695 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Zoals in het coalitieakkoord staat, conformeren wij ons aan de landelijke wetgeving en de kabinetsvorming volgen wij vol belangstelling en of dat gevolgen gaat hebben voor de provinciale uitvoering van het beleid. Daarom stemmen wij nu tegen deze motie.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu motie M198 in stemming. Ja, we zijn er.

5700 Motie 198 'Aandringen op radicale koerswijziging van landelijk stikstofbeleid', ingediend door Forum voor Democratie en PVV.
Motie 198 is met 6 stemmen voor en 44 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, PVV en Forum voor Democratie.

5705 De **VOORZITTER**: Dan ga ik even verder kijken. Dan zijn we bij de voordracht al. De vorige keer was het een stuk meer werk. Dan breng ik nu in stemming voordracht nummer VD-63,

Programma Natuurnetwerk 2024. Is er iemand die daarover hoofdelijke stemming wenst? Of een stemverklaring. Mevrouw Alberts.

5710 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Een stemverklaring, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Een stemverklaring. Mevrouw Alberts, SP.

5715 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Wij hebben geprobeerd om duidelijkheid te krijgen of de natuur binnen dat PNN voldoende bescherming zou houden. Die duidelijkheid kregen wij niet. Daarom zullen wij tegenstemmen.

De **VOORZITTER**: Iemand anders? Mevrouw Haas, Partij voor de Dieren.

5720 Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel. Om dezelfde reden als de SP zullen wij ook tegenstemmen. We hebben geen vertrouwen dat de natuur op één komt te staan bij alle projecten die nu genoemd worden.

5725 De **VOORZITTER**: Iemand anders? Zo nee, dan breng ik nu voordracht VD-63 in stemming. Ja, we zijn er.

Voordracht Programma Natuurnetwerk 2024 (VD-63).

Voordracht 63 is met 36 stemmen voor en 14 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren, JA21, PVV, CDA, Forum voor Democratie en SP.

5730 *Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (VD-61).*

De **VOORZITTER**: Dan moet ik weer een blaadje verder. Dan zijn we nu aangekomen bij agendapunt 10.

5735 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Voorzitter.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Koning-Hoeve, CDA.

5740 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel. Wij willen aangeven dat we M199 willen. Dit punt wordt even aangehouden. Gezien de toezegging van de gedeputeerde dat het binnenkort besproken wordt, gaan we deze aanhouden.

5745 *Motie 199 'Maatwerk ook laten gelden voor woningbouw' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

De **VOORZITTER**: Dan beginnen we volgens mij met de stemming over amendementen altijd. Dat is als eerste amendement A35 van de Partij van de Arbeid. Is er iemand die daarover hoofdelijke stemming wenst of een stemverklaring wil? Mevrouw Berkvens van D66.

5750 Mevrouw **BERKVEN** (D66): Dank u wel, voorzitter. We vinden het een sympathiek voorstel en we zijn het er op zich inhoudelijk ook mee eens, maar dit is naar ons idee niet de geëigende weg om dit te doen. We hebben samen een procedure afgesproken om dit soort aanvragen te behandelen en is daar zelfs al in behandeling. We zijn bezorgd over precedentwerking. Dus daarom zullen we tegenstemmen.

De **VOORZITTER**: De heer Klein zag ik nog. ChristenUnie.

5760 De heer **KLEIN** (CU): Ja, wij zijn niet per definitie tegen dit project aan de Van Disweg en het herbegrenzen, maar we zijn wel voor een zorgvuldige afweging. Daarom willen we wachten op de procedure die nu loopt, het herzieningsverzoek en de reactie van GS daarop. We gaan ervan uit dat GS het gevoel in de Staten ook meeneemt bij het uiteindelijke advies dat hierover komt. Dus we zullen tegen dit amendement stemmen.

5765 De **VOORZITTER**: Iemand anders nog? Nee. Dan breng ik nu het amendement- Ja, mevrouw Alberts, SP. Excuses.

5770 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Sorry. Een beetje een kort armpje. Dan kom ik niet over al die hoofden heen. Dat krijg je dan gewoon. Nou, het bijzondere is dat wij uit de commissie begrepen dat dit op verzoek was van GS: ja, dan kom je toch met een ander voorstel. Het is een bijzondere constructie, maar wij geven nu gewoon gehoor aan dat voorstel en stemmen voor.

5775 De **VOORZITTER**: Dan kijk ik nog een keer rond. Nee; alle handen naar beneden. Dan breng ik nu amendement A35 in stemming.

Amendement 35 'Broek in Waterland van Disweg', ingediend door PvdA, VVD, BBB, GroenLinks en CDA.

Amendement 35 is met 43 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: D66, PVV en ChristenUnie.

5780 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de moties. Motie M199 is aangehouden. Motie M200 is ingetrokken. Laten we zorgvuldig blijven. Dus die kan ook weg. Dan hebben we motie M201, ingediend door de Partij voor de Dieren. Is er iemand die daar een hoofdelijke stemming over wenst, een stemverklaring af wil leggen? Mevrouw De Sain van BBB.

5785 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): We begrijpen de motivering van de Partij voor de Dieren omwille van het dierenwelzijn en de stalaanpassingen, maar de BBB weet dat ondernemers dierenwelzijn hoog in hun vaandel hebben staan en dit al toepassen, en vinden daarom deze motie overbodig en stemmen we daarom tegen.

5790 De **VOORZITTER**: Iemand anders nog? Nee. Even kijken. Verlangt iemand aantekening? Ook niet. Dan breng ik nu motie M201 in stemming. De stemming is geopend.

5795 Motie 201 'intensieve veehouderij extensiveren', ingediend door Partij voor de Dieren, Volt en D66.

5800 Motie 201 is met 25 stemmen voor en 25 stemmen tegen gestaakt. Voor hebben gestemd: GroenLinks, PvdA, D66, Partij voor de Dieren, Volt, SP en ChristenUnie. Tegen hebben gestemd: BBB, VVD, JA21, PVV, CDA, Forum voor Democratie en 50PLUS. De stemming over motie M201 wordt aangehouden tot de volgende Provinciale Statenvergadering van 5 februari 2024.

5805 De **VOORZITTER**: Dan zijn we wel aangekomen bij de stemming voor voordracht VD-61, de Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland. Is er iemand die daarover hoofdelijke stemming verlangt of een stemverklaring af wil leggen of anders aantekening wenst? Niemand. Dan breng ik nu voordracht VD-61 in stemming. Ik mis er nog één. Ja, daar was 'ie.

5810 Voordracht Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (VD-61). Voordracht 61 is, met inachtneming van de daarin als gevolg van aanneming van het in amendement A35-2023 aangebrachte wijzigingen, met 46 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV en Forum voor Democratie.

Laatste begrotingswijziging 2023 (VD-65).

5815 De **VOORZITTER**: Dan zijn we nu aanbeland bij de stemmingen over agendapunt 11, Laatste begrotingswijziging 2023. Even kijken. Geen amendementen, alleen moties. Dan beginnen we met motie M202, ingediend door het CDA. Verlangt iemand daarover hoofdelijke stemming? Er is wat onrust. Ja? Iemand een stemverklaring? Nee. Ja, ik wacht even. Geen aantekening? Niet? Nee. Dan gaan we nu motie M202 in stemming brengen. De stemming is geopend. Ja. Nee, toch niet. Ik mis er nog een. Ja, dat was 'ie.

5820 Motie 202 'Nieuw Noord-Hollands volkslied', ingediend door CDA, GroenLinks, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 202 is met 33 stemmen voor en 17 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD (2 zetels), PvdA (1 zetel), Partij voor de Dieren, JA21, PVV, Volt, Forum voor Democratie en SP.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie M203, ingediend door D66. Verlangt iemand daarover hoofdelijke stemming of wil iemand een stemverklaring afleggen? Ja, ik zie de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (CU): We denken op zich dat het een zinvolle actie van de provincie is, maar we zien te weinig toegevoegde waarde ten opzichte van het huidige beleid en kunnen ook de kosten op dit moment niet goed inschatten. Dus zullen we niet voorstemmen.

De **VOORZITTER**: De heer Heijnen, CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik sluit me korthedshalve aan bij de stemverklaring van de heer Klein.

De **VOORZITTER**: Wenst iemand aantekening? Dan breng ik nu motie M203 in stemming. Ja, we zijn er.

Motie 203 'EU-fondsen bereikbaar maken voor Noord-Hollandse gemeenten', ingediend door D66.

Motie 203 is met 13 stemmen voor en 37 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt, SP en 50PLUS (1 zetel).

De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Voorzitter, dat was een vergissing.

De **VOORZITTER**: Het verandert niets aan de uitslag. Hij is verworpen.

Dan motie M204. Die en motie M205 zijn ingetrokken. Dan komen we bij de stemming van voordracht VD-65, de laatste begrotingswijziging. Is er iemand die daarover hoofdelijke stemming wenst of een stemverklaring af wil leggen? Of een aantekening wil vragen. Nee. Dan breng ik voordracht VD-65 nu in stemming.

Voordracht Laatste begrotingswijziging 2023 (VD-65).

Voordracht 65 is met 48 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd: PVV.

Legesverordening en tarieventabel 2024 (VD-66).

De **VOORZITTER**: Komen we bij het volgende agendapunt. Agendapunt 12: de Legesverordening en tarieventabel 2024. Dan beginnen we ook hier weer met de amendementenstemming. De eerste waar we over gaan stemmen is amendement A36, ingediend door BBB. Is er iemand die hierover hoofdelijke stemming verlangt of een stemverklaring wenst af te leggen? Mevrouw De Sain.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Ik moet me bij dit amendement en het volgende amendement onthouden van stemmen.

De **VOORZITTER**: Dat betekent dus dat wij 49 geldige stemmen hebben. Verder nog iemand stemverklaring? Nee. Aantekening? Dan breng ik amendement A36 nu in stemming. De stemming is geopend. We zijn bij de stemming voor amendement A36. We zijn met 49, want mevrouw De Sain onthoudt zich van stemmen.

Amendement 36 'Legesverordening en tarieventabel 2024', ingediend door BBB, CDA, 50PLUS, Forum voor Democratie, JA21, VVD en PVV.

Amendement 36 is met 43 stemmen voor, 6 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren en SP.

De **VOORZITTER**: Dan komen we bij amendement A37, ingediend door de Partij voor de Dieren. Is er iemand die daarover hoofdelijke stemming wenst? Iemand met een stemverklaring? Ook niet. Aantekening? Mevrouw de Sain zal zich hier dus inderdaad ook logischerwijs onthouden van stemmen. Dank u wel. Dan hebben we dus ook hier 49 geldige stemmen. En dan is de stemming voor amendement A37 nu geopend. En we zijn op 49.

Amendement 37 'Geen leges voor echte PAS-melders', ingediend door Partij voor de Dieren. Amendement 37 is met 12 stemmen voor, 37 stemmen tegen en aantal onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, Volt en SP.

De **VOORZITTER**: Dan hebben wij nog een motie. Dat is motie M206 van de Partij voor de Dieren. Is er iemand die over motie M206 een hoofdelijke stemming verlangt of een stemverklaring wil afleggen? Aantekening? Niets van dat alles. Dan brengen wij nu motie M206 in stemming. Hadden we hier ook 49? Nee, 50. Daar is die.

Motie 206 'Leges voor aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit', ingediend door Partij voor de Dieren.

Motie 206 is met 9 stemmen voor en 41 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: PvdA (1 zetel), Partij voor de Dieren, Volt en SP.

De **VOORZITTER**: Dan kijk ik even. Volgens mij rest ons dan alleen nog de voordracht. Voordracht VD-66, Legesverordening en tarieventabel 2024. Is er iemand die hierover hoofdelijke stemming wenst? Een stemverklaring wil afleggen? Statenlid Kostić van de Partij voor de Dieren.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. We zijn genoodzaakt om toch tegen te stemmen gezien de aangenomen wijziging wat valse melders ook zo'n tegemoetkoming geeft. Dus helaas tegen.

De **VOORZITTER**: Iemand anders nog? Ik zie mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dat zijn dezelfde argumenten die wij naar voren brengen om tegen te stemmen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan kijk ik verder rond. Verder niemand? Dan breng ik voordracht VD-66 nu in stemming. Vijftig. Ja, we zijn er.

Voordracht Legesverordening en tarieventabel 2024 (VD-66).

Voordracht 66 is, met inachtneming van de daarin als gevolg van aanneming van het in amendement A36-2023 aangebrachte wijzigingen, met 44 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren en SP.

De **VOORZITTER**: Dan zouden we nu bij agendapunt 13 zijn aangekomen, maar dat is een hamerstuk geworden. Dus volgens mij rest mij dan niet veel meer dan de sluiting.

17. Sluiting.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik sluit hierbij de vergadering. We hebben alles af kunnen ronden. Dat is mooi. De uitloopdatum die gepland stond voor 18 december, die komt dus te vervallen hierbij. De eerstvolgende Statenvergadering – blijft u nog heel even zitten alstublieft – zal plaatsvinden zoals gezegd op 5 februari 2024.

Heel even, mevrouw Bwefar. U bent zo aan de beurt.

In de Johan Remkeszaal staat een borrel klaar. Ik tref u daar allen graag nog even aan. En uiteraard zie ik u volgend jaar graag weer terug bij de volgende Statenvergadering in het nieuwe jaar. En alvast ook namens iedereen van de griffie en GS heel fijne feestdagen toegewenst voor u allen.

5940 En dan geef ik nog even het woord aan mevrouw Bwefar. Ik zie u al een glas omhooghouden. Dus ik denk dat ik weet-

Statenlid **BWEFAR** (GL): Lieve collega's, graag alles weer op de eerste twee tafels neerzetten wat je hebt meegenomen en wat niet in de Statenzaal hoort en je niet mee naar huis wil nemen.

5945 De **VOORZITTER**: Daarmee was u mij weer voor, net als vorige maand. Statenlid Bwefar, dank u wel. Ik wens u allen heel fijne feestdagen.

Sluiting om 19.56 uur.